డిప్లొమా ఇన్ ఎలిమెంటరీ ఎడ్యుకేషన్

(D.El.Ed.)

ద్వితీయ సంవత్సరం

పేపరు - 2

విద్యలో
జెండర్ సమైక్యత - విలీన దృక్పథాలు

పాఠ్యపుస్తక అభివృద్ధి మండలి

కె. సంధ్యారాణి, ఐ.పి.ఓ.ఎస్

కమీషనర్

పాఠశాల విద్యాశాఖ, ఆంధ్రప్రదేశ్, అమరావతి

శ్రీమతి ఎమ్.వి. రాజ్యలక్ష్మి

సంచాలకులు, రాష్ట్ర విద్యాపరిశోధన శిక్షణాసంస్థ,
ఆంధ్రప్రదేశ్, అమరావతి

డా॥ ఎస్.కె. జిలానీభాష

ప్రొఫసర్, టీచర్ ఎడ్యుకేషన్ విభాగం
రాష్ట్ర విద్యాపరిశోధన శిక్షణాసంస్థ, ఆంధ్రప్రదేశ్, అమరావతి

డా॥ కె. పాండురంగ స్వామి

ప్రొఫెసర్, టీచర్ ఎడ్యుకేషన్ విభాగం
రాష్ట్ర విద్యాపరిశోధన శిక్షణాసంస్థ, ఆంధ్రప్రదేశ్, అమరావతి

సహకారం - సమన్వయం

డా॥ ఎస్.డి.వి. రమణ

కో-ఆర్డినేటర్ కరికులం & పాఠ్యపుస్తక విభాగం
రాష్ట్ర విద్యాపరిశోధన శిక్షణాసంస్థ,
ఆంధ్రప్రదేశ్, అమరావతి

శ్రీ పి. వినయ్ కుమార్

లెక్చరర్
జిల్లా విద్యా శిక్షణ సంస్థ, అంగలూరు
కృష్ణాజిల్లా

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ ప్రచురణ, అమరావతి

చట్టాలను గౌరవించండి
హక్కులను పొందండి

విద్యవల్ల ఎదగాలి
వినయంతో మెలగాలి

రచయితలు

డా॥ ఎన్. ఎస్తేర్,

లెక్చరర్

ఎస్.జి.ఎస్. ప్రభుత్వ ఐ.ఎ.ఎస్.ఇ., రాజమండ్రి

డా॥ షేక్ షంషుద్దీన్

లెక్చరర్

జిల్లా విద్యా శిక్షణ సంస్థ, బుక్కపట్నం, అనంతపురం

డా॥ జె.ఎల్. సంధ్యారాణి

అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్

డా॥ బి.ఆర్. అంబేద్కర్ యూనివర్శిటి, శ్రీకాకుళం

శ్రీ పి. వినయ్‌కుమార్

లెక్చరర్

జిల్లా విద్యా శిక్షణ సంస్థ, అంగలూరు, కృష్ణాజిల్లా

సంపాదకులు

డా॥ బి. గోవిందరెడ్డి

ప్రొఫెసర్ (రిటైర్డ్)

శ్రీ వేంకటేశ్వర యూనివర్శిటి, తిరుపతి

డా॥ పి.యస్. గీతానాథ్

ప్రిన్సిపాల్ (రిటైర్డ్)

జిల్లా విద్యా శిక్షణా సంస్థ, కర్నూలు

ముందుమాట

నాగరిక సమాజాన్ని సృష్టించాలంటే విద్యావంతులైన పౌరులు అవసరం. శిశువును ప్రయోజకుడైన పౌరునిగా తీర్చిదిద్దాలంటే ఒక గురుప్రదమైన మార్గనిర్దేశకుడు అవసరం. అతడు జ్ఞాన సంపన్నుడైయుండడమే కాకుండా ఆదర్శప్రాయునిగానూ, బహుముఖ ప్రజ్ఞాశీలిగానూ, సృజనశీలిగానూ, తాత్వికునిగానూ భవిష్యత్ దార్శనికునిగానూ ఉండాలి. కాలం ప్రాచీనమైనా, నవీనమైనా భారతీయ సమాజం ఎప్పుడూ ఉపాధ్యాయుడిని ఘనమైన వ్యక్తిగా గౌరవిస్తూ తమ సంతతి సంక్షేమంకోసం అతడి నుండి ఎంతో ఆశిస్తుంది. సమాజంలో అతడూ ఒక సభ్యుడే అయినప్పటికి అతడి మాటలు చేతలు అన్నీ ఆదర్శనీయంగా ఉండాలని భావిస్తుంది. ఇలాంటి మహోన్నతమైన అధ్యాపనాన్ని వృత్తిగా స్వీకరించాలని నిర్ణయించుకున్న వ్యక్తిని ఉత్తముడైన ఉపాధ్యాయునిగా రూపుదిద్దడానికి సర్వోన్నతమైన విద్యాక్షేత్రం కావాలి.

ఒక సగటు వ్యక్తిని ఉపాధ్యాయునిగా తీర్చిదిద్దాలంటే అకుంఠిత దీక్షాతత్పరత కలిగిన మహోపాధ్యాయులు కావాలి. అందుకే పాఠశాల విద్యలో ఉపాధ్యాయవిద్య అత్యంత ప్రాధాన్యతాంశంగా గుర్తింపుపొదింది. ఉపాధ్యాయుని ద్వారా సామాజికాభ్యున్నతిని ఆశిస్తున్నప్పుడు ఉపాధ్యాయుడిని రూపొందించే సందర్భంలో అత్యంత జాగరూకత ఆవశ్యకం. ఉపాధ్యాయ విద్యార్థికి కేవలం విషయజ్ఞానం అందించడం, బోధనా పరిజ్ఞానం పెంపొందించడం మాత్రమే సరిపోదు. విద్యార్థుల ద్వారా భవిష్యత్తును వీక్షించగల శక్తియుక్తులను నేర్పాలి. సజీవమూ నిత్యచైతన్యశీలమూ అయిన విద్యార్థులలో జ్ఞానకాంక్షను పెంపొందింపజేసే మెళకువలను అభ్యసింపజేసే నైపుణ్యాలను అవగతం చేయించాలి. మానవీయత గుబాళించే ఆత్మీయతా ప్రవర్తనను అనువర్తింపజేయాలి. భారతీయ విద్యాతత్వాన్ని, విద్యయొక్క పరమావధిని అర్థం చేసుకుని వ్యవహరించడాన్ని ఆకళింపు చేయించాలి.

ప్రాథమిక పాఠశాల స్థాయి ఉపాధ్యాయునిగా రూపొందడమంటే బహుముఖ ప్రజ్ఞాపాటవాలను పుణికిపుచ్చుకోవడం అన్నమాట. అంటే ఉపాధ్యాయుడు చక్కని కథకుడుగా, గాయకుడుగా, నటుడుగా, చిత్రకారుడుగా, క్రీడాకారుడుగా, వైద్యునిగా, ఆధునిక సాంకేతిక నిపుణుడుగా వ్యవహరించగలగాలి. ఇలా బహుళ అంశాలలో ప్రవేశము, ప్రావీణ్యము కలిగి ఉండాలి. వీటిని సాధింపజేయాలి అంటే ఉపాధ్యాయుడు విద్య ఆయా అంశాలన్నింటినీ మమేకం చేసుకున్నదై ఉండాలి. ఉపాధ్యాయలపై రూపొందిన జాతీయ విద్యాప్రణాళిక చట్రం – 2009 ఉపాధ్యాయుడు విద్యార్థుల సాంఘిక, సాంస్కృతిక నేపథ్యాలను సంపూర్ణంగా అవగాహనచేసుకొని వారి వికాసానికి కృషిచేయాలని ఇందుకోసం సమాచార సాంకేతిక పరిజ్ఞానం, స్థానిక కళలు సంస్కృతులను బోధనా ప్రణాళికతో మమేకం

చేసుకోవాలి. ఆ సందర్భంలో ఉపాధ్యాయుడు మననశీల అభ్యాసకుడు (Reflective Practitioner) గా ఉండాలని సూచించింది. కాబట్టి ఉపాధ్యాయ విద్యలో బాలలను వారి బాల్యాన్ని అర్థంచేసుకోవడం, నేర్చుకోవడం ఎలాగో నేర్పే పద్ధతులలో ప్రావీణ్యం పొందడం అత్యంత ఆవశ్యకం. సమకాలీన అంశాలను మేళవించుకుంటూ తన బోధనను సుసంపన్నం చేసుకోవడం. ఎంతో కీలకం. కాబట్టి ఉ పాధ్యాయ శిక్షణ దశలోనే ఆయా అంశాలలో ఉపాధ్యాయ / విద్యార్థులకు సంపూర్ణ శిక్షణనివ్వాలి. వ్యవస్థకు యోగ్యమైన ఉపాధ్యాయుని అందించడంలో శిక్షణ సంస్థలే పూర్తిబాధ్యత వహించాలి. ఏ చిన్నపాటి అలసత్వం జరిగినా అది పటిష్టమైన శిక్షణ ద్వారానే పరమోన్నతమైన ఉపాధ్యాయులను రూపొందించగలం. నూతనంగా రూపొందించిన ఈ పాఠ్యపుస్తకాలు జ్ఞాననిర్మాణాత్మక అభ్యసన సిద్ధాంతాలు, పరస్పరాశ్రిత విద్యాతత్వం, సమ్మిళితబోధనా విధానాలు మొదలయిన నవీన భావనలతో నిర్మితమైనాయి. వీటన్నింటిని అర్థంచేసుకొని తమ ఆదర్శవంతమైన బోధనల ద్వారా అత్యంత ప్రజ్ఞాపాటవాలు కలిగిన ఉపాధ్యాయులను తీర్చిదిద్దడంలో అధ్యాపకులందరూ విశేషంగా కృషిచేస్తారనీ, ఉపాధ్యాయ విద్యార్థులు కూడా బోధనా సిద్ధాంతాలను విద్యయొక్క పరమావధిని అర్థంచేసుకొని విద్యా లక్ష్యాలను సాధించేందుకు తమ జీవిత అనుభవాలను అన్వయించుకుంటూ ఆదర్శ ఉపాధ్యాయులుగా రూపొందుతారని ఆశిస్తూ...

సంచాలకులు

రాష్ట్ర విద్యా పరిశోధన శిక్షణ సంస్థ

అమరావతి, ఆంధ్రప్రదేశ్

అధ్యాపకులకు సూచనలు....

ఉపాధ్యాయ విద్య పై రూపొందిన జాతీయ విద్య చట్రం - 2009 ఉపాధ్యాయ విద్య ప్రాధాన్యతను వివరిస్తూ పిల్లలకు నాణ్యమైన విద్యను అందించాలంటే ఉపాధ్యాయులను రూపొందిస్తున్న దశలోనే అత్యంత జాగరూకతతో వ్యవహరించాలని సూచించింది. బాధ్యతాయుతమైన ఉపాధ్యాయులు ద్వారానే బాలల బాల్యానికి భరోసా ఇవ్వగలమని అలాంటి వారిని తయారుచేయడంలో ఉపాధ్యాయ శిక్షణ సంస్థలు నూతన దృక్పథంతో పనిచేయాలని తెలిపింది. అందులోని మౌలిక సూత్రాలను ఆధారంగా చేసుకుని ఈ పాఠ్యపుస్తకాలు రూపొందాయి. వీటిని అర్థవంతంగా ఉపయోగించడంలో అధ్యాపకులు కొన్ని మెళకువలు అనుసరించాలి.

- ఉపాధ్యాయ విద్య - జాతీయ విద్యా చట్రం - 2009 ని క్షుణ్ణంగా చదవాలి.
- ఆయా అంశాలకు చెంది విద్యాప్రణాళికలో పేర్కొన్న కీలక భావనలను వాటి తాత్వికతను అర్థంచేసుకోవాలి. (ఇందుకోసం సిలబస్‌లో పేర్కొన్న ముందుమాటలను పరిశీలించండి).
- జాతీయ విద్యా ప్రణాళిక చట్రం–2005లోని మౌలిక అంశాలయిన - జ్ఞాన నిర్మాణ విద్యా తత్వం – నిర్మాణాత్మక అభ్యసన సన్నివేశాల కల్పన మొదలైన భావనలను అర్థంచేసుకుని వాటిని ఉపాద్యాయ విద్యకు మిళితంచేసి బోధన జరపాలి.
- ఆంధ్రప్రదేశ్ విద్యాప్రణాళికా పత్రం – 2010లో పేర్కొన్న 'పరస్పరాశ్రిత విద్యావిధానం' భావనను అధ్యాపకులు తమ తరగతిగది బోధనకు అన్వయించాలి.
- విద్యాహక్కుచట్టం - 2005 సూచించిన మార్గదర్శకాలను ఉపాధ్యాయవిద్యకు గల సంబంధాన్ని గుర్తించి బోధన జరపాలి.
- పాఠశాలలోని భావనల బోధనతోపాటుగా ఆయా సందర్భాలలో సూచించిన రచనలను తప్పనిసరిగా ఉపాధ్యాయుడు విద్యార్థులతో చదివించి చర్చించాలి.
- బోధనాంశాలకు అవసరమైన అనుబంధ అంశాలను చదివించి ఆయా విద్యావేత్తల దార్శినికతలు పేర్కొన్న విద్య తాత్వికతను పరమావధిని ఉపాధ్యాయ విద్యార్థులు గుర్తించేలా కృషిచేయాలి.
- పాఠశాల విద్య ద్వారా అమలవుతున్న విద్యాప్రణాళిక, పాఠ్యపుస్తకాలు క్షుణ్ణంగా పరిశీలించి బోధనా శాస్త్రానికి పాఠ్యపుస్తకంకు గల సంబంధాన్ని ఆవిష్కరింపజేయాలో ఉపాధ్యాయుడు విద్యార్థులకు మార్గదర్శకత్వం వహించాలి.

- ఉపాధ్యాయ విద్యలోని ప్రతి బోధనాంశానికి తనదైన 'ఆత్మ' వుంటుంది. అధ్యాపకులు మూలసూత్రాలను పరిశీలించి విశ్లేషించుకోగలిగినపుడే దానిని గుర్తించగలరు. కాబట్టి అయా అంశాలకు చెందిన ఇతర రచనలు తప్పనిసరిగా చదవాలి. వాటిని ఉటంకిస్తూ ఉపాధ్యాయ విద్యార్థులను 'నిత్య అభ్యాసకులుగా' మారేందుకు శిక్షణనివ్వాలి.
- ప్రాథమిక పాఠశాల స్థాయి విద్యార్థుల స్వభావం, కుటుంబ నేపథ్యం, సామాజిక సందర్భం మొదలైనవన్నీ పరిగణనలోకి తీసుకొంటూ పాఠశాలను విశ్లేషించాలి.

విషయసూచిక

1.	విలీన విద్య	1-32
2.	ప్రత్యేక అవరాలుగల పిల్లలు	33-81
3.	విలీనం - తరగతిగది యాజమాన్యం	82-92
4.	జెండర్ - పాఠశాల మరియు సమాజం	93-99
5.	జెండర్ సమైక్యత - విలీన దృక్పథాలు	100-111

1. విలీన విద్య

(INCLUSIVE EDUCATION)

అధ్యాయంలోని అంశాలు :

1.1.1 భారతదేశం – విలీన విద్య **(India - Inclusive Education)**

1.1.2 భారతదేశంలో బహిష్కారం, రూపాలు **(Exclusions in India - Forms)**

1.1.3 షెడ్యూల్డు కులములు – బహిష్కరణలు **(Scheduled Castes - Exclusions)**

1.1.4 షెడ్యూల్డు తెగలు – బహిష్కరణలు **(Scheduled Tribes - Exclusions)**

1.1.5 ఇతర వెనుకబడిన వర్గాలు – బహిష్కరణలు **(Other backward Classes - Exclusions)**

1.1.6 ఇతర బలహీన వర్గాల పిల్లలు – బహిష్కరణలు **(Other weeked children - Exclusions)**

a) వీధి బాలలు – బహిష్కరణలు **(Streed Children - Exclusions)**

b) బాల కార్మికులు – బహిష్కరణలు **(Child Labour - Exclusions)**

1.1.7 మైనారిటీ వర్గాల పిల్లలు – **(Minorities Children - Exclusions)**

1.1.8 జెండర్ వివక్షత – బహిష్కరణలు **(Gender Discriminations - Exclusions)**

1.1.9 ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలు – బహిష్కరణలు **(Children with Special needs - Exclusions)**

1.2.1 పాఠశాలలో వివక్షతలు – వాటి ప్రభావాలు **(Discrimination లో Schools and if effects)**

1.2.2. పాఠశాల వివక్ష విధానాలు వలన విద్యార్థులలో మార్పు **(Discrimination in Schools - its effects)**

1.3.1 విలీన విద్య – అర్థం **(Inclusive Education - Meaning)**

1.3.2 విలీన విద్య కొరకు ఐక్యరాజ్య సమితి వారి తీర్మానాలు **(UNO Resolutions for Education)**

1.3.3. విలీన విద్య నిర్వచనం **(Inclusive Education - Definition)**

1.3.4. విలీన విద్య – పరిధి **(Inclusive Education - Scope)**

1.3.5. విలీన విద్య – ప్రాముఖ్యత **(Importance of Inclusive Education)**

1.3.6. విలీన విద్య – ఆవశ్యకత **(Need of Inclusive Education)**

1.4.1. విలీన విద్య – తరగతి గదిలో అసమానతలు **(Inclusive Education - Discrimination in Class Rooms)**

1.4.2. భారతీయ తరగతి గది – అసమానతలు – వైవిద్యాలను పరిష్కరించుట **(Indian Class Rooms - Inequalities - Solutions)**

1.4.3. తరగతి గదిలో ఉపాధ్యాయులు అనుసరించు మెళకువలు **(Techniques of Teacher's in Class Rooms)**

1.5.1 విలీన విద్య – మూల్యాంకనం **(Inclusive)**

1.5.2. విలీన విద్యలో మూల్యాంకనం (Evaluation in Inclusive Education)

లక్ష్యాలు (Objectives)

1. భారతీయ విద్య – విలీన విద్య గురించి తెలుసుకుంటారు
2. భారతీయ విద్యలో బహిష్కరణలకు గురి అయిన వర్గాల గూర్చి తెలుసుకుంటారు.
3. పాఠశాలలోని వివక్షతలు గూర్చి తెలుసుకుంటారు.
4. విలీన విద్య – అర్థం గురించి తెలుసుకుంటారు.
5. తరగతి గదిలోని అసమానతలు – పరిష్కారాలు గూర్చి తెలుసుకుంటారు.
6. విలీన విద్యలో మూల్యాంకనం గురించి అవగాహన చేసుకుంటారు.
7. నీవు పనిచేయబోయే పాఠశాలలో విలీన విద్య గురించి సమగ్రమైన అవగాహన చేసుకుంటారు.

పరిచయం (Introduction)

విద్య ఒక ప్రాథమిక హక్కు. ఈ ప్రాథమిక హక్కును ప్రతి పిల్లవాడు అనుభవించాలి. బడి ఈడు గల ప్రతి పిల్లవాడు పాఠశాలకు వెళ్ళి విద్యను అభ్యసించవలయును. కానీ, ఈ విద్య ప్రపంచంలోని వ్యక్తుల మధ్య గల అంతరం వలన కొంతమందికి మాత్రమే అందడం ద్వారా పాఠశాలకు వెళ్ళటం జరుగుతున్నది. మిగిలినవారు విద్యకు దూరమగుట వలన వారి భావి జీవితములో ఎన్నో బహిష్కారములు ఎదుర్కొనుచున్నారు. మన భారతదేశములో కూడా ఈ వివక్షతలు లేదా బహిష్కరణలకు లోనైన ప్రజలు కలరు.

అసలు భారతదేశంలో విద్యా విధానం గురించి, ఈ విద్యా విధానంలో బహిష్కరణలకు లోనైన షెడ్యూల్డు తెగలు, కులములు, వెనుకబడిన తరగతులు, మైనారిటీస్, వీధి బాలలు, బాల కార్మికులు, ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలు, జెండర్ వివక్షతకు గురైన బాలికలు ఉన్నారు. వారి సమస్యలు తెలుసుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది. వీరు పాఠశాలలో ఏ విధమైన వివక్షతలకు గురి అగుచున్నారో వాటి కారణములు తెలుసుకుంటారు. ఈ వివక్షతలు రూపుమాపవలెనంటే "అందరికీ విద్య" లక్ష్యం నెరవేర్చుటకు "విలీన విద్య" అర్థం అను భావనను ప్రవేశపెట్టుట జరిగినది. ఈ విలీన విద్యలో సాధారణ పిల్లలతో పాటు బలహీన తరగతులు, జెండర్ వివక్షతకు గురైన పిల్లలు ఉండటం వలన తరగతి గదిలో ఉన్న అసమానతలు పోగొట్టవలసిన బాధ్యత పాఠశాలలోని తరగతి గదుల, ఉపాధ్యాయులు, పాఠ్య ప్రణాళిక, పాఠ్యాంశములు, మూల్యాంకనము విద్యార్థుల స్థాయిలను బట్టి విద్యావిధానం అవలంభించినచో తరగతిలో అసమానతలు పోగొట్టవచ్చును. సాంప్రదాయక మూల్యాంకనం కాక ప్రత్యేక అవసరాలు గల విద్యార్థులను దృష్టిలో పెట్టుకొని, విలీన విద్య మూల్యాంకనం గురించి తెలుసుకుంటారు.

1.1.1. భారతదేశం – విలీన విద్య (India - Inclusive Ediucation)

ప్రపంచ చరిత్రలో భారతదేశం ప్రాచీన నాగరికత కలిగి వివిధ రకములైన సంస్కృతులుచ, సాంప్రదాయములు కలిగిన వారసత్వ దేశం. విభిన్న భౌగోళిక పరిస్థితులు, విభిన్న శీతోష్ణ స్థితులు, భిన్న నైసర్గిత స్వరూపాల వైభవంతో కూడిన చరిత్ర, ఆచారములు, కట్టుబాట్లు కలిగిన దేశం.వ ఇవిధ రకములైన జాతులు, భాషలు, మతములు కలిగిన భారతదేశమును ఒక ప్రపంచముగా జాతులు, భాషలువ, మతములు కలిగిన భారతదేశమును ఒక ప్రపంచముగా చూడవచ్చును అని మోనియర్ విలియమ్స్ (Moniar Williams) చెప్పారు. భారతదేశమునకు ఎంతోమంది విదేశీయులు

వచ్చినప్పటికీ తన యొక్క ఉనికిని, పటుత్వాన్ని కోల్పోకుండానే విధేశీయతను కూడా తన చరిత్రలో ఇముడ్చుకున్నది. ప్రతి ఒక దేశానికి తమ ఉనికిని తెలియపరచుకుంటూ తనకంటూ విలువలు, విద్య, సాంఘిక మరియు నాగరికతను ప్రతిబింబింపచేస్తూ ఉంటుంది. మన దేశ సంస్కృతి, వారసత్వం వలన వివిధ రకములైన ప్రజలు సాంఘిక, ఆర్థిక, రాజకీయ, చారిత్రకమైన నిర్మాణములు, ప్రత్యేకతలు, వివిధ రకములైన గుర్తులు మరియు వివిధ రకములైన అంశములు కనబడుచున్నవి.

మన దేశంలో వివక్షతకు కారణములు (Reaons for Disclimination)

మన భౌగోళిక, శీతోష్ణ పరిస్థితులు వలన మన దేశంలోనే ఎన్నో వైవిధ్యములు కనబడుచున్నవి. ఉత్తర భారతదేశంలో ఉన్న ప్రజల వేషభాషలు, ఆచార వ్యవహారములు, నాగరికత, సంస్కృతులు, ఈశాన్య ప్రాంత ప్రజలకు, దక్షిణ భారతదేశ ప్రజలకు ఎంతో వ్యత్యాసం కనిపించుచున్నది.

వ్యక్తిగతంగా కూడా పరిశీలించినచో వ్యక్తి అనువంశికత, పోషణ, పరిసరాలు, మొదలగు అంశములు కూడా వ్యక్తులలో వైవిధ్యతకు దారితీసినవి. ఎత్తు, రంగు, బరువు, సృజనాత్మక ప్రజ్ఞ వంటి అనేక విషయములలో కూడా పిల్లల మధ్య చాలా వ్యత్యాసాలు కనబడుచున్నవి. అనగా మనుష్యులు అందరూ ఒకే విధంగా ఉండరు. "ఉదా : సమరూప కవలల్లో కూడా పరిసరాలు అనేవి వారి జీవన విధానంపై ప్రభావితం చేయుచున్నట్లు మనో విజ్ఞాన శాస్త్రవేత్తలు తెలియజేయుచున్నారు.

భౌగోళిక అంశములు అయిన శీతోష్ణస్థితి అంశాలను బట్టి వ్యక్తులలో ఆహారపు అలవాట్లు, రంగు, జీవ సంబంధకారకముల వలన ప్రజల మధ్య ఎన్నో అంతరములు కనబడుచున్నవి. ఈ అంతరములు ముఖ్యముగా ఎవరైతే కనీస అవసరములు కూడా తీర్చలేకపోవడం వలన ఆర్థికంగా, సామాజికంగా, శారీరకంగా కూడా బలహీనంగా ఉంటారో వారిని వైవిధ్యమునకు గురి అయిన వారిగా పరిగణిస్తారు.

మనదేశంలో ఈ వైవిధ్యమునకు గురైన వారిలో మహిళలు బలహీనవర్గాలకు చెందిన ఎస్సీ, ఎస్టీ, బీసీ, మైనార్టీస్ మరియు ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలు ఉన్నారు. ఈ వైవిధ్యములు ముఖ్యముగా ఆర్థిక, సాంఘిక పరిస్థితులపై ఎంతో ప్రభావితం చేయుచున్నవి. మన భారతదేశము సుసంపన్న దేశమైనప్పటికీ మన దేశ ప్రజల మధ్య ఏర్పడిన వైవిధ్యతలు రూపుమాపుటకు స్వాతంత్ర్యము అనంతరం ఎన్నో రకాలైన ప్రణాళికలు, చట్టాలు, విధానాల ద్వారా ప్రజల మధ్య ఏర్పడిన వైవిధ్యం, వివక్షతలు రూపుమాపుటకు ఒక్క విద్య ద్వారా మాత్రమే కృషి జరుపుచున్నవి.

భారతదేశంలో విద్య : మన దేశములో ప్రాచీనకాలం నుండీ విద్యకు ఎంతో ప్రాధాన్యత కలదు. "Knowledge of the past is the key to understand the present" - John Dewey.

వర్తమానమును తెలుసుకొనుటకు గతాన్ని గూర్చిన జ్ఞానం తప్పనిసరి చరిత్ర ఎక్కడ, ఎప్పుడు ఎలా ప్రారంభమవుతుంది అనేది విద్యకు ఇచ్చే నిర్వచనంపై ఆధారపడి ఉండును.

విద్య అంటే జీవించడంగా అర్థం చేసుకుంటే మనిషి పుట్టినప్పటినుండీ విద్య ప్రారంభమగును. సంకుచితార్థంలో వీక్షిస్తే "విద్య అంటే వ్యవస్థీకృత విద్యాలయాల నుండి వచ్చేది అనుకుంటే విద్యాలయాల ఏర్పాటు నుండీ ప్రారంభమవుతుంది. మన దేశంలో వేద, బ్రాహ్మణ, బౌద్ధ, జైన, ముస్లిం, బ్రిటీష్ విద్యగా మనం చూస్తున్నాము.

కాలాన్నిబట్టి విద్యావ్యవస్థను తీసుకుంటే ప్రాచీన యుగ విద్య (Ancient Education), మధ్యయుగ విద్య (Medieval Education), ఆధునిక విద్య (Modern Education) అను దశలు కలవు. వేద విద్య మహోన్నతమైన ప్రాచీన విద్యా వ్యవస్థలో ఒకటిగా గుర్తింపబడింది. ఆధ్యాత్మిక చింతనకు ప్రాధాన్యతను ఇచ్చిన ఈ విద్య జీవితానికి భౌతిక, పార్శ్వానికి సంబంధించిన విద్యపై దృష్టిని కేంద్రీకరించలేదు. అనగా తనకు తాను అర్థం చేసుకుంటూ తృప్తికరమైన జీవనం కొనసాగించుటకు గురుశిష్యుల మధ్య సంబంధమును పెంపొందించుటకు కావలసిన కఠినమైన శిక్షణ, క్రమశిక్షణ మరియు శిక్షలతో కూడిన విద్యావిధానం ఉండేది. ఈ విద్యను అందించే ప్రదేశాలను గురుకులాలు అనెడివారు. తర్వాత కాలంలో నలంద, వల్లభ విశ్వవిద్యాలయాలు స్థాపించబడినవి. అనగా నియత విద్యావిధానం మన దేశంలో ఉండేదని తెలియబడుచున్నది. వేదకాలానికే వృత్తుల ఆధారంగా కులాలు ఏర్పడటం జరిగింది. ఈ విద్య కొన్ని వర్గాలవారికే అందుబాటులో ఉండేది. తరువాత బౌద్ధుల కాలంలో భారతీయ విద్య వివక్షతలను పాటింపక అందరికీ విద్యావకాశములను తొలిసారిగా కల్పించింది.

ప్రపంచ ప్రసిద్ధి గాంచిన నలంద విశ్వవిద్యాలయం బౌద్ధకాలంలోనే స్థాపించబడింది. క్రీ.శ. 11వ శతాబ్దంలో ఇస్లామ్ విద్యావిధానం స్థాపించబడింది. ఇస్లామ్ విద్య మదరసాలు భౌతిక, ఆధ్యాత్మిక, మత విద్యలను సమ్మేళనం చేయుటచే విద్య, వృత్తి ప్రాధాన్యత ఆచరణాత్మక జ్ఞానాన్ని అందించే ప్రాముఖ్యాన్ని ఇవ్వటం ప్రారంభించడం జరిగింది. సూఫీ ఉద్యమ ప్రాచుర్యంలోకి వచ్చింది. విద్యతోపాటు ఆధ్యాత్మికతను సంస్కరించడానికి ముస్లింలలో ఇది ప్రారంభమైంది.

అయితే స్త్రీ విద్యను నిషేధించటం. ఉన్నత వర్గాలవారికి విద్య పరిమితం కావడం, కఠిన దండనలు మొదలైనవి ఉండేవి. 19వ శతాబ్దంలో ఆధునిక విద్య అయిన ఇంగ్లీషు విద్యను విలియం బెంటెంక్ జాతీయ భావాల పెంపుకు, జాతీయ ప్రసరణ, రాజకీయ చైతన్యం, శాస్త్ర, సాంకేతిక పెంపుదలకు, విభిన్న సామాజిక వర్గాలలో విద్యా చైతన్యాన్ని పెంపొందించింది. అయితే భారతీయ ప్రయోజనాలను నెరవేర్చే విధంగా విద్యావిధానాన్ని మాత్రం ఇది ఇవ్వలేకపోయింది.

ఏది ఏమైనప్పటికీ భారతదేశం మధ్యయుగంలో ప్రాచీనకాలంలో శాస్త్ర, సాంకేతిక రంగాలలో కూడా ప్రవేశం ఉన్నట్లుగా ఆంగ్ల విద్యను అందించటం వలన ప్రజలలో సమానత్వం, స్వేచ్ఛ, సౌభ్రాతృత్వం భావనలు పెంపొందించబడ్డాయి.

చరకుడు, సుశ్రుతుడు, ఆర్యభట్ట, భాస్కరాచార్యులు, చాణక్యుడు, పతంజలి, వాత్సాయనుడు, వరాహమిహిరుడు వంటి విద్యావేత్తలు అందించిన ప్రాచీన విద్య వల్ల భారతదేశంలో అన్ని వర్గాలవారికి విద్య అందించబడినా అది అట్టడుగు వర్గాల వారిని స్పృశించబడలేదని తెలుస్తోంది.

ఒక దేశ అభివృద్ధి అనేది ఆ దేశం యొక్క సర్వతోముఖాభివృద్ధి అనగా అన్ని వర్గాల వారి సాంఘికాభివృద్ధి మీదే ఆధారపడి యున్నది. సాంఘికంగా అభివృద్ధి అనగా ఆర్థిక, సామాజిక, రాజకీయ అంశాలను ప్రభావితం చేసుకోబడడం ద్వారా ఆర్థిక, సామాజిక, రాజకీయ కారణాలు కూడా ప్రభావితం చేస్తాయని చెప్పవచ్చును. ఈ మధ్య కాలంలో జరిగిన సర్వే ప్రకారం 1/4వ వంతు ప్రజలు వెనుకబడి ఉన్నారు. ప్రస్తుతం భారతదేశ అక్షరాస్యత (2011) 74.04%. దానిలో పురుషులు (82.14), స్త్రీలు (65.46).

సాంస్కృతికంగా, సాంఘికంగా, రాజకీయంగా, ఆర్థికంగా వెనుకబడిన వారికి 'విద్య' అందించుట ద్వారా వారిని ముందుకు తీసుకొని వెళ్ళవచ్చు. కనుక ప్రభుత్వం వారు అనేక రకములైన పథకములు

1. Compulsory Education Act (RTE) = 2009 (6-14)

2. సర్వశిక్షా అభియాన్

3. Midday meal

4. Anganwadi

వివిధ రకములైన విధానములు కల్పించి బలహీన వర్గాలకు చెందిన ప్రత్యేక అవసరాలుగల పిల్లలు మరియు వివక్షతకు గురన బాలికలను సాధారణ పిల్లలతోపాటు ముందుకు తీసుకుని వెళ్ళుటను భారతీయ విద్యలో విలీనం అంటారు.

1.1.2 భారతదేశంలో బహిష్కారం - రూపాలు

EXCLUSIONS IN INDIA - FORMS

భారతీయ సమాజానికి అంతరాలు ఒక శపం. ఇవి ప్రతీ సమాజంలోనూ కనిపించేవే! కొన్ని చోట్ల ఇంకా కనిపిస్తున్నాయి. ఈ అంతరాలను కొంతవరకు తగ్గించుకునే ప్రయత్నం ప్రారంభం కావడంతో దేశ చరిత్రలో ఒక క్రొత్త పుట తెరుచుకోవడానికి కారణమైనది. భారతీయులందరూ ఏకత్రాటిపై ఉండడం ఏకాత్మను కలిగి ఉండడం అనేవి లక్ష్యాలు.

అయితే భారతదేశంలోని ప్రజల జీవన విధానమును ప్రభావితం చేసేవిధంగా అంతరాల నిర్మూలనం జరగాలని అభిలషిద్దాం.

భారతదేశ జీవన విధానాలనుబట్టే ధనిక, పేద, ఉన్నత, నిమ్న కులాలు, పట్టణ, గ్రామీణ ప్రజలు గుర్తింపబడిన భాషలు కలవారు, గుర్తింపు లేని భాషలు కలవారు, ఆరోగ్యవంతులు, బలహీనులు, అంగవైకల్యం లేని సాధారణ పిల్లలు, అంగవైకల్యం కలవారు, బుద్ధిమాంద్యం లేనివారు, బుద్ధిమాంద్యం గలవారు, జ్ఞానులు, అజ్ఞానులు, స్త్రీలు, పురుషులు.... ఎన్నో తారతమ్యాలు, ప్రజల మధ్య కనబడుచున్నవి. సామాజికంగా, జైవికంగా పరిసరాలను బట్టి ఏర్పడిన అసమతుల్యత వలన ప్రజలలో కొందరు కనీస అవసరాల్ని, కనీస హక్కుల్ని అనుభవింపక ఎన్నో బహిష్కరణములకు గురిఅగుచున్నారు. ఈ బహిష్కరణములకు గురి అగుటను కారకములను గురించి తెలుసుకుందాము.

షెడ్యూల్డు కులాలు - బహిష్కరణములు (Scheduled Castes - Exclusions) : మన దేశంలో షెడ్యూల్డు కులాలు, షెడ్యూల్డు తెగలు మరియు స్త్రీలు కొన్ని వర్గాల వారు వారికి లభించవలసిన హక్కులుగానీ, స్వేచ్ఛగానీ వారికి అందుట లేదు. వీరిలో కొందరు తమ కనీస హక్కులను కూడా పొందలేకపోవుచున్నారు. సమాజంలో బహిష్కరణలకు గురియగుచున్నారు.

షెడ్యూల్డు కులములు పూర్వకాలంలో వీరు అపరిశుభ్రమైన వృత్తులు (పారిశుద్ధ్యవృత్తులు) చేసేవారు. వీరి యొక్క వృత్తులను బట్టి సమాజానికి వెలుపల ఉండుటచే వీరిని అస్పృశ్యులు (అంటరానివారు) అని పిలిచేవారు.

సమాజమునకు వెలుపల సమూహాలుగా జీవించేవారు. మన దేశంలో 16.2% షెడ్యూల్డు కులాలు వారు ఉన్నారు.

మన దేశంలో అస్పృశ్యుల వ్యవస్థ వేళ్ళూనుకొనుటకు వర్ణాశ్రమ ధర్మాలు, కులవ్యవస్థ, మూర్ఖపు కట్టుబాట్లు, మూఢనమ్మకాలు, సాంఘిక దురాచారాలు, జన్మ-కర్మ భావనలపై విశ్వాసం మరియు అవిద్య ప్రధాన కారణాలు.

షెడ్యూల్డు కులాల వారు ఎదుర్కొనుచున్న సమస్యలు (Problems of Scheduled Castes) : వీరు ఎక్కువగా

కాటికాపరులుగా పశువుల కొట్టాలను శుభ్రపరచడం, మృత కళేబరాలను తీసివేయడం, పారిశుద్ధ్యపు పనులు మొదలైనవి చెయ్యడం వలన వీరిని గ్రామాలకు వెలుపల ఉంచేవారు. దేవాలయ ప్రవేశం నిషిద్ధం. ఉమ్మడి బావుల నుండి, చెరువుల నుండి నీరు తోడుకోనిచ్చేవారు కాదు. ఎవ్వరైనా "తోడిపోయడం"పై ఆధారపడేవారు. గ్రామ సమావేశంలో, పూజలలో కూడా పాల్గొనే అవకాశం ఉండేదికాదు.

1) అంటరానితనం (Untouchability) : ఆ రోజుల్లో పాఠశాలలు ఊరి మధ్యలో ఉండుటవల్ల వారికి విద్య దూరంగా ఉండేది. కేవలం అగ్రకులాల వారికే అందుబాటులో ఉండేది. అస్పృశ్యులుగా ఉన్న వీరు ఆ పాఠశాలలకు వచ్చి చదువుకొనే అవకాశం లేదు. పైగా ఉపాధ్యాయులు కూడా అగ్రకులాలకు చెందినవారు, కావటంచే వారికి చదువు చెప్పుట అపచారంగా భావించేవారు. కేవలం ఊరిలో వీరు సేవకులుగానే ఉండిపోవుట వలన వారి పిల్లలు కూడా పాఠశాల విద్యకు దూరమైనారు.

2) పేదరికపు సమస్య (Poverty Problem) : షెడ్యూల్డు కులాల వారికి ఆర్థిక హక్కులేవీ అందుబాటులో లేవు. అందువల్ల వారు పేదవారుగా ఆశ్రితులుగా జీవించేవారు. వారికి వస్తు సంపదలేమి అనగా భూమి, పశు సంపద, ఆభరణాలు వంటివి వారు కలిగి ఉండుట నిషిద్ధం. కనీస అవసరాలు తీర్చుకోవడం కోసం వెట్టిచాకిరీ చేసేవారు. వారి పిల్లలు కూడా కుటుంబపోషణ కోసం చిన్నతనంలోనే వెట్టిచాకిరీకి అలవాటుపడి జీవించేవారు.

3) విద్య పరంగా వెనుకబడి ఉండుట (Backwardness in Education) : అతిపేద సామాజిక ఆర్థిక పరిస్థితుల ఫలితంగా షెడ్యూల్డు కులాల వారు పాఠశాలకు వెళ్ళేవారు కారు. కనుక విద్యాపరంగా వెనుకబడినవారుగా ఉండేవాళ్ళు. కొంతకాలం వరకూ వీరికి విద్యాలయాల్లో ప్రవేశార్హత లేదు.

4) ప్రభుత్వోద్యోగాలు (Employment) : స్వాతంత్ర్యానంతరం షెడ్యూల్డుకులాల వారిలో కొందరు స్వీపర్లు, వాచ్‌మన్, ప్యూన్ వంటి ప్రభుత్వోద్యోగాలు చేపట్టారు. కొంతమంది కమతాలుగా, దినసరి వేతనాలకు పనిచేసేవారుగా ఉండేవాళ్ళు.

5) ఋణ బాధ్యతలు – వెట్టిచాకిరీ (Indebtness and Bonded Labour) : షెడ్యూల్డు కులాలకు చెందిన చాలా కుటుంబాలు కనీసం రోజుకు రెండు పూటలా తినడానికి కావలసిన ఆర్థిక సత్తా లేనివే! దానితో వారు తిండికోసం అధిక వడ్డీకి, అప్పులు తీసుకునేవాళ్ళు అయితే వారికి వచ్చే అతితక్కువ ఆదాయాలతో అప్పు తీర్చుకోలేరు. ఋణ బాధ్యతల ఫలితంగా వారు వెట్టిచాకిరీ చెయ్యడం వలన వారి పిల్లలను కూడా పాఠశాల విద్యకు దూరమై ఉండేవాళ్ళు.

6) ఆరోగ్యం, పోషకాహారం (Health and Nutrition) : ఇంటిలో సరైన వసతులు లేకపోవడం, పోషకాహార లోపం వలన వారి తల్లిదండ్రులు చిన్నతనంలోనే అనారోగ్యవంతులగుట వలన ఇంటిపోషణ కొరకు పిల్లలను కూడా చాకిరీ చేయించుట వలన కూడా పాఠశాల విద్యకు దూరమైనారు.

7) అరాచకములు (Atrocities) : అంటరానితనం, సాంఘిక అణచివేత, ఆర్థిక పీడనం, రాజకీయ అణచివేత, మనుష్యులుగా పరిగణింపబడకపోవడం, పశువులకన్న హీనంగా చూడడం వలన కూడా అరాచకాలు పెరిగాయి.

ఉదా : ఇళ్ళను తగులబెట్టడం

వీటన్నింటినీ అధిగమించి షెడ్యూల్డు కులాల వారి పిల్లలను కూడా సాధారణ పాఠశాలల్లో మిగతా కులాల వారితో చేర్చుకొనుటయే విలీన విద్య యొక్క ఉద్దేశ్యం.

జన్మించిన కులం ఆధారంగా ఎవరూ వివక్షతకు గురికారాదని అందరికీ సమాన అవకాశములు లభించాలనీ అంటరానితనం పూర్తిగా అదృశ్యం కావాలనీ మహానుభావులు కృషి చేశారు. మరికొందరు అన్యాయానికి, వివక్షతకు వ్యతిరేకంగా ఉద్యమించారు. మరికొందరు నిర్మాణాత్మక కార్యక్రమాలు చేపట్టేవారు. వీటిలో ముఖ్యమైనవి షెడ్యూల్డు కులాల, షెడ్యూల్డు తెగల పిల్లలకు పాఠశాలలో ప్రవేశాన్ని కల్పించడం, వారి విద్యను ప్రోత్సహించు కార్యక్రమాలను చేపట్టుట మొదలైనవి వీరికొరకు ప్రత్యేకమైన పాఠశాలలు నిర్మించినప్పటికీ వివక్షతకు దూరమవ్వడం మాత్రం తగ్గని పరిస్థితులు అలాగే ఉన్నాయి.

1.1.4. షెడ్యూల్డు తెగల సమస్యలు

PROBLEMS OF SCHEDULED TRIBES

మన సమాజంలోని కులవ్యవస్థకు వెలుపల ఉన్న సముదాయాలే షెడ్యూల్డు తెగలు. వీరు కొండ ప్రాంతాల్లో, అడవుల్లో, కోస్తా ప్రాంతాల్లో, ద్వీపాల్లో, ఎడారుల్లో జీవిస్తున్నారు.

వారికి ప్రత్యేకమైన సంస్కృతి, సామాజిక వ్యవస్థాపన ఉంటుంది. వారి రాజకీయ వ్యవస్థ కూడా ప్రత్యేకంగా ఉ ంటుంది.

ఒకప్పుడు రాజరిక పాలనలో వారి ప్రాముఖ్యత చాలా ఉండేది. ఉదాహరణకు రాజవీరుల వేటల్లో, యుద్ధాల్లో అండదండలుగా ఉండేవారు. రాజపుత్రుల పట్టాభిషేకంలో భిల్లులనే జాతి వారు రాజుకు తిలకం దిద్దేవారు. ఆచార వ్యవహారాల్లో, కట్టుబాట్లల్లో కాలక్రమేణా చాలా మార్పులు వచ్చాయి. గిరిజనుల పట్ల ప్రభుత్వ అభివృద్ధి విధానం చాలా వెనుకబడి ఉండటం చేత వారి పిల్లలు కూడా విద్యకు దూరమై ఉండేవాళ్ళు.

గిరిజనులను వివిధ మత సమూహాలుగా వర్గీకరించడం ఫలితంగా అస్తిత్వపు సమస్యలేర్పడుతున్నాయి. సంస్కృతీ సంపర్కం, పారిశ్రామికీకరణ, నగరీకరణ ఫలితంగా కూడా గిరిజనుల జీవనశైలుల్లో మార్పులు ఏర్పడినవి.

వారు నివసిస్తున్న ప్రదేశాలపై స్వయం ప్రతిపత్తి కావలెనని, స్థానికులకు ఉపాధి, ఉద్యోగావకాశాలు లభించాలని వారు కోరుతున్నారు. అయితే కొంతమంది గిరిజనులు ఇప్పటికీ ఇంకా అనాగరికమైన జీవన విధానంలో నివసిస్తున్నారు. వారి పిల్లలు కూడా మానసికంగా, సామాజికంగా విద్యలో వెనుకబడి ఉన్నారు.

అడవిలో నివసించే గిరిజనులకు సంబంధించిన సమస్యలు (Problems of Tribes who lives in Forests) : షెడ్యూల్డు తెగలవారు అడవితల్లి ముద్దుబిడ్డలు. వారు అడవులలో వేటాడడం, ఆహారాన్ని సంగ్రహించడం, మారక వ్యవసాయాన్ని చేయడమేకాక అటవీ సంపదతో ఎన్నో కళాకృత్యాలను తయారు చేస్తారు. అయితే అడవికి సంబంధించిన నిబంధనలు, పథకాలు, షెడ్యూల్డు కులాల వారి సాంప్రదాయ హక్కుల్ని చేజిక్కించుకున్నాయి. దీని ఫలితంగా గిరిజనుల ఆర్థిక కార్యక్రమాలైన ఆహార సంగ్రహణ, వేట, మారక వ్యవసాయం, కుటీర పరిశ్రమ ఎంతో నష్టపోవడం జరిగింది.

అటవీ ఆధారిత ఆర్థిక వ్యవస్థపై ఆధారపడి జీవిస్తున్న ఎన్నో గిరిజన సముదాయాల ఉనికి ప్రశ్నార్ధకంగా మారింది. వారి జీవన వృత్తికి సంబంధించిన విషయాలపై ఎక్కువ దృష్టి నిలుపుటచే పిల్లలను పాఠశాలకు పంపించుటలేదు.

వ్యవసాయ సమస్యలు (Problem of Agriculture) : గిరిజన తెగలు వ్యవసాయంపై ఆధారపడిన సముదాయాలు. **ఉదా :** ముండా, ఓరీన్, హెూ, సంతాలే, స్సవర, భగత వంటి సముదాయాలు.

గిరిజన వ్యవసాయ భూములు, కొండ ప్రాంతాల్లోను దట్టమైన అడవుల్లోను కూడా ఉంటాయి. వ్యవసాయం చేసే భూములను డాన్ (Don) అనీ తనీ (Tanwar - Upland) అని వర్గీకరిస్తారు.

డాన్ భూమిలో వరి, ఇంటి నీటిపై ఆధారపడిన పంటలు పండిస్తారు. తనీ భూములలో మొక్కజొన్నలు, కందులు, ఆవాలు వంటి చిరుధాన్యాలను మెట్ట పంటగా పండిస్తారు. ఈ భూముల్లో నీటిపారుదల వసతులేవీ ఉండవు. గిరిజనుల వ్యవసాయరంగం సంవత్సరం పొడుగునా ఉపాధిని కల్పించలేక సరిపడే ఆహారాన్ని కూడా అందించే స్థితిలో లేదు. కొన్ని సందర్భాల్లో వన్యమృగాలు పంటను నాశనం చేస్తాయి.

ఋణ బాధ్యత – వెట్టిచాకిరీ (Indebtedness and Bonded Labour) : ఇప్పటివరకూ రోజు కూలీపై వచ్చే వేతనాలే చాలామంది గిరిజనులకు ఆధారం. అయితే వారిలో చాలామంది శ్రామికులే కాబట్టి సంవత్సరమంతా పని దొరకదు. అంతేగాక ఆదాయం కూడా సక్రమంగా ఉండదు. తత్ఫలితంగా వీరిలో చాలామంది తమ కనీస అవసరాలు కూడా తీర్చుకోలేని స్థితిలో ఉన్నారు. దీనితో సహజంగానే వారు ఎక్కువ వడ్డీకి వడ్డీ వ్యాపారస్తుల వద్ద అప్పు తీసుకోవలసిన పరిస్థితి ఏర్పడుతుంది. వీరు వడ్డీని గానీ, అసలు గానీ తీర్చే పరిస్థితుల్లో లేనప్పుడు నామమాత్రపు వేతనానికి వెట్టిచాకిరీ చేయవలసి వస్తోంది.

ఆరోగ్య పోషకాహార సమస్యలు (Problems of Nutrition and Health) : గిరిజనులు వేటాడటం, ఆహార సంగ్రహణంలపై ఆధారపడి జీవిస్తున్నప్పుడు వారికి కావలసిన పోషక పదార్థాలు లభించేవి. అయితే వేట, సంగ్రహణలను నిషేధించటం, అడవులు నశించటం ఫలితంగా వీరు పోషకాహార లోపంతో వివిధ ఆరోగ్య సమస్యలకు గురవుతున్నారు. గిరిజన కుటుంబాల్లో చాలా కుటుంబాలకు తమ కుటుంబ సభ్యులకు రెండు పూటలా తిండి పెట్టడానికి కావలసిన మేరకు కూడా ఆదాయం లేదు. వారిలో చాలామంది కడుపు మాడ్చుకొని జీవిస్తున్నారు. వారు నివసించే వాతావరణం కూడా అపరిశుభ్రంగా ఉంటుంది. దీనితో వీరి ఆరోగ్యం దెబ్బతింటుంది. రుగ్మతలను తగ్గించుకోవడానికి వీరు నాటువైద్యులను ఆశ్రయిస్తారు. చికిత్స కోసం ప్రభుత్వ లేదా ప్రయివేట్ ఆస్పత్రులకు వెళ్ళడానికి వీరికి ఆర్థిక సత్తా ఉ ండదు.

మన దేశంలోని సంఖ్యాబలం గల తెగలలో గోండ్లు, భిల్లులు, మీనా, సంతాల్, ఓరేన్, ముండా తెగలు. కొన్ని షెడ్యూల్డు తెగల కోసం ప్రభుత్వం అందించే సంక్షేమ కార్యక్రమాలను వీరు ఉపయోగించుకుంటున్నారు. 5వ పంచవర్ష ప్రణాళిక కాలంలో గిరిజన ఉపప్రణాళిక (Trial Sub Pran) అనే ప్రత్యేక కార్యక్రమాన్ని మనదేశంలో అమలు పరిచినారు. ఇది ఈనాటికీ కొనసాగుతోంది.

హిమాలయ పర్వత ప్రాంతాల్లో, మధ్య భారతదేశంలో పశ్చిమ భారతదేశంలో, దక్షిణ భారతదేశంలో ఎక్కువగా కనిపిస్తారు.

భూమి అన్యాక్రాంతం కావడం (Land Alienation) : బ్రిటీష్ వారి కాలం నుండీ గిరిజనుల భూములను రోడ్లు, రైలుమార్గాలు వేయడానికి కార్యాలయాలు, కాలనీలు, మార్కెట్‌లు, ఆస్పత్రులు, పోస్ట్ ఆఫీస్ వంటి నిర్మాణాల కోసం తీసుకుంటూనే వున్నారు. కాంట్రాక్టర్‌లు, వడ్డీ వ్యాపారస్తులు కూడా గిరిజనుల పొలాలను కొన్నారు. గిరిజనేతరులు, గిరిజనులను వివాహమాడటం కూడా భూమి అన్యాక్రాంతం కావడానికి దారితీసింది. ధనవంతులైన గిరిజనేతరుల

నుండి పేదవారైనా, గిరిజనుల భూములను రక్షించడానికి ప్రభుత్వం కౌలుదారీ చట్టాలను రూపొందించారు.

ఉదా : ఛోటానాగపూర్ టెనెన్సీ చట్టం, 1908, సంతాలే పరగణా టెనెన్సీ చట్టం 1948. అయితే చోటానాగపూర్ గిరిజన ప్రాంతాల్లో భూమి అన్యాక్రాంతం కావడాన్ని ఈ చట్టాలు ఆపలేకపోయాయి.

భావప్రసారాలు లేకపోవడం (Lack of Communication) : గిరిజనులు మారుమూల ప్రదేశాల్లో నివసిస్తూ ఉంటారు. దీనితో సంక్షేమం, అభివృద్ధికి సంబంధించిన వార్తలు వారిదాకా చేరడానికి ఎంతో సమయం పడుతుంది. దీని ఫలితంగా వివిధ అభివృద్ధి కార్యక్రమాల వివరణలేవీ వారిలో చాలామందికి తెలియవు. వారితోబాటు వారి పిల్లలు కూడా సమాజానికి దూరంగా ఉండటానికి గురవుతున్నారు.

వలస – దాని ఫలితాలు : షెడ్యూల్డు తెగలవారు ఉపాధికోసం దూరప్రాంతాలకు వలస వెళ్ళవలసి ఉంటుంది. ఇటుకబట్టీలు, నిర్మాణ స్థలాలు, చిన్నతరహా పరిశ్రమలు, వ్యవసాయ రంగంలో పనిచేయడానికి వివిధ ప్రాంతాలకు వలసివెళతారు. వీరు వలస కూలీలుగా దోపిడీకి, పీడనకు గురిఅవుతూ ఉంటారు. ప్రభుత్వం రూపొందించిన కనీస వేతనాల చట్టం ప్రకారం చెల్లించవలసిన వేతనాలను సంబంధిత యాజమాన్యాలు వారికి చెల్లించుట లేదు.

విద్యలేకపోవడం (Lack of Education) : చాలాకాలం గిరిజన కుటుంబం వారి మనుగడ కోసం పోరాడే స్థితిలో లేవు. వారికి విద్యకన్నాముందు ఆహారం అవసరం. వారికోసం మన ప్రభుత్వం ఆశ్రమ పాఠశాలలను స్థాపించింది. అయితే ఈ పాఠశాలలోకి పిల్లలను చేర్చుకోలేకపోతున్నారు. అయితే ఈ పాఠశాలలోకి పిల్లలు చేరినప్పటికీ వారు పనిచేయాల్సి వస్తోంది. కాబట్టి స్కూలు మానివేసేవారు ఎక్కువ కావడం వల్ల స్కూలు మానివేయడం ఎక్కువగా ఉంటుంది. స్త్రీలలో నిరక్షరాస్యత ఎక్కువ. క్రైస్తవ మిషనరీలు ఎక్కువగా విద్య వైద్యాన్ని అందించడం జరుగుతోంది.

గిరిజనులు నిర్వాసితులవడం (Displacement of Tribals) : ప్రధాన పరిశ్రమలు, థర్మల్ మరియు జల విద్యుదుత్పాదన ప్రాజెక్టుల నిర్మాణం మరియు జలవనరులపై ఆనకట్టల నిర్మాణంతో ఫలితంగా షెడ్యూల్డు తెగలవారు నిర్వాసితులవుతున్నారు. రాంచీలోని బొకారో స్టీల్ సిటీ, జెంషెడ్‌పూర్ ఇండస్ట్రియల్ కాంప్లెక్స్, పత్రా టు థర్మల్ పవర్ దుర్గాపూర్, భిలాయ్, రూర్కెలా ఇండస్ట్రియల్ కాంప్లెక్స్‌లు నిర్మించడం కోసం ఎన్నో గిరిజన గ్రామాలను తీసుకోవడంతో గిరిజనులు నిర్వాసితులైనారు. వీరికి నష్టపరిహారం చెల్లించడం, పునరావాసాన్ని కల్పించడం కోసం పథకాలను రూపొందించినప్పటికీ వాస్తవానికి వారికి నష్టపరిహారం లభించలేదు. సరైన పద్ధతిలో పునరావాసం కల్పించలేదు. నిర్వాసిత సమస్య ఫలితంగా కొన్ని గిరిజన కుటుంబాలు నశించాయి. మరికొందరు మురికివాడల్లో దయనీయమైన స్థితిలో జీవిస్తున్నారు.

1.1.5 ఇతర వెనుకబడిన వర్గాల బహిష్కరణలు

(Other Backward Classes Exclusions)

ఇతర వెనుకబడిన వర్గాలు (Other Backward Classes) అంటే ఎవరో మీకు తెలుసా? మన కుల వ్యవస్థలోని అన్ని కులాలు సమాన స్థాయిలో లేవు. ఎన్నో కులాలు కులక్రమశ్రేణి మధ్యభాగంలో అంటే ఉన్నత నిమ్నకులాల మధ్య ఉన్నాయి. వీరిలో చాలామంది సాంప్రదాయక కులవృత్తులను నిర్వహిస్తున్నారు. వీరు యాజమాన్య వ్యవస్థలోని ఇతర కులాలవారికి తమ సేవలను అందించేవారు. వీరిని వ్యవసాయక, వ్యాపా, వృత్తి సేవా కులాలని పిలుస్తారు.

ఉన్నత కులాలకంటే దిగువన, నిమ్నకులాలకు ఎగువన ఉండే కులాలన్నింటినీ రాజకీయంగా, రాజకీయపరంగా "ఇతర వెనుకబడిన వర్గాలు" (Other Backward Classes) గా మండల్ కమిషన్ నివేదిక నిర్వచించింది.

గతంలో కేంద్ర ప్రభుత్వ ఉద్యోగాల్లో 22.5 శాతం కేటాయింపు కేవలం షెడ్యూల్డు కులాలు, షెడ్యూల్డు తెగలకే పరిమితమై ఉండేవి. కేంద్ర ప్రభుత్వ ఉద్యోగాల్లో 27 శాతం రిజర్వేషన్‌ను ఇతర వెనుకబడిన వర్గాల కోసం మండల్ కమీషన్ సిఫార్సుల ఆధారంగా కేటాయించినారు.

- ప్రభుత్వోద్యోగాల్లో ఒబిసిలకు రిజర్వేషన్ కావాలన్న డిమాండ్ 1970వ దశకంలో ఊపందుకుంది.
- 1979 సం॥లో బి.పి. మండల్ అధ్యక్షతన ఒక కమీషన్‌ను రూపొందించారు.
- ఒబిసిలను గుర్తించడం, ప్రభుత్వోద్యోగాల్లో 27 శాతం ఒబిసిలకు కేటాయించాలని ఈ కమీషన్ సిఫార్స్ చేసింది.
- 3743 కులాలను ఒబిసిలుగా ఈ కమీషన్ గుర్తించింది.
- మండల్ కమీషన్ నివేదికను (క్రిమిలేయర్) భావన సహితంగా 1992లో అమలుపరిచారు. (అప్పటి ప్రధాని వి.పి.సింగ్)
- ఆ తరువాత మన దేశంలో అతిశక్తిమంతమైన రాజకీయశక్తిగా ఒబిసిలు ఉద్భవించారు.
- ఉత్తరప్రదేశ్, బీహార్ వంటి రాష్ట్రాల్లో అధికారాన్ని కూడా చేజిక్కించుకున్నారు.
- 1999వ సం॥లో ప్రభుత్వం మరో 127 కులాలను ఒబిసి సంవర్గాలలో చేర్చింది. దీనితో ఒబిసి కులాల సంఖ్య 3920కు చేరింది.
- వాస్తవానికి అనుబంధంలోని కులాలను ఎక్కువగా రిజర్వేషన్ ఫలితాలు అందాయి.
- దీనితో ఒబిసిలను తిరిగి 3 వర్గాలుగా విభజించారు.

1) చాలా ఎక్కువగా వెనుకబడినవారు

2) చాలా వెనుకబడినవారు

3) వెనుకబడినవారు

అని వర్ణించడానికి రాజకీయ నాయకులు ప్రయత్నించారు.

- అయితే ఈ ప్రయత్నం సఫలం కాలేదు. ఒబిసిల ప్రధాన సమస్యలను ఈక్రింది విధంగా పేర్కొనవచ్చు.

ఇతర వెనుకబడిన కులాలవారి ప్రధాన సమస్యలు (Problems of OBC Castes) :

1) పరస్పర చర్యలేమి? (Lack of Interaction) : గ్రామాలలో ఒబిసిలు వేరుగా జీవిస్తూ ఉంటారు. వీరి పిల్లలకు, ఉన్నత కులాల వారి పిల్లల మధ్య స్నేహమేమీ ఉండదు. చాలా సందర్భాలలో ఒబిసిలకు, ఉన్నత కులాల వారికి మధ్య పరస్పర చర్యలు ఏమీ ఉండవు. ఒబిసిలలోని యువతరం వారు దీనిని వ్యతిరేకిస్తారు. వారు కూడా ఈనాడు ఆర్థికంగా, విద్యాపరంగా ముందంజ వేస్తున్నారు. ఈ పరస్పర చర్యాలేమి ఉన్నత కులాల వారికి, వెనుకబడిన కులాలవారికి మధ్య సామాజిక, ఆర్థిక సంఘర్షణలకు దారితీస్తుంది.

2) ఉన్నత కులాలవారిపై ఆధారపడటం (Dependency on higher castes) : ఆర్థికంగా, విద్యాపరంగా ముందడుగు వేసిన వారు ఉన్నత కులాల వారిపై తమ జీవిక కోసం ఆధారపడరు. అయితే ఆర్థికంగా, విద్యాపరంగా ఉన్నత కులాలవారికి ఆశ్రితులుగా జీవిస్తున్నారు. వీరు రోజువారీ కూలీలుగా, యాజమాన్య వ్యవస్థలో (dependents) సేవలు అందిస్తూ ఉంటున్నారు.

3) కౌలుదారీ సమస్య (Problem of Share Cropping) : పైన పేర్కొన్న చాలా ఒబిసిలు సరిపోయినంత భూమిని కలిగిఉన్నారు. అయితే చాలామంది ఒబిసిలలో ఉపాంత రైతులు, చిన్నకమతందార్లు వ్యవసాయానికి సరిపోయినంత భూమి వారికి అందుబాటులో లేదు. వీరు ఉన్నతకులాల భూస్వాముల నుండి భూమిని కౌలుకు తీసుకుంటారు. వారు, వారి కుటుంబసభ్యులు కౌలుకు తీసుకున్న భూమిలో వ్యవసాయం చేస్తూ ఇతర పొరుగువారి సహాయాన్ని పొందుతారు. అయితే వీరు ప్రతీ సంవత్సరం తమ (కౌలు) టెనెన్సీ రెన్యూ (Renew) చేయవలసి ఉ ంటుంది. ఉన్నత, వెనుకబడిన కులాల మధ్య ఘర్షణలు కూడా చాలామంది ఒబిసిలు కౌలుదారు అంతస్తు నుంచి శ్రామికుని అంతస్తు వరకు పడిపోవడానికి కారణంగా చెప్పవచ్చు.

4) ఋణ బాధ్యతలు (Indebtedness) : రెండవ వర్గానికి చెందిన ఒబిసిలు ఆస్తిపరులే. కానీ అనుబంధంలో ఒబిసిలు చాలా పేదవారు. వీరు రోజూ కూలీలుగా బ్రతుకు వెళ్ళబుచ్చుతున్నారు. వారి ఆదాయం వారి అవసరాలను స్థితిలోలేదు. అందువల్ల వారు భూస్వాముల వద్ద, వడ్డీ వ్యాపారుల వద్ద అప్పులు చేస్తారు.

- సాధారణంగా పండుగల కోసం, పెళ్ళిళ్ళ కోసం, అంతిమ సంస్కారాల కోసం వీరు అప్పులు చేస్తారు.
- ఈ అప్పుకు వడ్డీ ఎక్కువగా ఉంటుంది.
- అప్పులపై వడ్డీ, అసలు చెల్లించలేని పరిస్థితుల్లో వీరు వెట్టిచాకిరీ చేయవలసి వస్తుంది.

5) ఆరోగ్యం - పోషకాహారం (Health - Nutrition) : అనుబంధంలో పేర్కొన్న చాలా కులాలు అపరిశుభ్ర పరిస్థితుల్లో జీవిస్తున్నారు. వారికి జీవించడానికి తగిన ఇళ్ళుండవు. కనీస వసతులు కూడా లేని ఇళ్ళలో వారు నివసిస్తున్నారు. రక్షిత మంచినీటి సదుపాయం కూడా వీరికి అందుబాటులో ఉండదు. ఈ అపరిశుభ్రత పరిస్థితులు వారి ఆరోగ్యాన్ని దెబ్బతీస్తాయి. వీరు ఆర్థికంగా కూడా వెనుకబడి ఉండడంతో సరైన పోషకాహారాన్ని తీసుకోలేరు. వీరిలో చాలామంది దారిద్ర్యరేఖకు దిగువనే జీవిస్తున్నారు.

1.1.6ఎ ఇతర బలహీన వర్గాల పిల్లలు - బహిష్కరణ

OTHER WEAKED KLIDNESS EXCLUSIONS

వ్యక్తి యొక్క జీవితంలో బాల్యదశ చాలా ప్రాముఖ్యమైనది. "నేటిబాలలే రేపటి పౌరులు". జీవితకాల పర్యంతం మానవాభివృద్ధికి కావలసిన పునాదులు ప్రాథమిక దశలోనే ఏర్పడతాయి. కానీ ప్రాథమిక దశ లేదా బాల్యంలో పిల్లలు కనుక వివక్షతకు గురైతే ఆ ప్రభావం వారి భవిష్యత్‌ను శాసిస్తుంది. కాబట్టి ప్రతీ పిల్లవానిపై ప్రత్యేక శ్రద్ధ చూపి, వారి మనుగడ, అభివృద్ధి, రక్షణకు చర్యలు తీసుకోవాలి. ప్రతీ పిల్లవాని యొక్క అభివృద్ధి, కుటుంబం, పాఠశాల మరియు సమాజంపై ఆధారపడి ఉంటుంది.

ఈరోజు చాలామంది పిల్లలు మంచి స్కూలు యూనిఫారం వేసుకొని, పుస్తకాల సంచితీ ఎంతో ఆర్భాటంగా పాఠశాలలకు వెళుతుంటే, కొంతమంది పిల్లలు వీధుల్లో చెత్త ఏరుకునే వారుగా, పనిచేసేవారుగా, ఆహార సంపాదనే లక్ష్యంగా తిరుగుతున్న వారిని చూస్తున్నాము. ఈ పిల్లల యొక్క వ్యక్తిగత అధ్యయనం పరిశీలిస్తే ఎక్కువమంది దారిద్ర్యరేఖకు దిగువన ఉన్న కుటుంబాల నుండి వచ్చినవారు. వీరిలో ఎక్కువమందిని వీధిబాలలు అనియూ, కొంతమందిని బాలకార్మికులు అనియూ పిలుచుచున్నారు.

1.1.6ఎ వీధిబాలలు (Street Children) : పేద కుటుంబాలకు చెందిన పిల్లలు ఇల్లు వదలి, పట్టణాలకు, నగరాలకు వస్తారు. కొందరు కుటుంబంలో ఇమడలేక, మరికొంతమంది పాఠశాల విద్యకు భయపడి, మరికొందరు

కుటుంబంలోని వ్యక్తులు పెట్టే హింసకు తట్టుకోలేక, మరికొందరు ఇంటిలోని ఆర్థిక ఇబ్బందులు తట్టుకోలేక, మరికొందరు తప్పిపోయి, గృహముల నుండి పారిపోయి నగరాలకు, పట్టణాలకు చేరుకుంటారు. అక్కడ చెత్త ఏరుకునే వారుగా, బిచ్చగాళ్ళుగా మారుతున్నారు. వీరికి నివాస వసతి ప్రధాన సమస్య. వీరు ఇంటి అద్దె కట్టలేరు. కనుక ఎక్కువగా రోడ్లపైనే జీవనం కొనసాగించుటచే వీరిని "వీధిబాలలు" అని అంటారు.

రాత్రిపూట ప్రజోపయోగ స్థలాలు అయిన బస్టాండు, రైల్వేస్టేషన్, పార్కులు, తోటలు వంటి స్థలాలలో నిద్రిస్తారు. వీరికి సంరక్షకులు గానీ, వీరిని నియంత్రించే వారుగానీ, మార్గదర్శకులు గానీ లేరు గనుక స్వేచ్ఛగల్గి ఉంటారు. అందువలన సమవయస్కుల ప్రభావం వీరి మీద ఎక్కువగా పడుతుంది. తద్వారా మత్తుపదార్థాలకు బానిసలు అవుతారు. లైంగిక దోపిడీకి గురిఅవుతారు. వీధిబాలలకు నేరస్తులతో పరిచయాలు ఏర్పడటం వలన నేరవృత్తికి అలవాటు పడుతున్నారు. చిన్నవయస్సులోనే జువైనల్ హోమ్స్‌కు వెళ్ళుచున్నారు. అందుకే వీధిబాలలకు కూడా విద్యను అందించాలి.

1. వీరు ఇంటినుండి పారిపోయిన వారు కావటం, వీరిని సాధారణ పాఠశాలల్లో చేర్పించుటకు పాఠశాల నిబంధనలు అడ్డురావడం వలన వీరికి పాఠశాల ప్రవేశం కుదరదడం లేదు.

2. వీరు తల్లిదండ్రులకు దూరంగా ఉండుటవలన పాఠశాల ప్రవేశం కొరకు శ్రద్ధ చూపేవారు లేరు. ఎక్కువమంది వీరిలో అనాథలు, కుటుంబం నుండి వీడిపోయిన వారే!

3. వీరిలో ఎక్కువమందికి పేదరికం, నిరక్షరాస్యత, పోషకాహార లోపం ఉండుట వలన పాఠశాల విద్య వీరికి చాలా దూరంగా వున్నది.

4. సాధారణ పిల్లలతో వీరిని కలిపి విద్య చెప్పుటకు సాధారణ పాఠశాలలోని ఉపాధ్యాయులు ఇష్టపడటం లేదు.

5. ఒకేచోట స్థిరంగా లేకపోవడం వలన కూడా పాఠశాల విద్యకు దూరమగుచున్నారు.

6. సౌకర్యవంతమైన జీవన విధానం లేకపోవుట, ఆ వయస్సులో వారికి కావలసిన ఆహార సంతృప్తి కూడా వారికి లభించకపోవుట మత్తుపదార్థాలకు, మాదకద్రవ్యాలకు బానిసలు అగుటచే విద్యకు చాలా దూరంగా ఉన్నారు.

7. వీరికి మంచి లక్షణాలు నేర్పేవారు, మంచి ఆరోగ్యకరమైన సహాయ సహకారాలు చేసేవారు లేకపోవటం వల్ల నైపుణ్యంలేని శ్రామికుల్లా జీవిస్తున్నారు.

8. వీరందర్నీ దృష్టిలో పెట్టుకొని వారికి కూడా ఒక దిశను నిర్దేశించే విద్యను ఇవ్వవలసిన ఆవశ్యకత ఎంతైనా ఉంది.

1.1.6బి బాలకార్మికులు (Child Labour) : పాఠశాలకు వెళ్ళవలసిన వయస్సులో వేతనాల కోసం పనిచేసే పిల్లలు ఉంటారు. వీరు 5–14 సంవత్సరాల వయస్సు మధ్యలోని వారు. ఎక్కువగా వీరు దారిద్ర్యరేఖకు దిగువన ఉన్న కుటుంబాల నుండి వచ్చినవారు. వీరి తల్లిదండ్రులకు వీరికి తిండి పెట్టడానికి కావలసిన ఆదాయం కూడా ఉండదు. అందుకే వీరు పాఠశాలకు వెళ్ళకుండా పనికి వెళతారు. వీరినే "బాలకార్మికులు" అంటారు. వీరు ఎక్కువగా హోటళ్ళలో, క్వారీల్లో, ఫ్యాక్టరీల్లో, గనుల్లో, కుటీర పరిశ్రమల్లో, బాణసంచా తయారీల్లో మరియు బీడి కార్మికులుగా పనిచేస్తూ ఉంటారు. పేదరికం, నిరక్షరాస్యత, కుటుంబంలో సంపాదించే వ్యక్తి లేకపోవటం భూస్వాముల దోపిడీ బహిష్కరణలకు గురైన కుటుంబాలు తల్లిదండ్రుల నిరక్షరాస్యత, విచ్ఛిన్న కుటుంబాలు, వినియోగ వస్తువులను కొనడం కోసం ఎక్కువ డబ్బు సంపాదించాలన్న కోరిక, తల్లిదండ్రుల ఆదాయం తక్కువగా ఉండుట, ఆ కుటుంబాలలో

అనారోగ్యం, భూమి లేకపోవడం మొదలైనవి.

సరైన పోషకాహారం లేకపోవుట, అపరిశుభ్రమైన వాతావరణంలో ఉండుట వలన అనేక ఆరోగ్య సమస్యలు ఎదుర్కొంటున్నారు. త్వరగా టి.బి., న్యుమోనియా, జాండీస్ మరియు లైంగిక వ్యాధులకు కూడా గురవుతున్నారు. యజమానుల పెత్తందారీ విధానానికి, అణచివేతకు, దోపిడీకి గురవుతున్నారు. భారతదేశ జనాభాలో మూడింట ఒకవంతు జనాభా 14 సం.లోపు పిల్లలే అత్యధిక బాలకార్మికులు గల దేశాలలో భారతదేశం ప్రథమ స్థానంలో ఉంది. బాలకార్మికులు పట్టణ ప్రాంతాల్లో కంటే గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో ఎక్కువగా ఉన్నారు. ఏది ఏమైనప్పటికీ బాలకార్మికులుగా ఉన్న పిల్లలకు కూడా విద్యను అందించలసిన ఆవశ్యకత ప్రభుత్వంపైనా మరియు ప్రజలపైనా ఉంది.

మన ప్రభుత్వం కూడా బాలకార్మిక నిర్మూలన కొరకు తనవంతు కృషి చేస్తోంది.

UNICEF సర్వే ప్రకారంగా బాలకార్మికుల సంక్షేమానికి తగినంతగా చర్యలు తీసుకోవటం లేదు. ప్రభుత్వం కేంద్ర స్థాయిలో వారి రక్షణ కొరకు ఒక Helpline Number ను కేటాయించింది. ఎక్కడైనా బాలకార్మికులు కనిపిస్తే, మన దృష్టికి వచ్చినా ఈ నెంబర్‌కు ఫోన్ చేస్తే చాలు, సంబంధిత అధికారులు వచ్చి బాలకార్మికులను విముక్తి చేసి, సమీప ప్రాంతంలోగల పాఠశాలలో చేర్పిస్తారు.

బాలకార్మికులచే పనిచేయించుకుంటున్న యాజమాన్యంపై చట్టరీత్యా చర్యలు తీసుకోవడం జరుగుతుంది.

వరల్డ్ విజన్, Help Age India, Cry వంటి స్వచ్ఛంద సంస్థలు UNICEF ఆధ్వర్యంలో సహాయ సహకారాన్ని అందిస్తూ, ప్రభుత్వానికి చేయూతనిస్తూ తమవంతు పాత్రను పోషిస్తున్నాయి.

1.1.7 మైనారిటీ వర్గాల పిల్లలు – బహిష్కరణలు (Minorities Children Exclusions) : భారతదేశంలో బహుళ మైనారిటీకి చెందిన వర్గాలకు చెందిన ప్రజలు కలరు. వారియొక్క భాష, మతమును బట్టి ముస్లిములు, క్రైస్తవులు, బౌద్ధులు, పార్శీ మరియు జైనులు, సిక్కు మొదలగు జాతులు కలవారు.

వారితోబాటు SC, ST, OBC, denotified tribes గా పరిగణనలోకి తీసుకొనబడని ఇతర జాతుల వారు ఉన్నారు.

భారతదేశంలో ఈ మైనారిటీ వర్గాలకు చెందిన వారు ఆయా ప్రాంతాల్లో ఆయా రకాలుగా విభజింపబడి యున్నారు.

ఒకవిధంగా చెప్పాలంటే మైనారిటీలు, దేశంలోని చాలా కీలకమైన ప్రాంతాల్లో నివసిస్తూ ఉన్నారు. భారతదేశ అభివృద్ధి మైనారిటీల అభివృద్ధిపై ఆధారపడి ఉందా? ఎక్కడైతే మైనారిటీ వర్గాలు ఆర్థికంగా వెనుకబడి ఉంటారో, ఆ దేశం కూడా ఆర్థికంగా వెనుకబడి యుంఇనట్లు కనబడుచున్నది.

మైనారిటీల సమస్యలు (Problems of Minorities Children) : మనదేశంలో ఉన్న మైనారిటీలు, ముస్లిమ్‌లు, బౌద్ధులు, జైనులు, సిక్కులు, క్రైస్తవులు, పార్శీ మొదలగువారు. వీరు భారతదేశంలో వివిధ ప్రాంతాల్లో కొన్నిచోట్ల ఎక్కువగాను కొన్నిచోట్ల తక్కువగానూ విస్తరించియున్నారు.

ఉదాహరణకు ముస్లిములు ఎక్కువగా వ్యవసాయ కూలీలుగా కమ్మరివారుగా మరియు చిన్నచిన్న వృత్తులు లేదా వ్యాపారాలు చేసుకుంటూ జీవిస్తున్నారు. ఎక్కువమంది దారిద్ర్య రేఖకు దిగువన ఉన్నారు. దీనికి గల కారణం విద్య లేకపోవటమే!

భారతరాజ్యాంగంలో ఆర్టికల్ 29 మరియు 30 ప్రకారం మైనారిటీలకు Assurances and Guarantees ఇవ్వడం జరిగింది. ప్రతీ మైనారిటీ వారు వారి యొక్క మతాన్ని అవలంబించవచ్చు. వారు తమకు సంబంధించిన విద్యాసంస్థలు స్థాపించవచ్చును. మరియు మాతృభాషను బోధనా భాషగా అవలంబింపవచ్చును. వారి విద్యాసంస్థల ద్వారా వారి యొక్క సంస్కృతిని, నాగరికతను ప్రసారం చేయవచ్చును. ఉదాహరణకు ముస్లిం మైనారిటీకి చెందిన పిల్లలకు "మదరసా" అను పాఠశాల విద్యను అభ్యసించుట వలన ప్రజలలో వైవిధ్యం ఇంకా కనబడుచున్నది.

మైనారిటీ వర్గాలకు చెందిన వీరిలో ఎక్కువమంది ప్రభుత్వ ఉద్యోగులకు దూరంగా ఉండుట వలన వారి పిల్లలను చిన్నతనం నుండీ చిన్నచిన్న వృత్తులు, చిన్నచిన్న వ్యాపారాలు చేసుకొనుటకు ప్రోత్సహిస్తున్నారు. పాఠశాలకు వచ్చి చదువుకొనేవారు తక్కువ. అంతేగాక స్త్రీలు విద్యకు దూరంగా ఉండుట వలన కూడా వివక్షతకు గురవుతున్నారు.

మనదేశంలో 1000 సం|| క్రితమే మదరసాలు అనే ప్రత్యేక పాఠశాలలు ముస్లింల కొరకు నిర్మించుట జరిగినది. ఎక్కువగా మత సంబంధమైన విషయాలు, అంకగణితం మొదలగు అంశములు వారి మాతృభాష అయిన ఉర్దూలో బోధించుట జరిగినది. ఈ పాఠశాలల్లో చదువుల వలన తరువాత కాలంలో వృత్తిపరమైన అభివృద్ధికి మార్గం ఏర్పడింది.

1.1.8 జెండర్ వివక్షత – బహిష్కరణలు (Gender Discrimination Exclusions) : సామాజికంగా స్త్రీ పురుషులు, బాలబాలికల లక్షణాలను, వారి పాత్రలను బాధ్యతలను వివరించడానికి Gender అనే పదం ఉపయోగిస్తారు.

జెండర్ అనేది మన జైవిక వ్యత్యాసాలను బట్టి కాకుండా సమాజం వ్యవస్థీకృతమైన తీరునుబట్టి స్త్రీ పురుషులుగా మనం ఎలా ఆలోచించాలనీ, వ్యవహరించాలనీ భావిస్తామో అన్న విషయానికి సంబంధించినదని ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ నిర్వచించింది.

'సెక్స్' అనేది స్త్రీ పురుషుల మధ్యగల జైవికమైన ప్రత్యేకత. 'జెండర్' అనేది సామాజికంగా రూపొందించిన నిర్వచనము. సామాజికంగా రూపొందించిన స్త్రీ పురుషుల మధ్య నెలకొన్న అంతరాలను, వైవిధ్యాలను "జెండర్ వివక్షత" అంటారు.

ముఖ్యంగా మన దేశంలో బాలికలకు విలువ లేదు. కనుక వారు చిన్నవయస్సులోనే (Self esteem) స్వయం సమృద్ధిని, సమాజంలో గుర్తింపును కోల్పోవుచున్నారు.

వారు పురుషులకు సేవలందించేవాళ్ళుగానే గుర్తింపబడుచున్నారు.

బాలిక స్థితిలోనే వెట్టిచాకిరీ, బాల్యవివాహాలు, సెక్స్ వర్కర్స్‌గా మారటం, వరకట్నం, అమ్మాయిల అక్రమ రవాణా, గృహ హింసలకు మొదలగు అసాంఘిక కార్యకలాపాలుకు లోనగుచున్నారు. దీనికి ప్రధాన కారణం నిరక్షరాస్యత. వేదకాలంనాటి స్త్రీలు కూడా విద్యను అభ్యసించేవారు. గార్గ, మైత్రేయి వంటివారి వలన తెలియుచున్నది. బౌద్ధుల కాలంలో స్త్రీ విద్య ప్రోత్సహింపబడినా విజయవంతం కాలేదు.

ఇస్లాం సమాజం పర్దా పద్ధతిని అవలంబించి స్త్రీల పట్ల వివక్షతను చూపడం జరిగింది. కొంతమంది రాజ స్త్రీలు రాజదర్బారులో మదరసాలకు వెళ్ళేవారు. ఏదేమైనప్పటికీ స్త్రీ విద్యకు ఇస్లామ్ సూత్ర రీత్యా నిరాకరించింది.

తరువాతికాలంలో కూడా స్త్రీ విద్యకు అంత ప్రాముఖ్యత ఇవ్వబడలేదు. సమాజంలో స్త్రీల వెనుకబాటుతనం, అవిద్య మూలంగా ఏర్పడిన అజ్ఞానం అని భావించబడింది.

ఆడపిల్ల చదువుపట్ల బలమైన వ్యతిరేకత ఉండేవి. స్త్రీలకు విద్య చెప్పించకూడదు అన్న నమ్మకం సమాజంలో బలంగా నాటుకొని ఉండేది.

లలితకళలు ఆ రోజుల్లో దేవదాసీలు నేర్చుకునేవారు. అప్పట్లో స్త్రీవిద్య దేవదాసీల కొరకే అన్న అభిప్రాయం వ్యాప్తిలో ఉండేది.

స్త్రీల విద్యాభివృద్ధి గణాంకాల్ని పరిశీలిద్దాం.

క్రీ.శ.1901 నాటికి స్త్రీల అక్షరాస్యత 0.7%

క్రీ.శ. 1951 నాటికి 7.9%

క్రీ.శ. 2011 నాటికి 54.16% ఇది భారతదేశపు సరాసరి.

క్రీ.శ. 1850 నాటికే స్త్రీలు బడికి వెళ్ళి చదువుకోవటం ప్రారంభమైనది.

- అంటరాని కులాల వారిలో స్త్రీ పురుష భేదం లేకుండానే ఇద్య అందించబడలేదు.
- ఉన్నత కులాల్లో మగవారికి మాత్రమే చదువుకొనే హక్కు ఉండేది.
- కాబట్టి వారి కాలంలో కూడా స్త్రీ చదువు ఒక సంస్కరణగా భావించారు.
- స్త్రీ విద్యా ప్రాచుర్యం తరువాత కాలంలో బాగా పెరిగింది.
- అందరు స్త్రీలు చదువుకోవాలన్న ఆశక్తి ఉన్నప్పటికీ కొంతమందికి మాత్రమే చదువుకొనే అవకాశం దక్కింది.
- క్రీ.శ. 1951లో 7.9% ఉన్న స్త్రీల అక్షరాస్యత 2011 నాటికి 54.16% వరకు పెరిగింది.
- భారత ప్రభుత్వం విధానాలు, వివిధ సంస్థల సహకారం, సామాజిక మార్పులు, కుటుంబ అవసరాలు, ప్రపంచీకరణం వలన ప్రణాళికల్లో ప్రత్యేకమైన కార్యక్రమాల ద్వారా అన్ని కులాలకు చెందిన స్త్రీలకు విద్య అందుబాటులోకి వచ్చింది.

స్త్రీ పురుషుల మధ్య అసమానతలు ఎక్కువ. వరకట్న వేధింపులు, గర్భస్థ శిశు హత్యలు, స్త్రీలపై అఘాయిత్యాలు జరపడం స్త్రీలకు విలువ గుర్తింపు లేకపోవడం, శారీరకంగా, మానసికంగా, హింసించడం వంటివి ఈనాడు స్త్రీ ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలు. స్త్రీ విద్యను ప్రోత్సహించడం ద్వారా మాత్రమే ఈ సమస్యలకు పరిష్కారం సాధ్యం అవుతుంది.

బాలికా విద్యను ప్రోత్సహిస్తూ బ్రిటీష్ వారి కాలంలో క్రీ.శ. 1840లో కలకత్తాలో బాలికా విద్య కోసం బేతని (Bethani) స్కూలు ప్రారంభమయ్యింది.

- క్రీ.శ. 1850లో పూనెలో సావిత్రీబాయి పూలే ఉపాధ్యాయురాలిగా బాలికా పాఠశాల ప్రారంభించినారు.
- స్త్రీల విద్యాభివృద్ధి కోసం సావిత్రీబాయి, పండిత రమాబాయి, బేగమ్ మబ్రాషెకావత్, సుబ్బలక్ష్మి మొదలైన స్త్రీలు ఎందరో కృషి చేశారు. మన రాష్ట్రంలో కందుకూరి వీరేశలింగం గారు బాలికల కోసం 1874లో ధవళేశ్వరంలో బాలికల పాఠశాల స్థాపించినారు.
- అంతకుముందే బ్రిటీష్ వారి కాలం నుండీ బాలికల విద్య కొరకు పాఠశాలలను ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది.

1.1.9 ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలు – బహిష్కరణలు

Children with Special Needs - Exclusions

పరిచయం (Introduction) :

ఒక తరగతిలోని విద్యార్థులందరూ ఒకేలా ఉండరు. వారిలో భౌతిక రూపాలలో అనగా ఎత్తు, రంగు, ఆకారాలలో తేడాలు ఉన్నప్పటికీ చాలామంది తెలివైనవారుగా, సామాన్యులుగా సగటు విద్యార్థులుగా ఉంటారు. కానీ కొందరు పిల్లలు సామాన్య విద్యార్థులకంటే భిన్నంగా ఉంటారు. ఈ భిన్న స్వభావం సామాన్య విద్యార్థులకంటే ఎక్కువగానూ, లేదా తక్కువగానూ ఉంటుంది.

ఈ భిన్న స్వభావం విద్యార్థుల సాధనకు అనుకూలంగానైనా లేదా ప్రతికూలంగానైనా ఉండవచ్చు. వీరిని ఎక్కువ ప్రజ్ఞగలవారు, మరియు తక్కువ ప్రజ్ఞగలవారు అని అంటారు.

వీరితోపాటు శారీరక వైకల్యం గల పిల్లలు కూడా ఉంటారు. ఈ పిల్లల స్వభావం, అభిరుచులు, లక్షణాలు, అవసరాలు, అలవాట్లు, శక్తిసామర్థ్యాలు, సాధన మొదలైనవి సామాన్య విద్యార్థుల కంటే భిన్నంగానూ, ప్రత్యేకంగానూ ఉంటాయి. ఇటువంటి పిల్లలను “ప్రత్యేక అవసరాలుగల పిల్లలు” అని అంటారు. వీరిలో సాధారణ IQ కంటే ఎక్కువ IQ గల పిల్లలను ప్రతిభాశాలురు (Grfted Children) అని అంటారు. వీరి ప్రతిభకు అనువైన విద్యా కార్యక్రమాలు అనుసరించకపోతే విసిగిపోయి, సమస్యాత్మక విద్యార్థులుగా మారవచ్చు.

ప్రత్యేక అవసరాలుగల పిల్లలకైనా సరే విద్యను అభ్యసించటం అవసరం. కానీ ప్రత్యేక అవసరాలు గల వారియొక్క కుటుంబ పరిస్థితులు మరియు ఇతర కారణములను బట్టి విద్యకు దూరమై ఎన్నో బహిష్కరణలకు లోనైయున్నారు. దీనికి తోడు పేదరికము తోడైతే వారి పరిస్థితులను వర్ణింపనవసరం లేదు. వారి బహిష్కరణములకు గల కారణములను చర్చించుదాం.

సమస్యలు (Problems) : ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలు అందరితోబాటు పాఠశాలకు వెళ్ళి, విద్యను నేర్చుకొని వారి కాళ్ళమీద వారు నిలబడాలని అందరిలాగా వారి కుటుంబ జీవితంలో సంతోషం పొందాలని వారు సమాజంలో గుర్తింపు పొందాలని ఆశిస్తున్నారు. కానీ వారిలో ఉన్న వైకల్యమును బట్టి ఎన్నో తిరస్కారములకు గురవుచున్నారు. కొంతమంది సాధారణ పాఠశాల విద్యను అభ్యసింపకపోవుట వలన వారు అందరితోపాటు నిర్వహించే పరీక్షలలో పోటీపడలేక ఎంతో దయనీయ పరిస్థితులలో జీవనం కొనసాగించుచున్నారు.

World Bank యొక్క సర్వే ప్రకారం అంగవైకల్యం గల పిల్లల యొక్క తల్లిదండ్రుల ఆదాయం కూడా అంతంత మాత్రముగా ఉండుటచే కనీస అవసరాలు తీర్చలేకపోవుచున్నారు. వారికి కావలసిన పరిశుభ్రమైన వాతావరణం మరుగుదొడ్ల సౌకర్యాలు మరియు మంచినీరు సౌకర్యాలు కూడా లేకపోవుటచే తీవ్రమైన అనారోగ్య పరిస్థితులను ఎదుర్కొనుచున్నారు.

తల్లిదండ్రులు, బంధువులు, సమూహ బృందం (Peer Group) మరియు సమాజం కూడా తమ అజ్ఞానంతో సరైన అవగాహన లేకపోవడం వలన కూడా పిల్లలు బహిష్కరణలకు ఉరవుతున్నారు. కొందరు తల్లిదండ్రులు అధికమైన రక్షణ, జాలి, గారాబం చేసి పరాశ్రయభావాన్ని కల్పించి, స్వయంశక్తిని కోల్పోవు పరిస్థితులను కల్పించుచున్నారు. మరికొందరు వారిపై శ్రద్ధను చూపక నిర్లక్ష్యమునకు గురికావడం మూలంగా కొంతమంది పిల్లల్లో ఆత్మన్యూనత భావం ఏర్పడి తిరుగుబాటుదారులుగా మారుచున్నారు. అటువంటి పిల్లలకు తల్లిదండ్రులగుట

వలన అవమానంగా భావించి వారు ఆత్మన్యూనత భావనమునకు గురి అగుటయే కాకుండా కుటుంబం అంతటినీ దుఃఖసారంలోనికి తీసుకొనిపోవుచున్నారు. వీటి అన్నింటికీ కారణం అజ్ఞానం, నిరక్షరాస్యత, మూఢనమ్మకాలు మొదలైనవి. కొంతమంది ఆ పిల్లలను "బిచ్చమెత్తుకొనుటకు మాత్రమే పనికివస్తారు" అను భావం కలిగి ఉన్నారు. **ఉదా :** గ్రుడ్డివారు అనగానే అయ్యో బాబూ ధర్మం అను భావన కలిగి ఉన్నారు. ఈ విధమైన బహిష్కరణలు పాఠశాలలో కూడా కనిపించుచున్నవి.

ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలు – పాఠశాల బహిష్కరణలు (Children with Special Needs - Exclusions from School) :

1) సాధారణ విద్యావిధానం సాధారణ విద్యార్థుల శక్తిసామర్థ్యాలను వారి సాంఘిక, మానసిక పరిస్థితిని, సామాజిక, నైతిక, ఆర్థిక అవసరాలను దృష్టిలో ఉంచుకొని తయారుచేయడం జరిగింది.

ఈ విధమైన బోధనా పద్ధతులు – పాఠ్యాంశాలు మూల్యాంకనం వలన ప్రత్యేక అవసరాలుగల పిల్లలకు ఇబ్బందికరముగా ఉండుట వలన పాఠశాల విద్యకు దూరమగుచున్నారు.

2) ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలకు ప్రత్యేకమైన సదుపాయాలు కల్పించాల్సిన అవసరం ఎంతో ఉంది. సాధారణ పాఠశాలలో ఇటువంటి సౌకర్యములు లేకపోవుట వలన వారు విద్యకు దూరమగుచున్నారు.

ఉదా : మూడవ అంతస్తులో తరగతి గది ఉండుట వలన చలన వైకల్యం (physically handicapped) గల పిల్లలు తరగతి గదికి వెళ్ళుటకు ఇబ్బందిపడుచున్నారు.

3) ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లల యొక్క శక్తిసామర్థ్యములను గుర్తించి వారికి తగిన ప్రోత్సాహాన్ని సాధారణ పాఠశాలల్లో ఇచ్చుటలేదు.

4) ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలు ఎక్కువ నిస్సహాయత, ఆత్మన్యూనత భావాలతో ఉంటారు. వారి లోపాలను అధిగమించి జీవితాన్ని ధైర్యంగా ఎదుర్కొనగల ఆత్మవిశ్వాసాన్ని పెంపొందించే తరగతి వాతావరణం సాధారణ పాఠశాలల్లో ఉండటం లేదు.

5) తరగతి గదులలోని విద్యార్థుల సంఖ్య ఎక్కువగా ఉండుట వలన ఉపాధ్యాయులు వీరిపై ప్రత్యేక దృష్టి సారించుట కష్టముగా ఉన్నది.

6) ఉపాధ్యాయులు వారి పని ఒత్తిడి వలన ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలలోని సామర్థ్యాలను, నైపుణ్యాలను గుర్తించగల అవకాశం తక్కువ.

7) అభ్యసన కార్యక్రమాల్లో పూర్తి స్థాయిలో పాల్గొనలేకపోవటం వల్ల విద్యపట్ల అశ్రద్ధ, నిరాశ, నిరుత్సాహం, నిస్సహాయత, నిస్పృహ మొదలైన మానసిక సర్దుబాటు సమస్యలు మరియు తరగతిలోని మరికొన్ని సమస్యలకు గురై తద్వారా అశాంతికి లోనవుతున్నారు. వీరిని అర్థం చేసుకొనే ఉపాధ్యాయులు ఉండుట లేదు. కాబట్టి ఉపాధ్యాయులకు ప్రత్యేక శిక్షణ అవసరం.

8) ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలకు పాఠ్యప్రణాళికలో సడలింపు ఉండుటలేదు. సాధారణ మూల్యాంకన విధానం వలన కూడా వారు పాఠశాల విద్యకు దూరమగుచున్నారు.

బహిష్కరణకు లోనైన ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లల కొరకు చేపట్టిన కార్యక్రమాలు (Programmes designed for children with special needs - exclusion from schools) :

శారీరక, మానసిక లోపాలున్న విద్యార్థులకు ప్రత్యేక విద్య / శిక్షణ ఇవ్వవలసిన అవసరాన్ని 100 సం॥ క్రితమే గుర్తించుట జరిగినది. 1883 సం॥లో ఇంగ్లాండులో గ్రుడ్డి, చెవిటి విద్యార్థులకు విద్యను అందించవలసిన బాధ్యతను స్థానిక ప్రభుత్వాలు చేపట్టడం ద్వారా ప్రత్యేక విద్యావిధానం మొదలయ్యింది. ఆధునిక కాలంలో విద్యావిధానంలో మార్పు వచ్చింది. అంగవైకల్యం గలవారు వారి లోపాలను అధిగమించి విద్యావంతులై అపారమైన ప్రతిభను కనపరచుచున్నారు.

1944లో సార్జెంట్ రిపోర్ట్‌లో వీరికి కల్పించవలసిన వసతులపై ప్రస్తావించడం జరిగింది. తరువాత అనేక కమిటీలు ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలకు ఏకీకృత కార్యక్రమాల ద్వారా సాధారణ పాఠశాలల్లోనే విద్యా కార్యక్రమాలను నిర్వహించడం ద్వారా ఆ ప్రాముఖ్యతను తెలియజెప్పటం జరిగింది.

1995లో భారత ప్రభుత్వం రూపొందించిన చట్టం ప్రకారం ప్రత్యేక అవసరాలు గల విద్యార్థుల లోపాల స్థాయిని అంచనావేసి అందుకు అనుగుణంగా విద్యా కార్యక్రమాలను సాధారణ పాఠశాలలో నిర్వహించవలసిన ఆవశ్యకతను గుర్తించుట జరిగినది.

1.2.1 పాఠశాలలో వివక్షతలు – వాటి ప్రభావాలు (Discrimination in schools and its effects) :

భారతదేశంలో ఉన్న వివిధ రకములైన పరిస్థితులను బట్టి వివిధ రకాలైన పాఠశాలలు కనబడుచున్నవి.

Central / Govt. / Private యాజమాన్యము, ప్రాంతీయత, కుల, మత, భాష మాధ్యమం (Eng / Tel / Urdu) ఆర్థిక పరిస్థితుల స్థోమతను బట్టి పాఠశాలలను విభజించుట జరిగినది.

ప్రత్యేక అవసరములు గల విద్యార్థుల దృష్ట్యా కూడా ప్రత్యేక విద్యను అందించు పాఠశాలలు అనగా బ్లైండ్ స్కూల్స్, మూగ మరియు చెవుడు పాఠశాలలు, మానసిక వికలాంగుల పాఠశాలలు అని విభజించుట జరిగినది.

యాజమాన్యమును బట్టి చూస్తే కేంద్రీయ (Central), రాష్ట్ర (State), స్థానిక (Local Bodies) సంస్థలు, గవర్నమెంట్, ప్రయివేట్ పాఠశాలలు, ప్రాంతీయతను బట్టి ఉదాహరణకు పట్టణ (Urban), గ్రామీణ (Rural) మరియు Tribal (గిరిజన సంబంధిత) పాఠశాలలు కలవు. కులములను బట్టి సాధారణ (General), SC మరియు ST, BC పాఠశాలలు, మతములను బట్టి క్రైస్తవ మిషనరీ పాఠశాలలు, మదరసాలు, బౌద్ధ పాఠశాలలు, జెండర్‌ను బట్టి బాలికల పాఠశాలలు, బాలుర పాఠశాలలు, భాషా మాధ్యమాన్నిబట్టి తెలుగు మీడియం, ఇంగ్లీషు మీడియం, ఉర్దూ మీడియం, కార్పొరేట్ స్కూల్స్, పబ్లిక్ స్కూల్స్, మాంటిస్సోరి, కిండర్ గార్టెన్ మరియు ఇంటర్నేషనల్ స్కూల్స్ ఇలా ఎన్నో రకాల పాఠశాలలు ఉన్నప్పటికీ ఇంకా అక్షరాస్యతా శాతం బాగా తక్కువగా ఉంది. దీనికి కారణం ప్రజల మధ్య ఉన్న బహిష్కరణలు, వైయుక్తిక భేదాలను బట్టి పాఠశాల విద్యకు దూరమగుచున్నారు. ప్రజ్ఞా స్థాయిని బట్టి (Intelligence Quotient) : ఈరిలో మైల్డ్ పిల్లలు, సాధారణ ప్రజ్ఞ కలవారు, అంతకుమించి ఎక్కువగా ప్రజ్ఞ గలవారికి మాత్రమే పాఠశాల విద్యను అందించే వీలు కలుగుతోంది. అయితే వీరిలో ఉన్న ప్రజ్ఞా స్థాయిని బట్టి తక్కువ అభ్యసన వైకల్యం కలవారు (Slow learners) కలరు. పాఠశాలలో ఉన్న పాఠ్యప్రణాళిక, బోధనా పద్ధతులు, ఉపాధ్యాయుల యొక్క తీరును బట్టి కూడా ఈ పిల్లలు ఆత్మన్యూనతాభావానికి గురగుట వలన పాఠశాల విద్యకు దూరం అగుచున్నారు.

అంగవైకల్యం కలవారు (Physically Challenged Persons) : పిల్లలలో ఉన్న అంగవైకల్యతను బట్టి కూడా పాఠశాల విద్యకు దూరం అగుచున్నారు. ముఖ్యముగాపాఠశాలలో కనీస సదుపాయాలు లేని తరగతి

గదులు కలవు. వారికి పాఠశాలకు వచ్చుటకు కావలసిన రవాణా సదుపాయాలు, ఉపకరణములు కూడా అందుబాటులో లేకపోవుట, సమవయస్కుల సహకారం, ఉపాధ్యాయుల ప్రోత్సాహం కూడా కరువై పిల్లలు వివక్షతకు గురిఅగుచున్నారు.

విద్యార్థులు కేంద్రంగా విద్య లేకపోవుట (Not Child Centered Education) : విద్యార్థి కేంద్రంగా పాఠశాలలో విద్య జరపకపోవుట వల్ల కూడా పాఠశాలల్లో వివక్షతలు ఎక్కువగుచున్నవి.

జాతి, మతములను బట్టి కూడా వివక్షత (Discrimination according to race, caste and religion) : మత ప్రాతిపదికన ఏర్పాటైన పాఠశాలల్లో వారి మతమునకు సంబంధించిన వారిని ఒకేలా వేరొక మతం వారిని వేరొకలాగా చూడటం జరుగుచున్నది. ఉపాధ్యాయులు వారి ప్రవర్తనను బట్టి మతము, జాతి, కులములను బట్టి పిల్లల మధ్య వివక్షతలు పాటించుచున్నారు. పిల్లలలో సంకుచిత భావాలు, ఇతర మతములపై, జాతులపై ప్రభావం చూపుచున్నది.

భాషామాధ్యమం (Medium of Language) : భాషామాధ్యమమును బట్టి కూడా పాఠశాలలో వివక్షతలు పెరుగుచున్నవి. అనగా స్థానిక భాషలో విద్యాభ్యాసం చేయువారికంటే ఆంగ్లభాషలో విద్యాభ్యాసం చేసిన వారికి పాఠశాలలోని ఉపాధ్యాయులు విద్యార్థులు మరియు బయటి సమాజం కూడా అధిక గౌరవమును గుర్తింపును ఇచ్చుట వలన స్థానిక భాషలో అభ్యసనం చేసినవారు ఆత్మన్యూనత భావమును (inferiority complex) పెంపొందించుకుంటున్నారు.

సాధారణంగా అన్ని స్కూల్సు, పబ్లిక్ కాన్వెంట్స్, గవర్నమెంట్ స్కూల్స్‌గా విభజన జరుగుతుండటం వలన పిల్లల్లో వివక్షత పెరుగుతోంది.

పాఠశాలల్లో వివక్ష విధానాలు (Discrimination in Schools) : వివక్షత అనేది సమాజంలో చాలా రకాలుగా తెలియజేయబడుచున్నది. ఎవరైతే మన సమాజంలో బలహీనవర్గాలకు చెందినవారై, ప్రత్యేకింపబడిన వారై దారిద్ర్య రేఖకు దిగువన జీవిస్తున్నారో వారిని వివక్షతకు గురైన వారు అంటారు. మన దేశంలో ముఖ్యంగా SC, ST, OBC బాలికలు మరియు మైనారిటీ వర్గానికి చెందిన వారు, వివక్షత, వంశ, కుల, మత, జాతి, జెండర్, లైంగికత, సామాజిక ఆర్థిక స్థోమతలు, వయస్సు, వైకల్యం, భౌతిక సామర్థ్యాలు, మత సంబంధ నమ్మకాలు, రాజకీయ నమ్మకాలు మరియు వివిధ రకాలైన సామాజిక అంశాలకు చెందినది. వివక్షత మూలంగా మన సమాజంలో పెరిగిన సామాజిక అంశములను అర్థం చేసుకొనవలసిన ఆవశ్యకత ఎంతైనా ఉన్నది. వివక్షత ఫలితంగా సమాజంలో పేరుకుపోయిన వైవిధ్యములను (ఫలితములను మన సమాజం ఛేదించవలసిన ఆవశ్యకత ఎంతో ఉన్నది. పాఠశాలల్లో ముఖ్యముగా వివక్షత.

ప్రాంతీయతను బట్టి వివక్షతలు (Regional Discrimination) : దేశములో జాతీయతను బట్టి చూస్తే ఉత్తర భారతదేశం వారు, దక్షిణ భారతదేశం వారు మధ్య మరియు ఈశాన్య ప్రాంతంలో వారు అను భేదములు కలవు. మన రాష్ట్రంలో అయితే పట్టణ ప్రాంతపు వారు, గ్రామీణులు, మన్యప్రాంతం వారు అను విభేదములు పాఠశాలల్లో వివక్షతలకు దారిచూపుచున్నవి.

సాంప్రదాయములు, ఆచారములు, కట్టుబాట్లు, భాష, వేషధారణ (Customs, Traditions, Habits, Languages, Culture) : పిల్లలు, వివిధ తెగలు, వివిధ వర్గాల నుండి వచ్చుచున్నారు. కనుక వారి వేషభాషలు, వారి జీవన విధానములు వారి ఆచార కట్టుబాట్లను బట్టి ఎంతో వైవిధ్యత ప్రజల్లో కనబడుచున్నది. వీటి ప్రభావం పాఠశాలలో

కూడా పిల్లల మధ్య ఉండుట వలన వారిలో “వివక్షత” చోటు చేసుకొనుచున్నది.

కుల ప్రాతిపదికన విద్య (Accoring to Caste) : విద్యార్థుల యొక్క కులమును దృష్టిలో పెట్టుకొని వివక్షత పాఠశాలల్లో కూడా చూపుచున్నారు. ఉన్నత / అగ్రకులముల వారిని ఒక రకముగా నిమ్నకులస్తులను ఒకరకంగా చూడడం జరుగుతున్నది. కులవృత్తులను బట్టి వారిని కులం పేరుతో **ఉదా :** చౌదరి, శర్మ, శాస్త్రి, నాయుడు, రెడ్డి, వెలమ, రాజు, చాకలి, మంగలి వంటి పేర్లతో సంబోధించుట జరుగుచున్నది. కులములను బట్టి పాఠశాలలో సమ వయస్కుల సమూహాలు ఏర్పడుచున్నవి. దీనిద్వారా వారి మధ్య అంతరాలు పెరుగుచున్నవి. కుల ప్రాతిపదికను మాత్రమే ఉపాధి సంక్షేమ పథకాలు ఇచ్చుట వలన అగ్రకులములో పేదవారికి కూడా ప్రభుత్వంపై వివక్షతలు పెరుగుచున్నవి.

1.2.2 పాఠశాలల్లో వివక్ష విధానాలు వలన విద్యార్థుల్లో మార్పు : పాఠశాల ఒక విద్యాలయం. సమాజంలో ఇమిడిపోయిన అసమానతలను రూపుమాపవలెనంటే పాఠశాల ఒక మంచి సాధనం. బాలుని యొక్క సమగ్ర వ్యక్తిత్వమును తీర్చిదిద్దునది పాఠశాల.

1. పాఠశాలలోనే పిల్లవాడు క్రొత్త ప్రపంచమును అవగాహన చేసుకోవడం ద్వారా వివక్షత అంటే ఏమిటో తెలుసుకుంటాడు.

2. విద్యార్థి వివిధ రకాలైన సాంప్రదాయములు, కట్టుబాట్లు, వేషధారణ (Dressing) ఆహారపు అలవాట్లు మరియు విలువలతో కూడిన సమాజం గూర్చి అధ్యయనం చేయుట వలన సమాజంలో అత్యున్నతమైన వ్యక్తులుగా తీర్చబడుటకు కావలసిన పద్ధతులను తెలిసికొనును.

3. తరగతి గదిలో వివిధ రకాలైన కట్టుబాట్లు, సాంప్రదాయాలు తెలిసికొనుట వలన వారి యొక్క వ్యక్తిగత మూలములపై దృష్టిని కేంద్రీకరిస్తూ వారి సమాజ శ్రేయస్సు కొరకు పాటుపడతారు.

4. వారు వేరువేరు ప్రాంతాలకు వెళ్ళవలసి వచ్చినప్పుడు పాఠశాలలో వారు అధ్యయనం చేసిన “వివక్షత” అను అంశములు బట్టి ఆయా ప్రాంతములలో కనీస సర్దుబాటు విధానాలు తెలుసుకుంటారు.

5. ఒక వ్యక్తి యొక్క సమగ్ర అభివృద్ధికి సాయం చేసేదిగా పాఠ్య ప్రణాళికలు ఉండాలి. పిల్లవాని యొక్క సమగ్ర అభివృద్ధికి తోడ్పడే విధంగా తల్లిదండ్రులను సంప్రదించాలి.

6. కార్యక్రమయుత అభ్యసనమును ప్రోత్సహించాలి.

7. ప్రతీ వ్యక్తి యొక్క సామర్థ్య పరీక్షల యొక్క మదింపు, మూల్యాంకన పరీక్షల ఫలితాలను డాక్యుమెంట్స్ రూపంలో ఉంచాలి.

8. పాఠ్య ప్రణాళికలతో పాటు సహ పాఠ్యప్రణాళికలను కూడా అంచనా వేయుటకు, వాటిని ప్రోత్సహించుటకు అంచనా పరీక్షలు నిర్వహించాలి.

9. విలీన విద్యలో స్నేహపూరిత వాతావరణం కల్పించుట వలన వారి మధ్య ఉన్న అంతరమును రూపుమాపవచ్చును.

1.3.1 విలీన విద్య – అర్థం (Inclusive Education - Meaning) :

ప్రపంచం గ్లోబలైజేషన్ దిశలో కొనసాగుచున్న సమయంలో ప్రజల మధ్యయున్న వివక్షతలు గూర్చి యింతవరకు సమగ్రంగా చర్చించడం జరిగింది.

ఈ వివక్షతలు ఎక్కువగా దారిద్ర్యరేఖకు దిగువన ఉన్న ప్రజలలో ఎక్కువగా కనబడుచున్నది. దీనికంతటికీ

కారణం ప్రజల మధ్య ఉన్న ఆర్థిక సంబంధ వ్యత్యాసములు, ఈరోజు ప్రజలు కనీస అవసరాలు కూడా తీర్చుకోలేని అతితక్కువ ఆదాయంతో జీవిస్తున్నారు. ప్రపంచంలో అశాంతికి ఒక కారణం పేదరికం. పేదరికం వలన కూడా పిల్లలు విద్యకు దూరమగుచున్నారు.

అందరికీ విద్య (EFA), మరియు మిలీనియం అభివృద్ధి లక్ష్యములు (MDG) ప్రకారం బడిఈడు గల ప్రతీ పిల్లవానిని పాఠశాలలో చేర్చాలి. ఈరోజు ప్రపంచంలో 75 మిలియన్ పిల్లలు UNESCO నివేదిక ప్రకారం ప్రాథమిక పాఠశాలలో నమోదు కాకుండా ఉన్నారు.

వీరిలో ఎక్కువమంది బలహీనవర్గాలకు చెందిన పిల్లలు, జెండర్ వివక్షతకు గురైన బాలికలు, బాల కార్మికులు, వీధిబాలలు మరియు ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలు అయితే వీరిలో ఉదాహరణకు ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలకు ప్రత్యేక పాఠశాలలు నిర్మించి వారి కొరకు "ప్రత్యేక విద్య"ను ఇచ్చుట గత కాలం నుండి మన దేశంలో జరుగుచున్నది.

ఇది చాలా వ్యయంతో కూడినది. ఇలా వేరుగా వారు విద్యను అభ్యసించుట వలన సాధారణ పాఠశాలలో చదివిన విద్యార్థులతో సమాన స్థాయిలో అభివృద్ధి చెందలేకపోవుచున్నారు. ఎవరైతే బహిష్కరణలకు లోనైన పిల్లలు ఉన్నారో వారందరినీ సాధారణ పాఠశాలల్లో... లేదా మరే ఇతర పాఠశాలల్లో వారి యొక్క సామాజిక పరిస్థితులను, వారి యొక్క వ్యక్తిగత స్థాయిలను దృష్టిలో పెట్టుకొని వారి ఆత్మగౌరవాన్ని కాపాడుచూ, వారి అవసరాలను తీర్చే విద్య కావాలి. వారి యొక్క ఇష్టాలకు, వైఖరలకు, సామర్థ్యాలకు, సహజ సామర్థ్యాలకు, ప్రజ్ఞనుబట్టి వారిలో జ్ఞానమునకు సంబంధించిన నైపుణ్యాలను పెంపొందించాలి.

పిల్లవానికి సామాజికంగా భద్రతను కల్పించి చురుకుగా తనంతటతాను అభ్యసనలో పాల్గొనే విధంగా ప్రోత్సహించే విద్యను అందించాలి.

తమ సమవయస్కులలో మంచి సత్సంబంధాలు కలిగి వారి విలువలు, నమ్మకాలను పాఠశాల నుండి పొందగలగాలి. ఆరోగ్యకరమైన వాతావరణము అందించు వేదిక పాఠశాల గనుక గుణాత్మకమైన విద్యను అందించి ప్రజల మధ్యయున్న వైవిధ్యాలను, వివక్షతను రూపుమాపి, ప్రతీ పిల్లవాని అభ్యాసకునిగా సాధారణ పాఠశాలల్లో ఇచ్చే విద్యయే "విలీన విద్య".

భారతదేశంలో ఆధునిక విద్య బ్రిటీష్ వారి పాలనలో ప్రారంభమైంది.

- ఈకాలంలోనే విభిన్న సామాజిక వర్గాలలో విద్యా చైతన్యం మేల్కొల్పు జరిగింది.
- అయితే బ్రిటీష్ విద్య భారతీయ ప్రయోజనాలను నెరవేర్చే విద్యావిధానాన్ని అభివృద్ధిపరచలేక పోయింది.
- ఏది ఏమైనప్పటికీ మన భారతదేశంలో విద్య కొందరికి మాత్రమే పరిమితమైనది.
- దీనిద్వారా మన దేశంలో ప్రజల మధ్య ఎన్నో వైవిధ్యములు, వివక్షతలు చోటు చేసుకున్నాయి.

ఈ వివక్షతలు రూపుమాపి నవసమాజ నిర్మాణానికి "అందరికీ విద్య" అను లక్ష్యమును నెరవేర్చుటకు మన ప్రభుత్వం "విలీన విద్య" అను భావమును ప్రవేశపెట్టింది.

ఆంగ్ల విద్యావిధానం ప్రవేశపెట్టాలనే ప్రతిపాదన Governor General గా Word Minto 1811 లోనే చేశాడు. తరువాత విలియం బెంటిక్ 1833లో నుండి ఈ విద్యావిధానాన్ని అమలులోకి తెచ్చారు. ఇదే సమయంలో కొంతమంది సంస్కృతం, పారశీకం వంటి దేశీయ భాషలలో విద్యను బోధించాలని ప్రాచ్యపక్షం వాదించగా, ఆంగ్ల భాష ద్వారా

పాశ్చాత్య విద్యను బోధించాలని పాశ్చాత్య పక్షం వాదించింది.

రాజారామ్ మోహనరాయ్ కూడా ఆంగ్ల విద్యను సమర్థించాడు. దీంతో విద్యా వ్యవస్థలో కొంత వైవిధ్యం ఏర్పడింది.

1.3.2 విద్య కొరకు ఐక్యరాజ్యసమితి వారి తీర్మానాలు (UNO Resolutions for Education) :

1948 సం॥లో ఐక్యరాజ్యసమితి వారు విద్యను ఒక ప్రాథమిక హక్కుగా డిసెంబర్ 10న మానవ హక్కుల సార్వత్రిక ప్రకటనలో పేర్కొనడం జరిగింది.

ఇదే విషయమును 1949లో బాలల హక్కుల ఒప్పందం కూడా ప్రకటించింది.

"అందరికీ విద్య" కొరకు జోమ్టైటెన్ (Zomaiten) థాయ్‌లాండ్‌లో 1990లో ఒక విద్యా సదస్సు జరిగింది.

- ప్రతీ పిల్లవాడూ పాఠశాలలో చదవాలి. పాఠశాలలో చదివేవారు విద్యార్థులుగానే పరిగణింపబడతారు.
- 1994 స్పెయిన్‌లో జరిగిన ప్రపంచ విద్యా సదస్సులో ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలకు గుణాత్మకమైన విద్యను సాధారణ పాఠశాలలోనే ఇవ్వాలని తీర్మానించడం జరిగింది.
- ఈ క్రింది పట్టిక ద్వారా 'విలీన విద్య'ను బలపరిచే చట్టబద్ధమైన అంశములు చూడవచ్చును.
- ప్రాంతీయ, సామాజిక, ఆర్థిక తారతమ్యాలు లేకుండా అనగా బలహీనవర్గాలకు, జెండర్ వివక్షతకు గురైన బాలికల సంక్షేమం ప్రధాన లక్ష్యంగా 1948-2007 వరకు విలీన విద్యను బలపరచు చట్టబద్ధమైన తీర్మానాలు మరియు ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలందర్నీ సాధారణ పాఠశాలలో విద్యనందించుటను "విలీన విద్య" అంటారు.
- 1949-1994 మధ్య అనేక విద్యా సంస్కరణలు జరిగి ఉండవచ్చు.

1948 - 2007లో విలీన విద్యను బలపరిచే చట్టబద్ధమైన తీర్మానాలు (Recommendations for Inclusive Education) :

2007	వివక్షతకు గురైన ప్రజలహక్కుల పరిరక్షణ
2006	ప్రత్యేక అవసరాలు గలవారి హక్కుల ఉల్లంఘన నిరోధం
2005	సాంస్కృతిక అభివ్యక్తీకరణలలో ఏకత్వాన్ని కలిగించే విధంగా పరిరక్షణ ఏర్పాట్లు
1999	బాలకార్మికులు మరియు వీధి బాలలను పరిరక్షించే విధంగా తక్షణ చర్యలు చేపట్టడం
1990	ప్రపంచ కాందిశీకులు, వలస శరణార్థుల పరిరక్షణ - హక్కుల భద్రత
1989	స్వతంత్రంగా అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాల్లో గిరిజనుల పరిరక్షణకై చర్యలు
1979	స్త్రీల వివక్షతకు సంబంధించిన సమస్యలను రూపుమాపటం
1965	జాతి వివక్షతకు సంబంధించిన సమస్యలను రూపుమాపటం
1960	విద్యావివక్షతకు సంబంధించిన సమస్యలను రూపుమాపుట
1948	మానవహక్కులను గురించి విశ్వవ్యాప్తంగా తెలియజేయాలి

1.3.3 విలీన విద్య నిర్వచనం (Inclusive Education Definition) :

ప్రతీ పిల్లవానిని ఒక అభ్యాసకునిగా గుర్తించి జాతి, కుల, వర్ణ, మత, వర్గ, లింగ, ప్రాంతీయ భేదాలు లేకుండా వారి శారీరక జ్ఞానాత్మక, సాంఘిక, ఉద్వేగ, భాషాపరమైన భేదములు పరిగణనలోనికి తీసుకోకుండా వారి సమాజంలోని

సాధారణ పాఠశాలలోనే విద్యను అందుటయే "విలీన విద్య".

పిల్లల యొక్క వ్యక్తిగత అడ్డంకులను వైకల్యాలతో సంబంధం లేకుండా తొలగించి, అందరికీ విద్యావకాశములను కలిగించుటయే "విలీన విద్య".

ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలు, లింగ వివక్షతకు గురైన బాలికలు, బలహీనవర్గాలకు చెందిన పిల్లలను సాధారణ పాఠశాలలోనే వారి ఆత్మగౌరవాన్ని పెంపొందించి వారి కనీస అవసరాలను తీర్చుకునే విధంగా విద్యను అందించుటయే "విలీన విద్య".

విలీన విద్యలో ముఖ్యముగా మూడు సూత్రములు కలవు. (Three principles of inclusive education).

1. విద్యార్థుల మధ్యగల అసమానతలను, వివక్షతలను రూపుమాపే అభ్యసన వాతావరణమును కల్పించవలయును. దానికి కావలసిన పాఠ్యప్రణాళిక, బోధనా పద్ధతులు మరియు తరగతి గది విద్యార్థులను దృష్టిలో ఉంచుకొని రూపొందించాలి.

2. విద్యార్థుల అవసరాలను తీరుస్తూ వారియొక్క ఆశక్తులకు తగినట్లుగా వారి అభ్యసనం బలోపేతం చెయ్యాలి.

3. అవసరాన్నిబట్టి విద్యావిధానం మార్చుకొనవచ్చును.

1.3.4 విలీన విద్య – పరిధి (Inclusive Education - Scope) : బలహీనవర్గాలకు చెందిన విద్యార్థులను (SC, ST, BC, మైనారిటీస్) జెండర్ వివక్షతకు గురైన విద్యార్థులు మరియు ప్రత్యేక అవసరాలు గల విద్యార్థులందర్నీ సాధారణ పాఠశాలలో అందరితోపాటు విద్యను అందించుటయే "విలీన విద్య" పరిధిగా చెప్పవచ్చు.

1.3.5 విలీన విద్య ప్రాముఖ్యత (Importance of Inclusive Education) :

1. విలీన విద్య కేవలం వైవిధ్యత, వివక్షతను దేశములో రూపుమాపుటయే కాక జాతీయ సమైక్యతను కూడా పెంపొందించును.

2. ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలకు ప్రత్యేక శ్రద్ధ మరియు మంచి సూచనలు ఇవ్వబడును.

3. విలీన విద్యలో ప్రతీ విద్యార్థిని మానసిక, సాంఘిక, సామాజిక, నైతిక రీతుల్లో అభివృద్ధి సాధ్యమవుతుంది.

4. విద్యార్థి కేంద్రంగా "విలీన విద్య" ఇవ్వబడును.

5. తరగతి గదిలో సాధారణ విద్యార్థులతోపాటు ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలు ఉండుట వలన తరగతి గది పరిసరాలు, విద్యార్థులను దృష్టిలో పెట్టుకుని తయారు చేయబడును.

6. తరగతి గది విద్యార్థి యొక్క ఆత్మగౌరవమును పెంపొందించుటకు సహాయపడును.

7. పాఠ్యప్రణాళిక, బోధనా పద్ధతులు, విద్యార్థుల స్థాయిని దృష్టిలో ఉంచుకొని తయారు చేయబడును.

8. వివిధ వర్గాలకు చెందిన విద్యార్థులు ఉండుట వలన విభిన్న పరిస్థితులు అర్థం చేసుకొందురు.

9. 'మూల్యాంకనం' కూడా విద్యార్థి స్థాయిని బట్టి అంచనా వేయబడును.

10. ఉపాధ్యాయులకు ప్రత్యేక శిక్షణలు ఇవ్వబడును.

11. విద్యార్థుల యొక్క అభిప్రాయములకు, వైఖరులకు, అవసరాలకు ప్రాధాన్యత ఇచ్చుటచే పాఠశాలకు వచ్చుటకు ఇష్టపడతారు.

12. ప్రత్యేక అవసరాలు గల విద్యార్థులకు వైద్య సదుపాయములు కల్పించబడును.

13. బహిష్కరణలకు లోనైన పిల్లలకు ప్రభుత్వ సంక్షేమ పథకాలు కల్పించబడును.

14. విద్యార్థుల తల్లిదండ్రులతో సమావేశములు జరిపి, వారికి కావలసిన సలహాలు, సూచనలు ఇచ్చెదరు.

15. స్వచ్ఛంద సంస్థలు, స్థానిక ప్రజలతో చర్చలు జరిపెదరు.

1.3.5 విలీన విద్య – ఆవశ్యకత Need of Inclusive Education :

విలీన విద్య అనేది (Aspirational Process) : అంకితభావంతో దృఢ సంకల్పంతో సమాజంలోని వివక్షతలను రూపుమాపే ఉద్దేశ్యంతో కొనసాగించే విద్యావిధానం. ఈ విద్యావిధానం కొనసాగించుటకు క్రింది విషయాలను అనుసరించాలి.

1. ప్రతీ ఒక్క విద్యార్థి వారియొక్క ప్రాథమిక హక్కు అయిన విద్యను పొందే విధంగా కృషి చెయ్యాలి. తల్లిదండ్రులు సముదాయాలు మరియు ప్రభుత్వం వారు పిల్లలలో అభ్యసనం పెంపొందించు దిశగా వారి భాష, భౌతిక, సంజ్ఞానాత్మక వికాసములకు తోడ్పడునట్లుగా కృషి చేయాలి.

2. ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలపై మంచి వైఖరులను పెంపొందించుకోవాలి. ప్రభుత్వం వారు, ఉపాధ్యాయులు, సముదాయాలు, తల్లిదండ్రులు, సమవయస్కులు అందరూ ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లల యొక్క వివక్షతను రూపుమాపే వారి అవసరములు తీర్చుకునే విధంగా విద్య ఉండాలి.

3. విలీన విద్య కార్యక్రమంలో ప్రత్యేక అవసరాలు గల విద్యార్థులకు అందించవలసిన గుణాత్మక విద్య కొరకు, ఉపాధ్యాయుల ఎంపిక శిక్షణ మరియు వారికి అనుకూలమైన తరగతి గది మరియు ప్రత్యేక శ్రద్ధ చూపుటకు, తరగతి గదిలోని విద్యార్థుల సంఖ్యను తగ్గించుట.

4. ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలను జీవనభృతి కొరకు ప్రత్యేకమైన నైపుణ్యాలను నేర్పించుటకు శిక్షణ ఇస్తారు. ఒక్కొక్క వ్యక్తి యొక్క సహజ సామర్థ్యాలను గుర్తించి వాటిలో వారికి తర్ఫీదు ఇస్తారు.

5. విలీన విద్యలో ఉపాధ్యాయులతోపాటు తల్లిదండ్రులు స్వచ్ఛంద సంస్థలు, సముదాయాలు మరియు నాయకులు భాగస్వాములు.

6. ప్రత్యేక అవసరాలున్న పిల్లలకు విభిన్నమైన వ్యవస్థల నుండి వారికి సహాయం అందినప్పటికీ అవి అన్నియూ పిల్లవాని సమగ్ర అభివృద్ధికి సహాయం చేయును.

ఉదా : ఆరోగ్యశాఖ నుండి సహాయంతోపాటు సాంఘిక సంక్షేమం వారి నుండి కూడా సహాయములు పొందుదురు.

7. ప్రత్యేక అవసరాలున్న పిల్లలకు విభిన్న వ్యవస్థల నుండి సహాయ సహకారాలు అందించుట వలన వారి సమగ్ర అభివృద్ధికి దోహదం చేయగలదు.

1.4.1 విలీన విద్య – తరగతి గదిలో అసమానతలు (Inclusions Education Discriminations in Classroom) :

"విలీన విద్య" అనగా తరగతి గదిలోని అసమానతలు రూపుమాపి, విద్యార్థి సమగ్ర అభివృద్ధికి తోడ్పడేలా విద్యను అందించడం".

"పిల్లలు చదువుకునేటపుడు మనోస్వేచ్ఛ ఉండాలని, అడ్డుగోడలు, కట్టుబాట్లు, కఠిన నియమాలు, నిబంధనలు ఉండకూడదు" అని రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్ చెప్పారు.

మన దేశంలో ఉన్న బహిష్కరణ రూపాలనుబట్టి తరగతి గదిలో కొన్ని అసమానతలు నెలకొన్నాయి. అవి

ఏమనగా

- సాధారణ విద్యార్థులు, ప్రత్యేక అవసరాలు గల విద్యార్థులు.
- అభ్యసన వైకల్యం లేని పిల్లలు, అభ్యసన వైకల్యం గల పిల్లలు.
- అధిక ప్రజ్ఞ గలవారు, ప్రజ్ఞ తక్కువగా గలవారు.
- గొప్పవారు / పేదవారు
- పట్టణపు / గ్రామీణులు / అటవీజాతివారు
- ఉన్నత కులముల వారు / నిమ్నకులముల వారు
- దారిద్ర్యరేఖకు ఎగువన గలవారు / దారిద్ర్య రేఖకు దిగువన కలవారు
- తెలుగు బోధనా భాష / ఇంగ్లీషు బోధన / ఉర్దూ బోధన
- సామాజిక సర్దుబాటు గలవారు / సర్దుబాటు లేనివారు
- బహిష్కరణకు గురి అయిన వారు / గురికానివారు

ఇలా ఎన్నో తారతమ్యాలు విద్యార్థుల మధ్య గలవు. కావున తరగతిగదిలో ఉండే ఏ విద్యార్థీ ఒకేలా ఉండడు. ప్రతీ విద్యార్థికి, వేరొక విద్యార్థికి శారీరక, మానసిక, సామాజిక, ఆర్థిక అంశాలలో ఎన్నో వివక్షతలు కలవు. ఈ భేదములను తరగతి గదిలో కూడా చూపిస్తున్నారు.

స్కూల్ ఆఫ్ సైకో ఎనాలసిస్ ప్రకారం ప్రతీ మనిషికి పునాది బాల్యం కనుక చిన్నతనంలో వారు ఏవిధమైన మానసిక సంఘర్షణకు గురి అయితే వారు వయోజనులైన తరువాత కూడా ఆ ప్రభావం వారి జీవితాల్లో స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది.

ఇలాంటి విపత్కర పరిస్థితులను రూపుమాపుటకు ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలు, బలహీనవర్గాలకు చెందిన పిల్లలు లింగ వివక్షతకు గురైన పిల్లలందరికీ సాధారణ పాఠశాలలోనే విద్యను అందించు విధానమే "విలీన విద్య".

కొన్ని తరగతి గదుల్లో సకల సౌకర్యాలు ఉంటాయి. ఉదా ఎ.సి. క్లాస్‌రూమ్స్. కొన్ని తరగతి గదుల్లో కనీస మౌలిక సదుపాయాలు కూడా ఉండవు.

సాధారణ పాఠశాలల్లో సాధారణ పిల్లలకు చేయు బోధనలోనే విద్యార్థులను ఎన్నో వర్గాలుగా విభజించుట జరుగుచున్నది. ఉదా : ఎ గ్రేడు, బి గ్రేడు, సి గ్రేడు, డి గ్రేడు విద్యార్థుల భేదాలు. విలీన విద్యలో సాధారణ పిల్లలతోపాటు అనేక వర్గాల క్రిందకు వచ్చిన విద్యార్థులు కూడా ఉంటారు. విద్యార్థుల స్థాయిని అనుసరించి విద్యను అందించకపోతే చాలా అసమానతలు తరగతి గదిలో చోటు చేసుకునే అవకాశాలు కలవు.

విద్యార్థుల యొక్క అవసరతలు, విలువలు, వారి సాంప్రదాయాలకు భంగం కల్గినట్లుగా తరగతి గదులు ఉ ండటం వలన కూడా పిల్లల్లో వివక్షతలు చోటు చేసుకొనుచున్నవి.

తరగతి గదిలోని విద్యార్థుల్లో అనారోగ్య పరిస్థితులు మానసిక, శారీరక లోపాలు గల విద్యార్థులు ఉండుట వలన అభ్యసన అనుభవాలు గల విద్యార్థులకు తగినట్లుగా తరగతి గదిలో ప్రత్యేక సదుపాయాలు ఉండకపోవటం వలన ఆ పిల్లలు తరగతి గదుల్లో ఉండుటకు ఇబ్బంది పడుచున్నారు.

బడి మానివేసిన పిల్లలు, వీధిబాలలు, బాలకార్మికులకు సాధారణ పాఠశాలల్లో ప్రవేశం కల్పించుట వలన ఆత్మన్యూనతా భావంతో కూడిన వివక్షతలు చోటు చేసుకొనుచున్నవి.

వారికి కావలసిన విద్యాబోధన చేయవలసిన ఆవశ్యకత ఎంతైనా ఉంది.

1.4.2 భారతీయ తరగతి గది – అసమానతలు – వైవిధ్యాలను పరిష్కరించుట (Indian Classroom - Inequatities - Solutions) :

విలీన విద్య ద్వారా ఒక తరగతి గదిలో అన్నిరకాల వర్గాల పిల్లలు చేరుతున్నప్పటికీ బలహీనవర్గాల పిల్లలు, వీధిబాలలు, బాలకార్మికులు, కొన్ని ప్రత్యేకమైన తరగతులకు చెందిన పిల్లలు. **ఉదా :** దేవదాసి, జోగినీ వ్యవస్థకు చెందిన పిల్లలు, ఇతర వర్గాల పిల్లలతో సమానంగా చూడకుండా ఉపాధ్యాయులు, తల్లిదండ్రులు మరియు సమాజం కూడా వీరిని ప్రత్యేకంగా చూడటం మనం గమనింపవచ్చును.

ఉపాధ్యాయుడు ఈ పిల్లలపట్ల శ్రద్ధ చూపటం లేదు. సాధారణ పిల్లతో వీరిని కలిపి ఉంచడం వల్ల సాధారణ పిల్లల ప్రగతి కుంటుపడుతుందని అపహ కలిగియున్నారు. బాలలకు ఉన్న హక్కులను విస్మరించుచున్నారు.

భారతీయ తరగతి గది – వైవిధ్యములను పరిష్కరించుట :

భారతీయ తరగతి గదిలో విలీన విద్య ఆవశ్యకత ఎంతో ఉంది.

1. అన్నిరకాల, వర్గాలకు చెందిన పిల్లలందర్నీ ఒకే తరగతి గదిలో కూర్చుండబెట్టి విద్యను అందించాలి.
2. ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలలో ఆత్మన్యూనత భావాన్ని తొలగించి ఆత్మస్థైర్యాన్ని కలిగించాలి.
3. బాలల హక్కులను పరిరక్షించుటకు కృషి చేయాలి.
4. చదువులో వెనుకబడిన పిల్లలపై వ్యక్తిగత శ్రద్ధ చూపించాలి.
5. లింగ వివక్షతను తరగతి గదిలో చూపించకూడదు.
6. తరగతి గదిలో కుల, మత, వర్గ, ప్రాంతీయ భేదములకు తావు ఈయరాదు.
7. బహు భాషా నేపథ్యాలు గల పిల్లలందరికీ భాషా వివక్షతలు లేకుండా అందరూ సమానమే అను భావన కల్గించాలి.
8. HIV / AIDS వంటి అనారోగ్య సమస్యలు గల పిల్లలను కూడా తరగతి గదిలో కూర్చుండబెట్టాలి. వారికి కావలసిన వైద్య సదుపాయాలు అందించాలి.
9. పిల్లలలో ఉన్న సహజ సామర్థ్యాలను ఉపాధ్యాయుడు గుర్తించాలి. **ఉదా :** తారే జమీన్ పర్ సినిమాలోని బాలుని సహజ సామర్థ్యం గుర్తించినట్లుగా
10. పిల్లలకు తరగతి గదిలో స్వేచ్ఛను కల్పించాలి.
11. సహపాఠ్య ప్రణాళికలను ప్రోత్సహించాలి.
12. ఉపాధ్యాయుడు కుల, మత, ప్రాంత, లింగ భేదములు లేకుండా పిల్లలకు అభ్యసన అనుభవాలు కల్పించాలి.
13. తరగతి గదిలో విద్యార్థులందరూ పాల్గొనేటట్లు చేయాలి.
14. TLM లను ఉపయోగించి పాఠ్యాంశములను బోధించాలి.
15. తరగతి కాలక్రమ పట్టిక నియమ నిబంధనల ప్రకారం ఉపయోగించాలి.
16. బ్లాక్ బోర్డ్‌ను అందరికీ కనిపించే విధంగా అమర్చి విరివిగా ఉపయోగించవలెను.
17. తరగతి గదిని పిల్లలను ఆకర్షించే విధంగా తయారుచేయాలి.

18. మంచి గాలి, వెలుతురు వచ్చునట్లుగా తరగతి గదిని చక్కగా తీర్చిదిద్దాలి.

19. తరగతి గదిలో పిల్లలను ఎక్కడా చిన్నచూపు చూడకూడదు.

20. వారి ఆకారములను బట్టి గానీ, వారి నేపథ్యాలను బట్టి గానీ, ఇంటిపేర్లను బట్టిగానీ తరగతి గదిలో పిల్లలను పిలవకూడదు.

21. ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలకు వారి అవసరాలకు తగినట్లు సౌకర్యవంతంగా ఉండేలా తరగతి గదిలో తగిన ఏర్పాట్లు చేయవలెను.

22. ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలు, బలహీనవర్గాలకు చెందిన పిల్లలను వారి వారి అవసరములను బట్టి సంక్షేమ పథకాలను అమలుచేస్తూ ప్రోత్సహించాలి.

23. విలీన విద్యను తరగతి గదిలో సమర్ధవంతంగా అమలు చేయుటకు ఉపాధ్యాయులకు కూడా తగిన విధంగా శిక్షణ అవగాహనా తరగతులు నిర్వహించాలి.

విలీన విద్య ద్వారా పాఠశాలలో ఉన్న అసమానతలు పోగొట్టడానికి ఉపాధ్యాయుడు అనుసరించవలసిన విధానాలు:

1. తరగతి గది నిర్వహణలో ఉపాధ్యాయులు వ్యక్తిగత శ్రద్ధ కలిగి ఉండాలి.
2. తరగతిలో ఒకరు బోధిస్తూ ఉంటే ఒకరు బోధనను బలపరిచే వారు ఉండాలి.
3. తరగతిలో విషయమును ఒకరు బోధిస్తూ ఉంటే వైకల్యం గలవారి కొరకు ప్రత్యేక శిక్షణ తీసుకున్న ప్రత్యేక ఉపాధ్యాయుడు విద్యార్థులను అనుసరించి, వారికి అర్థమగునట్లు చేయవలయును.
4. తరగతిలోని విద్యార్థులను కొన్ని గ్రూపులుగా చేసి విషయమును బోధించు ఉపాధ్యాయుడు బోధించుచుండగా ప్రత్యేక ఉపాధ్యాయుడు వారికి ఇచ్చిన పనిని పూర్తి అగునట్లు చేయించవలెను.
5. ఒక ఉపాధ్యాయుడు బోధించిన విషయాలను ప్రత్యేక ఉపాధ్యాయుడు ప్రత్యేక అవసరాలుగల పిల్లలను దృష్టిలో ఉంచుకొని సమాంతర (Parallel Teaching) ను ప్రోత్సహించాలి.
6. అదనపు / ఏకాంతర Alternative Teaching ను ప్రోత్సహించాలి.
7. **Team Teaching :** తరగతి గదిలోని ఇద్దరు ఉపాధ్యాయులు పథకము, బోధనము సమానంగా ఎంచుకొని బోధించాలి.

1.4.3 తరగతి గదిలో ఉపాధ్యాయులు అనుసరించు మెళకువలు (Techniques of Teachers in Classrooms) :

1. విద్యార్థుల సామర్థ్యమును బట్టి సముదాయములుగా విభజించుట.

   ఉదా : పాటలు పాడు వారిని ఒక గ్రూపుగా, చిత్రలేఖనం ఇష్టపడేవారిని ఒక గ్రూపుగా ఉంచవలెను.
2. విద్యార్థుల స్థాయిని బట్టి వారితో వ్యక్తిగత సంప్రదింపులు నిర్వహించవలెను.
3. సమస్యలను పరిష్కరించుటలో విద్యార్థులకు స్వేచ్ఛను కలిగించాలి.
4. ప్రత్యేక అవసరాలుగల పిల్లలకు ఉపయోగించే పరికరాలను వాడటంలో వారికి సులువైన పద్ధతులు, వాటి జాగ్రత్తలు విద్యార్థులకు నేర్పించవలెను.
5. బహుళ వైకల్యం గల విద్యార్థులకు విద్యను అందించుటలో సాధారణ విద్యార్థులు ఉపాధ్యాయునికి

సహాయపడేలా ప్రోత్సహించాలి.

6. తరగతి గదిలో సమగ్ర నివేదికలు పాఠం మధ్యలో కొంత విశ్రాంతిని కూడా ఇవ్వవలెను.

7. అవసరమైనపుడు తరగతి గదిలో పాఠం మధ్యలో కొంత విశ్రాంతిని కూడా ఇవ్వవలెను.

8. తరగతి గదిలోని విద్యార్థులను దృష్టిలో పెట్టుకొని కూర్చుండబెట్టవలెను.

9. తల్లిదండ్రులు, సంరక్షకులు, విద్యావేత్తలు, సామాజిక కార్యకర్తల యొక్క సహాయ సహకారములు, ప్రోత్సాహములు ఎప్పటికపుడు తీసుకుంటూ ఉండాలి.

10. విద్యాబోధన విద్యార్థి కేంద్రంగా ఉండవలెను.

11. తరగతి గదిలోని అసమానతలను పోగొట్టడానికి యాంత్రికమైన బోధన కాకుండా, విద్యార్థుల మనస్తత్వాన్ని, అవసరాలను గుర్తించాలి. తదనుగుణంగా బోధించాలి.

12. విద్యార్థులలో అసమానతలు రాకుండా నిరాశ, నిస్పృహ, నిరుత్సాహం, నిస్సహాయత మొదలైన సర్దుబాటు సమస్యలు లేకుండా ఉపాధ్యాయులు విద్యార్థులపై వ్యక్తిగత శ్రద్ధ చూపవలెను.

1.5.1 విలీన విద్య – మూల్యాంకనం
(Inclusive Education - Evaluation)

భారతదేశంలో ప్రతీ పిల్లవానిని అభ్యాసకునిగా గుర్తించాలి.

విద్య యొక్క ముఖ్య లక్షణం ఏమనగా జ్ఞానమును వారి మంచి జీవనమునకు కావలసిన నైపుణ్యములను పెంపొందించుట వలన వారి యొక్క ఆత్మస్థైర్యమును పెంపొందించి విలువలుగల గొప్ప మనుషులుగా, పౌరులుగా తీర్చిదిద్దుటయే.

అయితే మన దేశంలో కొన్ని దశాబ్దముల నుండీ విద్యార్థుల యొక్క దృష్టిలో బోర్డువారు నిర్వహించు పరీక్షలపైనే ఉన్నది. భారతదేశ విద్యా విధానంలోను, మూల్యాంకనంలోను కొన్ని అపసవ్యతలు కనబడుచున్నవి. **ఉదా :** పరీక్షా పత్రములు లీక్ అవుట, కాపీ కొట్టుట, మూల్యాంకనంలో కూడా కొన్ని కుదింపులు. దీని మూలముగా పిల్లలలో వారి తల్లిదండ్రులలో సంరక్షకులలో కూడా విద్యావిధానంపై గౌరవం కోల్పోవును. NCFSE (2000) వారు ప్రస్తుత విద్యావిధానం విమర్శలకు లోనైనది అని చెప్పారు. సిన్‌గల్ (2004) సర్వే ప్రకారం ఉపాధ్యాయులు విద్యకు పాఠ్యప్రణాళిక మరియు పరీక్షలకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యతనిచ్చి, పిల్లలలో గొప్ప అభివృద్ధిని సాధించాలని తలంచుచున్నారు. దీని ప్రకారం "విద్య పరీక్షల కొరకే" అన్నట్లుగా తలపించుచున్నది.

విలీనవిద్యలో మూల్యాంకనమునకు ఎక్కువ ప్రాముఖ్యత ఇవ్వాలి. పాత పద్ధతిలో కాకుండా విద్యార్థి యొక్క అభ్యసన స్థాయిలు అనుసరించి మూల్యాంకనం చెయ్యాలి. క్విన్ (Quin) మరియు (Ryba) (2000)లో విలీన విద్యలో భాగస్వామ్య పరీక్షా విధానం ఉండాలని సూచించారు. విద్యార్థి తల్లిదండ్రులు, సంరక్షకులు, విద్యావేత్తలు, విద్యార్థుల యొక్క బలములను, బలహీనతలను పరిగణనలోనికి తీసుకుంటూ వారి అవసరములకు తగిన విద్యను అందించవలయును. ఈక్రింది పట్టిక ద్వారా సాంప్రదాయ విద్యకు మరియు భాగస్వామ్య విద్యకు మూల్యాంకనంలో గల తారతమ్యములను పరిశీలింపవచ్చును.

సాంప్రదాయ మూల్యాంకనం	**భాగస్వామ్య మూల్యాంకనం**

1. విద్యపరంగా ఆధారపడి ఉంటుంది.	1. పర్యావరణ పరంగా ఆధారపడి ఉంటుంది.
2. విద్యార్థి విద్యార్థికి మధ్య అంతరాలపై దృష్టి సారిస్తారు.	2. వారి బలాలు, సామర్థ్యాలు, అవసరాలపై దృష్టి సారిస్తారు.
3. మూల్యాంకన విధానం నేర్చుకొనే విషయానికి సంబంధితం కాకపోవచ్చు.	3. మూల్యాంకన విధానం సంబంధిత విషయమును నేర్చుకొనేలా ఉంటుంది.
4. విద్యార్థికి మరియు పరీక్ష నిర్వాహకునికి మధ్య సమాన సంబంధం ఉండదు.	4. మానవతా దృక్పథంతో కూడిన సమాన సంబంధం బృందానికి చెంది ఉంటుంది.
5. ఒకవైపు ఉండే మూల్యాంకన విధానం అమలు చేస్తారు.	5. నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకన విధానం అమలులో ఉంటుంది.
6. విద్యార్థుల పరిపుష్టి, తయారీలపై ప్రధానంగా చర్చించడం జరుగును.	6. నేర్చుకునే విధానం మరియు ప్రాజెక్టులపై ఆధార పడి ఉంటుంది.
7. శిక్షణ పొందిన శిక్షకుని పర్యవేక్షణలో ఈ మూల్యాంకనం జరుగుతుంది.	7. తల్లిదండ్రులు, ఇతర సంబంధీకులు, ఉపాధ్యాయుడు అందరూ మూల్యాంకనంలో పాల్గొంటారు.
8. నియంతృత్వ పోకడలు ఉండవచ్చు.	8. విశాల దృక్పథంతో కూడిన మానవతా విలువలు ఉంటాయి.

1.5.2 విలీన విద్యలో మూల్యాంకనం : విలీన విద్యలో పాఠశాల వాతావరణం తరగతి గదులు, ఉపాధ్యాయుడు, విద్యార్థి, పాఠశాల ప్రణాళిక పాఠ్యాంశాలు బోధనా పద్ధతులు ఎంత అవసరమో, విద్యార్థి నేర్చుకున్న విషయాలను మదింపు చేయుట మరియు మూల్యాంకనం చేయుట కూడా అంతే అవసరము.

మూల్యాంకనం ద్వారా విద్యార్థి ఎంతవరకు అభ్యసించాడో పాఠ్యప్రణాళిక యొక్క లక్ష్యములు ఎంతవరకు అభ్యసించబడ్డాయో, సాధింపబడ్డాయో తెలుసుకొనవచ్చును. విలీన విద్యలో సాధారణ పిల్లలతోపాటు ప్రత్యేక అవసరాలు కలిగిన పిల్లలు, బలహీన వర్గాలకు చెందిన పిల్లలు, జెండర్ వివక్షతకు గురైన పిల్లలు కలసియుంటారు. సాంప్రదాయ విద్యావిధానంలో మూల్యాంకనం చేయుటకంటే విద్యార్థి యొక్క అభ్యసనా స్థాయినిబట్టి మూల్యాంకనం చేయుట ఎంతో అవసరము. విద్యార్థి యొక్క సహజ సామర్థ్యములను ఆసక్తులు, వైఖరులను దృష్టిలో ఉంచుకొని పిల్లవానిని కేంద్రముగా చేసుకొని నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనం చేయాలి. విద్యార్థుల యొక్క ప్రజ్ఞ, అంతర్గత శక్తులు, సామర్థ్యాలను మరియు వారికి గల వ్యక్తిగత అవరోధాలను అనుసరించి వారికి ఎప్పటికప్పుడు నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనం చేయాలి. వీరికి ఎక్కడ కష్టంగా భావిస్తున్నారో గుర్తించి తిరిగి వారిని ప్రోత్సహించి తదనుగుణంగా బోధనాభ్యసన ప్రక్రియను విజయవంతం చేయాలి.

విద్యకు దూరమైన పిల్లలు, ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలపై వ్యక్తిగత శ్రద్ధను నిలిపి మూల్యాంకనం చేయాలి. విలీన విద్యలో ప్రతీ విద్యార్థిని పూర్తి సమగ్ర ఆకృతిగా (Holistically) గా మార్చిదిద్దాలి. ప్రతీ విద్యార్థిని వారియొక్క జ్ఞానమును మాత్రమేగాక విద్యార్థి యొక్క సహజ సామర్థ్యములు, నైపుణ్యాలు, ఆసక్తులను వెలికితీసే మూల్యాంకనం చేయాలి. కాబట్టి విద్యార్థులు ఒంటరిగా ఉన్నపుడు, సమూహంగా ఉన్నపుడు కూడా వారిని పరిశీలన చేయవలెను.

పాఠ్యాంశములకు సంబంధించిన మూల్యాంకనము మాత్రమేగాక పేపర్, పెన్సిల్ పరీక్షలు, చిత్రములు గీయించుట. చిత్రములను బట్టి వారి అనుభవములను తెలుసుకొనుట. భావ వ్యక్తీకరణం పరిశీలించుట శరీరభాషను గమనించుట. వారిలో ఉన్న కళలను, సామర్థ్యాలను వెలికితీయుట వంటి ప్రక్రియల ద్వారా వారిని అవగాహన చేసుకుంటూ వారి ప్రతిభను, నైపుణ్యాలను సృజనాత్మకతను పెంచే విధంగా నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనం చెయ్యాలి.

ఉదాహరణకు ఈక్రింది అంశముల రూపంలో ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలకు బహిష్కరణలకు గురైన పిల్లలకు మూల్యాంకనం చేయవచ్చును.

1) **పరిశీలన మరియు నమోదు చేయుట (Observation and Recording) :** విద్యార్థులకు కొన్ని అంశములను చూపించి వాటిని పరిశీలించి అందులో అంశములను నమోదు చెయ్యమని చెప్పాలి.

2) **చర్చించుట (Discussion) :** వారు గ్రహించిన విషయములను చర్చించునట్లు చేసి వారి అభిప్రాయ సేకరణ గ్రహించాలి.

3) **వ్యక్తపరచుట (Expression) :** వారికి తెలిసిన విషయములను గూర్చి వ్యక్తపరచుటకు అవకాశమును ఇవ్వాలి.

4) **వివరించుట (Explanation) :** ఏదైనా ఒక విషయమును ఇచ్చి అందులో విషయములను వివరించగల అవకాశమును కల్పించవలెను.

5) **విభజించుట (Classification) :** ఏదైనా విషయాన్ని గ్రూపులుగా విభజించుట, అదుపు చేయడం (controlling) మరియు పోల్చుట (comparing) ద్వారా విభజింపవచ్చు.

6) **ప్రశ్నించుట (Questioning) :** వారిలో సముదాయమును పెంపొందించుట, సంక్లిష్ట ఆలోచనలను రేకెత్తించే ప్రశ్నలను అడుగుట ద్వారా అభివృద్ధిపరచుట.

7) **విశ్లేషణ (Analasys Predecting - Mailing Hypothesis) :** ప్రకల్పనలు రూపొందించుట.

8) **ప్రయోగాలు చేయుట (Experimentation) :** ప్రయోగాలను చేయుట మరియు తయారు చేయుటను పెంపొందించుట జరుగుతుంది.

9) **న్యాయము మరియు సమానత్వం ఇచ్చుట :** న్యాయపరంగా సమన్యాయం అందరికీ సమానత్వాన్ని అందజేయడం లక్ష్యంగా ఉంటుంది.

10) **సహకారం (Co-operation) :** సంపూర్ణమైన సహకారం అందించడం ద్వారా తరగతి గదిలో పర్యావరణ విద్యను పరిచయం చేయాలి. Source from NCERT (2013) Continuous Comprehensive Evaluation (CCE) in Environmental Studies in Class room.

విలీన విద్య యందు CCE ను అమలుపరచుట సాధారణముగా ఇచ్చు సూత్రాలు :

C.C.E. విధానంలో పాఠ్యప్రణాళిక తయారు చేయునప్పటికి అభ్యసన ముగింపును కూడా దృష్టిలో ఉంచుకోవాలి. ఉపాధ్యాయుడు పాఠ్య ప్రణాళిక తయారు చేయునపుడు కొన్ని సోపానాలను అవలంబించాలి. పాఠం అనంతరం విద్యార్థులను మూల్యాంకనం చేయుట ద్వారా పాఠం యొక్క లక్ష్యములను ఎంతవరకూ సాధించగలిగారో అంచనా వేయవచ్చు. వివిధ వైవిధ్యముగల పిల్లల అభ్యసనా ప్రక్రియను ఎప్పటికపుడు అంచనా వేయగలగాలి. విద్యార్థులను గుంపులుగా విభజించి, వారిని ప్రశ్నించి వారివద్ద నుండి సమాధానములు రాబట్టవచ్చును. దీని మూలముగా

విద్యార్థుల మధ్య సౌభ్రాతృత్వం వెల్లివిరుస్తుంది. వారికి కావలసిన ప్రోత్సాహం అందిస్తూ ప్రతీ కృత్యమును ఉదాహరణలతో వివరిస్తూ వారు అర్థవంతంగా అభ్యసించిన తరువాత మూల్యాంకనం చేయవలెను.

ముగింపు – సారాంశం (Closing - Summary) :

1. భారతదేశంలో విద్యావిధానము, అందులో విలీనం బహిష్కరణలకు గురైన బలహీనవర్గాలకు చెందిన పిల్లలు (SC, ST, OBC, వీధిబాలలు, బాల కార్మికులు, జెండర్ వివక్షత, ప్రత్యేక అవసరాలుగల పిల్లలు) గూర్చి తెలుసుకొన్నారు.
2. వివక్షతలు, వైవిధ్యములకు గురైన విద్యార్థులు పాఠశాలలో కూడ అసమానతలకు గురైయున్నారనే భావనను తెలుసుకున్నాం.
3. పాతాల విద్యలో వివక్షతకు గురగుటచే చాలామంది విద్యార్థులు పాఠశాల విద్యకు దూరమగునట్లు తెలుసుకున్నాం. విలీన విద్య ద్వారా బలహీన వర్గాలకు చెందిన పిల్లలు జెండర్ వివక్షతకు, ప్రత్యేక అవసరాలుగల పిల్లల్ని సాధారణ పాఠశాల విద్యను అందించుట వలన భారతదేశములో కన్పింపు బహిష్కరణలు రూపుమాప వచ్చునని తెలుసుకున్నాం.
4. తరగతి గదిలోని అసమానతలు రూపుమాపుటకు ప్రత్యేక విధమైన బోధన పద్ధతులు, పాఠ్యప్రణాళిక, ప్రత్యేక శిక్షణ కల్గిన ఉపాధ్యాయులను ఏర్పాటు చేయుటచే విలీన విద్యను అమలు జేయవచ్చు అనే విషయాన్ని తెలుసుకోవడం జరిగింది.
5. సాంప్రదాయ మూల్యాంకనమును విడిచిపెట్టి విద్యార్థులకు స్థాయినిబట్టి మూల్యాంకనము జరిపి, ప్రతి విద్యార్థి .... జీవించుటకు కావలసిన కనీస అంచనా వేయుచూ మూల్యాంకనమును విలీన విద్యలో ప్రవేశపెట్టుట జరిగినదని తెలుసుకొన్నాం.

విలీన విద్య – ప్రశ్నలు :

వ్యాసరూప ప్రశ్నలు (Essay Questions) :

1. భారతదేశంలోని విద్య – విలీన విద్య గురించి వ్రాయుము.
2. భారతదేశంలోని విద్య – బహిష్కరణలకు గురైన SC, ST ల సమస్యలు గురించి వ్రాయుము.
3. భారతదేశంలో బహిష్కరణ రూపాలలో ఉన్న మైనారిటీ వీధిబాలలు, బాలకార్మికులు గూర్చి వ్రాయుము.
4. భారతదేశంలో ప్రత్యేక అవసరాలు గల విద్యార్థులు ఎదుర్కొనుచున్న సమస్యలు వివరించుము.
5. భారతదేశంలో జెండర్ వివక్షతకు గురైన బాలికలను గురించి వ్రాయుము.
6. భారతదేశంలోని పాఠశాలల్లో వివక్షతను గూర్చి వ్రాయుము.
7. విలీన విద్య – అర్థం గురించి వ్రాయుము.
8. తరగతి గదిలోని అసమానతలను గురించి వివరించుము.
9. తరగతి గదిలో అసమానతలను తొలగించి, పరిష్కార మార్గాలు వ్రాయము.
10. తరగతి గదిలోని విలీన విద్య – మూల్యాంకనం గురించి వ్రాయుము.

లఘు ప్రశ్నలు (Short Answer Questions) :

1. విలీన విద్య నిర్వచనం, పరిధి వ్రాయుము?
2. విలీన విద్యలో అనుసరించవలసిన మూడింటి సూత్రములు వ్రాయుము?
3. విలీన విద్య ద్వారా పాఠశాలలోయున్న అసమానతలు పోగొట్టడానికి ఉపాధ్యాయుడు అనుసరించవలసిన విధానాలు వ్రాయుము?
4. విలీన విద్యలో ఉపాధ్యాయుడు అనుసరించవలసిన మెళకువలు వ్రాయుము?
5. ఛాత్రోపాధ్యాయునిగా బాల కార్మికులు, వీధిబాలలు గనుక తటస్థపడితే నీవు చేయవలసిన పనియేమి?
6. ఛాత్రోపాధ్యాయునిగా బలహీనవర్గాలకు చెందిన పిల్లలు వివక్షతకు గురైతే నీయొక్క చర్యయేమి?
7. ప్రత్యేక అవసరాలుగల పిల్లలు పాఠశాల బహిష్కరణలకు ఏవిధముగా గురవుతున్నారు?
8. 1948–2007 వరకు విలీన విద్యను బలపరుస్తూ ఐక్యరాజ్యసమితి ప్రతిపాదించిన చట్టబద్ధమైన తీర్మానాలు వ్రాయుము?

BIBLIOGRAPHY :

1. తెలుగు అకాడమి, హైదరాబాదు
   విద్యామనో విజ్ఞానశాస్త్ర ఆధారాలు (బి.ఇడి) మనోవిజ్ఞానశాస్త్రం
2. సీనియర్ సెకండరీ స్థాయి కోర్సు (ఇంటర్మీడియట్ కోర్సు), రాజనీతిశాస్త్రం
   ఏ.పి. స్టేట్ ఓపెన్ స్కూల్, గుంటూరు / హైదరాబాద్
3. Women in Changing Society, S.K.Ghosh
4. Travelling Together - How to include disabled people on the main road of development SUECOE - and Lorraine Wapling.
5. D.Ed Education - బాల్యదశ – వికాసం, అభ్యసనం, తెలుగు అకాడమి – హైదరాబాద్
6. ఆధునిక భారతీయ సమాజంలో విద్య – ఉపాధ్యాయుడు
   Teacher and Education in Energing Indian Society
   Prof. Ghanta Ramesh & Dr. B. Ramesh Babu
7. State Curriculum Frame Work 2011
   Position paper on Aims of Education, July 2011
   SCERT Hyderabad - A.P.
8. Ethno - Pedagogy - Royashi Roy
   Who - DLO etal joint paper (2004) A stategy for rehabilitation - equalization of opportunities poverty reduction and social inclusion of people with disabilities.
9. తెలుగు నాట సమరసతా స్వరాలు – కె.శ్యాంప్రసాద్
   సామాజిక సమరసతా వేదిక, ఏ.పి.

2. ప్రత్యేక అవసరాలుగల పిల్లలు

విలక్షణతను (Exceptionality) గురించి వివరించడంలో అనేక పదాలను మనం వాడుతుంటాం. ఉదాహరణకు ఉపసామాన్యం (Sub-normal), ప్రతిబంధం/లోపం, (Handicap) వికలత్వం / అసామర్థ్యం, (Aisability) విలక్షణత, (Exceptional) ప్రత్యేక (Special), వైకల్యం (Impairment) మొ॥నవి ప్రత్యేక పిల్లలను గుర్తించడంలోనూ, అర్థం చేసుకొని వారిని విభజించడంలోనూ, ఈ పదాల వాడుక మరింత చికాకుగానూ, కలవరపాటునూ, సందేహాలనూ కల్గిస్తుంది. దీని మీద ఎన్నో చర్చలు, పరిశోధనలు జరిపిన తరువాత ప్రపంచ ఆరోగ్యసంస్థ (WHO), వైకల్యం (Impairment), వికలత్వం / అసామర్థ్యం (Disability), ప్రతిబంధం / లోపం (Handicap) అనే మూడు పదాలను వాడుకలోకి తెచ్చింది. ఈ మూడు పదాలను వాడుకలోకి తెచ్చింది. ఈ మూడు పదాల నిర్వచనాలను, వర్గీకరణను, భారత ప్రభుత్వం ఆమోదించి, వీటి వాడుకలోని తేడాలను క్షుణ్ణంగా ఈ క్రింది విధంగా తెలియజేసింది.

వైకల్యం / నిస్సత్యత (Impairment):-

అనువంశిక (Heredity) కారణాలవల్ల గానీ, పరిసరాల (Environment) వల్లగానీ శరీర నిర్మాణం, రూపం, శారీరక భాగాలలో తేడా వాటి పనితీరుల్లో ఏవైనా అస్వాభావికమైన / అపసామాన్యమైన (Abnormality) లోపాలుండడాన్ని వైకల్యం అని అంటారు. ఈ వైకల్యం వల్ల ఆ శరీరభాగం పనితీరులో అవరోధాలుంటాయి.

Impairment means, abnormalities of body structure and appearance and organ or system function resulting from any cause in principle. Impairment represents disturbances at the organ level - WHO, 1976.

వికలత్వం / సామర్థ్యం (Disability) :-

ఏ శరీరక అంగంలో వైకల్యం / ఉంటుందో ఆ భాగం పనితీరులోనూ, దీని వల్ల వ్యక్తుల మొత్తం పనితీరులోనూ అశక్తులవటాన్ని “వికలత్వం” లేదా ‘అసామర్థ్యం’ అని అంటారు. (Disability reflects the consequences of impairment in terms of functional performance and activity by the individual.)

- WHO, 1976

లోపం/ప్రతిబంధం (Handicap) :-

వైకల్యం, అసామర్థ్యాల ఫలితంగా వ్యక్తి ఎదుర్కొనే అననుకూల పరిస్థితులను (disadvantages) 'ప్రతిబంధం' లేదా 'లోపం' అని అంటారు. ఈ లోపం అనేది వ్యక్తులు తమ చుట్టూ ఉన్న పరిస్థితులతో అననుకూలతను పొందడంలో పరస్పర చర్యలుగా ప్రతిబింబిస్తుంది.

Handicap on the otherhand, referes to disadvantages experienced by the individual as a result of impairments and disabilities, hadicaps thus reflect interaction with an adaptation to the individual's surroundings - W.H.O, 1976.

పైన పేర్కొన్న మూడు పదాల మధ్య అంగాంగిక నమూనా (Organic model) మీద ఆధారపడ్డ కార్యాత్మక పరస్పర బంధం (dunctional inter - relationship) ఉంది. దీన్ని మనం ఈ క్రింది విధంగా వివరించవచ్చు.

వ్యక్తి శారీరక భాగాలలో, వాటి పనితీరులో అస్వాభావికత వల్ల వైకల్యం ఏర్పడుతుంది. దీనివల్ల ఆ భాగం పనితీరులోగానీ, వ్యక్తి మొత్తం పని తీరులో గానీ దుర్బలత్వాన్ని ప్రదర్శిస్తాడు. ఈ దుర్భలత్వం వల్ల వ్యక్తి అననుకూల పరిస్థితులను ఎదుర్కోవలసి వస్తుంది. మొత్తం మీద వైకల్యం వికలత్వానికి లేదా అసామర్థ్యానికి దారితీస్తుంది. ఇందువల్ల వ్యక్తి తన శక్తి సామర్థ్యాలను అనుసరించి పనిచేయడానికి వీలుకాదు. అంటే 'వైకల్యం', 'వికలత్వం' రెండింటివల్ల 'ప్రతిబంధం' ఏర్పడుతుంది.

వైకల్యం / నిస్సత్వత → వికలత్వం / అసామర్థ్యం → లోపం/ప్రతిబంధం
(Impairment) (Disability) (Handicapped)

Eg : ఉదాహరణకు పుట్టుకలో ఒకరికి చేతివేలు లేకపోయినట్లయితే అతని ఆకారంలో వైకల్యం కనిపిస్తుంది. వేలు ఈ ఆకార వైకల్యం అతడు ఆ చేతితో చేసే పనులకు ఎలాంటి ఇబ్బంది కలిగించదు. అంటే ఒక వేలు లేకపోయినా కూడా అతడు ఆ చేతితో చేసే పనులు యథాతథంగా చేసుకుంటాడు. దీనిని బట్టి మనకు తెలిసిందేమంటే ఆకారంలో లోపాలున్నంత మాత్రాన వారి పనితీరులోగానీ, పనులు నిర్వహించడంలో గానీ ఏ విధమైన ఆటంకాన్ని కలగనీయనంతవరకు అది వికలత్వం కాదు అని తెలుస్తున్నది. కానీ ఇదే వైకల్యం అతని శక్తి సామర్థ్యస్థాయికి తగ్గట్టు పని చేయడంలో ఆటంకం కలిగించినప్పుడు లేదా అతని పని తీరులో ప్రతిబంధం అయినప్పుడు అదే లోపాన్ని వైకల్యంగా లెక్కిస్తాం.

అదే విధంగా దృష్టిలోపం గల వ్యక్తికి కళ్ళజోడు ద్వారా గానీ, వైద్య సహాయం ద్వారా గానీ ఈ దోషాన్ని సవరించగలిగినప్పుడు ఈ లోపాన్ని వైకల్యంగా పరిగణించలేం. కానీ కళ్ళజోడు

ద్వారాగానీ, వైద్య సదుపాయం ద్వారాగానీ దృష్టిదోషాన్ని సవరించలేనప్పుడూ, ఆదోషం వారి పనితీరులో ప్రతిబంధంగా ఉన్నప్పుడు దానిని మనం వైకల్యంగా లెక్కింస్తాం.

దీనిని బట్టి మనకేమి తెలుస్తున్నది అని అంటే? వైకల్యం, అసామర్థ్యానికి దారి తీస్తుందనీ, అసామర్థ్యం వ్యక్తి దైనందిన జీవితానికి ప్రతిబంధం అవుతుందని తెలుస్తున్నది. వ్యక్తుల వైకల్యం వల్ల వారి సాంఘిక, మానసిక, ఉద్వేగ వికాసాలలో ఏర్పడ్డ ప్రతిబంధాన్ని అధిగమించడానికి వారి దైనందిన పనితీరు సామర్థ్యాన్ని పెంచడానికి ప్రత్యేక విద్య ఉపయోగపడుతుంది.

2.1 వైకల్యం మరియు విలీనాల చారిత్రక సమకాలీన దృక్పథము

బధిరుల ప్రత్యేక విద్య – చరిత్ర :

1555 వ సం॥లో హెడ్రోపాన్స్ డిలియాన్ అనే స్పెయిన్ దేశానికి చెందిన సన్యాసి మొట్టమొదట సారిగా వినికిడి లోపం గల కొద్ది మందిపిల్లలకు విద్యను అందిస్తూ వారికి రాయడానికి, మాట్లాడడానికి తగిన శిక్షణ సదుపాయాలను అందించారు.

1660 సం॥లో జాన్‌పాబ్లొబొనె బధిరుల విద్యపై మొట్టమొదటి పుస్తకాన్ని రచించారు. అంతేకాక వీరు వంద అక్షరాలను చేతిద్వాఆరా తెలిపే సంజ్ఞలను కనుగొని ఉపయోగించారు. ఇవి నేటికీ వాడుకలో ఉన్నాయి. 1664 సం॥లో John Bulwer బధిరుల విద్యపై మరొక పుస్తకాన్ని రచించారు. "జార్జ్‌డాల్‌గార్‌నొ"1680 సం॥లో బోధనాపద్ధతుల గురించి తెలిపారు.

First బధిరుల School ను "థామస్ బ్రెయిడ్ వుడ్" 1767 లో ఎడిన్‌బర్గ్‌లో స్థాపించారు. మౌఖిక పద్ధతిని, చేతి కదలికల ద్వారా అక్షరాలను బోధించే పద్ధతిని సంజ్ఞాపద్ధతిని అనుసంధానం చేశారు.

1778 సం॥లో జర్మనీలోని లీప్‌జిగ్‌లోని శ్యామూల్ హీనిక్, బోష్ఠ్యపఠనం (lip reading) ద్వారా భాషణా నైపుణ్యాలపై ప్రాధాన్యం కల్పిస్తూ మౌఖిక పద్ధతిని అభివృద్ధి పరిచారు. F.N. hill కూడా ఇందుకు పాటుపడ్డారు.

పారిస్ నగరంలో 1755 సం॥ అయ్‌బ్రోయన్‌సికార్డ్ మొట్టమొదటి బధిరుల పాఠశాలను స్థాపించి సంజ్ఞాపద్ధతిలో బోధన జరపడానికి అధిక ప్రాధాన్యం కల్పించారు.

ఈ విధంగా 1847 సం॥లో "గెలాడెట్".

1874 లో న్యూయార్క్ నగరంలో బధిర వయోజన విద్యా కార్యక్రమాలు ప్రారంభించారు.

భారతదేశం – అమలు – విధానాలు

మనదేశంలో First బధిరుల పాఠశాల 1885 సం॥లో ముంబాయి లో స్థాపించారు.

1893 లో కోల్‌కత్తాలో, 1896 సం॥లో పాలయంకోటా (తమిళనాడు) లో, 1931 లో న్యూఢిల్లీలో స్థాపించారు.

1938 K.Battacharya గణాంక నివేదిక ప్రకారం ఆ రోజుల్లో 22 బధిరుల schools ఉ ండేవి.

ఆ తర్వాత వివిధ సేవా సంస్థల కృషి ఫలితంగా, ప్రభుత్వ చొరవవల్ల అనేక పాఠశాలలు బధిరులకోసం స్థాపించారు. నేడు దేశవ్యాప్తంగా సుమారు 500 schools స్థాపించారు.

వీటిలో అత్యధికంగా Uttar Pradesh. Maharastra, Madhya Pradesh, West Bengal, Tamilnadu, Gujarath లో ఉన్నాయి. Andhra Pradesh. లో సుమారుగా 50 Schools ఉన్నాయి.

బధిరుల పాఠశాలల్లో పనిచేసే ఉపాధ్యాయులను తయారుచేయడానికి ప్రత్యేక ఉపాధ్యాయ శిక్షణ సంస్థలు మనరాష్ట్రంలో సికింద్రాబాదు, తిరుపతి, కడపలో ఉన్నాయి.

బధిరుల పునరావాసానికి దేశవ్యాప్తంగా సేవలందించే జాతీయ సంస్థ ముంబాయిలో ఉంది.

అంధులు – ప్రత్యేక విద్య – చరిత్ర – వృద్ధి :-

వాలెటెన్ హేని (Valentin Hany) అనే ఫ్రెంచి లోకోపకారి (Philantropist) దృష్టిలోపం గలవారి విద్యకోసం మొట్టమొదటిసారిగా 1984 లో జాతీయ సంస్థను (National Institute for the blind) పారిస్ నగరంలో స్థాపించారు. ఈ school ను సమైక్యపాఠశాలగా తీర్చిదిద్దారు.

America లో శామ్యూల్ గ్రిండ్లేహవె దృష్టిలోపం గల వారికి 1829 న మొట్టమొదటి పాఠశాలను Water town Massachussets స్థాపించారు.

తర్వాత 1900 వ సం॥ తర్వాత వరకు పాక్షిక దృష్టికలవారికి అనేక ఆశ్రమ పాఠశాలలు స్థాపించారు.

ఆపై 13 సం॥ల తర్వాత బోస్టన్ నగరంలో పాక్షిక దృష్టిగల వారికి ప్రత్యేక తరగతులను నిర్వహించారు.

హేవీ దృష్టిలోపంగలవారికి పుస్తకాన్ని ముద్రించారు. దృష్టిలోపం గల వారి విద్యావిధానంలో లూయీా బ్రెయిలి కృషిని మనం మరవలేం.

ఫ్రాంక్‌హాల్ బ్రెయిలీ టైపురైటరును కనుగొన్నారు.

విశ్వవ్యాప్తంగా ప్రామాణీకరించిన బ్రెయిలీ ప్రింటింగ్ విధానం 1932 సంII నుంచి ఆచరణలోకొచ్చింది.

భారతదేశం – అమలు

మనదేశంలో మొట్టమొదటి అంధుల పాఠశాలను మిస్.ఏనీషార్ప్ 1887 సంIIలో అమృత్‌సర్‌లో స్థాపించారు. అటు తర్వాత వీరి విద్య, పునరావాసానికీ సహాయపడే అనేక పాఠశాలలు, సంస్థలు విరివిగా అభివృద్ధి చెందాయి.

మానసిక వికలాంగులు – ప్రత్యేక విద్య – చరిత్ర :

వీనల్‌గారి కృషి ఫలితంగా, ఫ్రెంచి విప్లవ ఫలితంగా మానసిక వికలాంగుల పట్ల ప్రజల ఆలోచనా రీతిలో చెప్పుకోదగిన మార్పులు సంభవించాయి.

డాII ఇటార్డ్ అనే ఫ్రెంచి వైద్యుడు అప్పటివరకు అడవిలో మృగం వలె జీవించిన 11 సంIIల బాలునికి విద్యజరపడంతో మానసిక వికలాంగుల విద్య ప్రారంభమైందని చెప్పవచ్చు.

మానసిక వికలాంగుల ప్రజ్ఞను మాపనం చేయడానికి దోహదపడే "సెగ్విన్ ఫారా board" ను "ఎడ్విన్ సెగ్విన్" కనుగొన్నారు.

సెగ్విన్ 1866 సంIIలో ఇడియెసి అండ్ ఇట్స్ ట్రీట్‌మెంట్ బైది ఫిజియాలాజికల్ మెథడ్" అనే పుస్తకాన్ని ప్రచురించారు. (మానసిక వికలాంగులకు వైయుక్తిక బోధనను ఇవ్వడంలో, ఉపాధ్యాయ – విద్యార్థుల మధ్య సన్నిహిత సంబంధాన్ని ఏర్పరచుకోవడంలోను, సంపూర్ణవిద్య నందించడంలోను అనేక మెళకువలను ఈ పుస్తకంలో విపులంగా చర్చించారు.

1848 లో మసాచుసెట్స్ లో మానసిక వికలాంగుల కోసం ప్రత్యేక ఆశ్రమ పాఠశాలలు స్థాపించారు.

1917 కల్లా America లో 4 రాష్ట్రాలు మినహా అన్ని రాష్ట్రాలలో వీరి విద్యా పునరావాసానికి తగిన చర్యలు చేపట్టడం జరిగింది.

20 వ శతాబ్దపు ప్రారంభంలో "డెక్రోలి" అనే బెల్జియం దేశస్థుడు మానసిక వైకల్యం గల పిల్లలకోసం పాఠ్యపుస్తకాలను రూపొందించి ఐరోపాలో అనేక పాఠశాలలను స్థాపించారు.

జర్మనీలో 1859 సం॥లో సాధారణ పాఠశాలల్లోనే వీరి విద్యావసరాలకు ప్రత్యేక తరగతులను ప్రారంభించారు.

మన దేశంలో స్వతంత్రానికి మునుపు కేవలం 3 schools మాత్రమే మానసిక వికలాంగులకోసం ఉండేవి. కానీ నేడు ప్రభుత్వకృషి, స్వచ్ఛంద సేవాసంస్థల సేవాతత్పరత వల్ల 600 పై చిలుకు పాఠశాలలు మానసిక వికలాంగులకు సేవలందిస్తున్నాయి.

చలన వైకల్యం / అంగవైకల్యం – ప్రత్యేక విద్య – చరిత్ర :

20 వ శతాబ్దానికి ముందు కాళ్ళు – చేతులలో లోపాలుగల వ్యక్తుల పునరావాసానికి ప్రత్యేక చికిత్సా సదుపాయాలు అతి తక్కువ సంఖ్యలో ఉండేవి. ఇలాంటి వారికి సం॥లో మొట్టమొదటి ప్రత్యేక పాఠశాల చికాగో నగరంలో స్థాపించారు. మూర్ఛవ్యాధితో బాధపడే పిల్లలకోసం ప్రత్యేక తరగతులను 1909 సం॥లో "మేరిలాండ్" లో నిర్వహించారు. పోలియోలాంటి వ్యాధుల ద్వారా అంగవైకల్యం సంభవించకుండా అనేక నివారణోపాయాలను యుద్ధ ప్రాతిపదికన చేపట్టి ఆచరణలో పెట్టడం వల్ల చలన వైకల్యం గల పిల్లల సంఖ్యను పెరగకుండా నియంత్రించగలుగుతున్నాం.

మొత్తం మీద రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం తర్వాత మానవ సాంఘిక, రాజకీయ, ఆర్థిక జీవన విధానాలలో వచ్చిన మార్పుల ఫలితంగానూ, శాస్త్రసాంకేతికాభివృద్ధి ఫలితాల వల్లనూ, ప్రత్యేక విద్యలో అనేక మౌళికమైన మార్పులు సంభవించాయి. నేడు అన్నిదేశాల్లోనూ వీరి పూర్ణ భాగస్వామ్యానికై, వీరి సాధికారతకై అనేక సంక్షేమ కార్యక్రమాలు చేపట్టి వీరి సదుపాయాలను, ప్రత్యేక విద్యను 1970 వ సంవత్సరానికల్లా అభివృద్ధి చెందిన దేశాలవ్వగలిగాయి. అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలు 1981 వ సం॥ తర్వాత నుండి ప్రత్యేకవిద్యపై తగినంత శ్రద్ధ చూపుతున్నాయి.

⇒ నేడు ప్రత్యేక అవసరాలు కల పిల్లల విద్యా పునరావాసానికేకాక, వృత్తి పునరావాసానికీ భౌతిక చికిత్సకీ, ఆక్యుపేషనల్ థెరపీకి, అవసరమైన సదుపాయాలను ప్రభుత్వ, ప్రభుత్వేతర సంస్థలు కల్పిస్తున్నాయి. ఇందుకోసం అవసరమైన శాస్త్ర సాంకేతిక విజ్ఞానాన్ని, ఉపకరణాలను వేరే సేవలకు అందిస్తున్నాయి. వీరి విద్యా సదుపాయాలకోసం (– 1986, 1992లో విస్తృతంగా చర్చించారు. వికలాంగులకు పూర్తిస్థాయిలో సహాయం అందించడానికి "వికలాంగుల చట్టం 1995" ను రూపొందించారు.

విద్యా సదుపాయాలు – ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలు జాతీయ విద్యా విదానాలు:

సార్వత్రిక ప్రాథమిక విద్యా సదుపాయాలు – ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలు

NEP 1986,

వికలాంగుల సమైక్య విద్యా పథకం (PIED)

(Project Integrated Education for the Disabled)

రామమూర్తి కమిటి సిఫారసులు – 1991

కార్యాచరణ పథకం – 1992

వికలాంగుల చట్టం – 1995

ప్రత్యేక అవసరాలుగల పిల్లల విద్య

సాధారణంగా ఒకే తరగతిలో, వయస్సులో వున్న పిల్లలు ఒకేలా వుండరు. మామూలుగా విద్యార్థులు చూడడానికి పొడవు, ఎత్తు, రంగు, ఆకారాలలో తేడాలున్నప్పటికీ (బాహ్యంగా) వాళ్ళలో చాలామంది సామాన్యులుగా, సగటు విద్యార్థులుగానే వుంటారు. పిల్లలు ఒకే విషయాన్ని వివిధ సమయంలో (లేదా) కాలపరిమితిలో నేర్చుకుంటారు. దీనికి కారణం వారి ప్రజ్ఞాస్థాయి. తక్కువ ప్రజ్ఞగలవారు ఒక విషయాన్ని నేర్చుకోవడానికి ఎక్కువ సమయం, ఎక్కువ ప్రజ్ఞగలవారు ఒక విషయాన్ని తక్కువ సమయాలలో నేర్చుకొంటారు.

ఇలా విద్యార్థులలో వారి స్వభావం, అభిరుచులు, లక్షణాలు, అవసరాలు, అలవాట్లు, శక్తి సామర్థ్యం, సాధన మొ॥నవి భిన్నంగాను, ప్రత్యేకంగాను వుంటాయి. ఇటువంటి పిల్లలను "ప్రత్యేక అవసరాలుగల పిల్లలు" అని అంటాం.

ఇటువంటి పిల్లలకు అందించే విద్యనే ప్రత్యేక విద్య అంటారు.

ప్రజాస్వామ్యంలో ప్రతి శిశువుకు, సామాన్యులైనా, ప్రత్యేక అవసరాలుగల పిల్లలైనా విద్యజరగడం అవసరం, కానీ సామాన్య పాఠశాలల విద్యాకార్యక్రమాలు ఇటువంటి ప్రత్యేక అవసరాలుగల విద్యార్థులకు సహకరించవు సరికదా, ప్రతిబంధకంగా వుండవచ్చు.

ఉదా:– చిలుక పచ్చగా వుంటుంది. అనే భావన దృష్టి లోపంగల పిల్లలకు కొంత మేరకు అర్థంకాదు. కారణం చిలుక ఆకారం, పచ్చదనం అన్న భావనను చూడలేకపోవడం. అలాగే, వినికిడిలోపం ఉన్న విద్యార్థులు మధురమైన సంగీతానికి స్పందించలేరు.

కాబట్టి ప్రత్యేక అవసరాలుగల పిల్లలు ప్రత్యేక విద్యద్వారానే అభివృద్ధి చెందగలరు.

కొఠారీ కమీషన్

కొఠారీ కమీషన్ సూచించినట్లుగా "ప్రత్యేక విద్య అన్నది కేవలం మానవత్వపు పునాదుల మీదనే కాకుండా దాని ప్రయోజనం ఆధారంగా రూపొందించడం జరగాలి.

ప్రత్యేక అవసరాలుగల పిల్లలు వర్గీకరణ

ప్రత్యేకావసరాలు గల పిల్లల విచలనానాకి, లోటుపాట్లకు తగ్గట్టు విద్యనందించాలంటే ముందుగా ఉపాధ్యాయులకు ఆ ప్రత్యేక అవసరాలుగల పిల్లల్లోని రకాలు, విచలన స్థాయి గురించి విజ్ఞానం అవసరం.

సాధారణ పిల్లల మనోభావల్లోని, బుద్ధికుశలతల్లోను, నైపుణ్యాలలోను, వైఖరుల్లోను, సాంఘిక, సామాజిక స్థితిగతుల్లోను భేదాలు ఎలా ఉంటాయో ప్రత్యేక అవసరాలుగల వికలాంగులలోను భేదాలు అలాగే ఉంటాయి. కాబట్టి వారి అవసరాల ప్రత్యేకతను అనుసరించి, విద్యాపరంగా వారికి కావలసిన వాతావరణం ఏర్పాటు చేయడం, దానికి తగ్గ ప్రణాళికలు తయారుచేయడం, కావలసిన సౌకర్యాలు కల్పించడం, తగిన బోధనా పద్ధతుల ద్వారా విద్యనందించడం అవసరం.

విద్యావేత్తలు, మనస్తత్వ వేత్తలు, శాస్త్రజ్ఞులు మొ॥వారు ప్రత్యేకవసరాలు గల పిల్లలను ప్రధానంగా విచలనాపరంగా, మనస్తత్వ విద్యాపరంగా కొన్ని వర్గాలుగా విభజించారు.

వర్గీకరణ :

1. ప్రతిభావంతులైన పిల్లలు
2. బోధించగల మానసిక బుద్ధిమాంద్యత
3. తర్ఫీదు ఇవ్వగల బుద్ధిమాంద్యత
4. మానసిక సమయోజనం లోపించినవారు
5. భావోద్వేకం లోపించినవారు
6. భాషణ లోపం
7. బధిరులు
8. కొద్దిపాటి వినికిడిలోపం
9. దృష్టిలోపం గలవారు
10. కొద్దిగా దృష్టిలోపం
11. అంగవైకల్యం
12. దీర్ఘకాలిక అనారోగ్యం.

బహుళ వైకల్యాలున్న పిల్లలు :

ఒకే రకం వైకల్యాన్ని మించి ఎక్కువ వైకల్యాలున్న వారిని బహుళ వైకల్యంగల పిల్లలు లేదా బహుళ లోపంగల పిల్లలు అంటారు.

ఉదా: సాధారణంగా బుద్ధిమాంద్యంగల పిల్లలు ఎక్కువగా బహుళ వైకల్యంగల పిల్లలకోవకు చెందినవారు. బుద్ధిమాంద్యం పిల్లల్లో ఉద్వేగ లోపాలు, అంగవైకల్యం కనిపిస్తుంటాయి. అలాగే ఉద్వేగ లోపాలున్న పిల్లల్లో మస్తిష్క పక్షవాతం(Cerebral Palsy), మూర్ఛ (Epilepsy), బుద్ధిమాంద్యం(Mental retardation) ఉండటానికి అవకాశం ఉంది. ఇటువంటి బహుళవైకల్యాలున్న వారి విద్యకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యమిచ్చి, ఎక్కువ విద్యాపునరావాస కార్యక్రమాలను చేపట్టాలి.

బుద్ధిమాంద్యుల విద్యాప్రణాళిక

ఉద్దేశ్యం : బుద్ధిమాంద్యులకు విద్యను బోధించడంలో ముఖ్యఉద్దేశం వారు వ్యక్తిగత, సామాజిక, వృత్తిపరమైన స్వాతంత్ర్యం, స్వావలంబన పొందడం, అందువల్ల వారి విద్యా ప్రణాళిక అన్నిరంగాల్లో లక్ష్యాలను సాధించేందుకు సహకరించే విధంగా ఉండాలి.

కెర్క్, జాన్సన్ ప్రతిపాదనలు :

బుద్ధిమాంద్యుల విద్యా ప్రణాళిక

1. తోటి విద్యార్థులతో, వ్యక్తులతో, సమాజంతో పోటీపడే విధంగావారిలో సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించుకోవటం
2. ప్రతిభావంతమైన వృత్తి ద్వారా భవిష్యత్తు జీవితంలో స్వయంగా సంపాదించుకొనే శక్తి పెరగడం.
3. గృహాల్లో, పాఠశాలల్లో, పరిసరాల్లో స్వతంత్ర వివేచన, రక్షణ పునాది అలవడటం.
4. సంఘంలో కొంతవరకు చదవడం నేర్చుకొని పనిచేసుకోవడం
5. కుటుంబ సభ్యులకు ఈ విద్యాకార్యక్రమం పరిచయంచేసి, సదవగాహన కల్పించి, ప్రత్యేక విద్యాప్రణాళికలో భాగంగా వారికి కూడా మౌలిక అంశాల్లో తర్ఫీదు ఇవ్వడం.
6. నిర్ధేశించిన పాఠ్యాంశాలను బుద్ధిమాంద్యుల వ్యక్తిగత, సామాజిక, విద్య, వృత్తి వినోదాత్మక అవసరాలకు అనుగుణంగా ఎంపిక చేయడం.

విద్యాప్రణాళిక లక్షణాలు :

1. పాఠ్యాంశాల్లో విషయాలు బుద్ధిమాంద్యుల వయస్సు, లక్షణాలు, సామర్థ్యాలు, వికాసస్థాయి లోటుపాట్లు మొ॥నవి ఆధారంగా వుండాలి.
2. బుద్ధిమాంద్యులు తమ పనులు తామే చేసుకొనే విధంగా అలవాటు పడేటట్లు వుండాలి.
3. బుద్ధి మాంద్యుల సాంఘిక (లేదా) సామాజిక ప్రవర్తనకు ఉపకరించేలా ఉండాలి.
   ఉదా : స్నేహం, సహకారం, పనులుచేసుకోగల శక్తి ఏర్పడేటట్లుగా వుండాలి.
4. బుద్ధి మాంద్యులకు చదవడం, రాయడం, సంఘజీవనానికి అవసరపడే లెక్కలు చేయడం, వృత్తిపరంగా ఇంటి పనులు చేసుకోగల శక్తి ఏర్పడేటట్లు వుండాలి.
5. పనిచేసే ప్రదేశంలో సరియైన (లేదా) ఆమోదయోగ్యమైన ప్రవర్తన కలిగి ఉండటానికి వీలుకలిగించే పాఠ్యాంశాలు వుండాలి.

బోధన పరికరాల లక్షణాలు :

1. బుద్ధి మాంద్యుల అవగాహన సామర్థ్యం తక్కువగా వుంటుంది.

అభ్యసన వైకల్యం

అభ్యసన సామర్థ్యం లోపించినపిల్లలు:-

కొంతమంది పిల్లల్లో పఠనం, రాయడం, అవగాహన రీతులలో వైపరీత్యాలుంటాయి. ఈ వైపరీత్యాలు అభ్యసన వైకల్యాలకు, అభ్యసన అపవ్యవస్థలకు దారితీస్తాయి.

ఉదా: తరగతిలో తక్కువ మార్కులు రావడం అంటే నిష్పాదన సరిగ్గా చేయలేకపోవడం. ఒకటికి పదిసార్లు చెప్తేగాని / చదివితేగాని ఆకళింపుచేసుకోరు.

అర్థం: ఎవరి అభ్యసనా ప్రక్రియలో ప్రత్యేక సమస్యలుంటాయో (లేదా) ఎవరి అవధాన ప్రవర్తనలో సమస్యలుంటాయో వారిని అభ్యసన లోపాలున్న పిల్లలుగా పరిగణిస్తారు.

ఉదా: చదవడంలో, వినడంలో, రాయడంలో, అవగాహనలో సంఖ్యాపర వ్యక్తీకరణంలో గణిత సంబంధిత అంశాలలో, వహన ప్రక్రియలో సమస్యలు గల పిల్లలు.

1) శామ్యూల్ కిర్క్ నిర్వచనం : అభ్యసన వైకల్యాలు అన్న భావనను/పదాన్ని మొట్టమొదట అమ్యూల్‌కిర్క్ ఉపయోగించారు. (1962). "ప్రత్యక్షాత్మక లోపాలున్న పిల్లలు" అన్న అంశంపై జరిగిన సమావేశంలో (April 6, 1963 లో) కిర్క్ అభ్యసన వైకల్యాలను నిర్వచించారు. కేవలం కేంద్రనాడీ వ్యవస్థ పనితీరులోని దుష్కరణంవల్ల భాషలో, భాష, చదవడం, రాయడం, స్పెల్లింగ్ (), గణిత సంబంధిత ప్రక్రియలలో మాంద్యతగాని, అవవ్యస్థగాని విలంబిత వికాసంగాని ఉన్న పిల్లలు అభ్యసన వైకల్యం కలవారు.

2) అభ్యసన వైకల్యంగల పిల్లల కోసం సొసైటీ నిర్వచనం : తగిన మేథాశక్తి, మామూలుగా పనిచేసే జ్ఞానేంద్రియాలు స్థిమితమైన మానస్థితి కలిగి వుండి కూడా అవలోకన, సమన్వయం, వ్యక్తీకరణ వ్యవస్థలో కొన్ని లోపాలవల్ల అభ్యసనాన్ని సరిగ్గా సాగనివ్వని స్థితియే అభ్యసన వైకల్యం.

కి కారణాలు : ఎ. కేంద్రనాడీ వ్యవస్థలో రక్తంగడ్డ కట్టడంవల్ల

బి. తీవ్రంగా జ్వరం రావడంవల్ల

సి. తలకు దెబ్బతగలడంవల్ల కేంద్రనాడీ వ్యవస్థ రుగ్మతకు గురికావడం.

డి. తల్లి గర్భంలోని కణాంతర పరిసరం, కణాంతస్థ పరిసరం. నెలలు నిండక ముందే బిడ్డపుట్టడం (pre mature birth)

ఇ. ప్రసవ సమయంలో ప్రాణవాయువు అందకపోవడం

ఎఫ్. శారీరక ఘాతజం.

జి. నాడీ రసాయనిక పనితీరులో జన్యుపరమైన నిర్మాణ అపవ్యవస్థలు.

1) దోమన్ (Domen), డిలాక్టోల (Delacto) సిద్ధాంతం.

సంపూర్ణంగా అభివృద్ధి చెందిన నాడీ వ్యవస్థ ఆరు క్రియాత్మక నైపుణ్యాలను అభివృద్ధి పరుస్తుంది.

అవి : కదలిక (Locomotion)

భాష (Language)

చేతి సామర్థ్యం (manual competence)

దృష్టి సామర్థ్యం (visual competence)

వినికిడి సామర్థ్యం (hearing competence)

స్పర్శా సామర్థ్యం (Touch competence)

కేంద్రీయ సమాచార ప్రక్రియలోని లోపంవల్ల (central processing of information deficiences) గ్రహించడంలో, విశ్లేషించడంలో, సంయోగ పరచడంలో, ప్రతీకలను ఉపయోగించడంలో అవవ్యవస్థలుంటాయి. ఇట్టి అపవ్యవస్థలు అభ్యసనా వైకల్యానికి కారణమవుతాయి.

2) జన్యుపరమైన కారణాలు (Genetic factors)

అభ్యసనా సమస్యలు (Learning Problems), అతిక్రియాశీలత (Hyper activing) ఇవి జన్యుపరంగా కుటుంబాల ద్వారా సంక్రమిస్తాయి.

ఎ) 20% అతి క్రియాశీలక పిల్లల తల్లితండ్రులలో (ఒక్కరికైనా) ఈ లక్షణాలుంటాయి.

బి) టర్నర్ లక్షణ సంపుటి (turmer's syndrame) గల పిల్లల్లో అభ్యసనా వైకల్యాలుంటాయి.

3) పరిసరాల ప్రభావాలు, కారకాలు

ఎ. గర్భిణి, గర్భవతి అయిన స్త్రీ మత్తు పదార్థాలను, అపాయకరమైన నిషేధిత మందులను వాడటం.

బి. ప్రసవం : క్లిష్టతరమైన ప్రసవం

ఉదా: ప్రసవ సమయంలో ప్రాణావాయువు అందకపోవడం

సి. ప్రసవాంతర కారకాలు : నెలలు నిండక ముందే పుట్టిన (Premature) పిల్లలకు కల్పించిన తీవ్రతర సంరక్షణా పద్ధతుల ప్రతికూల ప్రభావం

డి. ఇతరాలు : శిశువు వికాసానికి అవసరమైన ఉద్దీపన అందచేయకపోవడం

బోధనా – వైకల్యాలు:

అభ్యసన వైకల్యం గల పిల్లల విద్య – ఉపధ్యాయుని పాత్ర :

అభ్యాసన వైలక్యం గల పిల్లలు తమ వైకల్యాలను అధిగమించి, విద్యా విషయక ప్రగతి సాధించాలంటే ఉపాధ్యాయుని ప్రత్యక్ష / పరోక్ష పాత్ర ఎంతో వుంది.

అవి : 1) శ్రద్ధ : ఉపాధ్యాయులు అభ్యసన వైకల్యంగలవారి అభ్యాసన రీతులపట్ల శ్రద్ధ చూపాలి.

2) అపవ్యవస్థల గుర్తించడం : అభ్యసనరీతుల్లోని అపవ్యవస్థలను, కారణాలను గుర్తించాలి.

3) ఎలా అధిగమించాలి : అభ్యసన వైకల్యం అధిగమించడానికి తగ్గ సూచనలను సలహాలను, అభ్యాసాలను, ప్రమేయ కారకాలను రూపొందించాలి.

4) ఇతర విద్యార్థుల పాత్ర : అభ్యసన వైకల్యం గల పిల్లల వైకల్యాలను అధిగమించడానికి రూపొందించిన సవరణ బోధనలో ఇతర విద్యార్థులు పాలుపంచుకొనేలా ప్రోత్సహించాలి.

5) ప్రోత్సాహకర వాతావరణ కల్పన : అభ్యసన వైకల్యంగల విద్యార్థులకు, ఉపాధ్యాయులకు మధ్య సన్నిహిత, ప్రోత్సాహకర వాతావరణాన్ని ఉపాధ్యాయులు కల్పించాలి.

6) వ్యక్తిగత, చిన్న సమూహాలలో బోధన : అభ్యసన వైకల్యం గల పిల్లలకు వ్యక్తిగత శ్రద్ధ, వ్యక్తిగత బోధన అవసరం. చిన్న చిన్న సమూహాలలో బోధన జరపాలి.

7) ప్రోత్సాహం : అభ్యసన వైకల్యంగల పిల్లలు వ్యక్తిగతంగాను / స్వతంత్రంగాను లేదా సామూహికంగాను సమస్యలను సాధించేటట్లు ప్రోత్సహించాలి.

8) ప్రత్యక్షం : పాఠశాల / తరగతి వాతావరణం పట్ల అభ్యసనా వైకల్యంగల విద్యార్థులకు గల ప్రత్యక్షాన్ని అంగీకరించడం / ఆమోదించడం.

ఈ విధంగా ప్రమేయ కార్యక్రమాలు, నిబద్ధత, నియంత్రణ, నియత / అనియత పద్ధతులు / మూల్యాంకనం, బాధ్యతలనప్పగించడం, అవసరాలకు తగ్గ కార్యక్రమాలు చర్చ, తల్లితండ్రులతో చర్చ, ఆసక్తి కలిగించడం, ప్రవర్తనా సమస్యలు.

తల్లిదండ్రుల పాత్ర, సహకారం:– అభ్సనా వైకల్యం గల విద్యార్థుల తల్లితండ్రులు తమ పిల్లల వైకల్యాను అధిగమించడానికి ఉపాధ్యాయుడు అందించే సవరణ బోధనకు తగ్గ సహకారం అందించాలి అవి:

1) ప్రోత్సాహం / పర్యవేక్షణ :– ఉపాధ్యాయులిచ్చిన అభ్యాసాలను, ఇంటి పనిని అభ్యసన వైకల్యంగల పిల్లలు తమకు తామే స్వతంత్రంగా చేసుకొనే విధంగా ప్రోత్సహించాలి / పర్యవేక్షించాలి.

2) కోరినప్పుడే సహాయం :– అభ్యసనా వైకల్యంగల విద్యార్థులు కోరినప్పుడే తమ సహాయాన్ని తల్లిదండ్రులు అందించరాదు.

ఉదా: అభ్యాసాలు, ఇంటి పనులు చేయడంలో

3) అవసరమైన సూచనలు, సలహాలు :– అయితే అవసరమైన మేరకు సలహాలు, సూచనలు, సహాయం అందించాలి.

4) ఇంటి వద్ద పఠనం :– ఇంటి వద్ద పఠన అభ్యాసాలను చేయించి, పర్యవేక్షించాలి.

5) దోషాలు సరిదిద్దడం : ఉచ్ఛారణ దోషాలను, భాషా దోషాలను గుర్తించి, తల్లిదండ్రులు సరిదిద్దాలి.

6) ఆత్మన్యూనత చెందించరాదు : అభ్యసనా వైకల్యం గల పిల్లలు ఆత్మన్యూనత చెందేటట్లు తిట్టడం, కొట్టడం చేయరాదు. నలుగురి ముందు హేళన చేయరాదు.

7) ఉత్పాదక వనరులు : అభ్యసనా వైకల్యం గల పిల్లలను కూడా ఉత్పాదన వనరులుగా గుర్తించాలి.

8) ప్రోత్సాహకాలు : అనుగుణ్య ప్రవర్తనలను ప్రదర్శించినపుడు ప్రోత్సాహకాలను తల్లిదండ్రులు అందించాలి.

ఇవే కాక ఉపాధ్యాయుల సూచనలు పాటించాలి, శక్తిసామర్థ్యాలు, గుణశీల అంచనా, ద్వారా పిల్లల్లో అభ్యసనా వైకల్యాన్ని తొలగించవచ్చు.

ప్రత్యేక ఉపాధ్యాయులదే మూల్యాంకనం :

1) సవరణ కార్యక్రమాల వివరాలు : వివిధ రకాల మాధ్యమాలు/కార్యక్రమాలు మూల్యాంకనం.

2) అమలుపరచిన ప్రణాళిక / పద్ధతులు : విద్యావిషయక సామాగ్రిపై మూల్యాంకనం.

3) అభ్యసన వైకల్యం గల విద్యార్థుల విద్యావిషయక సాధన / ప్రగతి : సాధన పరీక్షలు

4) అభ్యాసాలను అందించిన పద్ధతి : పరిశీలన, మూల్యాంకనం అభ్యసన వైకల్యం గల పిల్లల విద్య – వివిధ దళాలు, స్థాయిలు.

I. పూర్వ ప్రాథమిక విద్య

1) ఆహ్లాద భరితమైన, ఆకర్షణీయమైన వాతావరణం కల్పించాలి.

2) విద్యావిషయక సామాగ్రి, అమరిక, అభ్యాసాలు, సరళంగా, ఉత్సాహకరంగా, ఆకర్షణీయంగా వుండాలి.

3) అభ్యసనా వైకల్యంగల విద్యార్థులు తమంత తాముగా ఉపయోగించగలిగే విధంగాను, తేలిక అయినవిధంగాను వున్న విద్యావిషయక సామాగ్రిని అందించాలి.

II. ప్రాథమిక పాఠశాల స్థాయి విద్య

1) పరిసరం : విద్యార్థులను చికాకుపరచి, న్యూనతాభావాన్ని కలిగించే పరిసరాలు వుండరాదు.

2) సామీప్యం : చిన్నపాటి శబ్దాలకు కూడా చికాకుపడే విద్యార్థులను ఉపాధ్యాయులకు ఎదురుగా కూర్చోబెట్టాలి.

3) సమూహాలు : అభ్యసనా వైకల్యంగల పిల్లలను చిన్న సమూహాలుగా విభజించి బోధించాలి.

4) **ప్రణాళికలు :** వైకల్యం గల పిల్లలు చిన్న ప్రణాళికలను చేపట్టేలా ప్రోత్సహించాలి.

5) సహాధ్యాయుల బోధన : అభ్యసన వైకల్యం గలవారికి సహాధ్యాయుల బోధన ఏర్పాటు చేయాలి.

6) తక్కువ ఇంటిపని: ఇంటిపని తక్కువగా వుండాలి. విసుగు కల్పించేవి కాకుండా వుండాలి.

7) క్రియా విశ్లేషణ: క్రియా విశ్లేషణా పద్ధతులు వారి విద్యా ప్రణాళికలో వుండాలి.

8) క్లుప్తంగా పరిచయం: అభ్యసనా వైకల్యంగల పిల్లలకు బోధించేటప్పుడు పాఠ్యాంశాన్ని క్లుప్తంగా / సరళంగా పరిచయం చేయాలి.

9) సంక్షిప్తీకరణం: పాఠం పూర్తి అయ్యాక, చివర సంక్షిప్తీకరించాలి.

10) పునశ్చరణం: సంక్షిప్తీకరించిన పాఠ్యాంశాన్ని క్రమపద్ధతిలో వివిధ రూపాల్లో, వివిధ కార్యక్రమాల ద్వారా పునశ్చరణ చేయాలి.

11) విరామ సమయంలో చర్చ: వీరికి రూపొందించిన సవరణ బోధనా కార్యక్రమాన్ని / సవరణ అభ్యసనాన్ని విరామ సమయంలో వీరితో చర్చించి / వీరితో చేయించాలి.

అభ్యసన వైకల్యాల రకాలు, సమస్యలు, కారణాలు

అభ్యసన వైకల్యం రకం	సమస్యలు	కారణాలు
1. భాషణ - భాషా వైకల్యాలు ఎ) డిస్‌ఫేనియా	ఇతరులు వ్యక్తపరిచినపదాలను అర్థంచేసుకోవడంలోను, తిరిగి వాటిని వ్యక్తపరచడంలోను అసామర్థ్యాన్ని కలిగిఉండటం.	ఎ. మస్తిష్క ఘాతాలు బి. మెదడు సంబంధిత రుగ్మతలు సి. మెదడు విషయ వికాసం
బి) అఫేసియా (Aphasia)	భాషలోని పదాలను రాయడం లోను, ఇంగితాలను (gestures) గ్రహించడంలోను, వీటిని వాడడంలోను అశక్తత.	ఎ. మెదడులోని వెర్నిక్స్ ప్రాంతం బ్రోకా ప్రాంతాలకు (Wernids area, Broca's area) దెబ్బ తగలడం, ఆ ప్రాంతాలు రుగ్మతలకు గురికావడం.
సి) శ్రవణ వచోఫలితం (Auditory Aphasia)	శ్రవణ వచోఘాతానికి గురైన వారు ఎదుటి వ్యక్తులు పలికిన పదాలను అర్థంచేసుకోవడంలో అశక్తులవుతారు.	
2. పఠన వైకల్యాలు (Reading Disability) ఎ) డిస్‌లెక్సియా (Dylexcia)	సరిగ్గా చదవలేకపోవడం - తమంతట తాము నిశ్శబ్ద పఠనం (silent reading) ద్వారా గాని, శాబ్దిక పఠనం (loud reading) ద్వారా గాని చదవడంలోను, చదివింది గ్రహించడంలోను సమస్యలు.	ఎ. మెదడు సంబంధిత లోపాలవల్ల బి. పౌష్టికాహారలోపం సి. రక్తంలో అతి తక్కువ చక్కెర స్థాయి ఉండటం. డి. ఆహారంలో ప్రొటీన్లు, విటమిన్లు, ఖనిజాలు లోపించడం ఇ) జన్యుపరమైన కారణాలు (అనువంశికంగా సంక్రమిస్తుంది)

అభ్యసన వైకల్యం రకం	సమస్యలు	కారణాలు
బి) అలెక్సియా (Alexcia)	ముద్రణరూపంలో వున్న భాషను చదవడం, రాయడంలో అశక్తత	ఎఫ్) దృష్టి – శాబ్దిక సంబంధాలలో లోపం గుర్తు – దానిపేరు
3. రాతపరమైన వైకల్యాలు ఎ) డిస్‌గ్రాఫియా	రాయడంలోను, చూసి రాయ డంలోను, పదాలను సంఖ్య లను రాయడంలోను సమస్యలు, చలన సంబంధమైన సమస్యలు	జి) దృష్టి సమస్యలు, శ్రవణ సమస్యలు, ప్రత్యక్షాత్మక సమస్యలు.
బి) అగ్రాఫియ	రాయడంలో పూర్తి అశక్తత	దృష్టి సమస్యలు, శ్రవణ సమస్యలు, ప్రత్యక్షాత్మక సమస్యలు.
సి) రివిజువలైజేషన్ సమస్యలు	చూసిన అక్షరాలను, పదాలను చూసింది చూసినట్లు తిరిగి రాయడంలో అశక్తత (మాట్లాడ టం, చదవడం, చూసి రాయ డంలో సమస్యలుండవు).	ఎ) దృష్టి – చలన సమన్వయ లోపం స్మృతి – చలన నియంతిలపై ప్రభావం చూపడం వల్ల
డి) వాక్య నిర్మాణంలో అస్తవ్యస్తాలు వ్యవస్థలు	భావాలను క్లుప్తంగా, ఖచ్చితంగా వ్యక్తపరచడంలో సమస్యలు.	ఎ) మస్తిష్క దుష్కరణం దృష్టిపరమైన స్మృతిలోపం
ఇ) స్పెల్లింగ్ సమస్యలు	ఇది పఠన సమస్యకు, చూసింది చూసినట్లు తిరిగి రాయడంలేదా చదవడానికి సంబంధించిన అనుబంధ సమస్య	పఠన సమస్యకు, చూసింది చూసినట్లు తిరిగి రాయడం లేదా చదవడానికి సంబంధించిన కారణాలు (Dislexia, Alexia) దృష్టిపరమైన స్మృతి లోపం (Visual memory difficulty)
4. గణిత పరమైన అసామర్థ్యాలు ఎ) డిస్‌కాల్కులయ	1. గణిత సంబంధిత అంశాల లోను సంఖ్యాపరమైన జ్ఞానాన్ని పొందడంలోను, సంఖ్యలను వ్యక్తపరచడంలోను, సంఖ్యలను చదవడంలోను సమస్యలు. ఉదా : 18 అనే సంఖ్యను 81 గా రాయడం, 302 అనే సంఖ్యను 32 అని చదవడం. 2. కూడిక, తీసివేత, గుణకారం, భాగాహారం మొ॥న గణిత ప్రక్రియలో సమస్యలు	

అభ్యాసకుని స్వతంత్రత - ఉపాధ్యాయుని బాధ్యత

హెర్మన్ ప్రకారం ఒక తరగతి గది ఒక సినిమా థియేటర్ అయితే విద్యార్థులందరూ నటీనటులే ఉపాధ్యాయుడు ఒక డైరెక్టర్, ఒక ప్రేరేపకుడు, రచయిత, ప్రేక్షకుడు, మరొక నటుడు. ఉపాధ్యాయుడు అభ్యసన చురుకుగా జరిగే వేదికగా తరగతిని రూపొందించే వ్యక్తి. తరగతి యజమాని, వనరులను కల్పించే వ్యక్తి, మార్గదర్శి, మూల్యాంకనం చేయు వ్యక్తిగా రైట్ భావించాడు.

1. తరగతి యజమాని, నిర్వాహకుడుగా ఉపాధ్యాయుడు : ఉపాధ్యాయుల విధులలో కెల్లా అతిముఖ్యమైనది. విద్యార్థుల ఆకాంక్షలకు అనుగుణంగా వారిలోని గొప్పతనాన్ని వెలికితీసే విధంగా తరగతి గదిలో పాఠ్యాంశానికి సంబంధించిన కృత్యాలు, ఆటలు నిర్వహించాలి. తరగతి గదిలో నిర్వహించు కృత్యాలో పూర్తిగా ప్రేరేపించబడి విద్యార్థుల అసక్తులకు, సామర్థ్యాలను వెలికితీసే ప్రత్యుత్తరమిచ్చే వాడు (రెస్పాండెంట్)గా ఉపాధ్యాయుని అంతమ గమ్యమై ఉండాలి. తరగతి కృత్యాలు, చర్యల విజయవంతం ఉపాధ్యాయుని స్పష్టమైన సూచనలపై ఆధారపడి ఉంటుంది అనడంలో సందేహం లేదు.

2. సౌలభ్యకర్తగా ఉపాధ్యాయుడు : సౌలభ్యకర్తగా ఉపాధ్యాయుడు మనో–సాంఘిక, సాంకేతిక సహాయాన్ని అందించాలి. మనో సాంఘిక అంటే అభ్యాసకుని ప్రేరేపణా సామర్థ్యాన్ని, ఆవేర్‌నెస్‌ను పెంపొందించడమే. సాంకేతిక సహాయంలో ప్రణాళికా రూపకల్పన, మూల్యాంకనా రూపకల్పనలో జ్ఞాన, నైపుణ్యాలను పెంపొందింపచేయడమే.

ఎ) ఉపాధ్యాయుడు వనరుల మార్గదర్శి.

బి) ఉపాధ్యాయుడు ఫలితాలకు సంబంధించి మూల్యాంకకుడు.

సి) ఉపాధ్యాయుడు అభ్యసన విషయంలో ప్రేరేపకుడు.

3. మంత్రకుడు (కౌన్సిలర్) గా ఉపాధ్యాయుడు : విద్యార్థుల అభ్యసనను పెంపొందించుటలో ఉపాధ్యాయుడు తగు సూచనలు, సలహాలు తగు సమయంలో ఇవ్వాల్సి ఉంటుంది. గణిత సంబంధిత అంశాలలోను వెనకబడి ఉంటారు. ఇటువంటి వారిని 'అభ్యసన వైకల్యం' ఉన్న వారిగా వ్యవహరిస్తాం. నాడీ వ్యవస్థ పనితీరులో ఉన్న లోపాలు అభ్యసన వైకల్యానికి దారితీస్తాయి. ఈ లోపాల వల్ల వ్యక్తి తన మానసిక సామర్థ్యాలను సరిగ్గా వినియోగించుకోలేక, అభ్యసనలో వెనకబడి ఉంటాడు.

నిర్వచనాలు

'అభ్యసన వైకల్యం' అన్న భావనను మొట్టమొదటి సారిగా డాక్టర్ శామ్యూల్ కిర్క్ (Samuel Kirk) అనే మనోవిజ్ఞాన శాస్త్రవేత్త 1962 లో ఉపయోగించారు. కిర్క్ అభిప్రాయం ప్రకారం "కేంద్ర నాడీవ్యవస్థ పనితీరు లోపంవల్ల భాష, చదవడం, రాయడం, స్పెల్లింగ్‌లో తప్పులు, గణిత సంబంధిత ప్రక్రియల్లో తప్పులు మొదలైన వాటిలో ఒకటి లేదా అంతకన్న ఎక్కువ రంగాలలో లోపాలు గల

వారిని “అభ్యసనా వైకల్యం” గలవారు అని అంటారు.

“తగిన మేధాశక్తి, మామూలుగా పనిచేసే జ్ఞానేంద్రియాలు, స్థిమితమైన మనఃస్థితి కలిగి ఉండి కూడా అవలోకన, సమన్వయ, వ్యక్తీకరణ వ్యవస్థల్లో కొన్ని లోపాల వల్ల అభ్యసనాన్ని సరిగ్గా సాగనివ్వని స్థితిని అభ్యసనవైకల్యం” అంటారు అని (Association for the Learning of Disabled) నిర్వచించింది.

“నాడీ వ్యవస్థ అసమగ్ర పనితనం వల్ల వినడం, రాయడం, చదవడం, ఆలోచించడం, తర్కించడం, గణిత సంబంధిత సామర్థ్యాలను పొందడంలోను, ఉపయోగించుకోవడంలోను వెనుకబడి ఉండటమే అభ్యసన వైకల్యం” అని జాతీయ సమైక్య సంస్థ వ్యాఖ్యానించింది. అభ్యసన వైకల్యం వల్ల వ్యక్తికి తన మానసిక కార్యక్రమాలలో, నిర్వహణలో అవరోధాలు ఏర్పడుతాయి.

అభ్యసన వైకల్యానికి దారితీసే కారణాలు

ఈ వైకల్యానికి దారితీసే కారణాలను ముఖ్యంగా మూడు రకాలుగా వర్గీకరించవచ్చును. అవి : 1. ఆంగిక కారణాలు, 2. జన్యుపరమైన కారణాలు, 3. పరిసర ప్రభావాల కారణాలు.

1. ఆంగిక కారణాలు : కేంద్ర నాడీ మండల వ్యవస్థ లేదా దాని పనితీరులో జరిగే లోపం వల్ల మెదడు పనిచేసే స్థాయి తగ్గి అభ్యసన వైకల్యానికి దారితీస్తుంది. అంతేకాకుండా శరీరంలో కొన్ని రకాల గ్రంథుల విషమస్థితి వల్ల స్రవించే హార్మోనుల ప్రభావంతో కూడా అభ్యసన వైకల్యం ఏర్పడుతుంది. నాడీ వ్యవస్థకు హాని కలిగించే ఇతర కారణాలు కూడా అభ్యసన వైకల్యానికి దారి తీస్తాయి.

2. జన్యుపరమైన కారణాలు : దాదాపు 20 శాతం మంది అతి క్రియాశీలక (Hyper activity) పిల్లల తల్లితండ్రులలో ఇది వారసత్వంగా సంభవిస్తుంది. టర్నర్ లక్షణ సంపుటి (Turners syndrome) గల పిల్లల్లో కూడా ఎక్కువ మందికి అభ్యసనా వైకల్యాలు ఉ ంటాయి.

3. పరిసర ప్రభావాల కారణాలు : గర్భిణీ స్త్రీల మానసిక స్థితి, ప్రసవ వేదన శిశువు మీద ప్రభావం చూపిస్తాయి. వీరు సేవించే మందులు, మత్తు పదార్థాల వల్ల, అనారోగ్యం లేదా అంటు వ్యాధులకు గురికావడం లాంటి కారణాల వల్ల శిశువులకు అభ్యసన వైకల్యం ఏర్పడుతుంది. అలాగే ప్రసవ సమయంలో జరిగే గాయాలు, ఆక్సిజన్ అందక పోవడం లాంటి కారణాల వల్ల మెదడు దెబ్బతిని అభ్యసన వైకల్యానికి దారి తీస్తుంది.

అభ్యసన వైకల్యం అనేది వ్యాధికాదు. ఇది ఒక సమస్య మాత్రమే.

థామస్ ఆల్వా ఎడిసన్, ఐన్‌స్టీన్, అక్బరు, లియోనార్డో డావిన్సి లాంటి ప్రముఖులు కూడా అభ్యసనా సమస్యలతో ఇబ్బందులెదుర్కొన్నవారే.

కృత్యం

అభ్యసన వైకల్యం గురించి తెలిసుకున్నారు కదా? మీ ఇంటిలో గాని, బంధువులలో గాని స్నేహితులలో గాని, ఇరుగుపొరుగున గాని, DIET లో గాని విద్యార్థులను పరిశీలించి అభ్యసన వైకల్యాలు గల వారిని గుర్తించి, వారి పేర్లను పట్టికలో రాయండి.

అభ్యసన వైకల్యం - రకాలు

అభ్యసన వైకల్యం ఉన్న పిల్లలు ఎదుర్కొనే సమస్యలను బట్టి అభ్యసన వైకల్యాన్ని స్థూలంగా ఐదు రకాలుగా విభజిస్తారు. అవి :

1. భాషణ - భాషా, సంబంధ వైకల్యాలు (Oral language disabilities)
2. పఠన సంబంధ వైకల్యాలు (Reading disabilities)
3. రాత సంబంధ వైకల్యాలు (Writing disabilities)
4. గణిత సంబంధ వైకల్యాలు (Arithmetic disabilities)
5. ఏకాగ్రత లోపం (Attention Deficit Hyper active Disorder - ADHD)

1. భాషణ - భాషా సంబంధ వైకల్యాలు : దీనిలో మరల రెండు రకాల వైకల్యాలను పేర్కొనవచ్చును.

ఎ) డిస్‌ఫేసియా వైకల్యం గల పిల్లలు పదాలను అర్థం చేసుకోవడంలోను, తిరిగి వాటిని వ్యక్తపరచడంలోను సమస్యలను ఎదుర్కొంటారు.

బి) అఫేసియా (Aphasia) వైకల్యం గల పిల్లలు భాషణలోని పదాలను రాయడంలోను, ఇంగితాల (Gestures) ను గ్రహించడంలోను, వాటిని వాడడంలోను సమస్యలను ఎదుర్కొంటారు.

2. పఠన సంబంధ వైకల్యాలు : దీనిలో రెండు రకాల వైకల్యాలను పేర్కొనవచ్చును.

ఎ) డిస్‌లెక్సియా బి) అలెక్సియా

డిస్‌లెక్సియా వైకల్యం గల వారు తమంతట తాము నిశ్శబ్ద పఠనం (Loud reading) ద్వారా కానీ, చదవడంలోనూ, చదివింది అర్థం చేసుకోవడంలోను సమస్యలను ఎదుర్కొంటారు.

డిస్‌లెక్సియాను గుర్తించడమెలా?

- ప్రశ్నలకు మౌఖికంగా సమాధానాలు చెప్పగలిగి కూడా రాయడంలో తీవ్ర సమస్యలు ఎదుర్కొంటారు.
- కుడి-ఎడమల మధ్య తేడాను గుర్తించడంలో తరచూ గాబరా పడుతుంటారు. ఉదా : చెప్పులు ధరించవచ్చును.

- తరగతి గదిలో లేదా ఇంటిలో ఇచ్చుసూచనలు పాటించడంలో ఇబ్బంది పడుతుంటారు. ఉదా : ఉక్తలేఖనం చెప్పినప్పుడు, ఫోన్ నంబర్లు నోట్ చేసుకొనేటప్పుడు.
- పాఠాలు చదివినప్పుడు తరచుగా ఒక పదానికి బదులు లేని మరొక పదం కలిపి చదవడం లేదా కొన్ని పదాలు వదలి చదువుట చేస్తుంటారు. లేదా కొన్ని వాక్యాలు వదలి చదువుట మొదలైనవి చేస్తుంటారు.
- రాసినప్పుడు అక్షరాలను తారుమారు చేసి లేదా ఒక అక్షరానికి బదులు మరో అక్షరం రాయడం మొదలైనవి చేస్తుంటారు. ఉదా : క – (), ర – ఠ, ష – ఫ, ఝ – ఘ, ఒ – ఔ, త – () మ – య, ఒ – బ, చ – బ, జా – ఔ.
- తన వస్తువులను, పుస్తకాలను ఒక క్రమపద్ధతిలో ఉంచుకోలేరు.
- బిగ్గరగా చదువుటకు ఇష్టపడరు.
- అక్షరాలు, పదాలు రాయడంలో లేదా చదవడంలో తికమక పడుతుంటారు.

  ఉదా 1 : కానుక – కనుకా, జ్ఞాపకం – జాపకం, సంవత్సరం – సంమతరం.

  ఉదా 2 : b - d, n - u, m - w, n - h, p - q, m - n, on - no, saw - was etc.
- తాము చదివిన దానిని అర్థం చేసుకోలేరు.
- వారంలో రోజులు, సంవత్సరంలోని నెలల పేర్లు క్రమంగా ముందు నుంచి వెనుకకు, వెనుక నుంచి ముందుకు చెప్పడంలో తరచూ సమస్యలెదుర్కొంటారు.

కృత్యం

1. డిస్‌లెక్సియా గురించి మరింత సమాచారంకై "తారే జమీన్‌ఫర్" సినిమాను వీక్షించండి.
2. మీ స్నేహితులు / బంధువులలో డిస్‌లెక్సియాను అధిగమించుటకు నీవు సూచించు సలహాలను, నివారణ చర్యలను తెలపండి.

ఉపాధ్యాయుని పాత్ర

- అక్షరాలు గుర్తించు సమస్యలున్న వారికి మౌఖికంగా అక్షరం స్వరూపాన్ని వివరించి, వారు గుర్తించునట్లు చేయాలి.

  ఉదా : ఘ–ఝ, ఓ–ఔ
- వివిధ అక్షరాలు, పదాల ఉచ్చారణ, వాటి పోలికలు, తేడాలను విపులంగా అనేక ఉ దాహరణలతో వివరించాలి. ఉదా : బ–భ, చ–ఛ, ధ– థ.

- Window Chart (ఒక వరుసలోని వాక్యాలు స్పష్టంగా కనిపించే విధంగా తెల్లకాగితంపై కత్తిరించుకోవడం) వాడుట వల్ల పిల్లలు సాధారణంగా చదువుతున్నప్పుడు ఒక వరుస నుంచి కింది / పై వరుసలోని వాక్యాలు చదువుటను నివారించవచ్చు. చదువుతున్నప్పుడు తన చేతివేలు / పెన్సిల్ / పెన్‌తో చూపుతూ నెమ్మదిగా చదువుటను ప్రోత్సహించాలి. తరవాతి దశలో వేలుచూపుతూ చదవడాన్ని ప్రోత్సహించాలి. తరువాతి దశలో వేలుచూపుతూ చదవడాన్ని క్రమంగా తగ్గించవచ్చు.
- పదాలు (Spellings) సక్రమంగా రాయడాన్ని చూసి – మూసి – రాసి – సరి చేసుకోవడం. (look - cover - Write - Check) పద్ధతి ద్వారా సులభంగా నేర్పించవచ్చు.
- ఒక వాక్యాన్ని కొన్ని భాగాలుగా విడగొట్టి చదివించాలి. ఉదా॥ మన / రాష్ట్ర / రాజధాని / హైదరాబాదు.
- ఇద్దరు / ముగ్గురు కలిసి బిగ్గరగా (ఒక్కొక్క వాక్యం ఒక్కొక్కరు) చదువుటను ప్రోత్సహించాలి.
- చదువుటలో వేగానికి ప్రాముఖ్యత నివ్వాల్సిన అవసరం లేదని గుర్తించాలి.
- అంకెలు, సంఖ్యల పరిచయాన్ని మౌఖికంగా చెప్తూ వస్తువులను చూపుతూ పరిచయం చేయాలి.

అలెక్సియా వైకల్యం గల వారు ముద్రణ రూపం (printed form) లో ఉన్న భాషను చదవడం, రాయడంలో అశక్తతను (inability) కలిగి ఉంటారు.

3. లేఖన సంబంధ వైకల్యాలు : రాయడం ఒక సమస్యగా ఉండటాన్ని లేఖన సంబంధ వైకల్యంగా పేర్కొంటాం. దీనినే డిస్‌గ్రాఫియా అంటారు. ఈ వైకల్యం ఉన్నవారు అక్షరాలను, పదాలను చూసింది చూసినట్లు రాయడంలో ఇబ్బందులను ఎదుర్కొంటారు. నిదానంగా రాస్తారు. చేతిరాత గజిబిజిగాను, పదాలను, వాక్యాలను అసంపూర్తిగాను రాస్తారు. క్రమపద్ధతిలో రాయలేరు. అనేక అక్షర దోషాలు, వ్యాకరణ దోషాలతో రాస్తారు.

రాయడంలో సమస్యను గుర్తించడమెలా?

- వయస్సుకు తగిన విధంగా చేతిరాత లేకపోవడం
- రాత చాలా గజిబిజిగాను, అర్థరహితంగాను ఉండి పదాల మధ్య తగిన దూరం పాటించకుండా రాత రాస్తుంటారు.

- భావాలను క్రమ పద్ధతిలో రాసి వ్యక్తపరచలేకపోతుంటారు.
- చూసి రాసేటప్పుడు ముందు వాక్యంలోని పదాలు వెనుక, వెనుక వాక్యంలోని పదాలు ముందుకు రాసి సమస్యను ఎదుర్కొంటారు.
- విరామ చిహ్నాలను (. , ! ?) పాటించక వాక్యాలురాస్తుంటారు. ఈ సమస్య వల్ల పిల్లలు పరీక్షలలో మంచి మార్కులను పొందలేకపోతుంటారు.

కృత్యం

ఒక ఉపాధ్యాయునిగా డిస్‌గ్రాఫియాను అధిగమించుటకు తరగతి గదిలోనీవు చేపట్టు కృత్యాలను రాయండి?

ఉపాధ్యాయుని పాత్ర

కింది ప్రత్యామ్నాయ పద్ధతులు లేదా చిట్కాల ఆధారంగా పిల్లలు ఈ సమస్యల నుంచి సులభంగా బయటపడుటకు ఆస్కారం ఉన్నది.

- ప్రాథమిక స్థాయి వరకు పిల్లలకు ఇసుకలో వేళ్లతో గీతలు గీయించాలి.
- ఒక క్రమ పద్ధతిలో సున్నాలు(0), అరసున్నాలు (c), తలకట్లు (3), గీతలు (////) గీయించాలి.
- చూచిరాత (copy write) పుస్తకంలో మొదటి వరుసలోని వాక్యాన్ని చూసి కింది వరుసలో మొదట రాయించాలి. తరువాత కింది వరుస నుంచి పై వరుసలు రాయించాలి.
- పదాలు / వాక్యాలు రాసేటప్పుడు మననం చేసుకొంటూ రాయడం నేర్పాలి.
- నల్లబల్లపై రాసిన అంశాలను ఉపాధ్యాయుడు తిరిగి వారికోసం ఒకసారి నిదానంగా చదివి చెప్పాలి.
- ఈ పిల్లలకు ఉపాధ్యాయుని నోట్‌పుస్తకం ఇచ్చి రాసుకొనేటట్లు చేయాలి.
- తెల్లకాగితంపై వరుసలో రాయుటకు ఇబ్బంది పడే పిల్లలకు ఒక గీతల కాగితాన్ని ఇచ్చి తెల్లకాగితం కింద ఉంచి ఆ కనిపించే గీతలపై రాసేటట్లు తర్ఫీదు ఇవ్వాలి.
- అక్షరాలు రాయడం ప్రారంభినప్పుడు అవి రాయడం మొదలుపెట్టేచోట ఆపాల్సిన చోట స్పష్టంగా పిల్లవానికి తెలియపరచాలి.
- పల్లలకు పదాలను పరిచయం చేయడానికి వారి పేరుతో ప్రారంభిస్తే మంచి ఫలితం ఉంటుంది.

- బలపం / పెన్సిల్ / పెన్ కొన నుంచి సుమారు ఒక అంగుళం పైన మూడు వేళ్ళతో మాత్రమే పట్టుకొనే విధంగా చేయాలి.

4. గణిత సంబంధ వైకల్యాలు : ఈ రకమైన వైకల్యాన్ని డిస్‌కాల్కులియా (Discalculia) అని అంటారు. ఈ వైకల్యంగలవారు సంఖ్యలను సరిగ్గా గుర్తించలేరు. వ్యక్తపరచలేరు, సంఖ్యా పరిమాణాన్ని అర్థం చేసుకోలేరు. సంఖ్యలను చదవడంలోను సమస్యలను ఎదుర్కొంటారు. ఉదా : 18 అనే సంఖ్యను 81 గా రాయడం, 32, 23 గా రాయడం చేస్తుంటారు.

గణిత సంబంధ వైకల్యం గల పిల్లలు కూడిక, తీసివేత, గుణకారం, భాగహారం వంటి గణిత ప్రక్రియలలో సమస్యలను ఎదుర్కొంటారు.

గణిత పరమైన సమస్యను గుర్తించడమెలా?

- అంకెలు, సంఖ్యలు రాయడంలోనూ, చదవడంలోనూ సమస్యలు ఎదుర్కొంటారు. ఉదా : 6 ను 9 గానూ, 23 ను 32 గానూ, 01 ని 10 గానూ మొదలైనవి.
- గణిత భావనలను అవగాహన చేసుకోలేకపోవడం, త్వరగా మర్చిపోవడం చేస్తారు. ఉదా : కూడిక, గుణకారం మొదలైనవి.
- '+', '×' ల మధ్య తేడాలు గుర్తించి వాటి భావనలను తదనుగుణంగా పొందుపరచలేరు. ఉదా : $3\times2=6$, $3+2=6$ $4\times2=8$, $4+2=8$
- Time concept లాంటి అమూర్త భావనలను అర్థం చేసుకోవడంలో తరచుగా సమస్యలెదుర్కొంటారు.
- ఏవైనా సంఖ్యలు / వస్తువులను, జతలుగా, భాగాలుగా, సమూహాలుగా చేయడంలో తరచుగా సమస్యలెదుర్కొంటారు.

  ఉదా: 1) సరిసంఖ్యలు, బేసి సంఖ్యలు వేరుచేసి రాయడం / చెప్పడం.

  2) 4 గుణింతాలు రాయడం / చెప్పడం.
- నోటి లెక్కలు చేయడంలో తరచూ తీవ్ర సమస్యలను ఎదుర్కొంటారు.

కృత్యం

ఒక ఉపాధ్యాయునిగా డిస్‌కాల్క్యులియాను అధిగమించుటకు చేపట్టవలసిన చర్యల గురించి, తోటి ఛాత్రోపాధ్యాయులతో చర్చించి, పట్టిక రూపంలో రాయండి?

ఉపాధ్యాయుని పాత్ర

- పిల్లలకు ప్రారంభదశలో '0' నుంచి అంకెలు నేర్పడం ప్రారంభించాలి.

- వీలైనంత వరకు గణిత భావనలను ప్రత్యక్ష అనుభవం ద్వారా పరిచయం చేయాలి.

  ఉదా : కూడిక, తీసివేత, గుణకారం, భాగహారాలను గింజలు, రాళ్ళు, పుల్లలు లేదా మూర్త వస్తువుల సహాయంతోనే పరిచయం చేయాలి.

- ఒక్కొక్క గణిత భావన లేదా ప్రక్రియను ఒక్కోసారి పరిచయం చేసి అనేక ఉదాహరణలు లేదా క్రియలు చేయించి అవగాహన కల్పించాలి.

- గణిత భావనలను క్రింది క్రమంలో పరిచయం చేసిన పిల్లలు సులభంగా అవగాహన చేసుకుంటారు.

- మూర్త వస్తువులు (గింజలు, పుల్లలు, వస్తువులు) – బొమ్మలు – గుర్తులు / సంజ్ఞలు (...... / iii / +, 1,2=, ×) – అమూర్త గణిత భావనలు.

- నల్లబల్లపై రాసిన గణిత సమస్యలను చూసి రాసుకోవడంలో సమస్యలెదుర్కొనే పిల్లలకు ఉపాధ్యాయుని నోట్ పుస్తకం ఇచ్చి తగిన సమయాన్ని కేటాయించాలి.

- గణిత సమస్యల సాధనకు మౌఖిక సూచనల ద్వారా పిల్లలచే చేయించుటకు ప్రయత్నించాలి.

- స్థాన విలువలను, ఇతర ముఖ్యాంశాలను లేదా భావనలపై నాటికల ద్వారా కూడా సులభంగా అవగాహన కల్పించవచ్చు.

5. ఏకాగ్రత లోపం (Attention Deficit Hyperactive Disorder - ADHD)

ఈ లోపం గల పిల్లలు ఒక పనిలో లేదా ఒక విషయంలో స్థిరంగా కొంత సమయం కూడా ఉండలేక, ఏకాగ్రత చూపలేక పోవుట అనేది ADHD స్వభావం.

ఏకాగ్రత లోపమున్న వారిని (ADHD) గుర్తించడమెలా?

- ఏకాగ్రత చూపుటలో సమస్యనెదుర్కొంటుంటారు.

- బోధించే విషయం వినడానికి ఆసక్తి చూపలేక పోతుంటారు. చేయవలసిన పనిని మధ్యలో ఆపివేయుట లేదా చెప్పిన విధంగా క్రమపద్ధతిలో చేయలేకపోతుంటారు.

- తరచుగా దినచర్యలోని కార్యక్రమాలపట్ల నిరాసక్తి చూపుతుంటారు. ఉదా : ప్రార్థనకు హాజరు కాకపోవడం, ఇంటిపని చేయకపోవడం.

- తరగతి గదిలో తరచుగా కాళ్లు చేతులు ఆడిస్తూ, కూర్చొన్న చోటునే అటూ ఇటూ కదులుతూ అవసరం లేకపోయినా తిరుగుతుంటారు.

- తరచుగా (అవసరం లేకున్నా) తరగతి గది నుంచి బయటకు పరుగెత్తడం, చెట్లు, భవనాలు ఎక్కడానికి ప్రయత్నిస్తుంటారు.

- అతిగాను, అనవసరంగాను తరచుగా మాట్లాడుతుంటారు.

కృత్యం

మీ తరగతిలో ఏకాగ్రతాలోపం గల వారిని గుర్తించి, దానికి గల కారణాలను, సూచనలను తెలుసుకోండి. పట్టిక రూపంలో రాయండి.

ఉపాధ్యాయుని పాత్ర

- ఈ లక్షణాలున్న పిల్లవాడ్ని ఉపాధ్యాయుడు మొదటి వరుసలో తనకు దగ్గరగా కూర్చోపెట్టుకోవాలి.
- కిటికీలకు, ద్వారాలకు దగ్గరగా వీరిని కూర్చోబెట్టరాదు.
- తరగతి గదిలో మంచి విద్యార్థి పక్కన కూర్చునే విధంగా చర్యలు తీసుకోవాలి.
- తరచుగా ప్రవర్తనా సమస్యలు గల విద్యార్థిని మిగతా వారితో కొంత సమయం కలవకుండా ఉంచాలి.
- ఈ విద్యార్థిని తరచుగా గమనిస్తూ కొన్ని కీలక పదాలు / వాక్యాలు ఉపయోగించి తనవైపు దృష్టి కేంద్రీకరించేలా చేయాలి. (ఉదా : ఇది చాలా ముఖ్యమైనది. ఇది ఈ రోజు చేయాలి. జాగ్రత్తగా వినండి మొ॥)
- వీలైనంత వరకు ఉపాధ్యాయుడు బోధనను కొత్తదనంతో పరిచయం చేయడానికి ప్రయత్నించాలి.
- సూచనలు చిన్నవిగానూ, అర్థవంతంగా ఉండాలి.
- దృశ్య పరికరాలు (Visual Aids, Charts), బొమ్మలు ఉపయోగించాలి.
- కీలక అంశాలను విధిగా నల్లబల్లపై రాసి, వారు నోట్ చేసుకొనే విధంగా చేయాలి.
- తరగతి గదిలో చిన్న చిన్న పనులు చేయడానికి అవకాశం కల్పించాలి. (ఉదా : సుద్ధముక్క తీసుకురా, తలుపు మూసి ఉంచు, ఈ పుస్తకాలు అక్కడ సర్దిపెట్టు మొ॥.)
- తరగతి గదిలో తరచుగా Standing, Sitting and Moving లాంటివి అందరితో చేయించాలి.
- ఏ పరిస్థితుల్లోనూ విద్యార్థిని కించపరిచేలా నిరుత్సాహపరిచేలా ఉపాధ్యాయులు లేదా తల్లిదండ్రులు మాట్లాడరాదు.
- Pupil of the day / Pupil of the week / Pupil of the month ను ఎంపిక చేసి చిన్న ప్రోత్సాహకాలను ఇవ్వడం వల్ల ప్రవర్తనా సమస్యలను చాలా వరకు నియంత్రించవచ్చు.

ఉపాధ్యాయులు, తల్లిదండ్రుల పాత్ర

- పిల్లలు ఈ చిన్న సమస్యలను అధిగమించేందుకు వారికి ప్రారంభ దశ నుంచే మనం తోడ్పడకపోతే వారు చదువుపట్ల పూర్తి నిరాసక్తిని చూపే ప్రమాదం ఉంది. కాబట్టి ప్రారంభ దశలోనే సమస్యను గుర్తించాలి.
- అభ్యసనా సమస్యలు గల పిల్లలను గుర్తించుటకు ఉపాధ్యాయులు తరగతి గదిలోని విద్యార్థుల రాత పుస్తకాలనూ, వారు చెప్పే మౌఖిక సమాధానాలనూ, ఆధారంగా చేసుకొని తరచుగా చేసిన తప్పులనే తిరిగి చేస్తున్న వారిని గమనించాలి.
- ఈ పిల్లలను నిరంతరం ప్రోత్సహిస్తూ వారి నిరంతరం ప్రోత్సహిస్తూ వారి సామర్థ్యాలను ఎత్తిచూపుతూ క్రమపద్ధతిలో వారికి అవసరమైన ప్రత్యామ్నాయ బోధనను సృజనాత్మక రీతిలో అందిస్తే వారు ఎదుర్కొనే చిన్న, చిన్న సమస్యలను క్రమేణా అధిగమిస్తారు.
- ఉపాధ్యాయులు లేదా తల్లిదండ్రులు ఈ సమస్యలు గల పిల్లలతో వీలైనంత ఎక్కువ సమయం కేటాయించి, స్నేహ పూర్వకంగా వారి అనుమానాలను తీర్చాలి.
- వారిని ప్రతి దశలోనూ ప్రోత్సహించాలి.
- ఒప్పుగా రాసిన పదాలను మాత్రమే '3' గుర్తుతో సూచించాలి.
- పొరబాటు (తప్పు)గా రాసిన అక్షరాలు / పదాలు / వాక్యాలు '×' చేత సూచించకుండా చేసిన పొరపాటును సరిచేసి అర్థమయ్యేలా వివరించాలి.
- ఒప్పులను, తప్పులను అంకెలతో సూచించక ప్రత్యామ్నాయ పద్ధతులను అనుసరించాలి.

కృత్యం

మీరు గుర్తించిన అభ్యసన వైకల్యాలు గల విద్యార్థుల పట్టికలోంచి

1. భాషణ – భాషాసంబంధ   2. పఠన సంబంధ   3. రాత సంబంధ
4. గణిత సంబంధ – వైకల్యాలకు చెందిన వారిని వేరుచేసి (వేర్వేరుగా) రాయండి.

ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలు – అభ్యసన వైకల్యాలు

ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలు అని ఎవరిని అంటారో వారిలోని రకాలను గురించి సూక్ష్మంగా తెలుసుకుందాం. డన్ (DUNN) అనే శాస్త్రవేత్త 12 రకాల ప్రత్యేకమైన అవసరాలు గల పిల్లలను పేర్కొన్నాడు.

1. ప్రతిభావంతులైన పిల్లలు (Gifted Children)

2. బోధించబడగల మానసిక బుద్ధిమాంద్యత గలవారు (Educable mentally retarded)

3. తర్ఫీదు పొందే బుద్ధిమాంద్యత గలవారు (Trainable mentally retarded)

4. సాంఘిక సమయోజనం లోపించిన వారు (Socially maladjusted)

5. భావోద్రేకం లోపించిన వారు (Emotionally distorted)

6. భాషణ లోపం గలవారు (Speech defects)

7. బధిరులు (Hearing impaired)

8. కొద్దిపాటి వినికిడి లోపం గలవారు (Partially Hearing impaired)

9. దృష్టిలోపం గలవారు (Visually impaired)

10. కొద్దిగా దృష్టిలోపం గలవారు (Partially visually impaired)

అభ్యసన వైకల్యాలు - ముందస్తు నివారణోపాయాలు, ప్రాముఖ్యత

మనం ఇంతవరకు ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలలో వైకల్యాలు గల బుద్ధిమాంద్యులు, దృష్టివైకల్యం, శ్రవణ వైకల్యం, చలన వైకల్యం, అభ్యసన వైకల్యాల గురించి చర్చించాం కదా ఇప్పుడు ఆయా వైకల్యాలను ప్రారంభంలోనే గుర్తించి, తదనుగుణంగా తీసుకోవలసిన ముందస్తు నివారణోపాయాలు, వాని ప్రాముఖ్యతను గురించి చర్చిద్దాం.

అభ్యసనా వైకల్యాలను ప్రారంభంలోనే గుర్తించడం వల్ల, వారి అభ్యసనా స్థాయిని తెలుసుకొని, వారి అభ్యసన సమస్యలకు కారణాలను గూడ తెలుసుకోవచ్చును.

అభ్యసన వైకల్యాలకు గల కారణాలకు అనుగుణంగా సహాయ సహకారాలను అందించవచ్చు. అతనికి సరిపోయే విద్యా ప్రణాళికలను కూడా రూపొందించవచ్చు. విద్యా సంబంధ సమస్యలతో పాటు విద్యార్థుల సామాజిక, మానసిక, ఉద్వేగ ప్రవర్తనలను, సమస్యలను విశ్లేషించి తగిన నివారణోపాయాలను సూచించవచ్చు. ఈ వైకల్య నిర్ధారణ ప్రక్రియ ఒక సామూహిక కార్యక్రమం.

అభ్యసనా వైకల్యాలను గుర్తించడానికి 'కిర్క్' అనే శాస్త్రవేత్త మూడు పద్ధతులను సూచించారు.

1. వైద్య పరీక్షలు
2. కుటుంబం, పాఠశాల, పరిసరాల అధ్యయనం
3. ప్రవర్తనల అంచనా/అధ్యయనం

1. వైద్య పరీక్షలు : అభ్యసన వైకల్యం గల పిల్లలను నిపుణులైన వైద్యుల బృందం (మానసిక వైద్యులు, న్యూరాలజిస్టులు, చిన్న పిల్లల వైద్యులు, వాక్ చికిత్సా నిపుణులు) పరిరక్షించాలి. ఈ వైకల్యం గల పిల్లల ధారణ, అవధాన స్మృతి ప్రక్రియలలో అపవ్యవస్థలు ఉంటాయి. అతి చురుకుదనాన్ని ప్రదర్శిస్తారు. సంబంధిత రంగాలకు చెందిన నిపుణులు ఈ లక్షణాలను పరీక్షించి లోపాలను నిర్ధారిస్తారు. వైద్య పరీక్షలతో పాటు అభ్యసన వైకల్యాన్ని నిర్ధారించడానికి చెక్ లిస్ట్‌లను (ప్రాథమిక సూచికలు), సాధనానికషలను (Achievement tests) కూడా ఉపయోగిస్తారు.

2. కుటుంబం, పాఠశాల, పరిసరాల అధ్యయనం : పిల్లల ప్రవర్తనలపై తల్లిదండ్రులు, కుటుంబంలోని వ్యక్తుల మధ్యగల సంబంధాలు, పోషణ, ఆరోగ్య, ఆర్థిక స్థితిగతులు కూడా ప్రభావం చూపుతాయి. ఇంటి పరిసరాలలో నివసిస్తున్న ఇతర కుటుంబాల పరిసర వాతావరణం కూడా ప్రభావం చూపుతాయి. ఇంటి పరిసరాలలో నివసిస్తున్న ఇతర కుటుంబాల పరిసర వాతావరణం కూడా అత్యధిక ప్రభావాన్ని చూపుతుంది. కాబట్టి అభ్యసన వైకల్యాన్ని అంచనా వేసేటప్పుడు విద్యార్థి కుటుంబ పరిస్థితులు, పరిసర వాతావరణ పరిస్థితులు, పాఠశాల పరిస్థితులు, కేస్‌స్టడీలను అధ్యయనం చేసి, వాటి ఆధారంగా లోప నిర్ధారణకు ప్రయత్నించాలి. పాఠశాలలో విద్యార్థి అభ్యసన కార్యక్రమంలో ఎదుర్కొనే నిర్దిష్ట సమస్యలు – చదవడంలో, రాయడంలో, గణిత సంబంధ సమస్యలను ప్రామాణిక నికషలను ఉ పయోగించి నిర్ధారించవచ్చు.

ఉపాధ్యాయుడు పాఠశాలలో సమగ్ర పరిశీలనల ద్వారా పిల్లల రాత, గణిత సంబంధ, అభ్యసన వైకల్యాలను గుర్తించవచ్చును. విద్యార్థి తల్లితండ్రులు, ఇతర కుటుంబ సభ్యులు, పెరిగిన వాతావరణ పరిస్థితులు, విద్యార్థి బలం, బలహీనతలు, ఆసక్తులను ఉపాధ్యాయుడు సమగ్రంగా పరిశీలించి, సంపూర్తిగా అధ్యయనం చేయాలి. తరగతిలోని ఇతర విద్యార్థులతో పోల్చినపుడు అతని అభ్యసన స్థాయిని, భాషా, గణిత సామర్థ్యాలను, విద్యార్థి అవగాహన, కార్యనిర్వహణ, జ్ఞాపకశక్తి, చలన సమన్వయాలను పరిశీలించి, అభ్యసన వైకల్యాన్ని అంచనా వేయవచ్చు.

3. ప్రవర్తనల అధ్యయనం / అంచనా : పలు రకాల మాపనాల ద్వారా విద్యార్థి ప్రవర్తనా శైలిని అంచనా వేయవచ్చు. అతి క్రియాశీలత, ప్రత్యక్ష, చలన లోపాలు, సందర్భంలేకుండా ఉద్వేగాలను ప్రదర్శించడం, ఏకాగ్రత లేకపోవడం వంటి ప్రవర్తనలను అంచనా వేయడానికి మాత్రమే పరిమితం కాకుండా, వాటి గురించిన సమగ్ర అవగాహన కలిగి ఉండాలి. ప్రవర్తనలను అధ్యయనం చేసి, వాటిని విశ్లేషించి, ఇలాంటి ప్రవర్తనలకు దారితీసే కారణాలను కనుక్కొని, వాటిని అధిగమించే మార్గాలను కూడా సూచించాలి.

ఈ విధంగా పై మూడు పద్ధతుల నుంచి సేకరించిన సమగ్ర సమాచారాన్ని బట్టి అభ్యసనా వైకల్యాన్ని నిర్ధారించాలి.

అంతేకాకుండా సాధనా నికషలు (Achievement tests), ప్రామాణీకరించిన (Standardised) అనేక మాపనాలున్నాయి. ఉదా : 1. ఇల్లీనాయిస్ టెస్ట్ సైకో లింగ్విస్టిక్స్ (కిర్క్ & కిర్క్ 1968), 2. గ్రె ఒరల్ రీడింగ్ లిస్ట్ (గ్రె, 1963), 3. వెడ్‌రేంజ్ అచీవ్‌మెంట్ టెస్ట్, 4. కాఫ్‌మేన్ అసెస్‌మెంట్ బాటరి ఫర్ చిల్డ్రన్. వాటితో పాటు తల్లిదండ్రులు, కుటుంబ సభ్యులు, ఉపాధ్యాయుల, తోటివిద్యార్థుల అభిప్రాయాలు, పరిశీలనలు, కేస్‌స్టడీలు వంటి ద్వారా సమగ్రమైన సమాచారాన్ని సేకరించి అభ్యసన వైకల్యాన్ని నిర్ధారించవలసి ఉంటుంది.

పైన మనం వైకల్యాలు గల పిల్లలను ఎలా గుర్తించాలో చర్చించాం కదా ఇప్పుడు వారు తమ వైకల్యాన్ని అధిగమించి తరగతిలో / పాఠశాలలో అందరి పిల్లలతో కలిసి అభ్యసించుటకు ఉపాధ్యాయులు, తల్లిదండ్రులు తీసుకోవలసిన కొన్ని నివారణోపాయాలు, వాని ప్రాముఖ్యతలు గురించి చర్చిద్దాం.

- వైకల్యం గల పిల్లలను చిన్న చిన్న సముదాయాలుగా విభజించి బోధించాలి.
- వీరు చిన్న చిన్న ప్రణాళికలను చేపట్టేటట్లు ఉపాధ్యాయులు వీరిని ప్రోత్సహించాలి.
- ఇంటి పని వీలైనంత తక్కువగా ఉండేటట్లు చూడాలి.
- క్రియా విశ్లేషణ పద్ధతులు (Task analysis procedures) వీరి విద్యా ప్రణాళికలో ఉండేటట్లు ఉపాధ్యాయులు శ్రద్ధ వహించాలి.
- ఈ పిల్లలకు ఉపాధ్యాయులు ఇచ్చిన అభ్యాసాలను, ఇంటి పనిని తమకు తామే స్వతంత్రంగా చేసుకొనేటట్లు తల్లిదండ్రులు చూడాలి.
- పిల్లలు ఆత్మ న్యూనత చెందేటట్లు తల్లిదండ్రులు ప్రవర్తించకూడదు.
- వీరిపట్ల కూడా తక్కిన పిల్లల వలె ప్రేమాభిమానాలు చూపాలి. వీరిపట్ల నిరాదరణ, నిర్లక్ష్యం, నిర్లిప్తత లేదా అతిప్రేమ, అతిశ్రద్ధ చూపరాదు.
- పిల్లల వైకల్యాన్ని గుర్తు చేస్తూ నలుగురి ముందు హేళన చేయకూడదు.
- పిల్లల శక్తి సామర్థ్యాలను ఉపాధ్యాయులు గాని, తల్లిదండ్రులు గాన తక్కువగా అంచనా వేయకూడదు.
- పిల్లలు అనుగుణ్య ప్రవర్తనలను ప్రదర్శించినప్పుడు తగిన ప్రోత్సహకాలను ఉపాధ్యాయులు, తల్లిదండ్రులు అందించాలి.
- తల్లిదండ్రులు తరగతి ఉపాధ్యాయులను, ప్రత్యేక, రిసోర్స్ ఉపాధ్యాయులను తరచూ కలిసి వారిచ్చే సూచనలను పాటించాలి.

- దృష్టి, వినికిడి, చలన వైకల్యం గల వారికి 1) వైద్యపరమైన 2) విద్యాపరమైన 3) సామాజిక 4) ఆర్థికపరమైన పునరావాస కార్యక్రమాలను గురించి తెలిపి, పొందినట్లు ప్రోత్సహించాలి.
- పాఠశాలల్లో, కుటుంబాల్లో జరిగే విశిష్టమైన కార్యక్రమాల్లోను, పండుగల్లోను వారిని భాగస్వాములను చేయాలి.
- వీలైనంత వరకు వైకల్యం గల పిల్లలను ఒంటరిగా వదిలిపెట్టకుండా చూడవలసి ఉంది, వాళ్ళను నిరంతరం ఉత్సాహపరిచి, పొగడ్తల ద్వారా, కార్యోన్ముఖులుగా తీర్చిదిద్దాలి. స్ఫూర్తి గాథలను, విజేతల గురించి తెలియజేయాలి.
- ఏ పరిస్థితులలోను అతని లోపం గుర్తుకు రానివ్వని స్థితిని మనం ఏర్పరచాలి.
- వీలైనంత వరకు ఆయా వైకల్యం గల పిల్లలనుద్దేశించి వాడే భాష ఏ మాత్రం న్యూనతా భావం లేకుండా, తద్వారా వారు మానసికమైన క్షోభకు గురికాకుండా ఉండే విధంగా ఉండాలి.
- వారి వైకల్యాన్ని బట్టి వారు నిర్వర్తించే ప్రతి పనిలోనూ, అతనికున్న లోపం ప్రభావం కనబడకుండా అవసరమైన ఉపకరణాలను, యంత్రపరికరాలను, సామాగ్రిని సమకూర్చి కార్యనిర్వహణలో వారు అపజయానికి, ఆత్మ న్యూనతకు లోనుకాకుండా జాగ్రత్త తీసుకోవాలి.
- అవసరాన్ని బట్టి మార్గదర్శకత్వం (Guidance), మంత్రణం (Counselling) చేయటం, వారికి అవసరమైన గుర్తింపు కార్డులివ్వడం, ఉపకార వేతనం వంటి పునరావాస క్రమాలను అందించాలి.
- అందుబాటులో ఉన్న పునరావాస కేంద్రం (Rehabilitation Centres) ల గురించి తల్లిదండ్రులకు, తెలిపి, వెళ్ళి తగిన శిక్షణను పొందినట్లు తెలియజేయాలి.
- పిల్లల వైకల్యాల స్థాయిని బట్టి 1) సంపూర్ణ విలీనం (Total integration) 2) పాక్షిక విలీనం (Partial integration), 3) పెరిఫెరల్ ఇంటిగ్రేషన్ 4) సాంఘిక విలీనం (Social integration) అందించే పాఠశాలల్లో చేర్చి విద్యను అభ్యసింపచేయాలి.
- పాఠశాల ఉత్సవాల్లోను, పిల్లలకు నిర్వహించే వివిధ పోటీల్లోను, స్పోర్ట్సులోనూ, విహారయాత్రల్లోనూ సాధారణ పిల్లలతో కలిసి వీరు కూడా పాలుపంచుకొనే అవకాశాలను, పరిస్థితులను కల్పించాలి.

- రిసోర్సు ఉపాధ్యాయుల, సంచార ఉపాధ్యాయుల (Intinerant teacher) సంఘసేవకుల, మనోవిజ్ఞానశాస్త్రవేత్తల, ఆడియోలాజిస్టుల, స్పీచ్ థెరపిస్ట్‌ల వంటి అవసరమైన నిపుణుల సేవలు వీరికి అందుబాటులో ఉంచాలి.
- వైకల్యం గల పిల్లల నుంచి తక్కువ ప్రామాణికత గల పనిని గానీ లేదా ఎక్కువ పరిమాణం గల పనిని గానీ ఉపాధ్యాయులు, తల్లిదండ్రులు ఆశించకూడదు.
- వీరు పాఠశాలలో, తరగతిగదులలో రావటానికి, కూర్చోవటానికి, బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలో పాల్గొనుటకు అవసరమైన అనువుగా ఉండే తగిన చర్యలు, భౌతిక సౌకర్యాలు కల్పించాలి.
- తల్లిదండ్రులు, ఉపాధ్యాయులు వీరిపై ఎక్కువ ఒత్తిడి చేయకుండా ఉండాలి. ఇతరులతో పోల్చి కించపరచరాదు, అనువైన బోధనాపద్ధతులను, మూల్యాంకనంగా విధానాలను అవలంబించాలి.
- పాఠశాల కాల నిర్ణయ పట్టిక (Time table) ను వీరి అవసరాలను దృష్టిలో ఉంచుకొని తయారుచేయాలి.
- వీరికి ఉపాధ్యాయులు సృజనాత్మకంగా బోధన గరపడం చేయాలి. ఉదా : తరగతిలో పిల్లలకు ఆసక్తికరమైన బోధన ఇవ్వడానికి పాటలను, ఆటలను, సంగీతం, వీడియో వంటి కొత్త కొత్త పద్ధతులను రూపొందించుకోవాలి.
- రేడియోలు, టి.వి. వార్తా పత్రికలు వంటి ప్రచార సాధనాల ద్వారా వైకల్యాల పట్ల ప్రజలను చైతన్యపరచుటకు "సమాజ అవగాహనా కార్యక్రమాలను" నిర్వహించాలి.

ఈ విధంగా పైన పేర్కొన్న ముందస్తు నిరవారణోపాయాల (Interventions) ద్వారా వైకల్యాలు గల పిల్లల్లోని ఆత్మపన్యూనతను తొలిగించి, వీరిని ఉత్పాదక శక్తులుగా తల్లిదండ్రులు, ఉపాధ్యాయులు, సహజం గుర్తించి వీరిపట్ల బాధ్యత వహించి తగిన పునరావాసం కల్పించడం ఎంతో అవసరం.

వైయుక్తిక విద్యా పథకం (Individualised Education Programme - IEP)

సాధారణ పాఠశాలలో సమైక్య విద్యా విధానంలో అభ్యసన సమస్యలు ఉన్న పిల్లలు విద్యను అభ్యసించడానికి, పాఠ్య ప్రణాళికలోను, బోధనలోను, ప్రతిచర్యలు జరపడంలోను, అవసరమైన వారికి అనుగుణంగా ఉండే మార్పులు చేయడం అవసరం. బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలో వారు పాల్గొనుటకు దోహదం చేసేరీతిలో బోధనాపకరణా (T.L.M.) లను తయారు చేసి, సమకూర్చుకోవడం కూడ ఎంతో ప్రయోజనకారిగా ఉంటుంది. అంటే అభ్యసన వైకల్యం ఉన్న ప్రతి విద్యార్థికీ ప్రత్యేకమైన లక్ష్యాలను, వాటికి తగిన బోధనా ప్రణాళికను రూపొందించడమే 'వ్యక్తిగత విద్యా పథకం'.

IEP ని తయారు చేయుటకు ముందు విద్యార్థుల తల్లిదండ్రులు, ఉపాధ్యాయులు, రిసోర్స్ టీచరు, అవసరమైనప్పుడు వైద్యుడు కలిసి, చర్చించి తగు కార్యక్రమం రూపొందించుకోవాలి.

వ్యక్తిగత విద్యా పథకం రూపొందించునపుడు ఈ అంశాలను / విషయాలను తప్పకుండా పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి.

- విద్యార్థి ప్రస్తుత స్థాయి
- ఒక విద్యా సంవత్సరంలో సాధించాలనుకునే లక్ష్యాలు
- స్వల్పకాలంలో సాధించాలనుకునే లక్ష్యాలు
- కల్పించవలసిన నిర్ధిష్టమైన వైద్య, విద్య సేవలు / సౌకర్యాలు
- నిర్ధిష్టమైన వైద్య, విద్యా సేవలు – కాలపరిమితి వివరాలు
- నిరంతరం మూల్యాంకనం ద్వారా లక్ష్యాలను ఎంత వరకు సాధించామో తెలుసుకోవటం.

వ్యక్తిగత విద్యా కార్యక్రమం – దశలు

ఇది పిల్లవాడి అభివృద్ధిని దృష్టిలో ఉంచుకొని రూపొందించబడుతుంది. కాబట్టి దీనిని మూడు దశలుగా విభజించి, ఒక్కొక్క దశలో ఏమి చేయాలో వివరించాలి.

సూచనా దశ పూర్వ సూచన కృత్యాలు సూచనలు, ప్రాథమిక ప్రణాళిక

మొదటి దశలో పిల్లవాడిని క్షుణ్ణంగా గమనించి, వారు పాఠశాలలో ప్రవర్తించే తీరు, చేయు కృత్యాల ఆధారంగా ఆ ప ఇల్లవాడికి IEP రూపొందించడం అవసరమా లేదా అనేది మనం నిర్ణయించుకోవాలి.

తరువాత ఉపాధ్యాయులు తయారుచేసిన సూచనలను పాటించుటకు ఒక ప్రాథమిక ప్రణాళికలు రూపొందించుకుంటాం.

నిర్ధారణ దశ సంబంధిత వ్యక్తులతో సమీక్ష IEP సమావేశం ఏర్పాటు చేయుట

ఈ దశలో తల్లిదండ్రులు, ఉపాధ్యాయులు, వైద్యులు మొదలగు వారితో సమావేశమై, చర్చించి పిల్లవాడి సమస్యలన్నింటిపై సమీక్షించి, అవసరమైన సమాచారాన్ని తెలుసుకుంటాం. IEP సమావేశంలో పిల్లవాడికి అవసరమైన పరీక్షలు చేసి వనరుల ఉపాధ్యాయుడు, విషయ నిపుణులతో చర్చించి IEP ని తయారు చేసుకుంటాం.

బోధించు దశ పునఃసమీక్ష (మూల్యాంకనం) IEP ని అమలు జరుపుట

నిర్దేశిత సమయంలో సాధించాలనుకున్న లక్ష్యాలను విద్యార్థి ప్రగతిని బేరీజు వేసుకుంటాం. ఒకవేళ లక్ష్యాన్ని సాధించలేకపోతే అందుకు గల కారణాలను వివరంగా పొందుపరుస్తాం. ఇంకనూ కావలసిన సౌకర్యాలను, తీసుకోవలసిన జాగ్రత్తలను కూడా వివరంగా తెలియపరుస్తాం. ఈ విధంగా పై దశల్లో సమీక్షించి, అవసరమనుకున్న విషయాలను క్రోడీకరించి, IEP అమలు పరుస్తాం. IEP నివేదికను తల్లిదండ్రులకు కూడా పంపడం జరుగుతుంది.

కృత్యం

వైయక్తిక పథకం మీ పరిసర పాఠశాలలో ఎంత మేరకు అమలు అవుతుందో ఉపాధ్యాయులు / విద్యార్థుల ద్వారా తెలుసుకొని అమలు పరచవలసిన ఆవశ్యకత గురించి ఒక పోస్టరును తయారు చేయండి.

భేదాత్మక అభ్యసనం (Differentiated learning)

అభ్యసన వైకల్యం గల పిల్లలకు IEP తోపాటు ఈ కింది భేదాత్మక అభ్యసన సదుపాయాలను కల్పించి వైకల్యములను అధిగమింపజేయవచ్చు. అవి :

1. వేర్పాటు విద్య 2. పాక్షిక వేర్పాటు 3. సమైక్య విద్య

1. వేర్పాటు విద్య : అభ్యసన వైకల్యం గల పిల్లలకు సాధారణ పాఠశాలలో విద్యను అందించినప్పటికీ, అవసరమైన వ్యక్తిగత అవసరాలను తీర్చడంలో వారిని సంతృప్తి పరచడం పూర్తిగా సాధ్యం కాకపోవచ్చు. కాబట్టి వీరిపట్ల ప్రత్యేక శ్రద్ధ చూపించి వేర్పాటు విద్య ద్వారా ప్రత్యేక పద్ధతులలో విద్యను అందించినచో ఎక్కువ ప్రయోజనం కలుగుతుంది. ఇక్కడ కూడా సాధారణ పాఠశాలలో పాటించే విద్యా ప్రణాళికలనే పాటిస్తారు.

2. పాక్షిక వేర్పాటు విద్య : ఇలాంటి ప్రత్యేక విద్యా సదుపాయాలు సాధారణ పాఠశాలల్లోనే ప్రత్యేక ఉపాధ్యాయుల ద్వారా ప్రత్యేక తరగతులలో నిర్వహిస్తారు. ప్రత్యేక ఉపాధ్యాయులకవసరమైన విద్యా విషయక సహాయాన్ని అందించడానికి సాధారణ పాఠశాల ఉపాధ్యాయులు కూడా వీరికి తోడుగా ఉంటారు. వీరు విద్యా సంబంధిత అంశాల పట్ల శిక్షణ / బోధనను ప్రత్యేక తరగతుల్లో పొందితే, సాంఘిక కార్యక్రమాల్లో మాత్రం మిగతా విద్యార్థులందరితో కలిసి పాల్గొంటారు.

3. సమైక్య విద్య : ఒక తరగతిలో గానీ, ఒక పాఠశాలలో గానీ అభ్యసన వైకల్యం గల పిల్లల సంఖ్య అతి తక్కువగా ఉంటుంది. అంతేగాక వీరికి ఎలాంటి ఆంగిక సమస్యలు గానీ, ప్రజ్ఞా సంబంధిత సమస్యలుగానీ ఉండవు. కాబట్టి ఇఆంటి పిల్లలకు సాధారణ పాఠశాలలో సాధారణ పిల్లలతో పాటు విద్యను గడపడాన్ని 'విలీన విద్య' లేదా 'సమైక్య విద్య' అని అంటారు. సమైక్య పాఠశాలలుగా గుర్తించిన సాధారణ పాఠశాలలో రిసోర్సు ఉపాధ్యాయుని ద్వారా అభ్యసన వైకల్యం గల పిల్లల ప్రత్యేక విద్యావసరాలు తీర్చడానికి వీలవుతుంది.

కృత్యం

అభ్యసన వైకల్యం గల వారికి వేర్పాటు విద్య, విలీన విద్యలో ఏది అనుకూలం ఎందుకు, ప్రత్యామ్నాయాలను సూచిస్తూ మీ తరగతిలో చర్చా గోష్టిని నిర్వహించండి?

4.5 స్నేహపూర్వక, సమ్మిళిత అభ్యసన వాతావరణం కల్పించడం

సమ్మిళిత విద్యకు సంబంధించిన అంశాలు మన రాజ్యాంగంలో పొందుపరచినప్పటికీ ఇంకా చాలా మంది పిల్లలు వారి ప్రాథమిక హక్కు అయిన ఎలిమెంటరీ విద్యను సాధించలేకపోతున్నారు. ఈ విషయమై యునైటెడ్ నేషన్స్ మిలీనియం డిక్లరేషన్ – 2000 మిలీనియం అభివృద్ధి గమ్యాలపై సంతకం చేసిన దేశాల్లో భారతదేశం కూడా ఉంది. ఇందులోని ప్రధాన అంశం 2015 నాటికి సార్వత్రిక విద్యను సాధించడం. అయితే ఈ గమ్యం చేరడానికి ఇప్పటికే మనదేశంలో "సర్వశిక్షా అభియాన్", "విద్యాహక్కు చట్టం – 2009" అమలు ద్వారా సార్వత్రిక ఎలిమెంటరీ విద్య సాధన దిశగా కృషి జరుగుతోంది. రాష్ట్రంలో పిల్లల నమోదు (Enrolment) విషయంలో 100 శాతం లక్ష్యం ప్రతి సంవత్సరం సాధించినప్పటికీ ఒకస్థాయి (ప్రాథమిక, ప్రాథమికోన్నత, ఉన్నత) పూర్తి అయిన తరువాత నిలకడ (retention) ను పరిశీలిస్తే 100 శాతం సాధించడం లేదు. ఇలాంటి విషయమై మన రాష్ట్ర విద్యా గణాంకాలను పరిశీలించినట్లయితే 10 సంవత్సరాల క్రితం ఒకటవ తరగతిలో చేరిన ప్రతి 100 మంది విద్యార్థులలో కేవలం 62 మంది మాత్రమే 10 వ తరగతికి చేరుకున్నారు. అదే షెడ్యూల్డు కులాలకు చెందిన వారు 50 మంది, షెడ్యూల్డు తెగలకు చెందినవారు కేవలం 32 మంది మాత్రమే 10 వ తరగతికి చేరుకున్నట్లు గణాంకాల ద్వారా స్పష్టమవుతోంది. అంతేకాకుండా ఎలిమెంటరీ స్థాయిలో చేపట్టిన వివిధ సర్వేల గణాంకాలు విద్యార్థులు ఆశించిన కనీస స్థాయిలకు చేరుకోలేకపోతున్నారనీ, అలాగే గుణాత్మక విద్యను అందించడంలో పాఠశాలలు విఫలమవుతున్నాయనీ సూచిస్తున్నాయి.

4.5.1 ప్రాధాన్యత (Need for Multiple Resources)

సార్వత్రిక ప్రాథమిక విద్యను సాధించుటకై ప్రభుత్వం అన్ని వసతులను కల్పించి, విద్యార్థులను పాఠశాలల్లో 100 శాతం నమోదు చేయించినప్పటికినీ, పైన పేర్కొన్న గణాంకాల ద్వారా మనం ఇంతవరకు ఆశించిన స్థాయిలో నమోదును, గుణాత్మక విద్యను పిల్లలందరిలో సాధించలేకపోతున్నాం. వీరికి అనేక కారణాలు ఉన్నప్పటికీ ప్రధానంగా పాఠశాలలో బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు ప్రతి విద్యార్థికీ అర్థవంతమైన రీతిలో, ఆహ్లాదకరమైన వాతావరణంలో జరగకపోవడంగా పేర్కొనవచ్చు. ప్రతి విద్యార్థిని తరగతి గదిలో కేవలం శారీరకంగా ఉపస్థితిలో ఉంచగలుగుతున్నాం. కానీ మానసిక ఉపస్థితి కొనసాగేలా చేస్తే నిజమైన "సమ్మిళితం" అవుతుంది. అంటే ప్రతి విద్యార్థికీ ఈ పాఠశాల నాది, ఇది ఆహ్లాదకరమైన వాతావరణాన్ని కలిగి ఉందనీ, అలాగే తరగతి గదిలో జరిగే ప్రక్రియలన్నీ

ఆసక్తిదాయకంగా ఉన్నాయనే భావనను కలిగించవలసి ఉంది. అంతేగాకుండా తోటి విద్యార్థులతో సహజీవనం అనివార్యమనీ, అందరిలో ఉన్న శక్తియుక్తులతో తమ ఆలోచనలు, అనుభవాలనుపంచుకొంటూ, ఆచరణాత్మక కృత్యాలతో సహా (Peer), సహకార (Cooperation) అభ్యసనాలతో కూడిన కార్యక్రమాలతో సమాజ నిర్మాణ కార్యక్రమాలను చేపట్టాలన్న తపనను విద్యార్థులలో కలిగించేలా కార్యక్రమాలను చేపట్టవలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది. అందు గురించి స్నేహపూర్వక, సమ్మిళిత అభ్యసన వాతావరణాన్ని ఉపాధ్యాయుడు పాఠశాలలో ఏర్పరచటం ఆవశ్యకం.

బహుళ వనరుల అవసరం (Need for Multiple Resources)

సమ్మిళిత పాఠశాలలో కేవలం సాధారణ, ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలే కాకుండా 1) సాంఘికంగా వెనుకబడిన వర్గాల పిల్లలు 2) భాషా సమస్యలు గల పిల్లలు 3) లింగ వివక్షతకు గురవుతున్న పిల్లలు 4) అల్ప సంఖ్యాక వర్గాలు, అణచివేత వంటి వివక్షతకు గురవుతున్న పిల్లలు ఉంటారు. వీరందరికి ఒకే విధమైన వనరుల ద్వారా విద్యను అందించినచో, వారు వారి అవసరాలు, స్థాయిలు తృప్తిచెందక పాఠశాలలో కొనసాగలేక నిలుపుదల (Drop out) కు లోనయ్యే అవకాశాలు ఎక్కువ. ప్రతి అభ్యాసకుడు విలక్షణమైన (Unique) వాడని, అతనిలోని వైవిధ్య అవసరాలు కలిగించే ఒత్తిడి నుండి స్వేచ్ఛపొంది, ఎలాంటి అడ్డంకులు లేని అభ్యసనాన్ని కొనసాగించేలా చూడవలసిన బాధ్యత సమ్మిళిత పాఠశాలల పైన ఉంది. కాబట్టి స్నేహపూర్వక, విలీన అభ్యసన వాతావరణాన్ని ఏర్పరచడంలో బహుళ వనరులను కల్పించాలి. ఇవి పిల్లల వైవిధ్య అవసరాలను తీర్చుటకు దోహదం చేస్తాయి.

- బహుళ వనరులు తరగతి గదిలో విద్యార్థులందరు బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలో చురుకుగా పాల్గొనుటను ప్రోత్సహిస్తాయి.
- పిల్లల్లో ఆసక్తిని, ఆలోచనను పెంపొందించి క్రియాత్మక అభ్యసనానికి దారితీస్తాయి.
- పిల్లలు అంశాల పట్ల చర్చించి, విశ్లేషించి, తగిన పరిష్కారాలను, నిర్ణయాలను చేసి అనుభవపూర్వకంగా అభ్యసించే వాతావరణాన్ని కల్పిస్తాయి.
- ప్రతి అభ్యాసకుడు అందరితో కలిసి పాల్గొనుట వల్ల వారిలో సామూహిక మనస్తత్వం (Group mindedness), నాయకత్వ లక్షణాలు అలవడుతాయి.
- పిల్లల్లోని అంతర్గత శక్తులను వ్యక్తం చేయుటకు అవకాశం ఇస్తాయి. తద్వారా తగిన మార్గదర్శకత్వాన్ని అందించుటకు, ప్రావీణ్యంతో కూడిన వికాసానికి తోడ్పడుతాయి.
- పిల్లల్లో పరిశీలన, ప్రశ్నించే శక్తులను పెంచటంతో పాటుగా ఎదుటివారిలోని మంచి, చెడులను గ్రహించి వానిని స్వీకరించి గౌరవించేటట్లు చేస్తాయి.

- బహుళ వనరులు పిల్లలలో అర్థవంతమయ్యే అభ్యసనకు, భాగస్వామ్య అభ్యసనను పొందేటట్లు, సృజనాత్మకతతో కూడిన తరగతి గది కార్యక్రమాలను రూపొందిస్తాయి.
- సమాజంలోని భౌతిక, మానవ వనరులన్నింటిని పాఠశాల వ్యవస్థలో భాగస్వామ్యం చేసి విద్యార్థుల అభ్యసనాన్ని మెరుగుపరచడంతోపాటు వారిలో సుస్థిర అభివృద్ధి భావనలను ఏర్పరుస్తాయి.

విభిన్న అవసరాలను తీర్చుటకై - అనుగుణ్యతా మార్గాలు

ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలను ప్రత్యేకంగా కేవలం వారి కోసమే ఉద్దేశించిన పాఠశాలలో చేర్పించినచో, సమాజంలో వారికి సరియైన గుర్తింపును పొందలేరు. ఇతరులు కూడా వారి యెడల సరియైన అవగాహన పొందక, తప్పుడు భావనలతో, వారిని తక్కువగా, చులకనగా చూసే అవకాశాలు ఎక్కువ. కాబట్టి వీరికి సాధారణ పాఠశాలలోనే, సాధారణ తరగతి గదులలోనే, వారికి అనుకూలమైన వసతులను, వనరులను సమకూర్చి అందరితో సమాన బోధన అభ్యసన ప్రక్రియలను కల్పించుట ద్వారా వారు కూడా అందరితో కలిసి సరిగా అభ్యసించడంతో పాటుగా, సరియైన అనుగుణ్యత (Adjustment) ను పొందుతారు. సరియైన సాంఘికీకరణ (Socialization) ప్రక్రియ ఏర్పడుతుంది. అందుకే భారత ప్రభుత్వం 1974 లో సంక్షేమ (Welfare department) శాఖ ద్వారా ఏకీకృత విద్యా విధానంను ప్రారంభించి సమైక్య పాఠశాలలను (Integrated Schools) స్థాపించి సంలీన విద్య (Inclusive Education) ను ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలకు అందిస్తుంది. ప్రస్తుతం ఈ పథకం మానవ వనరుల అభివృద్ధి శాఖలో (Ministry of Human Resource Development - MHRD) ఉంది.

ఈ విధానంలో ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలను సాధారణ పాఠశాలల్లో చేర్చుకొని, సాధారణ విద్యార్థులతో పాటు, ప్రత్యేక బోధనా పద్ధతుల్లో శిక్షణ పొందిన ఉపాధ్యాయులు బోధిస్తారు. ఈ పిల్లలకు సాధారణ పాఠ్యాంశాలు బోధించాలి. వీరిని రిసోర్సు ఉపాధ్యాయులు అంటారు. ఈ రిసోర్సు ఉపాధ్యాయులకు వారు బోధించే పిల్లల వైకల్యాన్ని గురించిన పరిజ్ఞానం, వారి మనస్తత్వం, ఆ వైకల్యం వలన కలిగిన సమస్యలు, మేనేజ్‌మెంట్, ప్రత్యామ్నాయ పద్ధతులు, ఆయా వైకల్యాల కోసం రూపొందించబడ్డ సమాచార పద్ధతులను (Communication systems) ఉపయోగించి, నేర్పడం వంటివి తెలుస్తాయి. అంతేకాక, ఆ ఉపాధ్యాయులు సాధారణ ఉపాధ్యాయులకు ఈ పిల్లలతో విషయాలను ఏ విధంగా తెలియజేయాలో, ఆచరింపజేయాలో కూడ వివరంగా చెబుతారు.

ఈ విధంగా ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలకు అభ్యసన ప్రక్రియలను సాధారణ విద్యార్థులతో పాటుగా అందించుటకు, అందరు విద్యార్థులు పరస్పర అవగాహన చేసుకొని, సరియైన గుర్తింపు ఆత్మభావన, ఆత్మగౌరవం, ఆత్మవిశ్వాసాలతో కూడిన అనుగుణ్యతను పొందుటకై ఈ కింది బహుళ వనరుల కల్పనా ప్రక్రియల ద్వారా స్నేహపూర్వక, విలీన అభ్యసన వాతావరణాన్ని కల్పించవచ్చు.

1. ప్రత్యేక అవసరాలుగల పిల్లల సత్వర గుర్తింపు
2. ఉపకరణాల పంపిణీ
3. చిన్న పాటి శస్త్ర చికిత్సలు
4. భౌతిక అడ్డంకులు లేని పాఠశాలలు – రెయిలింగ్‌తో కూడిన ర్యాంపుల నిర్మాణం
5. ప్రత్యేక రెసిడెన్షియల్ బ్రిడ్జి కోర్సు కేంద్రాలు
6. రిసోర్సు ఉపాధ్యాయుల సేవలు
7. ఇంటి వద్దనే శిక్షణ
8. తల్లిదండ్రులకు కౌన్సిలింగ్ / శిక్షణ
9. ఎస్కార్టు అలవెన్స్
10. ఉపాధ్యాయులకు వృత్యంతర శిక్షణ
11. మినహాయింపులు – నమోదు, పరీక్షల నిర్వహణ
12. ఉపకార వేతనాలు
13. కార్యక్రమాల పర్యవేక్షణ

1. ప్రత్యేక అవసరాలుగల పిల్లల సత్వర గుర్తింపు : ప్రత్యేక అవసరాల గల పిల్లలకు స్నేహపూర్వకమైన, విలీన అభ్యసన వాతావరణాన్ని సాధారణ తరగతి గది / పాఠశాలలో కల్పించుటకై మొదటి వారి ప్రత్యేక అవసరాలను, వైకల్యాలను, ప్రతిభను 1. తల్లిదండ్రుల రిపోర్టుల ద్వారా, 2. ఉపాధ్యాయుల పరిశీలనల ద్వారా, 3. తోటి విద్యార్థుల సూచనల ద్వారా, 4. సాధనా పరీక్ష (Achivement) ల ద్వారా, 5. నిపుణులైన వైద్యుల సూచనల ద్వారా, 6. వాటి సమస్యలను / అవసరాలకు / వైకల్యాలకు సంబంధించి ప్రత్యేకంగా రూపొందించిన గుర్తింపు పట్టికల (Check list) లోని సూచనల ఆధారంగా ఉపాధ్యాయులు, పాఠశాల యాజమాన్యం గుర్తించాలి. వాని ఆధారంగా వైద్య నిపుణులచే పరీక్షలు నిర్వహించి రిపోర్టుల ఆధారంగా వైకల్యాల వారీగా ఆయా పిల్లల అవసరాలను నిర్ధారణ చేయడం, ధృవీకరణ పత్రాలు జారీచేయడం జరుగుతుంది.

2. ఉపకరణాల పంపిణీ : నిపుణులచే వైకల్య నిర్ధారణ చేయబడిన పిల్లల అవసరాలకు అనుగుణంగా వారికి కావలసిన సహాయక సామాగ్రిని **ఉదా :** మూడు చక్రాల సైకిళ్లు, వీల్ చైర్లు, వినికిడి యంత్రాలు, చేతి కర్రలు, కంటి అద్దాలు, బ్రెయిలీ పలకలు, కృత్రిమ అవయవాలు వంటి ఉపకరణాలను ఉచితంగా, అందజేయుటకు అధికారులకు సూచించాలి. అందజేయాలి. లేనిచో తల్లిదండ్రులకు వాటిని సమకూర్చవలసిందిగా సూచనలు చేయవచ్చును.

3. చిన్న పాటి వస్త్ర చికిత్సలు : వారి సమస్యలను అధిగమించి తరగతి గదిలో ఇతరులతో స్నేహపూర్వకంగా మెలుగుటకు వైద్య నిపుణులు సూచించిన చిన్న పాటి శస్త్ర చికిత్సలను **ఉదా :** గ్రహణ మొర్రి, గ్రహణ శూల, పోలియో, శస్త్ర చికిత్సలు, కంటి ఆపరేషన్లు వంటి వాటిని స్థానిక ఆసుపత్రులు, స్వచ్ఛంద సంస్థలు, RVM, RMSA దాతలు, లయన్స్ క్లబ్‌లు వంటి వారి సహకారంతో చ ఏయించాలి. దీనివల్ల వీలయినంత వరకు పిల్లల లోపాలను సరిచేసి వారిని సాధారణ పాఠశాలలో చేర్చి విద్యను కొనసాగేలా పాఠశాల చూడాలి.

4. భౌతిక అడ్డంకులు లేని పాఠశాలలు – రెయిలింగ్‌తో కూడిన ర్యాంపుల నిర్మాణం : సాధారణ (ఇతర) పిల్లల మాదిరిగా ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలు కూడ పాఠశాలలో స్వేచ్ఛగా స్వతంత్రంగా తరగతి గదిలోకి వచ్చి వెళ్లుటకు, కూర్చునుటకు వీలుగా, సులభంగా మూడు చక్రాల సైకిళ్లు, వీల్ చైర్‌లు, వెళ్లే విధంగా రెయిలింగ్‌తో కూడిన ర్యాంపులను నిర్మించడం ద్వారా స్వేచ్ఛాయుత వాతావరణాన్ని కల్పించవచ్చు.

5. ప్రత్యేక రెసిడెన్షియల్ బ్రిడ్జ్ కోర్సు – కేంద్రాలు : ఈ కేంద్రాలు బడి బయట ఉన్న, మధ్యలో బడి మానివేసిన బడిఈడు గల ప్రత్యేక అవసరాలు స్వల్ప, కొద్దిపాటి బుద్ధిమాంద్యత (Mild, Moderate Mental Retardation) గల పిల్లలను చేర్చుకొని, వారి వయస్సుకు అవసరమైన స్వతంత్ర మెలకువలు, కనీస విద్యా నైపుణ్యాలు నేర్పి తిరిగి సాధారణ పాఠశాలలో చేరేలా చూడటం చేయాలి.

6. రిసోర్సు ఉపాధ్యాయుల సేవలు : స్నేహపూర్వక, విలీన అభ్యసన వాతావరణాన్ని కల్పించడంలో రిసోర్సు ఉపాధ్యాయులు కీలకపాత్రను పోషిస్తారు. ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలకు ప్రత్యేక పద్ధతుల్లో స్నేహపూర్వక విద్యను వారికి అనువైన ప్రత్యేక పద్ధతుల్లో బోధించుటకు ప్రత్యేక శిక్షణ పొందిన రిసోర్సు ఉపాధ్యాయుడిని మండల కేంద్రంలోగాని, అవసరమైన ఎంపిక చేయబడిన పాఠశాలల్లో భవిత కేంద్రాల్లో నియమించడం జరుగుతుంది. వీరు ఎంపిక చేయబడిన తీవ్ర, అతితీవ్ర (Severe, Profound) వైకల్యం కలిగిన పిల్లలకు 'ఇంటి వద్దనే విద్య' (Home based Education) అందించటంతో పాటు మండలంలో ఎంపిక చేయబడిన పాఠశాలల్లో గల ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలకు అవసరమైన సవరణ (Remedial) బోధనను, శిక్షణను ఇస్తారు. ఆయా పాఠశాలల్లోని ఉపాధ్యాయులతో చర్చించి, ప్రత్యేక అవసరాలుగల పిల్లల సమస్యలను అధిగమించుటకై, ఉపాధ్యాయులకు కొన్ని మెలకువలను కూడ తెలియజేయడం జరుగుతుంది. రిసోర్సు టీచరు, ఎంపిక చేసిన కేంద్రంలో రిసోర్స్ టీచరు మండలం / పాఠశాల వనరుల కేంద్రంలో తగిన ఉ పకరణాలను, చెక్‌లిస్ట్‌లను, నివేదికలను, అవసరమైన సామాగ్రిని అందుబాటులో ఉంచి వారానికి ఒకరోజు ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లల తల్లిదండ్రులకు, ఉపాధ్యాయులకు అందుబాటులో ఉండి, వారికి సంబంధించిన రెఫరల్ సేవలు అందజేస్తారు. దీని వలన స్నేహపూర్వక అభ్యసన వాతావరణాన్ని కల్పించుటకు రిసోర్స్ గది, రిసోర్స్ ఉపాధ్యాయుడు కృషి చేస్తారు.

7. ఇంటి వద్దనే శిక్షణ / విద్య (Home based Education) : తీవ్ర, అతి తీవ్ర లోపం గల పిల్లలకూ (Severe and Profound) మినహాయింపు లేకుండా వారికి కూడా 'అందరికీ విద్య' (Education for All) లో భాగంగా ఇంటి వద్దనే విద్యను, శిక్షణను అందించడం జరుగుతుంది. ఈ పిల్లలు పాఠశాలకు వచ్చి, వెళ్లే పరిస్థితి ఉండదు. కావున వీరికి అవసరమైన సేవలను, దైనందిన స్పీచ్ కార్యక్రమాలను నిర్వహించుకొనుటకు కొన్ని మెలకువలను, స్వతంత్ర జీవన మెళుకువలు, స్పీచ్ థెరపీ, ఫిజియో థెరఫీ, బ్రెయిలీలో చదవడం, రాయడం వంటి సేవలను రిసోర్స్ టీచరు అందిస్తారు. ఈ విధంగా ప్రతినెలలో కనీసం 4 మార్లు (వారానికి ఒకసారి) రిసోర్స్ టీచరు తన మండలంలో తాను ఎంపిక చేసుకున్న తీవ్ర, అతితీవ్ర వైకల్యం గల పిల్లలకు 'ఇంటి వద్దనే విద్య'ను అందిస్తారు. ఈ విధంగా అందించిన పిదప విద్యార్థుల స్థాయి, వైకల్య స్థితి ఆధారంగా సాధారణ పాఠశాలల్లో ప్రధాన స్రవంతిలో చేర్చి విద్యను అందిస్తారు.

8. తల్లిదండ్రులకు కౌన్సిలింగ్ : ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లల తల్లిదండ్రులకు అవసరమైన మేరకు అలా వైకల్యం కలుగుటకు గల కారణాలు, వాస్తవాలు, అపోహల గురించిన సమాచారాలను తెలియజేసి, వాస్తవాలను గ్రహించి, తగిన రీతిలో పిల్లలకు పోషణ చేయడం, పిల్లలతో మెలగాల్సిన తీరును, మెళకువలపైన అవగాహన కల్పించి, పిల్లలకు ఇవ్వాల్సిన సహాయ, సహకారాలను విశదీకరించి తెలియజెప్పడానికి తల్లిదండ్రులకు మండల స్థాయిలో గాని, క్లష్టరు స్థాయిలో గాని అనుభవజ్ఞులచే, నిపుణులచే కౌన్సిలింగ్, శిక్షణ నిర్వహించుట ద్వారా కూడ స్వేచ్ఛాపూరిత అభ్యసన వాతావరణాన్ని కల్పించవచ్చు.

9. ఎస్కార్టు అలవెన్సు : సెరిబ్రల్ పాల్సీ పిల్లలు చక్రాల కుర్చీ సహాయంతో బడికి హాజరగుటకు గాను వారిని బడికి తీసుకువచ్చి, ఇంటికి తీసుకొని వెళ్లే వారికి నెలకు కొంత మొత్తం (Amount) ఎస్కార్ట్ అలవెన్సుగా ఇవ్వడం వల్ల విలీన విద్యా వాతావరణాన్ని కల్పించవచ్చు.

10. ఉపాధ్యాయులకు వృత్యంతర శిక్షణ (Inserveice Training) : తరగతి గదిలో ఉపాధ్యాయుడు ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలను గుర్తించి, వారి వైకల్య లక్షణాలు, స్వభావాన్ని తెలుసుకోవాలి. సాధారణ తరగతి గదిలో ఉపాధ్యాయుడు వారితో మెలిగినప్పుడు తీసుకోవాల్సిన జాగ్రత్తల గురించి, వారి అభ్యసనానికి పాటించవలసిన మెలకువల పట్ల, బోధనా మెలకువలు గురించి, సాధారణ విద్యార్థులకు చేయవలసిన సూచనలతో పాటు ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలు చదువడంలో, రాయడంలో, గణిత సంబంధ ప్రక్రియల్లో, ఏకాగ్రతను పాటించడంలో, పిల్లలు చేసే దోషాలను సరిచేయడానికి తీసుకోవలసిన అంశాలపై ఉపాధ్యాయుల్ని సంసిద్ధుల్ని చేయడానికి జాతీయ స్థాయి సంస్థలచే (NIMH, NIVH) వృత్యంతర శిక్షణా కార్యక్రమాలను నిర్వహించడం ద్వారా స్వేచ్ఛాపూరిత అభ్యసన వాతావరణాన్ని కల్పించవచ్చు.

11. మినహాయింపులు – సమోదు, పరీక్షల నిర్వహణ : "Zero Rejection Policy" ప్రకారం ఏ ఒక్క బడి ఈడు బాలిక, బాలుడు బడిబయట ఉండరాదు. పిల్లవానికి ఉన్న వైకల్యం, వైకల్య శాతాన్ని బట్టి ప్రభుత్వం నుంచి సహాయం పొందుతున్న పాఠశాలల్లో ప్రవేశాన్ని అడ్డుకోరాదు. వైకల్యం గల పిల్లలు 6 సంవత్సరాల వయస్సుకు బదులుగా 9 సంవత్సరాల వరకు సాధారణ పాఠశాలల్లో చేర్చుకోవడానికి అర్హులు. అలాగే 18 సంవత్సరాల వయస్సు వరకు పాఠశాలల్లో చదువు కొనసాగించడానికి అర్హులు. అలాగే పరీక్షలు రాయడంలో, మినహాయింపుగాని, Scribe సహాయంతో పరీక్షలను రాయడంగాని, ఉత్తీర్ణతా శాతంలో కొంత మినహాయింపును, హాజరులో కూడ మినహాయింపును కలిగించి ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలు స్నేహపూర్వక అభ్యసనాన్ని పొందడానికి ప్రోత్సహించవచ్చు.

12. ఉపకార వేతనాలు : ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలు తమ విధ్యాభ్యాస కాలంలో ఆర్థిక సమస్యలు ఎదుర్కొనకుండా వారికి ప్రభుత్వం G.O.Ms. No. 44 , తేది : 24-11-2008 ప్రకారం 1 నుండి 10 వ తరగతి వరకు చదివే విద్యార్థులకు 1. నెల వారి స్కాలర్‌షిప్‌లు, 2. శారీరక వైకల్యం గల వారికి ట్రాన్స్‌పోర్ట్ అలవెన్స్, 3. రీడర్ అలవెన్స్, 4. ఆర్థోపెడిక్ సహాయ ఉపకరణాలకు ప్రత్యేకంగా కొంత మొత్తంలో ఉపకార వేతనాలుగా అందజేస్తున్నది. దీన్ని సరియైన సమయంలో వారికి అందేటట్లుగా పాఠశాలల యాజమాన్యాలు తగిన చొరవ తీసుకొన్న ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలు విలీన విద్యను స్వేచ్ఛాయుత వాతావరణంలో కొనసాగించెదరు.

13. కార్యక్రమాల పర్యవేక్షణ : స్నేహపూర్వక, విలీన అభ్యసన వాతావరణం కల్పించడానికై పైన సూచించిన కార్యక్రమాలు సజావుగా, ప్రణాళికా బద్ధంగా పర్యవేక్షించాలి. పరిశీలనాంశాలను అవసరమైనచో విద్యార్థులకు, ఉపాధ్యాయులకు, తల్లిదండ్రులకు తోటి విద్యార్థులకు తెలియజేసి, తగు చర్యలు చేపట్టాలి.

నమ్యతా ప్రణాళిక (Flexible Planning)

ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలు స్వేచ్ఛాపూరిత అభ్యసనాన్ని కొనసాగించడానికి ఈ కింది అంశాల ప్రణాళికలు నమ్యతతో కూడి ఉండాలి.

1. సంసిద్ధతా ప్రణాళిక
2. అభ్యసనా ప్రణాళిక
3. పరీక్షలకు సంసిద్ధులయ్యే ప్రణాళిక
4. ఫలితాలకు సంబంధించిన ప్రణాళిక

విద్యార్థులు ముందుగా అనుకున్న ప్రకారంగా అన్ని పనులు సవ్యంగా జరుగకపోవచ్చు. కావున ప్రణాళికలు పూర్తిగా కఠినం (Rigid) గా ఉండకుండా అవసరమైనచో మార్పులు చేర్పులు చేసుకొన్నట్లుగా నమ్యతతో (Flexible) కూడి ఉండాలి.

అలాగే ఉపాధ్యాయులు వీరి గురించి చేసే 1. సంస్థాగత ప్రణాళిక (Institutional Plan) 2. విద్యావిషయక ప్రణాళిక (Academic Calendar) 3. బోధనాప్రణాళిక (Teaching Plan) లను కూడా సమయ సందర్భాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని మార్చుకోవడానికి వీలుగా ఉన్నచో వైకల్యం గల పిల్లలు, సాధారణ పిల్లలతో పాటు స్నేహ పూర్వక, విలీన అభ్యసన వాతావరణంలో కొనసాగుతారు. అలా కాకుండా ప్రణాళికలు కఠినం (Rigid) గా ఉంటే పిల్లలు పాఠశాలలో నిరాశకు లోనై, ఇమడ లేక పాఠశాలకు దూరమయ్యే ప్రమాదం ఉంటుంది.

4.5.5 తరగతి గది నిర్వహణ (Classroom Management)

పిల్లలు తరగతి గదిలోకి ప్రవేశించడానికి ర్యాంపు లాంటి సౌకర్యాలు కల్పించడమే కాకుండా ప్రజాస్వామ్యయుత తరగతి గది వాతావరణాన్ని కల్పించడం అనేది విలీన విద్యలో ముఖ్యమైనది. ఇది స్వేచ్ఛా, స్నేహపూర్వక అభ్యసన వాతావరణాన్ని కల్పించడంలోను, ఆ పిల్లలు అభ్యసనాన్ని కొనసాగించడంలోను కీలక భూమికను పోషిస్తుంది. కింది అంశాలపై ఉపాధ్యాయుడు దృష్టి పెట్టి అమలు పరచాలి.

- ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలు తరగతిలో వారికి అనుకూలంగా ఉండే ప్రదేశంలో కూర్చోవడానికి ఏర్పాట్లు చేసి అనుమతించాలి.
- నల్లబల్లను వారికి అన్ని విధాలుగా అందుబాటులో ఉండేటట్లుగా చూడాలి.
- తోటి విద్యార్థులను వీరి పట్ల సహానుభూతి (Empathy) తో మెలిగేటట్లు చూడాలి.
- తగిన గాలి, వెలుతురుతో కూడి ఆకర్షణీయ తరగతి గది వాతావరణాన్ని కల్పించాలి. రంగు, రంగుల చిత్రాలతో కూడిన బోధనోపకరణాలను ప్రదర్శించాలి.
- బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలో వీరు పాల్గొనేటట్లుగా ప్రణాళిక తయారు చేసుకోవాలి.
- Pictures Discription చిత్రాల ద్వారా విద్యాబోధన చేయాలి.
- తరగతి గదిలో చెప్పిన అంశాన్ని పలుసార్లు చెప్పి నేర్పించడానికి (Repeated Learning) ప్రాధాన్యం ఇవ్వాలి.
- విద్యా బోధనలో వారు సాధించిన ప్రతి పనికి ప్రోత్సహిస్తూ బహుమతులు ఇవ్వాలి.
- వీరికి ప్రతి విషయాన్ని ప్రయోగాత్మకంగా చేసి Learning by doing ద్వారా నేర్పించాలి.
- అభ్యసనలో వివిధ జ్ఞానేంద్రియాలు పాల్గొనటం చాలా అవసరం. కాబట్టి వీరికి చూడటం, వినటం, చెప్పటం, అనుభవించటం లాంటి అనేక పనులకు అవకాశం ఇవ్వాలి.

- సంజ్ఞలు లేదా సూచనలు చేస్తూ తోటి విద్యార్థులను సహాయం అందించమని ప్రోత్సహించాలి, పర్యవేక్షించాలి.
- వీరికి అనుకరణ (Imitation) ద్వారా నేర్చుకోవడానికి, నేర్చుకొన్న దాన్ని ప్రదర్శించే అవకాశాలు కల్పించాలి.
- నెమ్మదిగా నేర్చుకునే వారిని కించపరచకూడదు. తనంతట తాను వృద్ధిలోకి వచ్చే ప్రయత్నం చేస్తున్నాడని గర్వపడాలి. ప్రశంసించాలి.
- చిన్న చిన్న పాటలు, పద్యాలు పాడటం, నటించడం నేర్పాలి.
- వివిధ రకాల పనులను కొద్ది కొద్ది మార్పులతో ఇచ్చినట్లైతే వారిలో ఏకాగ్రత నిలకడగా ఉంటుంది.
- సన్నివేశాలు, చిత్రాలు, సంభాషణలు, ప్రశ్నల ద్వారా విషయాలను వివరించడానికి, ప్రోత్సహించడానికి అవకాశమిస్తూ ప్రోత్సహించాలి.

సమ్మిళిత పాఠశాలలు (Inclusive Schools)

ప్రత్యేక విద్య అనేక ప్రత్యేకతలను కలిగి ఉన్న వ్యయప్రయాసలతో కూడినది. వీటిని అధిగమించడానికి 1986 NPE సమైక్య విద్యను ప్రోత్సహించింది. సాధారణ పాఠశాలలోనే ప్రత్యేక వసతులతో కూడిన తరగతి గదిని ఏర్పాటు చేయడమే సమైక్య విద్య. దీనినే 'విలీన విద్య' లేదా 'సహిత విద్య' అని కూడా అంటారు. ఈ పాఠశాలలు ప్రత్యేక విద్య లోపాలను అధిగమించి అన్ని అవసరాలు గల విద్యార్థులందరికి సాధారణ పాఠశాలల మాదిరిగా విద్యనందిస్తాయి.

పిల్లలు కలిసి అభ్యసించినప్పుడే బాగా అభ్యసించగలరు. వికలాంగత్వాన్ని పక్కన పెడితే పిల్లలు తరగతి గదిలోనికి ప్రవేశించేటప్పుడు సముదాయ లక్షణాలను కూడా తమతోపాటు తెస్తున్నారని గమనించాలి. "ఉత్పాదక సముదాయ సభ్యులు అయ్యేలా పిల్లలందరినీ అభివృద్ధి చేసే తరగతి గది ప్రతిబింబమే పాఠశాల". తీవ్రమైన వైకల్యంతో బాధపడే పిల్లలు సైతం సముదాయంలోనే నేర్చుకుని తీరాలి. ఈ నేపథ్యంలో ఆవిర్భవించిందే సమ్మిళిత విద్య.

రకరకాల విద్యార్తులు స్పందించే విధంగా పాఠశాలలను రూపొందించడమే సమ్మిళిత విద్య లక్ష్యం. సమ్మిళిత విద్యా పాఠశాలలు విద్య అన్నిరకాల విద్యార్థులూ సమానంగా పాలుపంచుకునే విధంగా సర్వవ్యాపకం ఉండాలని విశ్వసిస్తాయి. ఎవరినీ వదిలిపెట్టకూడదు. ఎవరికీ విడిగా, ప్రత్యేక విద్య ఉండకూడదు. సాధారణ పాఠశాల విద్యే విభిన్న విద్యార్థుల అవసరాలకు స్పందించగలిగేటట్లుగా తగినంత అనుకూలంగా ఉండాలి.

- సమ్మిళితం అంటే ప్రత్యేక అవసరాలు కలిగిన పిల్లల అవసరాలను తీర్చడంతో పాటు సాంఘిక, సాంస్కృతిక, ఆర్థిక పరమైన పిల్లల వైవిధ్య అవసరాలను తీర్చేది.
- ప్రతి అభ్యాసకుడు ఒక ప్రత్యేకమైన వాడని, విభిన్న అభ్యసన అవసరాలు ఉంటాయని ఉపాధ్యాయుడు భావించి తదనుగుణంగా అభ్యసన వ్యూహాలు రూపొందించుకోవాలి.

నిర్వచనం

"సమ్మిళిత విద్య" అంటే "అభ్యసన, సాంస్కృతిక, సామాజిక కార్యక్రమాలలో అభ్యాసకులందరి భాగస్వామ్యాన్ని పెంచుతూ, వారి విభిన్న అవసరాలను తీరుస్తూ, వారిని తరగతి గది ప్రక్రియలకు, పాఠశాల నుంచి దూరం కాకుండా చూసే నిరంతర ప్రక్రియ". దీనికి పిల్లల వయస్సు, స్థాయికి తగినట్లుగా విషయాన్ని, పద్ధతులను, నిర్మాణాలను, వ్యూహాలను తగిన రీతిగా మార్పు చేసుకొంటూ విద్యనందించే బాధ్యత నియత పాఠశాలలు తీసుకోవాలి. – యునెస్కో

'సమ్మిళిత విద్య' కేవలం "నిర్దిష్ట సమూహానికి చెందిన పిల్లల విద్యకు మాత్రమే పరిమితం కాదు. ఇది అందరి అభ్యసనను, భాగస్వామ్యాన్ని ప్రోత్సహిస్తుంది." అందరు అంటే పాలకులు, పిల్లలు, వారి తల్లిదండ్రులు, పాఠశాల సిబ్బంది, సమాజం. - CSIE UK (Centre for Studies on Inclusive Edn.)

సమ్మిళిత విద్య – ప్రాముఖ్యం

ప్రతి విద్యార్థికీ చదివే హక్కు ఉంది. చదవవలసిన అవసరం ఉంది. సాధారణ పిల్లలతో పాటు వైవిధ్య సామర్థ్యాలున్న వారిని ఒకే రకమైన పాఠశాలలకు ఆహ్వానించి రేపటి సమాజానికి ప్రతీకలుగా తయారుచేయవలసిన అవసరం ఉంది.

ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలకు ప్రత్యేకంగా విద్యను అందించినప్పుడు వారి అవసరాలకు తగినట్లుగా బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు చేపట్టినప్పటికీ, భవిష్యత్ సమాజంలో మిగతావారితో కలిసి జీవించడంలో సమస్యలు ఎదుర్కొనవచ్చు. కానీ సమ్మిళిత విద్య కార్యక్రామాల్లో అందరూ కలిసి ఉండటం వల్ల అది భవిష్యత్‌తో మంచి సర్దుబాటుకు దోహదం చేస్తుంది.

విద్యను అనేక కోణాల నుంచి చూసి అనేక రకాలయిన పాఠశాలలు ఏర్పాటు చేయడం కంటే అందరి విద్యార్థులను ఒకే గొడుగు కాడికి రప్పించి, వారి వైవిధ్య సామర్థ్యాలకు అనుగునంగా ఊతమివ్వడం వల్ల వారు పరస్పర చర్యలు, సెమినార్‌లు, సూచనలు, సమవయస్కుల బోధన లాంటి పద్ధతుల్లో విద్యను అభ్యసిస్తారు. పిల్లలందరి సామర్థ్యాలను అర్థం చేసుకొని పరస్పరం వారు నేర్చుకొన్న విలువలు ఆధారంగా శాంతియుత జీవనం గడపడానికి సమ్మిళిత విద్య / పాఠశాలలు దోహదం చేస్తాయి.

ఇలా సమ్మిళితంగా ఉంచడంవల్ల ఒకరి కష్టనష్టాలను మరొకరు అవగాహన చేసుకొని, భవిష్యత్ సమాజంలో అటువంటివారు ఎదురైనప్పుడు సరైన సహాయక చర్యలు, తోడ్పాటును అందిస్తారు. సమ్మిళిత విద్యవల్ల ఈ రకమైన విలువలు విద్యార్థుల్లో పెంపొందుతాయి. సమ్మిళిత పాఠశాలల వల్ల పిల్లలందరూ ఒకరి సహాయంతో మరొకరు ఒత్తిడి లేకుండా చురుగ్గా పాల్గొని సార్వత్రిక విద్యను పొందుతారు.

సమ్మిళిత (విలీన) విద్యలో వ్యూహాత్మక బోధనలు
(Teaching strategies in inclusive Education)

ప్రత్యేక అవసరాలు / అభ్యసన వైకల్యం ఉన్న విద్యార్థి బోధనలో ఒక క్రమ పద్ధతిలో లక్ష్యాలను ఏర్పరచుకోవాలి. బోధించవలసిన అంశాలను చిన్న చిన్న భాగాలుగా విడగొట్టాలి. వాటిని ఒక వరుసక్రమంలో ఏర్పాటు చేసి బోధించే పద్ధతిని కార్య విశ్లేషణ (Task analysis) అంటారు.

సమ్మిళిత విద్యలో ఈ కింది వ్యూహాత్మక బోధనలు ఉపయుక్తంగా ఉంటాయి.

1. చిన్న సముదాయ బోధన
2. సహ విద్యార్థి శిక్షణ
3. పునర్బలనాలు
4. అత్యల్ప నిర్బంధ వాతావరణం
5. ఆటంకాలు లేని వాతావరణం

1. చిన్న సముదాయ బోధన (Small group instruction) **:** చిన్న సముదాయ పద్ధతి అనేది సమ్మిళిత విద్యను సమర్థవంతంగా చేయడానికి, ఉపయోగపడే ఒక బోధన పద్ధతి. ఈ పద్ధతిని ఉపయోగించే ముందు బోధనాభ్యసన కింద చక్కగా జరగడానికి ఉపాధ్యాయులు తరగతిలోని విద్యార్థులను చిన్న సమూహాలు చేయడంలో నైపుణ్యం పొంది ఉండాలి. వారు సమూహాల్లో ఏ విధంగా పనిచేయాలో బోధించాలి. ఈ పద్ధతి ప్రారంభించే ముందు ఈ కింది సూచనలు పాటించాలి.

1. ముందుగా తెలివైన ఇద్దరు విద్యార్థులను ఎన్నుకోవాలి.
2. ఒక తెలివైన విద్యార్థిని ఒక మానసిక వైకల్యం ఉన్న విద్యార్థితో జతపరచాలి.
3. ఒక్కొక్కరికి ఒక ప్రత్యేకమైన కార్యం ఇవ్వాలి ఉదా: సామాన్యశాస్త్రం ప్రదర్శన వంటి తరగతి బయట పూర్తి చేసే కార్యం.
4. రెగ్యులర్ తరగతి పని నుంచి వారికి మినహాయింపు కల్పించాలి. వారు చేయవలసిన కార్యం వారే ఎన్నుకొనే విధంగా ఉండాలి.
5. విద్యార్థులు బాగా చేసిన పనిని మెచ్చుకొని ప్రోత్సహించాలి.

6. ఈ విధంగా విద్యార్థులే ఎన్నుకొన్న కార్యాన్ని ఇతరులు ఇచ్చే సలహాలు విమర్శలను స్వీకరించడానికి సంసిద్ధులై ఉండాలి.

7. క్రమంగా ఈ పద్ధతి 5 లేదా 6 వారాల వరకు కొనసాగించాలి. ఈ విధంగా ఎక్కువ సమూహాలను ఏర్పరచాలి.

2. సహ విద్యార్థి శిక్షణ (Peer tutoring) **:** విద్యార్థులు ఒకరికొకరు బోధించుకోవడానికి శిక్షణ ఇవ్వడం. ఒకరికొకరు చిన్న సమూహాలలో వ్యక్తిగత బోధన జరపడానికి అవకాశం కల్పించడం. సహవిద్యార్థి శిక్షణ అంటే ఇద్దరు, ముగ్గురు మరికొన్ని సార్లు నలుగురు లేదా అయిదుగురు కలసి ఒకే కార్యం (task) మీద పనిచేయడం. సాధారణంగా ఒక విద్యార్థి మరొక విద్యార్థికి బోధిస్తారు. సహవిద్యార్థి శిక్షణ అనేది పరస్పర బోధన. ఈ పద్ధతి చక్కగా అనుసరించడానికి ఉపాధ్యాయులు కృషి చేయాలి.

3. పునర్బలనాలు (Reinforcements) **:** సాధారణంగా పిల్లల్లో ఒక పనిపై ఆసక్తిని, ఉత్తేజాన్ని కలిగించడానికి ప్రోత్సాహం అవసరం. ఇటువంటి ప్రోత్సాహం మానిసక వైలక్యం ఉన్న పిల్లలకు మరింత అవసరం. మానసిక వైకల్యం ఉన్న పిల్లలు పనులు నేర్చుకోవడం, నేర్చుకున్న పనులు తరచూ సాధన చేయడం అనే అంశాలు ఈ ప్రోత్సాహాన్ని బట్టి ఉంటాయి. ఈ ప్రోత్సాహం కోసం శిక్షణ నిపుణులు ఇచ్చే ప్రోత్సాహకాలనే పునర్బలనాలు (Reinforcements) అంటారు. బోధించే కార్యక్రమంలో ప్రాధాన్యపరంగా ముఖ్యమైన అంశం ఇదే. పునర్బలనాలు 3 రకాలు.

1. ప్రాథమిక పునర్బలనాలు (Primary Reinforcement) **:** ఇవి జీవితానికి అవసరమైనవి శక్తివంతమైనవి. ఉదా: ఆహారం, పానీయం, నిద్ర మొదలైనవి.

2. గౌణ పునర్బలనాలు (Secondary Reinforcement) **:** ఇవి ప్రాథమిక పునర్బలనాలతో జత చేయడం వల్ల ఏర్పడే పునర్బలనాలు.

3. సాంఘిక పునర్బలనాలు (Social Reinforcement) **:** వీటికి ఉద్వేగ స్థాయిలో (Emotional level) ప్రాముఖ్యం ఉంటుంది. ఉదా: పొగడ్త, చిరునవ్వు, అభినందన, కౌగిలింత మొదలైనవి.

గౌణ, సాంఘిక పునర్బలనాలు చాలా సౌకర్యంగా, సులభంగా లభించేవిగా, అంగీకరించేవిగా ఉంటాయి. కాని సంతృప్తికరంగా వీటికి ప్రాథమిక పునర్బలనాలకంటే తక్కువ ప్రాముఖ్యం ఉంటుంది. తీవ్ర మానసిక వైకల్యం ఉన్న వారికి ప్రాథమిక పునర్బలనమే తగింది.

పునర్బలన సూత్రాలు

1. పునర్బలనం విద్యార్థి లక్ష్యాన్ని, ఆ ప్రవర్తన ప్రదర్శన తీరును బట్టి ఉంటుంది.

2. ప్రవర్తన ఆశించినట్లుంటే వెంటనే పునర్బలనాన్ని అందించాలి.

3 . ప్రాథమిక దశలో ప్రవర్తన ఆశించిన రీతిలో ఉన్న ప్రతిసారి పునర్బలనాన్ని ఇవ్వాలి.

4 . ఒకసారి ఒక ప్రత్యేక నైపుణ్యాన్ని నేర్చుకొన్న తరవాత, ఉపాధ్యాయుడు తరచూ పునర్బలనాన్ని ఇవ్వాలి.

5 . ఎప్పుడూ ఒకసారి వీపు తట్టిగాని, పొగిడి కాని వస్తువు ఇవ్వాలి. క్రమేణా వస్తువుల ప్రాముఖ్యాన్ని తగ్గించి, ఉపాధ్యాయుడు తన ప్రవర్తన ద్వారా విద్యార్థిని ఆకర్షించుకోగలగాలి. అటువంటి పునర్బలనానికే అధికార ప్రాధాన్యం ఇవ్వాలి.

4. అత్యల్ప నిర్బంధ వాతావరణం (Least Restrictive environment) **:** అత్యల్ప నిర్బంధ వాతావరణం అంటే మానసిక వికలాంగులైన విద్యార్థులు సమ్మిళిత విద్యలో సాధారణ బాలబాలికలతో కలిసి వీలైనంతవరకు చదువుకోవడానికి అవకాశం కల్పించడానికి వారిని వీలైనంత తక్కువ నిర్బంధ వాతావరణంలో ఉంచాలి.

1. మానసిక వైలక్యం ఉన్న వారిని కూడా సాధారణ పిల్లలతో కలిపినట్లయితే వారిలో సామాజీకరణ పెరుగుతుంది.

2. మానసిక వైలక్యం ఉన్న విద్యార్థులు కూడా ఇతర పిల్లలతో సమానంగా విద్యను అభ్యసిస్తూ అన్ని అభ్యసన కృత్యాలతో పాలు పంచుకోవడానికి వీలవుతుంది.

3. దీనివల్ల వారికి సమాజంలో వ్యక్తిగత జీవితం గడపడానికి అవకాశం కల్పించవచ్చు.

మానిసక వైకల్యం ఉన్న వారిని నిర్బంధించకుండా వారిని కూడా ఇతర పిల్లలతో కలసి చదువుకోవడానికి, ఆడుకోవడానికి, ఇతర పనులు చేయడానికి అవకాశం కల్పించాలి. ఆ విధంగా చేయడంవల్ల వారు కూడా సమాజంలో కలసి నూతన వ్యక్తులుగా జీవించడానికి వీలవుతుంది.

మానసిక వైలక్యం ఉన్న వారిని నిర్బంధించకుండా వారిని కూడా ఇతర పిల్లలతో కలసి చదువుకోవడానికి, ఆడుకోవడానికి, ఇతర పనులు చేయడానికి అవకాశం కల్పించాలి. ఆ విధంగా చేయడంవల్ల వారు కూడా సమాజంలో కలసి నూతన వ్యక్తులుగా జీవించడానికి వీలవుతుంది.

5. ఆటంకాలు లేని వాతావరణం (Barrier free environment) **:** మానసిక వైలక్యం ఉన్న పిల్లలకు ఆటంకం లేని వాతావరణం కల్పించడం ఎంతో అవసరం. సాధారణ పిల్లలతో కలిసి పాఠశాలలకు వెళ్ళడానికి, రావడానికి పాఠశాలలో ఎటువంటి ఆటంకాలు లేకుండా ఉండాలి. ఉదాహరణకు పాఠశాల భవనం లోపలికి వెళ్ళడానికి, బయటకు రావడానికి, తరగతి గది లోపలి ప్రదేశంలో, లైబ్రరీలో, అసెంబ్లీ హాలు, ఆడిటోరియమ్ మూత్రశాల, భోజనగది / కాంట్యీన్, ఆటస్థలాలలో ఈ విద్యార్థులకు ఆటంకాలు లేని వాతావరణం కల్పించాలి.

మానసిక వైకల్యం ఉన్న విద్యార్థులు సాధారణ పాఠశాలలో ఎలాంటి ఆటంకాలు లేకుండా విద్యభ్యసించడానికి ఈ క్రింది అంశాలను దృష్టిలో ఉంచుకోవాలి.

1. పాఠశాల లోపలకు, బయటకు వెళ్ళే మార్గం
2. నడిచేటప్పుడు చేతులతో పట్టుకొని నడవడానికి వీలుగా (Hand rails)
3. తలుపులు, వాకిలి
4. నేల జారుడుగా లేకుండా
5. వసారా, చుట్టుపక్కల ప్రదేశాలు
6. సమాచార బల్ల (Information boards) గుర్తు పలక (Signages)
7. కాంతి, శబ్దం
8. మూత్రశాల
9. ఆటస్థలం
10. తాగునీటి సదుపాయాలు
11. అత్యవసర సమయంలో నేర్పుతో తప్పించుకోవడానికి

ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలకు స్నేహ పూర్వక, విలీన అభ్యసన వాతావరణాన్ని కల్పించడంలో ముందుగా ఎవరెవరిని ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలుగా గుర్తిస్తారో గమనించాం. సాధారణ పాఠశాలలో విలీన విద్య ఆవశ్యకతను ప్రత్యేకంగా వీరికి విద్యను అందించడం వల్ల పరిణామాలను తెలుసుకొన్నాం. భారత ప్రభుత్వం ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలకు కల్పించిన వసతుల గురించి చర్చించాం. విలీన విద్య వల్ల విద్యార్థులకు కలిగే ప్రయోజనాలను, బహుళ వనరుల కల్పనా ప్రక్రియల గురించి అధ్యయనం చేశాం. అలాగే 1.చిన్న సముదాయాల బోధన, 2.సహ విద్యార్థి శిక్షణ, 3. పునర్బలనాలు, 4.అత్యల్ప నిర్బంధ వాతావరణం, 5.ఆటంకాలు లేని వాతావరణం వంటి బోధనా వ్యూహాలను ఉపాధ్యాయులు విలీన విద్యలో ఉపయోగించినచో స్నేహపూర్వక అభ్యసనం జరుగుతుంది.

ముఖ్యాంశాలు

- విద్యార్థులందరూ అభ్యసిస్తారు. కాని అందరి సాధన ఒకే రకంగా ఉండదు. కొంత మంది పిల్లలు వేగంగా నేర్చుకుంటే మరికొంత మంది పిల్లలు మందకొడిగా నేర్చుకుంటారు. ఇలా నేర్చుకోవడంలో వైవిధ్యానికి కారణాలైన వాటినే కారకాలుగా పేర్కొన్నారు. వాటిలో ముఖ్యమైనవి పరిపక్వత – తగినంత శారీరక మానసిక పరిపక్వత

వస్తేగాని విద్యార్థులు నేర్చుకోలేరు. అందువలన ఉపాధ్యాయులు విద్యార్థుల పరిపక్వతలను దృష్టిలో ఉంచుకొని బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలను కల్పించాలి.

- ఉద్వేగాలూ ఉద్వేగ వికాసం పొందిన వ్యక్తులు సర్దుబాటు చేసుకుంటూ, తొందరగా అభ్యసిస్తారు. ఋణాత్మక ఉద్వేగాలున్న వారిక కంటే ధనాత్మక ఉద్వేగాలు కొంత వరకు అభ్యసనకు దోహదపడతాయి. చక్కని అభ్యసన వాతావరణం, పాఠశాల, ధనాత్మకంగా ఆలోచిస్తూ, ప్రోత్సహించే ఉపాధ్యాయులు అభ్యసన వేగంలో తోడ్పడతారు.
- కుటుంభ సభ్యులు, స్నేహితులు ముఖ్యంగా ఉపాధ్యాయులు పిల్లలను ప్రేరేపిస్తే అభ్యసన వేగం ఎక్కువౌతుంది. విద్యార్థులలో విభిన్న అభిరుచులుంటాయి.
- పిల్లలను ఉద్దేశించిన పాఠ్యాంశాలు వారికి ఏ విధంగా ఉపయోగపడతాయో తెలిపి వాటిపై అభిరుచిని కలిగిస్తే చక్కగా నేర్చుకుంటారు.
- పిల్లలను ఉద్దేశించిన పాఠ్యాంశాలు వారికి ఏ విధంగా ఉపయోగపడతాయో తెలిపి వాటిపై అభిరుచిని కలిగిస్తే చక్కగా నేర్చుకుంటారు.
- పిల్లల్లోని సహజ సామర్థ్యాలను తెలుసుకొని వారిని ఆయా రంగాలలో ప్రోత్సహిస్తే ఎక్కువ కష్టపడకుండానే ఆయా రంగాలలో రాణిస్తారు. కుటుంబానికి, పాఠశాలకు, సమాజానికి, దేశానికి గర్వకారణంగా నిలుస్తారు. వారిలో ఉన్న సహజ సామర్థ్యాలకు అనుగుణంగా ధనాత్మక వైఖరిని రూపొందించి వాటిపై అభిరుచి కలిగే విధంగా ఉపాధ్యాయులు తల్లిదండ్రులు కృషి చేస్తే గొప్ప వ్యక్తులుగా తీర్చిదిద్దబడతారు.
- అభ్యసనలో అతి ముఖ్యమైన అంశం స్మృతి, గడిచిన పాఠ్యాంశాన్ని గుర్తించుకోకుండా దానిపై ఆధారపడి ఉండే మరొక పాఠ్యాంశాన్ని బోధించినట్లయితే మన శ్రమ వృధా అవుతుంది. జ్ఞాపకం పెంచే పద్ధతులను ఖచ్చితంగా పాఠిస్తే, విస్మృతి తగ్గి స్మృతి పెరుగుతుంది. కొన్ని విషయాలు కొంత వరకు మాత్రమే గుర్తించుకొని తరువాత మర్చిపోవాలి. వేటిని దీర్ఘకాలికంగా గుర్తించుకోవాలో, వేటిని స్వల్పకాలంగా గుర్తించుకోవాలో అభ్యాసకులే నిర్ణయించుకోవాలి.
- పుట్టింది మొదలు చనిపోయేంత వరకు అభ్యసనం జరుగుతుంది. ఇది అనేక రకాలుగా ఉండవద్దు. నియత పద్ధతిలో ఉద్దీపనకు ప్రతిస్పందన అనే పద్ధతిలో అభ్యసనం జరుగుతుందని ఇవాన్ పావ్‌లోవ్ తన ప్రయోగం ద్వారా నిరూపించి అవసరమైన ప్రవర్తనా మార్పును పునర్బలనం చేయడం వలన తీసుకు రావచ్చుని, చెడు అలవాట్లను విలుప్తీకరణం వల్ల మాన్పించవచ్చని తెలిపినాడు.

- స్కిన్నర్ ఎలుక మీద చేసిన తన పరిశోధన వల్ల ప్రతీ వ్యక్తి చురుకుగా ఏదో ఒక పని చేస్తూనే ఉంటాడని, మంచి పనిని బహుమతులిచ్చి ప్రశంసించడం వలన ఆ ప్రవర్తన అభివృద్ధి చెంది అభ్యసనానికి దారి తీస్తుందని తెలిపారు. ప్రతిస్పందనను ఉద్దీపనలు ఇవ్వడం వల్ల ప్రవర్తనా మార్పు జరుగుతుందని తెలిపారు. స్వీయ అభ్యసనానికి పునాది వేశారు.

- థార్న్డైక్ ప్రతిపాదించిన యత్నదోష పద్ధతిలో విద్యార్థులు స్వయంగా అభ్యసించగలరని తప్పులు చేస్తూ సరిదిద్దూకుంటూ అభ్యసించగలరని తెలిపారు. సంధానాల వలన అభ్యాసం జరిగి పునర్బలనం జరుగుతుందని తెలిపారు. సంసిద్ధతలను కలిగించడం, అభ్యాసం చేయడం, చక్కని ఫలితాలు కనుక వచ్చినట్లయితే తిరిగి పునర్బలనం వలన కొత్త విషయాలు నేర్చుకోగలరని తెలిపెను.

- గెస్టాల్ట్ వాదులు చింపాంజీలపై ప్రయోగాలు చేసి అంతర్ దృష్టిని ఉపయోగించి నేర్చుకోగలరని నిరూపించారు. సమస్య సాధన మొత్తం పరిస్థితులపై ఆధారపడి ఉంటుందని, సమస్యకు పరిష్కారం హఠాత్తుగా కలుగుతుందని, సామాన్యులున్న సమస్యలు పరిష్కరించడం సులువైనదని, సమస్యా పరిష్కారంలో అనుభవం, శిక్షణ తోడ్పడుతుందని తెలియజేసాడు.

- మిల్లర్, డోలార్డ్‌లు ప్రతిపాదించిన, బండూరా సమర్థించిన పరిశీలనాభ్యసనంలో సమస్యకు తనవద్ద పరిష్కారం లేనప్పుడు వ్యక్తులు ఏ విధంగా ప్రతిస్పందించి పరిష్కరించుకున్నారో పరిశీలించి, అనుకరించడం వల్ల తమ సమస్యలను పరిష్కరించు కుంటారని తెలిపెను.

- అభ్యసనలో పునరావృతం పాత్ర అతి ప్రాముఖ్యమైనది. అభ్యాసం లేదా పునరావృతం లేకుండా అభ్యసనం కష్టసాధ్యమని అన్ని అభ్యసన సిద్ధాంతాలు తెలుపుతున్నాయి.

- ఉపాధ్యాయ కేంద్రీకృత బోధన కంటే విద్యార్థి కేంద్రీకృత బోధన చాలా మెరుగైందని అనేక ప్రయోగాలు తెలుపుతున్నాయి.

3. విలీనం – తరగతి గది యాజమాన్యం

(Inclusion and Classroom management)

Objectives : **లక్ష్యాలు :–**

1. విలీన విద్య గురించి పూర్తి స్థాయిలో జ్ఞానాన్ని, అవగాహనను అందించడం.
2. విద్యావిలీనంలో విద్యార్థులకు సహాయం ఏవిధంగా చేయాలో తెలియజేయడం.
3. సంఘటిత పాఠశాలల లక్షణాలు తెలపడం మరియు సమ్మేళిత పాఠశాలలో అవసరమైన మద్ధతు, సేవలు గురించి వివరించడం.
4. విలీన విద్యా తరగతులు యందు ఉపాధ్యాయుని పాత్రను తెలియజేయడం మరియు బోధనలో వ్యూహాలు వివరించడం.
5. ఏకతరగతి మరియు బహుళ తరగతి పరిస్థితి విధానం తెలియజేయడం మరియు బహుళ తరగతి బోధనా ప్రక్రియలు వివరించడం.
6. బహుళ – స్థాయి వ్యూహాలు గురించి జ్ఞానాన్ని మరియు అవగాహన కలిగించడం.
7. బహుళ భాషత్వం మరియు విలీనం గురించి వివరించబడును.

3.0 Introduction :-

విలీన విద్య ఒక సంక్లిష్టమైనది. దీనిని అనేక కారణాలు ప్రభావితం చేస్తాయి. ప్రత్యేక అవసరాలు వున్న పిల్లల పెరుగుదల మరియు అభివృద్ధిపై కుటుంబ, పాఠశాల మరియు సంఘం ప్రభావం ఎంతో వుంటుంది. పిల్లల అభివృద్ధి, అవసరాలు వారి పరిసరాల వనరులు, వారి సామర్థ్యంకి మధ్య అవినాభావ సంబంధం వుంటుంది. కుటుంబము, పాఠశాల మరియు సంఘం, పిల్లలలో వివిధ రకాల అంచనాలు, డిమాండ్లు, వైఖరులు, స్టీరియోటైప్స్ మరియు విలువలను వారిలో కలిగిస్తుంది. వారిలో వున్న స్వభావాన్ని, వారి నడవడికను మారుస్తుంది. విలీన విద్య అంటే కేవలం పాఠశాలలో అభ్యంతరకరమైన పద్ధతులును తీసివేయడమే కాదు. అలా అది సాధారణ పాఠశాలలకు ప్రత్యేక అవసరాలు వున్నా విద్యార్థులను పంపండం మాత్రమే కాదు. భౌతిక పరిసరాలు, కరిక్యులమ్, బోధన మరియు అభ్యసన శైలులు మరియు లక్ష్యాలను నెరవేర్చడంతో పాటు ప్రత్యేక అవసరాలు ఉన్న విద్యార్థులకు అభ్యంతరకరమైన పద్ధతులును లేకుండా చేయడం.

ప్రత్యేక అవసరాలు వున్నా అభ్యాసకులకు సమానమైన హక్కులు ఇవ్వడానికి సమాజం అయిష్టతను చూపుతుంది. విలీన విద్య అందరి భావనలలో ఒక పరివర్తన తీసుకొని వచ్చింది. ఇది ఒక వ్యూహాత్మక జోక్య భాగం (Strategic Intervention). విలీన విద్య యొక్క లక్ష్యం అభ్యాసకులకు విద్యనందించడమే కాదు. అనేక రకాలైన ఒత్తిళ్లను ఎదుర్కొనే సామార్థ్యాన్ని ఇస్తుంది. విలీన విద్య యొక్క అర్థం "సమన్వయం" కంటే గొప్పది. ప్రత్యేక అవసరాలు గల విద్యార్థులకు తమ తోటి వారి వలె సమాన పర్యావరణం మరియు అనుభవాలను అందిస్తుంది. విలీన విద్య గురించి సరైన మంచి అవగాహన ప్రత్యేక అవసరాలు గల విద్యార్థులకు గల విషయ పరిజ్ఞానం మరియు విలీన ప్రక్రియ మనకొక స్పష్టత ఎంతైనా అవసరం. వైవిధ్యం వున్న అధ్యాపకులు విలీన విద్యకు స్పందించడం క్రమంలో పాఠశాలల్లో సంస్కృతి, విధానాలు మరియు పద్ధతుల పునర్నిర్మాణం చేయాల్సిన అవసరం ఉంది.

3.1 విద్యాపరమైన విలీనం మరియు సహాయం (Academic Inclusion and Support):-

విలీన విద్య ఒక స్నేహపూర్వకమైన విధానం, పిల్లలందరినీ ఒక చోట చేర్చి అసమానతలు లేని మాంచి విద్యను పాఠశాలలో ఇచ్చే ఒక ప్రక్రియ. మన సంఘంలో వున్నా వివిధ వైవిద్యాయాలు గల ప్రత్యేక అవసరాలు వున్న పిల్లలందరికీ నాణ్యమైన విద్యను అందించాలనే ఉద్ధేశంతో విలీన విద్యను పరిచయం (మన పాఠశాలలో) చేయబడింది. విలీన విద్య అనేది కేవలం ప్రత్యేక అవసరాలు వున్న పిల్లల్ని సాధారణ నేపధ్యంలోకి అనుమతించడమే కాదు, వారిలో విద్యాపరమైన ఫలితాలు కూడా ముఖ్యమే. విలీన విద్య విధానం అనేది అత్యంత తటస్థ నిబంధనలు మరియు నిర్విజనాలు గుర్తించడమే కాదు, వైకల్యాలు వున్న పిల్లల మీద వ్యంగ్యమైన సందర్భార్థాన్ని తొలగించడం కూడా విద్య అభివృద్ధి అనేది పిల్లలందరి హక్కు.. దానిని అందించడం మన బాధ్యత.

3.1.1 సంఘటిత పాఠశాలల లక్షణాలు (Characteristics of Inclusive Schools):-

సంఘటిత పాఠశాలలు ఒక విద్యామార్పును ఆదేశిస్తున్నాయి. ఈ క్రమంలో సాంప్రదాయ పాఠశాలలు సంఘటిత పాఠశాలలుగా మారాయి. హెగర్టీ (1993) Hegarty సాధారణ పాఠశాలలో కరిక్యులంలో మార్పులు తేవాలని సూచించారు. వ్యక్తిగత అవసరాలు ప్రధాన పాఠ్యాంశాల మధ్య సమతుల్యం ఉండాలని సూచించారు.

* ప్రత్యేక అవసరాలు వున్న పిల్లల్లో ఆత్మస్థైర్యాన్ని నింపడం.
* వెనుకబడిన విద్యార్థులకు ప్రత్యేక శ్రద్ధ చూపించడం.
* బడి మానివేసి పిల్లలకు తిరిగి బడిలో చదువుకొనే సదుపాయం కల్పించడం.
* కుల, మత, మరియు లింగ బేధాలు లేని మంచి విద్యను పిల్లలందరికీ అందించడం.
* ప్రత్యేక అవసరాలు వున్న పిల్లలకు సాధారణ పిల్లలతో పాటు సమాన అవకాశాలు కల్పించడం.
* పిల్లలు మంచి వాతావరణంలో ప్రశాంతంగా విద్యను అభ్యసించేలా అవకాశాన్ని కల్పించడం.
* మంచి పౌరుడిగా భవిష్యత్తులో నిలవడానికి కావలసిన నైతిక విలువలు పిల్లలలో వృద్ధి చేయడం.
* పిల్లలకు వారి హక్కులను తెలియజేయడం మరియు వారు తమ హక్కులను వినియోగించుకొనేలా చేయడం.
* ప్రత్యేక అవసరాలు వున్న పిల్లలలో భాషా వివక్షతకు తావు లేకుండా చేయడం.
* సాధారణ పాఠశాలల విద్యే విభిన్న విద్యార్థుల అవసరాలకు అనుగుణంగా, అనుకూలంగా మార్చడం.

సమ్మేళిత (సమగ్ర) పాఠశాలలో అవసరమైన మద్ధతు సేవలు :-

(Support Services needed in inclusive School)

సమగ్ర పాఠశాలలో అర్థవంతమైన విద్యను ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలకు అందించడానికి శిక్షణ పొందిన సిబ్బంది మరియు అవసరమైన మద్ధతు సేవలు ఎంతైన అవసరం. సమగ్ర పాఠశాలలో ఈక్రింద పేర్కొన్న సమస్యలు గల పిల్లలకు కనీస మద్ధతు సేవలు మరియు పరికరాలు అవసరం.

* దృష్టి లోపం గల పిల్లలు
* వినికిడి లోపం గల పిల్లలు
* నరాలు - కండర సమస్యలు గల పిల్లలు
* అల్పజ్ఞానం గల పిల్లలు
* అభ్యసన లోపాలు గల పిల్లలు

సమ్మేళిత (సమగ్ర) బోధన వల్ల ప్రయోజనాలు :-

(Benefits of Inclusive Teaching)

✳ దీని వలన విభిన్న విద్యార్థులలో పాల్గొనడం జరుగుతుంది.

✳ వివాదాస్పద విషయాలు చర్చిస్తున్నప్పుడు తలెత్తే సమస్యలను క్షణిక సందర్భాలను తయారు చేయవచ్చు.

✳ విద్యార్థుల కోర్సుకు సంబంధించిన విషయాలను అనుసంధానించవచ్చు.

✳ విద్యార్థులు వారి ఆలోచనలు, భావాలు, ప్రశ్నలను వినిపించడం ద్వారా తరగతి గది వాతావరణంలో సౌకర్యవంతమైన అనుభూతి పొందుతారు.

సమ్మేళిత విద్యలో అవరోధాలు :-

(Barriers in Inclusive Education)

✳ మన పరిసర ప్రాంతాలలోని అన్ని పాఠశాలలో ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలకు ప్రవేశాలు కల్పించలేకపోవడం మరియు ప్రత్యేక పాఠశాలల కొరకు సూచనలు లేకపోవడం.

✳ అన్ని పాఠశాలలో ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలకు అవసరమైన సౌకర్యవంతమైన నిర్మాణాలు కల్పించలేకపోవడం.

✳ ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలకు తగినట్లుగా ఉపాధ్యాయుల శిక్షణ పొందుతారనే భావన కల్గి వుండడం.

✳ సాధారణ తరగతి గదిలో 50 నుండి 60మంది విద్యార్థులు ఉన్నట్లు అయితే అందరి విద్యార్థులపై ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకోలేకపోవడం.

✳ సాధారణంగా ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలు అభ్యసించడానికి లేదా వ్రాయడానికి ఎక్కువ సమయం తీసుకొంటారు. దీని వలన ఉపాధ్యాయులతో కసురుకోబడతారు.

3.2. విలీన విద్యాతరగతులు
(Inclusive Classroom)

3.2.0

పాఠశాలలో బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు విద్యార్థులకు అర్థమయ్యేరీతిలో, ఆహ్లాదకరమైన వాతావరణంలో జరగాలి. తరగతి గదిలో జరిగే ప్రతి క్రియలన్నీ ఆసక్తిదాయకంగా వుండాలి. తరగతి గది భౌతిక పరిసరాలు (Physical Environment) అభ్యసన ప్రక్రియపై చాలా ప్రభావాన్ని చూపుతాయి. పాఠశాలని "ఒక చిన్న సమాజంగా" వర్ణిస్తారు. అలాగే తరగతి గదిలో పిల్లలు ఒకరిని ఒకరు అవగాహన చేసుకొని, సరైన సహాయాన్ని అందించుకొంటూ వుండడం జరుగుతుంది.

విద్యాబోధన టీచింగ్ ఎయిడ్స్ ఎక్కువగా వాడడం ద్వారా పిల్లల్ని నేర్చుకొన్నది ఎక్కువ కాలం గుర్తుంటుంది. ఎక్కువసార్లు బోధించడం ద్వారా జ్ఞాపకశక్తిని మెరుగు చేయవచ్చు. బోధించేటప్పుడు బహుమతులు ఇచ్చి ప్రోత్సహించితే ఆసక్తి పెరుగుతుంది. ఏకాగ్రత పెరిగేలా బోధన ఆసక్తికరంగా వుండేలా చూడాలి.

3.2.1. విలీన విద్యా తరగతులలో ఉపాధ్యాయుని పాత్ర :-

(Role of Teacher in Inclusive Classroom)

✳ తరగతి గదిలో గల పిల్లలో వైకల్యాలను గుర్తించటం.

✳ ఈ విధంగా గుర్తించిన పిల్లలను నిపుణుల దగ్గరకు పరిక్షించుటకు మరియు చికిత్స కొరకు సూచించడం.

* ప్రత్యేక అవసరాలు వున్న పిల్లల్ని ఆదరించాలి.
* సాధారణ పిల్లలకు మరియు ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లల మధ్య సానుకూల వైఖరిని అభివృద్ధి రచాలి.
* విద్యార్ధులను తరగతిగదిలో సరైన ప్రదేశాలలో ఉంచడం ద్వారా వారు సౌకర్యవంతమైన తరగతి గది వాతావరణాన్ని ఆస్వాదించేలా చేయడం.
* సాధ్యమైనంత వరకు అన్ని కృత్యాలలో ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలను భాగస్వామ్యులను చేయాలి.
* సరైన పాఠ్యప్రణాళికను తయారు చేయడం ద్వారా ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలు తమ సామర్థ్యాల మేరకు అభ్యసించేలా చేయాలి.
* ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలు కొరకు సరైన బోధనోపకరణాలు తయారు చేయాలి.
* పాఠశాల కృత్యాలు ద్వారా తల్లిదండ్రులు మార్గనిర్ధేశం, సలహాలు, సూచనలు ద్వారా వారిలో చైతన్యం తీసుకురావాలి.
* ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లల అవసరాలు తీర్చే సామర్థ్యాలను ఉపాధ్యాయులు పెంపొందించుకోవాలి.
* వనరుల గది ఉన్నట్లయితే వనరుల ఉపాధ్యాయునితో సహాయకారిగా ఉండాలి.
* సాధారణ మరియు ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లల మధ్య సహకార అభ్యసనానికి పరిధిని కల్పించాలి.
* ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లల ప్రత్యేక సమస్యలను తెలుసుకొనుటకు వ్యక్తి అధ్యయన మరియు ప్రవర్తనలను అధ్యయనం చేయాలి.
* లక్ష్యాలు మరియు విశ్లేషణాత్మక పరికరాన్ని నిర్మించాలి.
* ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలను మూల్యాంకనంలోకి స్వీకరించాలి.
* వైకల్యం గల పిల్లలలో ప్రతిభను ప్రోత్సహించాలి.
* అవసరమున్న పిల్లలకు నివారణా బోధన అందించాలి.

3.2.2. బోధనలో వ్యూహాలు :–

(Strategies for Inclusive Teaching)

* మీ యొక్క విద్యార్ధుల గురించి తెలుసుకొనుటకు, ఆహ్లాదకరమైన వాతావరణాన్ని సృష్టించి వారు అభివృద్ధి చెందుటకు ప్రోత్సహించాలి.
* విద్యార్ధులు వారి యొక్క సంస్కృతి ప్రభావాన్ని అధికమించడానికి సహాయంను అందించాలి.
* సరియైన భాషను ఉపయోగించడం మరియు సంస్కృత సూచనలు చేయాలి.
* మౌఖిక ప్రదర్శనలో మరియు వ్రాయడానికి కేటాయించిన పనిలో విద్యార్ధులకు సహకారాన్ని అందించాలి.
* విద్యార్ధుల ప్రతిపుష్టిని విద్యాకోర్సులో ముందస్తుగానే ఇవ్వడం.
* క్లిష్టమైన ఆలోచనలు మరియు సృజనాత్మకత కోసం ప్రతి విద్యార్ధి గౌరవించేలా ఉదాహరణలు చూపించడం.
* బోధనలో చిన్న బహుళైచ్ఛిక ప్రశ్నలు అభ్యసించడం, పునరావృతం చేయడం, మరియు బలపరచడం, సంయుక్తమైన ఉదాహరణలతో స్పష్టమైన భావాలను అను సోపానాలను ఉపయోగించడం చేయాలి.

3.3. ఏక-తరగతి మరియు బహుళ తరగతి పరిస్థితి - విలీనం (Mono - grade, Multi-grade Situation and Inclusion)

ఉపాధ్యాయులు ఎంతమంది ఏఏ తరగతులకు బోధించాలి? ఏఏ తరగతులకు ఎవరు బోధించాలి? వీటిని బట్టి ఏక-తరగతి మరియు బహుళ తరగతి అని పిలుస్తారు. ఏక-తరగతిలో ఒక ఉపాధ్యాయుడు ఒక తరగతికి భోదిస్తాడు. చాలా తరగతులు వుంటే చాలా మంది ఉపాధ్యాయులు వుండి ఒక్కొక్కరు ఒక్కొక్క సబ్జెక్టును బోధిస్తారు. బహుళ తరగతిలో ఒక ఉపాధ్యాయుడు ఒకటి కంటే ఎక్కువ తరగతులకు ఒకే సమయంలో బోధించడం జరుగుతుంది. ఇటు వంటి పరిస్థితులలో సాధారణ పిల్లలతో పాటు ప్రత్యేక అవసరాలు వున్న పిల్లలకు బోధించడం చాలా క్లిష్టమైన పనే. కాని రిసోర్స్ టీచర్ సహాయ సహకారాలతో ప్రత్యేక అవసరాలు వున్న పిల్లల బాగోగులు చూడడమే కాక వారికి మంచి విద్యను కూడా అందించవచ్చు.

ఏక-తరగతి విధానం మన విద్యావ్యవస్థలో మంచి గుర్తింపు వున్నది. సమర్ధవంతమైన బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ జరగడానికి ఈ ఏక-తరగతి ఎంతో ఉత్తమమైన, సరైన విధానం.కాని తక్కువ విద్యార్ధులు వుండి, ఆర్ధికంగా వనరులు లేనప్పుడు ఎక్కువ తరగతులు వసతులు లేనప్పుడు ఈ బహుళ తరగతి పరిస్థితి, ఏక-తరగతికి ధీటుగా పనిచేస్తుంది. ఏక-తరగతులు నడిపించలేని పరిస్థితులలో గ్రామీణ విద్యార్ధులకు ఈ బహుళ తరగతి పరిస్థితి చాలా ఉపయోగకరంగా వుంటుంది. బహుళ తరగతి పరిస్థితి చాలా సహేతుకమైనది మరియు ప్రాధాన్యత కలిగియున్నది. వ్యక్తిగత బోధనకు బహుళ తరగతి పరిస్థితి అనుకూలమైనదిగా చెప్పవచ్చు.

3.3.1.1 బహుళ - తరగతి పరిస్థితి (Multi - Grade Situation) :-

బహుళ తరగతి పరిస్థితిలో విద్యార్ధులు మంచి achievement ని కలిగియున్నారని పరిశోధనలు తెలుపుతున్నాయి. (Aina, 2001 ; Lloyd 1999). విద్యార్ధి అభ్యాసన్నమే విద్య. ఏక-తరగతి లేదా బహుతరగతి ద్వారా విద్యార్ధికి విద్యను తరగతి గది ఇస్తుంది. అభ్యసనానికి చాలా అధికార పరిధి గల బహుళ తరగతి పరిస్థితి ఒక్కడే మంచి అవకాశంగా చెప్పవచ్చు. బహుళ తరగతి విద్య, ఏక తరగతి పరిస్థితికి అనుకూలమైన ప్రత్యామ్నాయంగా చెప్పవచ్చు.. కాని బహుళ తరగతి విద్య వలన కలిగే విద్యార్థి achievement పై అసంపూర్తిగా, వివాదస్పదమైన భావాలు కూడా వినిపిస్తున్నాయి.

సంప్రదాయ స్థిర గ్రేడ్ ఆకృతీకరణ (traditional fixed grade configuration) కంటే తోటి వారి సహకారం ఈ బహుళ తరగతి పరిస్థితిలో ఎక్కువగా పొందవచ్చు. విద్యాబోధనాభ్యాసము తోటి వారి సహకారంపై ఎక్కువగా ఆధారపడియుండును. తోటి వారి సహకారం (Peer coola boration) వుంటే పూర్తి స్థాయిలో అభ్యసనం జరుగుతుంది.

ప్రత్యేక అవసరాలు వున్న పిల్లలు, మంచి జ్ఞానం (more knowledgeable peer) వున్న సహ విద్యార్ధుల వలన మరింత ఎక్కువ జ్ఞానాన్ని పొందే అవకాశం వుంది.

3.3.1.2 ఏక - తరగతి పరిస్థితి (Monograde Classrooms) :-

ఏక-తరగతి పరిస్థితి బహుళ తరగతి పరిస్థితి కంటే పూర్తిగా భిన్నమైన పద్ధతి ఒక్కో తరగతి వివిధ సబ్జక్ట్సుకి వేరు వేరు ఉపాధ్యాయులు వచ్చి బోధిస్తారు. ఏక-తరగతి పరిస్థితులు చాలా rigid గా వుంటాయి. ఈ తరగతిలో

వుంటే విద్యార్థులు ఒకే వయస్సు, ఒకే గ్రేడ్ వాళ్ళయి వుంటారు. వైయుక్తిక బేధాలు వున్న విద్యార్థులకు ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధ తీసికొనుటకు వీలు కాదు. బహుళ తరగతి పరిస్థితులలో వివిధ రకాల గ్రేడులు, abilities మరియు విభిన్న అభివృద్ధిస్థాయిలు వున్న విద్యార్థులు వుంటారు.

ఏక–తరగతిలో వుండే ఉపాధ్యాయుడు ఒక తరగతికి క్లాస్ టీచర్‌గా వ్యవహరిస్తూ తన సబ్జెక్టును అన్ని తరగతుల విద్యార్థులకు బోధిస్తాడు.

తన తరగతిలో వున్న ప్రత్యేక అవసరాలు వున్న పిల్లలను కూడా మిగతా విద్యార్థులతో పాటు బాధ్యత వహించాలి. బహుళ తరగతి పరిస్థితిలో వున్న ఉపాధ్యాయుల కన్నా ఏక–తరగతి పరిస్థితిలో వున్న ఉపాధ్యాయులకి విరామ సమయం దొరుకుతుంది.

3.3.2 బహుళ – తరగతి బోధనా ప్రక్రియలు (Multi - Grade Teaching Processes) :–

బహుళ – తరగతి బోధనలో ఉపాధ్యాయుడు ఒకే సమయంలో ప్రత్యేక అవసరాలు వున్న విద్యార్థులు, సాధారణ విద్యార్థులకు బోధించవలసి ఉంటుంది. కాని ఇది చాలా కష్టమైనది. ఉపాధ్యాయుడు తను చాలా బాధ్యతగా తన వృత్తిని చేయాలని తలచినా ఇది సాధ్యం కాని పని. ఇందుకు గాను ఉపాధ్యాయుడు వివిధ రకాల బోధనలను జరపవలసియుంటుంది.

1. ప్రత్యక్ష బోధన (Direct Teaching) :–

ఉపాధ్యాయుడు బోధించాల్సిన పాఠ్యంశాన్ని తరగతులను బట్టి ఒక మంచి ప్లాన్‌ని తయారు చేసుకొని బోధన జరపవలసి యుండును. బహుళ తరగతి బోధనలో ప్రత్యక్ష బోధనకు తక్కువ సమయం వుంటుంది కాబట్టి తక్కువ సమయంలో ఎక్కువ జ్ఞానాన్ని, అవగాహనను విద్యార్థులకు కలిగించడానికి ప్రయత్నం చేయాలి. ఒక తరగతిలో బోధన జరుగుతున్నప్పుడు ఇతర తరగతులలో విద్యార్థులు ఖాళీగా వుండకుండా వారిని ఇతర బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలలో నిమగ్నమై ఉండేలా చూడాల్సిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది.

2. జట్టు కృత్యాల నిర్వాహణ (Management of Team Activities) :–

విద్యార్థులన్ని అభ్యసన కార్యక్రమాలలో పాల్గొనేలా చేసేటప్పుడు జట్టు కృత్యాల నిర్వహణ బాగా ఉపయోగపడును. ప్రతి జట్టులోను ప్రత్యేక అవసరాలు కలిగిన పిల్లలు మరియు సాధారణ పిల్లలు మరియు తెలివైనవారు వుండేలా చూడాలి. జట్టులో అందరూ సమవయస్కులే కాకుండా వేరు వేరు వయస్కులు వుండేలా చూడాలి. జట్టులో ఆడా, మగ విద్యార్థులు తప్పనిసరిగా వుండేలా చూడాలి. విద్యార్థులలో వుండే వారి నైపుణ్యాలు గమనించి జట్టు బాధ్యతను అప్పగించాలి. ఒక్కో విద్యార్థికి ఒక్కో రంగంలో నైపుణ్యం వుంటుంది. నైపుణ్యాన్ని బట్టి వారిని అభినందించాల్సిన అవసరం చాలా వుంది. ఈ విధంగా చేయడం వల్ల భవిష్యత్‌లో వారి వారి రంగాల్లో నాయకులుగా ఎదిగే అవకాశం వుంది.

3. తరగతి నాయకుని సహాయం (Cooperation or Class Leader) :–

ఉపాధ్యాయునికి బహుళ తరగతి పరిస్థితిలో ప్రత్యేక అవసరాలు ఉన్న పిల్లల్ని మరియు సాధారణ పిల్లల్ని తరగతి గదులలో బోధన నిర్వహించడానికి తరగతి నాయకుల సహాయం చాలా బాగా ఉపయోగపడును. జట్టు పని, పఠనం, తరగతి గల కృత్యాలు, అభ్యాసన కృత్యాలు, ఈ తరగతి నాయకుడు నిర్వాహకుడిగా, సంధాన కర్తగా, మార్గదర్శకునిగా పనిచేస్తాడు. విద్యార్థులకు వుండే సామర్థ్యాన్ని బట్టి తరగతి నాయకులను ఒక సంవత్సరంలోనే

అనేక మందిని మారుస్తూ ఉండాలి. ఇలా చేయడం ద్వారా ఎక్కువ మంది విద్యార్థులు నాయకత్వ లక్షణాలు పెంపొందించుకోవడానికి వీలు వుంటుంది.

4. సమవయస్కుల బోధన (Peer Teaching) :-

ఉపాధ్యాయుడు బోధించిన తరువాత ఒక తరగతిలోని ఒక విద్యార్థి తన తరగతిలోని విద్యార్థులకు బోధించడం సమవయస్కుల బోధనలో జరుగుతుంది. పాఠ్యంశాన్ని పూర్తి స్థాయిలో అవగాహన చేసుకొని, జ్ఞానాన్ని పొందిన విద్యార్థి అదే తరగతిలో వున్న వెనుకబడిన విద్యార్థికి అర్థమయ్యేలా అవగాహన కలిగిస్తాడు. ఈ విధానం వల్ల వినడం కంటే చెప్పడంలో ఎక్కువ జ్ఞానాన్ని విద్యార్థి పొంది, వెనుకబడిన విద్యార్థులకు ఉపయోగపడడమే కాక, తను కూడా ఆ పాఠ్యంశాలపై మంచి పట్టు సంపాదిస్తాడు. ఈ సమవయస్కుల బోధనలో ఉపాధ్యాయుని పర్యవేక్షణ తప్పక వుండాలి.

5. స్వీయ అభ్యసనం (Self Learning) :-

బహుళ తరగతి బోధనలో ఉపాధ్యాయుడు బోధనలో పాల్గొనలేని తరగతులలో విద్యార్థులు తమంతట తాము అభ్యసన సామాగ్రిని వుపయోగించుకొని తమంతట తాము అభ్యసన ప్రక్రియలో పాల్గొని పాఠ్యాంశాల్నిన అభ్యసించే పద్ధతిని స్వీయ అభ్యసనం అని అంటారు.

స్వీయ అభ్యసనాన్ని అన్ని తరగతులలో ప్రవేశపెట్టాలంటే ముందు అనేక కృత్యాలను ప్రవేశపెట్టాలి. చిత్రాలు వేయడం, నమూనాలు తయారుచేయడం, Working Models తయారు చేయడం ప్రవేశపెట్టాలి. సైన్స్‌కిట్ వుపయోగించి ప్రయోగం చేయడం వంటివి స్వీయ అభ్యసనలో వుండాలి.

6. అనుబంధ పఠనం (Associated Reading) :-

బహుళ – తరగతిలో విద్యార్థి మరింత జ్ఞానాన్ని, అవగాహనని పొందడానికి రిఫరెన్స్ బుక్స్ చదువు కొనడాన్ని అనుబంధ పఠనం అంటారు. దీని వలన విద్యార్థులలో అధ్యయన శక్తి పెంపొందుతుంది. దీనితో పాటు పఠనాసక్తి కూడా విద్యార్థులలో పెరుగుతుంది. ప్రతి విషయాన్ని తర్కించి అన్ని కోణాల్లో విషయాన్ని చూసి జ్ఞానాన్ని పెంపొందించుకోవడానికి ఈ అనుబంధ పఠనం చాలా బాగా ఉపయోగపడుతుంది.

7. తరగతి వెలుపల నిర్వహించే కృత్యాలు (Activities Conduct) :-

తరగతి లోపలి కృత్యాల నిర్వహణ ఎంత ముఖ్యమో తరగతి వెలుపల కృత్యాలు అంతే ప్రాధాన్యత కలిగి వున్నాయి. ప్రకృతికి దగ్గరగా విద్యార్థులను తీసుకొని వెళ్ళుట ద్వారా వారిలో పరిశీలన జ్ఞానం, అవగాహన నైపుణ్యాలు వృద్ధి చెందుతాయి. క్షేత్ర పర్యటనలు, విజ్ఞాన శాస్త్ర పర్యటనలు, వైజ్ఞాన కేంద్రాలు, సైన్స్ ఫెయిర్‌లకు విద్యార్థులను తీసుకొని వెళ్ళడం చాలా అవసరం. తరువాత ఏమి పరిశీలించారో ఒక రిపోర్టుని వ్రాయించడం చాలా ముఖ్యం.

3.4 బహుళ – స్థాయి వ్యూహాలు (Multi Level Strategies) :-

"విద్యార్థులను వారి సామర్థ్యాలకు, నైపుణ్యాలకు అనుగుణంగా పనిచేయుటకు పిల్లల్ని అభ్యసనా కృత్యాల్లో నిమగ్నమయ్యేలా చూడడమే బహుళ స్థాయి వ్యూహం."

ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలకు విద్యను వివిధ రకాల వ్యూహాలను ఉపయోగించడం జరుగుతుంది. అన్ని చోట్ల మొదటి స్థాయిలో సమ్మేళిత విద్యని సాధారణ పాఠశాలల్లోనే అందించడం, రెండవ స్థాయిలో ప్రత్యేక

విద్యని ప్రత్యేక పాఠశాలల్లో అందించడం, మూడవ స్థాయిలో ఇంటి దగ్గరనే తల్లిదండ్రులు మరియు ప్రత్యేక పర్యవేక్షకుని ఆధ్వర్యంలో జీవన నైపుణ్యాలను నేర్పడం జరుగుతుంది.

1. మొదటి స్థాయి (First Level) :-

ప్రత్యేక అవసరాలు వున్న పిల్లలకు సాధారణంగా ప్రత్యేక పాఠశాలలో అభ్యసనం జరుగుతుంది. కాని ఈ ప్రత్యేక అవసరాలు ఉన్న పిల్లలను నార్మల్ పిల్లలతో కలిపి సాధారణ పాఠశాలలో విలీన విద్యావిధానంలో విద్యను నేర్పిస్తారు.

బోధన ప్రత్యేక అవసరాలు వున్న పిల్లలకీ, సాధారణ పిల్లలకు ఒకే పాఠశాలలో ఒకే తరగతిలో బోదన జరుగుతుంది. అయితే ఈ ప్రత్యేక అవసరాలు వున్న పిల్లలకు రెండు, మూడు సార్లు అర్థం అయ్యే వరకు చెప్పబడును.

వినికిడి లోపం ఉన్న పిల్లలకు శ్రవణోపకరణాలను ఉపయోగించేలా శ్రద్ధ తీసుకొంటారు. దృష్టిలోపం ల వారికి కళ్ళజోడు ధరించేలా చూస్తారు. పూర్తి గుడ్డి వారికి బ్రెయిలీ లిపి ద్వారా అభ్యసించేలా చేస్తారు. Teaching Aid ని ఎక్కువగా వాడవలసిన అవసరం ఉంది. బహుళ జ్ఞాన ఉపగమముని (Multi - Sensory approach) వాడడం జరుగుతుంది. బోధనలో దృశ్య ప్రదర్శనను ఎక్కువగా వాడడం జరుగుతుంది. విషయాంశాన్ని చిన్న, చిన్న భాగాలుగా చేసి సులువుగా అర్థమయ్యేలా బోధిస్తారు. విషయ పాండిత్యం కన్నా ఆచరణాత్మక జ్ఞానం మరియు నైపుణ్యాలకు ఎక్కువ విలువ ఇవ్వడం జరుగుతుంది. అనుకరణ (Imitation) ద్వారా ప్రత్యేక అవసరాలు వున్న పిల్లలు నేర్చుకోవడం జరుగుతుంది. వారి ఉపాధ్యాయును, సహవిద్యార్థులను అనుకరించడం ద్వారా అభ్యాసనం జరుగుతుంది.

2. రెండవ స్థాయి (Second Level) :-

ప్రత్యేక అవసరాలు ఉన్న పిల్లలో లోపాలు చాలా ఎక్కువగా వున్నప్పుడు వారికి సాధారణ తరగతుల్లో సాధారణ పిల్లలతో పాటు సమ్మిళిత విద్యని అందించడానికి వీలుగా వుండదు. ఇటువంటి వారిని ప్రత్యేక పాఠశాలల్లో పెట్టి ప్రత్యేక విద్యని అందించాలి. ప్రత్యేక అవసరాలు వున్న పిల్లలకు, సాధారణ పిల్లలకు ఒకేసారి ఒకే విధంగా బోధించడం సమ్మిళిత విద్య (Inclusive Education) ఇవ్వడం ఉపాధ్యాయునికి పెద్ద సవాలే. ఒక తరగతి యందు తక్కువ మంది విద్యార్థులు వున్నప్పుడు సమ్మిళత విద్యను అందించడం, ఎక్కువ మంది ఉన్నప్పుడు పిల్లల్ని వారి సమస్యలు, స్థాయిని దృష్టిలో పెట్టుకొని వేరువేరుగా విద్యను అందించడం జరుగుతుంది. ప్రత్యేక అవసరాలు వున్న పిల్లలకు ఇచ్చే విద్యను ప్రత్యేక విద్య అంటారు. దీని వల్ల ప్రత్యేక అవసరాలు వున్న పిల్లల్లో ధైర్యాన్ని నింపిన వాళ్ళం అవుతాము.

3. మూడవ స్థాయి (Third Level) :-

ప్రత్యేక అవసరాలు తీవ్రస్థాయిలో ఉన్నప్పుడు విలీన విద్య మరియు ప్రత్యేక విద్య వలన లాభం ఉండదు. వీరిని ఇంటి వద్దే తల్లిదండ్రుల సమక్షంలో విద్యను ప్రత్యేక ఉపాధ్యాయుల సహాయంతో అందించడం జరుగుతుంది.

పల్లెలల్లో జీవిస్తూ, నెలసరి ఆదాయం తక్కువగా వుండి రవాణా సదుపాయాలు లేని ప్రాంతాలలోని తీవ్ర సమస్యలతో బాధపడుతున్న ప్రత్యేక అవసరాలు వున్న పిల్లలకి వారి అవసరాలు తీర్చడానికి ఈ విధానం బాగా పనికి వస్తుంది. చాలా ప్రాంతాల్లో పాఠశాలలు నివాసాలకు చాలా దూరంగా ఉంటాయి. అటువంటప్పుడు తల్లిదండ్రులు వారి పనులు, వారి జీవనోపాధి మానుకొని పిల్లల్ని మోసుకొని తీసుకొని రావలసి వుంటుంది. ఇలాంటి పరిస్థితులలో ఈ మూడవ స్థాయి విధానం చాలా బాగా ఉపయోగపడుతుంది.

3.5 బహుభాషత్వం మరియు విలీనం
(Multi - Lingualism and Inclusion)

విలీన విద్య పిల్లల్లో వుండే భౌతిక, మానసిక వైకల్యం, సామాజిక స్థాయి వంటి భేదాలు లేకుండా చేస్తుంది. విద్య మనిషిని వ్యక్తిగతంగా, వృత్తిపరంగా మరియు సామాజికంగా విజయవంతంగా జీవించడానికి వుపయోగపడును. సహనం, సర్ధుబాటు అనే జీవిత పాఠాలు నేర్వక తప్పదు. అహం, గర్వం వున్న వారు ఎప్పటికి విజయవంతమైన జీవితాన్ని జీవించలేరు. ఎలిమెంటరీ స్థాయిలో విలీన విద్య పొందడం మొదలుపెట్టినప్పుడు శక్తివంతంగా మరియు స్వతంత్రంగా జీవించడానికి ఇది ఒక గట్టి పునాదిగా పనిచేస్తుంది.

బహుళ భాషత్వం విలీన విద్యలో ఒక ఉత్ప్రేరకంగా పని చేస్తూ అభ్యసన పరిసరాలను సౌకర్యవంతంగా మార్చును. సంతోషకరంగా విద్యను అభ్యసించే పరిస్థితిని అందుబాటులో వుంచుతుంది. సాధారణంగా విలీన విద్యలో మనకు కనిపించే భేదాలు, కమ్యూనికేషన్ ఆటంకాలు, సాంస్కృతిక విషయాలు, అభ్యసనంలోని సమస్యలను బహుళ భాషత్వం తీసివేయును. ఉపాధ్యాయుల సపోర్ట్, పూర్తి అవగాహన కలిగిన తల్లిదండ్రులు మరియు సంఘంలో వుండే ప్రజలు, బహుభాషత్వం కలిగిన విలీన విద్యను పిల్లలకు అందించడంలో ఘన విజయాన్ని సాధిస్తారు.

3.5.1 విలీన విద్యలో బహుభాషిత్వం పాత్ర :-

నాణ్యమైన విద్య అందించాలంటే భాష ఒక ప్రధానమైన కారకము. అంతేకాక కమ్యూనికేషను, అవగాహన అనునవి తరగతి గదులలో జరగాలంటే భాష కీలక పాత్ర పోషిస్తుంది. విద్యార్థుల మాతృభాషలో బోధన జరిగినట్లయితే అభ్యన అద్భుతంగా జరుగుతుంది. ప్రస్తుత ప్రశ్న ఏమిటంటే బోధన ఏ బాషలో జరగాలి? ఆధిపత్య (Dominant) భాషలోనా, మాతృభాష (Mother Tongue) లోనా? ప్రపంచంలో సగం కంటే ఎక్కువ మంది ద్విబాషులుగా ఉన్నారు. మన భారతదేశంలో ఎక్కువ మంది ద్విబాషులుగా (Bilingual) వున్నారు. భారత విద్య వ్యవస్థలో త్రిబాషా వ్యవస్థ ఉంది. ఇది ప్రధమ భాష, ద్వితీయ భాష, ఆధిపత్య భాష (English), త్రితీయ భాష ఎంచుకొనే భాషలో (Any Foreign Language / Sanskrit) ఉంటుంది. ద్విభాషా మరియు బహు భాషిత్వం వల్ల విద్యను తేలికగా, ఇష్టంగా (Pleasurable) మన భారతదేశంలో విద్యార్థులు అభ్యసించడం జరుగుతుంది.

భారతదేశ ప్రభుత్వం ప్రత్యేక అవసరాలు ఉన్న పిల్లల విద్య సంక్షేమం కొరకు మంచి నిర్ణయం తీసుకోవడం జరిగింది. ప్రత్యేక అవసరాలు వున్న పిల్లలకు, రకరకాల పాలసీలు, ఉద్యోగ రిజర్వేషన్‌లు, బడ్జట్ రిజర్వేషన్‌లు

మరియు అనేక సంక్షేమ పథకాలు ఉన్నాయి. కాని ప్రయోజనం తగినంత ఆశాజనకంగా లేదు. నిజానికి ప్రత్యేక అవసరాలు ఉన్న విద్యార్థులు సరైన మద్దతు మరియు ప్రోత్సాహం తల్లిదండ్రటవుల దగ్గర నుండి గాని విద్యాసంస్థల నుండి గాని అందడం లేదు. వీరికి భాషా సంబంధ ఆటంకాలను, కాంఫిటేషన్‌లను సాధారణ పిల్లల మాదిరి ఎదుర్కొనే సామర్థ్యం తక్కువగా వుంటుంది. దీనికి తోడు ఇతరుల నుండి నిర్లక్ష్యం, పరాభావం మరియు వీరి న్యూనతాభావంతో ప్రైమరీ విద్యను పూర్తి చేయడానికీ చాలా కష్టపడుచూ ఎక్కువమంది డ్రాఫ్ అవుట్స్‌గా మారుతున్నారు. చాలా కొద్ది మందే ఎలిమెంటరీ విద్యను పూర్తి చేస్తున్నారు. కాని వీరిని సంఘం అంగీకరించడం లేదు. వీరి అంతరః ముఖ స్వభావం, లోపభూయిష్ట కమ్యూనికేషన్ నైపుణ్యాలు, కాన్ఫిడెన్స్ లేకపోవడం, వెనక్కి తగ్గే స్వభావం, నెమ్మదిగా వుండడం (Slownes) disruptive స్వభావంతో సాధారణ విద్యార్థుల నుండి వేరు చేయబడుతున్నారు.

3.5.2 బహు భాషత్వం ప్రాముఖ్యత (Significance of Multilingualism) :-

ఒక పౌరునిగా అన్నిరకాల ప్రయోజనాలు పొందాలంటే విద్య తప్పనిసరి. ఏరంగంలోనైనా వారి బలాలు, బలహీనతలతో సంబంధం లేకుండా ఒక పాఠశాలలోని విద్యార్థులందరూ పాఠశాల సముదాయంలో భాగం అమ్మడమే సమ్మెళిత విద్య. సాధారణ విద్యార్థులు, ఉపాధ్యాయులు, సపోర్టు స్టాప్‌తో కలసి పని చేయడం జరుగుతుంది.

బహు భాషత్వం విద్యార్థుల మధ్య ఉన్న తేడాలను తీసివేసి విద్యార్థులయందు కాన్ఫిడెన్స్‌ని, సెల్ఫ్ ఎస్టీమ్‌ని వృద్ధి చేయాలి. బహుభాషత్వం వల్ల ప్రత్యేక అవసరాలు ఉన్న పిల్లల్లో ఒక గుర్తింపుని తెస్తుంది. అన్ని రకాల పిల్లలు కలిసి ఒక టీమ్ సపోర్ట్‌తో వారిలో వున్న బేధాలు మరిచి మంచి గుర్తింపు వున్న సక్సెస్‌ఫుల్ పర్సన్స్‌గా మారతారు. మైనారిటీ బాష గ్రూప్, ప్రత్యేక అవసరాలు వున్న పిల్లలు మరియు ఆడపిల్లలు ఈ బహుభాషత్వం వల్ల గొప్ప మేలులు పొందుతారు. బహుభాషత్వం వలన సాధారణ విద్యార్థులు, ప్రత్యేక అవసరాలు ఉన్న విద్యార్థులు పౌరునిగా పొందవలసిన అన్ని ప్రయోజనాలు పొందగలుగుతారు.

3.5.3 బహు భాషత్వం అమలు చేయు విధానం (Implementation of Multilingualism) :-

విద్యాలక్ష్యాలు సాధించడానికి బహు భాషత్వం ఒక అందమైన భావన (Concept). మంచి వాతావరణం, తల్లిదండ్రుల పూర్తి సహకారంతో బహుభాషత్వ విద్యను అందించాలి. ఈ బహుభాషత్వ విద్య లక్ష్యంగా చెప్పవచ్చు. మంచి ప్రణాళికతో ప్రత్యేక శిక్షణ కోర్సులు చేసి ఉపాధ్యాయుల సహాయంతో, బహుభాషత్వ పరిసరాలను తయారు చేసి, సంబంధిత శిక్షణ, బోధనా సామాగ్రి, భాష మీద మంచి నైపుణ్యత, సరిపడిన రిసోర్సెస్, సంఘం యొక్క సపోర్ట్, టెక్నాలజీకి సంబంధించిన జ్ఞానంతో బహు భాషత్వంను విద్యలో అమలు చేయవచ్చు. బాగా తయారు చేయబడిన సమర్ధవంతమైన కరిక్యులమ్, స్కూల్ వసతులు, ఆర్ధిక సహాయం, ప్రభుత్వ మార్గదర్శకం మరియు ఇతర విద్యాసంస్థల సహాయం సమర్ధవంతమైన, విజయవంతమైన బహు భాషత్వంను విద్యలో అమలు చేయవచ్చు. ఆరోగ్యవంతమైన వైఖరితో నిరంతర పర్యవేక్షణ, కాలనుగుణంగా కరిక్యులమ్‌ని పునరుద్ధరణ చేసుకొంటూ బహు భాషత్వంను అమలు చేయవచ్చును.

3.5.4 బహు భాషత్వం మరియు విలీనం వలన ఉపయోగాలు :-

(Benefits of Multi Lingualism and Inclusion)

బహు భాషత్వంను విలీన విద్యలో అమలు చేయునప్పుడు ఆచరణాత్మకంగా ఇబ్బందులు వున్నప్పటికీ, ఫలితం మాత్రం అభ్యాసకులకు చాలా ఉపయోగకరంగా వుంటుంది. ఎవరైతే ఒకటి కంటే ఎక్కువ భాషలు నేర్చుకొంటున్నారో వారు తమ సొంత మాతృభాషలో మంచి నైపుణ్యతను పొందుతారు. పరభాష నేర్చుకోవాలంటే మాతృభాషలో తప్పనిసరిగా మంచి పట్టు వుండి తీరాలి.

మాతృభాష యందు మంచి పట్టు వున్నప్పుడు అభ్యాసకుడు మంచి కాన్ఫిడెన్స్ కలిగి, శక్తివంతమైన వ్యక్తీకరణను కలిగి ఉంటాడు. అభ్యాసకుడు, ఎవరైతే రెండు కంటే ఎక్కువ బాషలు కలిగి వుంటారో వారికి ప్రపంచ సంబంధమైన బహుళ దృష్టి కోసం (Multiple Perspective), నిర్ణయాలు నిర్ణయాలు తీసుకోగలగడం, మరియు తమ సమస్యలను పరిష్కరించుకో గల శక్తి వుంటుంది.

బహుళ భాషాభ్యాసకుడు సమర్ధవంతమైన కమ్యూనికేటర్ మరియు వినుటకు ఇష్టపడతారు. ఇటువంటి అభ్యాసకులు బాషాభ్యాసనములో పట్టుతో పాటు మన సంస్కృతికి సంబంధించిన విషయాలలో బహుళ దృష్టి కోణంతో పాటు విశ్లేషించే సామర్థ్యం కలిగి వుంటారు.

బహు భాషా అభ్యాసకులు భారీ పదజాలాన్ని కలిగియుండే ప్రయోజనంతో పాటు అన్ని సంస్కృతులను సమానంగా చేసే గొప్ప మనస్సు కలిగి వుంటారు. బహుభాషా అభ్యాసకులు క్లిష్ట ఆలోచన అనే బలమైన సామర్థ్యం కలిగి ఉంటారు. అదే కాక ఇతర దేశాలు, వారి సంస్కృతిని అభినందించే గొప్పతనం కూడా ఉంటుంది. భాషా సౌకర్యం వుండడం వల్ల శీఘ్ర అభ్యాసకులుగా వుండమే కాక మంచి పుస్తక పఠనం కలిగి ఉంటారు. బహు భాషా అభ్యాసకులు మంచి మానసిక స్థర్యం, సంపూర్ణ జ్ఞానం మరియు మంచి కమ్యూనికేషన్ సామర్థ్యం కలిగి వుంటారు. వీరిలో ఆత్మగౌరవం మరియు సృజనాత్మకత ఎక్కువగా ఉంటుంది. వీరు ఎక్కడ ఉన్నా విజయవంతమైన జీవితం గడుపుతారు.

4. జెండర్ – పాఠశాల మరియు సమాజం

4.1 పరిచయం

మనం తరచుగా జెండర్, లింగం అనే పదాలను ఉపయోగిస్తుంటాం. ఈ రెండు పదాలు ఒకే రకంగా అనిపించినా అవి ఒకదానికొకటి పర్యాయపదాలు కావు.

అసలు 'జెండర్' అంటే ఏమిటి? పురుషత్వం, స్త్రీత్వం సామాజిక నిర్మాణం దేని ఆధారంగా జరిగింది? ఇతర సామాజిక నిర్మితులలో జరిగే ప్రతిచర్యలు, గుర్తింపు ఏమిటి? పాఠశాల, పాఠ్యప్రణాళిక (కరికులం), పాఠ్యపుస్తకాలు, తరగతిగది ప్రక్రియలు మరియు ఉపాధ్యాయుడు, విద్యార్థి పరస్పర చర్యలలో 'జెండర్' ను ఏవిధంగా పునరుత్పాదన చేయాలి? తరగతిగదిలో జెండర్ సమానత్వం దిశగా ఏ రకమైన కార్యాచరణ చేపట్టాలి? అనే అంశాలు ఈ అధ్యాయంలో చర్చించబడ్డాయి.

4.2 యూనిట్ లక్ష్యాలు

ఈ అధ్యాయం చదివిన తరువాత మీరు

- జెండర్, లింగం, పురుషత్వం, స్త్రీత్వం భావనలకు చెందిన జ్ఞానాన్ని పొందుతారు.
- పురుషత్వం, స్త్రీత్వం ల సామాజిక నిర్మితిని వివరించగల్గుగారు.
- పాఠశాలలో జెండర్ పునరుత్పాదనలో పాఠ్యప్రణాళిక, పాఠ్యపుస్తకం, తరగతి గది అనుసరణీయాలు మరియు విద్యార్థి ఉపాధ్యాయ ప్రతిచర్యల ప్రాధాన్యతను గుర్తిస్తాడు.
- తరగతిలో జెండర్ సమానత్వంను పెంపొందిచే దిశగా ప్రయత్నిస్తాడు.

4.3 జెండర్ మరియు సెక్స్

జెండర్ (Gender) అనేది సామాజికంగా నిర్మింపబడిన ఒక భావన, లింగం (Sex) అనే జన్యువుల కలయిక వలన, పుట్టుక ద్వారా నిర్ధారింపబడే భావన.

జెండర్ అనేది అన్ని సమాజాల్లోనూ కనపడుతుంది. ఇది వ్యక్తుల వైఖరిపై, పాత్రపై బాధ్యతలపై, ప్రవర్తనపై, మూర్తిమత్వ నిర్మాణంపై ప్రభావం చూపుతుంది. లింగం ప్రాధమిక భావన అయితే, జెండర్ గౌణ భావనగా చెప్పవచ్చు.

రాబర్ట్ స్టోలర్ (Robert Stoller, 1960) జెండర్ మరియు లింగంల గురించి ఈ విధంగా తెల్పాడు :

"లింగం (Sex) అనేది స్త్రీ పురుషుల మధ్య భౌతిక భేదాలను సూచిస్తే, జెండర్ (Gender) అనేది స్త్రీ పురుషుల ప్రవర్తన మరియు సాంఘిక వ్యవహారాలను సూచిస్తుంది."

లైంగిక పరమైన లేదా జీవశాస్త్ర పరమైన భేదాల లింగం (Sex) కు సంబంధించినవైతే, సమాజంలో స్త్రీ పురుషులు పోషించాలని భావించే పాత్రలు, నిర్వహించే బాధ్యతలు జెండర్ సంబంధమైనవి.

4.4 పురుషత్వం, స్త్రీత్వం – సామాజిక నిర్మాణం

'పురుషత్వం' (Manculinity) అనేది మగవారికి, 'స్త్రీత్వం' (Femininity) అనేది ఆడవారికి సామాజికంగా, సాంస్కృతికంగా ఆపాదించబడిన బాధ్యతలను సూచిస్తుంది.

సామాజికంగా ఈక్రింది లక్షణాలను పురుషత్వం, స్త్రీత్వంలను వివరించటానికి ఉపయోగిస్తారు.

	పురుషత్వం	స్త్రీ త్వం
–	స్వతంత్రత నిర్ణయాధికారం	అస్వతంత్రత
–	కఠినత్వం	భావోద్వేగం
–	ఆత్మవిశ్వాసం	సున్నితత్వం
–	దృఢత్వం	నెమ్మది
–	పోటీతత్వం	అమాయకత్వం
–	క్రియాశీలత	అంగీకారం
–	ఎదురు తిరిగే నైజం	బలహీనం
–	దూకుడు, దౌర్జన్యం	ప్రేమగా ఉండటం అందం

ప్రాచీన సమాజం నుండి ఆధునిక సమాజం వరకు స్త్రీ, పురుషుల పాత్రలు, ప్రవర్తనలు, బాధ్యతలలో ఎన్నో మార్పులు చేసుకున్నాయి.

శారీరక బేధాలను బట్టే కాకుండా, నిర్వహించే పాత్రల కాఠిన్యం, ఆచార వ్యవహారాలు మొదలైనవి పురుషత్వం, స్త్రీత్వం భావనలకు దారితీస్తాయి.

4.5 జెండర్ పితృస్వామిక వ్యవస్థ

సమాజంలో మాతృస్వామిక వ్యవస్థ, పితృస్వామిక వ్యవస్థ అనేవి ఉన్నాయి.

మాతృస్వామిక వ్యవస్థలో తల్లి స్త్రీ కుటుంబానికి యజమానిగా ఉండి కుటుంబ వ్యవస్థ నడిపించబడుతుంది ఎక్కువ హక్కులు, బాధ్యతలు స్త్రీలకే ఉంటాయి.

పితృస్వామిక వ్యవస్థలో తండ్రి (పురుషుడు) కుటుంబ యజమానిగా ఉండి కుటుంబ వ్యవహారాలు చూసుకుంటాడు ఎక్కువ హక్కు బాధ్యతలు పురుషులకే ఉంటాయి. పితృస్వామ్యను ఆంగ్లంలో Patrianchy అంటారు. దీని అర్థం పురుష అహంకారం (Male prejudice) ప్రపంచ దేశాలలో మనకు పితృస్వామిక వ్యవస్థ ఎక్కువగా కనపడుతుంది.

పితృస్వామ్య వ్యవస్థలో స్త్రీ స్వేచ్ఛను, స్థానం ఉండదు. ఆర్థిక వ్యవహారాలలో పురుషులకు అధిక ప్రాధాన్యత, వాటా లభిస్తాయి. స్త్రీ విద్య, స్త్రీ వివాహం, పునర్వివాహం మొదలైన వాటిపై ఎన్నో ఆంక్షలు కనపడతాయి.

పిల్లల లింగ నిర్ధారణ జన్యుపరంగా పురుషులచే నిర్ధారింపబడుతుంది. అయితే 'ఆడపిల్ల'ను కంటున్నావని, పునర్వివాహం చేసుకొనే మగవారు ఈ వ్యవస్థలో ఎక్కువ.

పిల్లల పెంపకంలో మగపిల్లలకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యత నివ్వటం ఉంటుంది.

స్త్రీల దృక్పథం కూడా ఆ విధంగానే ఉండి, స్త్రీలు గూడా అలా పురుషాధిక్యాన్ని ప్రోత్సహించడం కనపడుతుంది.

అంతేకాకుండా స్త్రీలకు / ఆడపిల్లలకు ముందుగానే నడవడిక విధానం (Code of Conduct) ను నిర్దేశిస్తారు.

ఫలితంగా చిన్న పిల్లలు స్థాయిలోనే పురుషులు అధికులు, స్త్రీలు అల్పురు అనే భావన బాలబాలికలలో ఏర్పడి జెండర్ అసమానతలకు దారితీస్తుంది. స్త్రీ, పురుషుల సామాజిక గుర్తింపు పై ఇది ఎంతో ప్రభావాన్ని చూపిస్తుంది.

కమల భాసిన్ (1993), వాట్ ఈజ్ పాట్రియార్కి (What is pariardri) అనే వ్యాసంలో పురుషస్వామ్య పితృస్వామ్య వ్యవస్థలో పురుషులు ఏఏ అంశాలల్లో స్త్రీలను నియంత్రిస్తారో పేర్కొంది అవి

1. స్త్రీల ఉత్పాదకత లేదా శ్రామిక శక్తి (Women's productive or labour power)
2. స్త్రీల పునరుత్పత్తి (Women's reproduction)
3. స్త్రీల లైంగికతపై నియంత్రణ (Control over women's sexuality)

4. స్త్రీల కదలికలు (Womens mobility)

5. ఆస్థి మరియు ఇతర ఆర్థిక పరమైన వనరులు
(Property and other Economic resource)

ఈ విధంగా పురుషాధిక్యత జెండర్ సమానత్వం పై ప్రభావం చూపుతుంది.

4.6 పాఠశాలలో లింగం పునరుత్పత్తి

"భారతదేశ భవిష్యత్తు తరగతి గదిలో రూపుదిద్దుకుంటుంది" అని కొఠారి కమీషన్ రిమార్డ్‌లో వ్రాసారు.

మనోవైజ్ఞానిక వేత్తల ప్రకారం చాలా వరకు 'మూర్తిమత్వం' చిన్నతనంలోనే రూపుదిద్దుకుంటుంది.

కనుక పాఠశాల స్థాయి నుండే లింగం పునరుత్పత్తి పై పిల్లలలో సానుకూల వైఖరి, జెండర్ సమానత్వభావనలు రూపొందేలా కృషిచేయాలి.

4.6.1 విద్యా (పాఠ్య ప్రణాళిక) ప్రణాళిక, పాఠ్యపుస్తకం – జెండర్

మన దేశంలోని పాఠశాలల్లో పాఠ్యపుస్తకాలు బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలో ప్రధాన పాత్ర వహిస్తాయి. పాఠ్యపుస్తకం రూపొందించే ప్రక్రియ పాఠ్యవిద్య ప్రణాళిక ఆధారంగా జరుగుతుంది.

ఏ వయస్సు వారికి, ఏ తరగతిలో ఏఏ అంశాలు ఏఏ స్థాయిలో నిర్వహించాలో, వాటి బోధనాభ్యసన కృత్యాల నిర్వహణ, మూల్యాంకనా విధానాలు మొదలైనవి పాఠ్యప్రణాళికలో నిర్ధేశించబడతాయి. కనుక వాటిని రూపొందించే సమయంలో 'జెండర్'కు తగు ప్రాధాన్యతను ఇవ్వాలి.

కేవలం పాఠశాలలకు చెందిన పాఠ్యప్రణాళికలోనే కాకుండా ఉపాధ్యాయ శిక్షణకు సంబంధించిన అంశాలలో కూడా 'జెండర్' సమానత్వంకు చెందిన ఉపగమాలు, పద్ధతులు మొదలైనవి ప్రవేశపెట్టాలి.

పాఠ్యప్రణాళిక రూపొందించే ముందే మేధో మథనం ద్వారా, సెమినార్‌లు, కార్యచరణలు ద్వారా జెండర్ ప్రస్తుత పరిస్థితి, పాఠ్యప్రణాళికలో చేర్చాల్సిన అంశాలు, అనుసరించాల్సిన వ్యూహాలు మొదలైన అంశాలపై సమాచారం సేకరించి, నిపుణుల సహాయంతో క్రోడీకరించాలి. ఇలా చేసేటప్పుడు అన్ని వర్గాలకు చెందిన వారిని పాల్గొనేలా చెయ్యాలి.

పాఠ్యపుస్తంలో జెండర్ సమానత్వంను ఏఏ పాఠ్యాంశాలలో ఏఏ స్థాయిలో ప్రవేశపెట్టాలో నిర్ధారించాలి.

'మలాలా', 'దుర్గాభాయిదేశ్ముఖ్' 'కిరణ్బేడీ', 'కల్పనాచావ్లా' వంటి వారి విజయ గాథలను పాఠ్యాంశాలుగా చేర్చాలి.

పాఠ్యపుస్తకంలో ప్రాజెక్టులు, కృత్యాల ద్వారా

'జెండర్ సమానత్వం' పెంపొందించేందుకు తమ అవకాశం ఉండాలి.

అంతే కాకుండా పాఠ్యాంశం చివర మూల్యాంకనంలో, కృత్యాలలో వీటికి అధిక ప్రాధాన్యతను ఇవ్వాలి.

అలా చెయ్యటం ద్వారా 'జెండర్' అంశంపై పాఠశాల పిల్లలకు తగు జ్ఞాన నిర్మాణం జరిగేందుకు అవకాశం ఉంటుంది.

4.6.2 తరగతి గది ప్రక్రియలు

డ్యూయీ పేర్కొన్నట్లు 'తరగతి గది ఒక చిన్న మోతాదు సమాజం' కనుక పాఠశాల స్థాయిలో పిల్లలకు జండర్ అంశాలపై సరైన అవగాహన, సానుకూల వైఖరి పెంపొందిస్తే, భవిష్యత్ సమాజంలో (జెండర్) సమానత్వం సాధ్యపడుతుంది.

జెండర్ సమానత్వం రావాలంటే సాధించాలంటే స్త్రీ పురుషులు ఇద్దరూ సమాజంలో అన్ని రంగాలలో, సమాన హక్కులు, అవకాశాలు కల్పించాలి.

పాఠశాలలో పిల్లలు భవిష్యత్తు సమాజంలో ఎలా ఉండాలో నేర్చుకుంటారు.

అయితే పాఠశాలకు వచ్చే సమయానికే బాలబాలికలలో వారి వారి సామాజిక పరిసరాల ప్రభావం వలన కొన్ని భావనలను ఏర్పరచుకుని ఉంటారు. వారిలోని భావాలను 'జెండర్' సమానత్వానికి అనుగుణంగా తీర్చిదిద్దడంలో పాఠశాల పాత్ర గణనీయమైనదిగా చెప్పవచ్చు కేవలం పిల్లలలోనే కాకుండా, పాఠశాల సిబ్బంది, పిల్లల తల్లిదండ్రులు, సమాజంలోని ఇతర వ్యక్తులలో గూడా ఈ భావన పెంపొందించేందుకు పాఠశాల ఒక వేదిక కావాలి.

- తల్లిదండ్రులను, సామాజిక కార్యకర్తలను, ఉపాధ్యాయులకు 'జెండర్' పట్ల అవగాహన పెంపొందేలా కార్యక్రమం రూపకల్పన (వివిధ దినోత్సవాలలో, సమావేశాలలో మాట్లాడే అజెండాలో ఈ అంశం తప్పనిసరి చేయటం)

- ఉపాధ్యాయులకు వీటికి సంబంధించిన అంశాలపై (Gender sensitisation) శిక్షణనివ్వటం.
- పిల్లలలో ఆత్మవిశ్వాసం జీవన నైపుణ్యాలు పెంపొందించటం
- నేను 'కాదు' మనం అనే భావన పెంపొందించటం.
- పాఠశాలల్లో మార్గదర్శక మంత్రణ సేవల ఏర్పాటు
- వీనిపై (GE) నాటకాలు నృత్యప్రదర్శనలు ఏర్పాటు చేయటం.
- తరగతి గదిలో విద్యార్థులను పరిశీలించి ఏవైనా 'వివక్షతకు' చెందిన అంశాలు, ప్రవర్తనలు కనపడినప్పుడు వాటిని పరిష్కరించటం.
- అందరికీ ఒకే రకమైన పనులు, బాధ్యతలు ఇవ్వటం
- పాఠ్యాంశ బోధనలో కృత్యాల ప్రదర్శనలో అవకాశమున్నప్పుడల్లా 'జెండర్' సమానత్వాన్ని ప్రోత్సహించడం
- తరగలి గదిలో అందరికీ కొటేషన్ పద్ధతిలో నాయకత్వం కల్పించటం.
- జెండర్ సమానత్వం పెంపొందించే వీడియోల ప్రదర్శన
- జెండర్ సమానత్వం పై చర్యల ఏర్పాటు
- ఉపాధ్యాయులు తమ మాటలలో, చేతలలో 'జెండర్' సమానత్వాన్ని ప్రదర్శించి పిల్లలలో ఒక నమూనాగా ఉండటం

4.7. తరగతి గదిలో జెండర్ సమానత్వం - కార్యాచరణ

- పాఠశాల కాల నిర్ణయ పట్టికలో, సహపాఠ్య, సహపాఠ్యేతర అంశాల తయారీలో లింగ సమానత్వం పెంపొందించే అంశాలు చేర్చాయి.
- ఉపాధ్యాయులు పరస్పర చర్చల ద్వారా పాఠశాలలో లింగ సమానత్వ అంశాలపై చర్చించి తగు ప్రణాళికలు వేయాలి.
- లింగ - సమానత్వ - వివక్షత - పర్యవసానాలపై ప్రతినెల సెమినార్, చర్య వీడియోల ప్రదర్శన, గుడ్‌ప్రాక్టీసెస్ పై చర్య ఏర్పాటు చేయాలి.
- అన్ని కార్యక్రమాలలో బాల బాలికలు పాల్గొనేలా ప్రోత్సహించాలి.
- లింగ పరమైన అసమానత్వం విద్య, శారీరక మానసిక ఆరోగ్యం, జీవనోపాధి, మూర్తిమత్వం మొదలైన అంశాలను ఎలా ప్రభావితం చేస్తుందో చర్చింప చేయాలి.

- లింగ అసమానతలు తొలగించటానికి పిల్లలు అనుసరించాల్సిన అంశాలపై చర్చించాలి.

కనుక ఛాత్రపాధ్యాయులుగా మీరు శిక్షణా దశ నుండే ఈ అంశాలను ప్రాధాన్యతను ఇచ్చి, భవిష్యత్ తరాలలో 'జెండర్' సమానత్వానికి పునాది వేయాలి.

సంగ్రహం

జెండర్, లింగం పదాలు ఒకే రకంగా అనిపించినా, అవి ఒకదానికొకటి పర్యాయపదాలు కావు.

జెండర్ సామాజికంగా నిర్మింపబడిన భావన, లింగం అనేది పుట్టుక ద్వారా ఏర్పడిన శరీర నిర్మాణ భావన.

పురుషత్వం, స్త్రీత్వం అనేవి వరుసగా మగవారికి, ఆడవారికి సామాజికంగా, సాంస్కృతికంగా ఆపాదించిన పాత్రలను సూచిస్తాయి.

పితృస్వామిక వ్యవస్థలో మగవారు అన్ని విషయాల్లో ప్రధానపాత్ర వహిస్తారు. ఇది జెండర్ అసమానతకు దారితీస్తుంది.

పాఠశాల స్థాయి నుండి విద్యార్థిని విద్యార్థులలో జెండర్ పట్ల సరైన దృక్పథం ఏర్పరచాలి. అందుకు గాను పాఠ్య ప్రణాళిక, పాఠ్యపుస్తకం, తరగతి గది ప్రక్రియలలో 'జెండర్' అంశాలకు తగు ప్రాధాన్యతనివ్వాలి.

జెండర్ సమానత్వం దేశ అభ్యుదయానికి, అభివృద్ధికి దారితీస్తుంది.

మూల్యాంకనం

1. జెండర్ మరియు లింగం అనగానేమి?
2. పురుషత్వం, స్త్రీత్వం భావనలు వివరించుము.
3. పితృస్వామిక వ్యవస్థ జెండర్‌ను ఏవిధంగా ప్రభావితం చేసింది?
4. పాఠశాలలో జెండర్ పునరుత్పత్తి పై వ్యాసం వ్రాయుము.
5. తరగతిగదిలో జెండర్ సమానత్వం పెంపొందించేందుకు నీవు అనుసరించే కృత్యాలు ఏవి?
6. పితృస్వామిక వ్యవస్థలో ఆధిపత్యం వహించేవారు .... (   )

   ఎ. తల్లి బి. తండ్రి సి. సమాజము డి. స్త్రీ మరియు పురుషులు
7. ఈక్రింది వానిలో పుట్టుక ద్వారా నిర్ధారింపబడనిది

   ఎ. జెండర్ బి. లింగం సి. శరీరం రంగు డి. జుత్తురకం

5.జండర్ సమైక్యత - సమ్మిళిత దృక్పధాలు

- **వ్యక్తి గత వికాసంపై నమ్మకాలు,ఊహలు, స్టీరియోటైపుల ప్రభావం**
- **జండర్ విశ్లేషణ - ప్రస్తుత పాఠశాల విధానాలు**
- **సమ్మిళిత సమాజం, పాఠశాలల దార్శనికత మరియు సాధనకు మార్గాలు**

జండర్ సమైక్యత , సమ్మిళిత దృక్పధాలు

స్త్రీ పురుషులు జనాభాలో దాదాపు చెరో సగభాగం ఉన్నా వీరి మధ్య అనేక అసమానతలు చోటు చేసుకున్నాయి.

ఈ అసమానతలకు కారణమైన వివిధ రకాల నమ్మకాలు, ఊహలు మరియు స్టీరియోటైప్ గురించి ప్రతివారూ తెల్సుకోవాలి.జండర్ విశ్లేషణ గురించి ప్రస్తుత పాఠశాలలో వీటికి సంబంధించి అనుసరిస్తున్న విధానాలను గురించి ప్రతిఒక్కరు తెలుసుకోవాలి.

అలా తెల్సుకుని జండర్ సమైక్యత సాధించేందుకు, సమ్మిళిత సమాజం, సమ్మిళ్లిత పాఠశాలల సాధనకు ఒక దార్శనికత అభివృద్ధి పరచుకుని, ప్రతి ఒక్కరూ వీటిని సాధించేందుకు తగు కృషి చేయాలి.

యునిట్ లక్ష్యాలు

ఈ అధ్యాయం చదివిన తరువాత మీరు జండర్ కు సంబంధించిన వివిధ నమ్మకాలు ,ఊహలు , స్పీరియోటైప్‌లు వ్యక్తిగత వికాసం పై చూపే ప్రభావాన్ని అవగాహన చేసుకుంటారు.

- జండర్ విశ్లేసణ భావనను అవగాహన చేసుకుంటారు.
- పాఠశాలలో , సమాజంలో గల వివిధ జండర్ సంబంధిత అంశాల గూర్చి విశ్లేషణ చేయగల్గుతారు
- సమ్మిళిత సమాజం,సమ్మిళిత పాఠశాలల సాధనకు తగు దార్శనికతను పెంపొందించుకుని నిత్య జీవితంతో అమలు చేయగలుగుతారు.

5.1 వ్యక్తి గత వికాసంపై నమ్మకాలు, ఊహలు స్టీరియోటైప్‌ల ప్రభావం

వ్యక్తి పుట్టినప్పటి నుండి పొందే ప్రతి అనుభవం వ్యక్తుల (అతని / ఆమె) వికాసంపై ప్రభావం చూపుతాయి.

మానవుడు సంఘజీవి. కనుక సామాజిక,సాంస్కృతిక అనుభవాల ప్రభావం వ్యక్తిపై చాలా ఉంటుంది. సమాజంలో పాతుకుపోయిన అనేక నమ్మకాలు ఊహలు,స్టీరియోటైప్‌లు వ్యక్తిగత వికాసాన్ని ప్రభావం చేస్తాయి.

నమ్మకం లేదా విశ్వాసం అనేది ఒక వ్యక్తి లేదా కొందరు వ్యక్తులు (సమూహం) ఏదైనా విషయం గురించి కలిగి ఉండే అభిప్రాయంగా చెప్పవచ్చు.

సంస్కృతి, సంప్రదాయాలు కొన్ని నమ్మకాలను ఒక తరం నుండి మరొక తరానికి అందజేస్తే,అనుభవాలు మరికొన్ని నమ్మకాలను ఏర్పరుస్తాయి. వ్యక్తుల మనస్సులో పాతుకుపోయిన నమ్మకాలను మార్చడం చాలా కష్టమైన విషయం.

కృత్యం మీకు తెలిసిన కొన్ని నమ్మకాలను వ్రాయండి

ఉదా: 1) దేవుడు ఉన్నాడు

2) భర్త మరణించిన స్త్రీ ఏపనిమీదైనా వెళ్ళే సమయంలో ఎదురు వస్తే ఆ పని జరుగదు / అశుభం.

3)

4)

5)

6)

7)

ఇంతకుముందు చెప్పుకున్నట్లు 'దేవుడు ఉన్నాడు' అనేది ఒక నమ్మకం అయితే 'దేవుడి రూపం ఇలా ఉంటుంది' అను కోవడం ఒక ఊహగా చెప్పవచ్చు.

ఎలాంటి ఆధారం లేకుండా ఏదో ఉందని చేసే మానసిక అంశంను ఊహగా చెప్పవచ్చు.

కాలంతోపాటు , అనుభవాలతోపాటు ఊహలు మారవచ్చు

కృత్యం మీ పెద్దలతో, ఉపాధ్యాయులతో చర్చించి జండర్‌కు సంబంధించిన కొన్ని ఊహలు వ్రాయండి

1)

2)

3)

4)

5)

సమాజంలో పాతుకుపోయిన అనేక నమ్మకాలు, ఊహలు అయిన అంశాలు (ఉదాహరణకు ఆడది అబల, లింగ నిర్ధారణకు కారణం స్త్రీ, రుతుస్రావం అశుభ్రం రోగ కారకం, పురుషుడు పున్నామ నరకం నుండి రక్షిస్తాడు, ఆడవాళ్ళు అన్ని పనులు చేయలేరు మొ॥వి) వ్యక్తి వికాసానికి అవరోధంగా మారతాయి.

ఆడవారే పిల్లల పెంపకంలో ఎక్కువభాగం తీసుకుంటున్నా వారిలో పాతుకుపోయిన అనేక అంశాలు ఆధారంగా మగ, ఆడ పిల్లల పెంపకంలో వ్యత్యాసాలు చూపించడం మనం గమనిస్తుంటాము.

బాల్యదశలో సంరక్షణ,పోషణ మొదలైనవి అంశాల నుండి విద్యా,వివాహం,వృత్తి మొదలైన అంశాల వరకు అన్నింటిలోనూ నమ్మకాలు ఊహల ప్రభావం ఉంటుంది. అవి వ్యక్తుల శారీరక , మానసిక,ఉద్వేగ, వ్యక్తిగత వికాసాలను ప్రభావితం చేస్తాయి.

స్టీరియోటైప్‌ను 'ఒకవ్యక్తి లేదా సమూహం గురించి విస్తారంగా అంగీకరించిన తీర్పు లేదా పక్షపాతం' గా చెప్పవచ్చు. జండర్‌కు చెందిన ఇటువంటి అంశాలు అసమానత్వంకు,అన్యాయానికి దారితీయవచ్చు.

ఈ జండర్ స్టీరియోటైప్‌లు 4 రకాలుగా ఉండవచ్చు.

1. మూర్తిమత్వం లక్షణాంశంకు చెందినవి

(ఉదాహరణకు స్త్రీలు నెమ్మదిగా అణుకువగా ఉండాలి, పురుషులు ఆత్మ విశ్వాసంతో, ఉద్రేకంగా ఉండాలి.

2.గృహసంబంధిత ప్రవర్తనకు చెందినవి

ఉదాహరణకు పిల్లల సంరక్షణ, వంట మొదలైనవి స్త్రీలు చేయ్యాలి, గృహనిర్మాణ పనులు, క్రమశిక్షణ పురుషులు చేపట్టాలి.

3.వృత్తికి చెందినవి

ఉదాహరణకు నర్సు, వ్యక్తిగత సహయకులు వంటటి వృత్తులు, స్త్రీలు చెయ్యాలి, వ్యాపారం లారీలు నడపటం వంటివి పురుషులు చెయ్యాలి.

4.భౌతికి ఆకారంకు చెందినవి

ఉదాహరణకు స్త్రీలు సున్నితంగా, చిన్నగా ఉండాలి, పురుషులు పొడవుగా కండలు తిరిగి ఉండాలి.

ఈ రకమైన అంశాలు జండర్ అసమానతకు దారితీస్తాయి. కనక పై అంశాలకు సంబంధించిన వాటి గురించి బృందచర్చల ద్వారా, అనుభవాలను పంచుకోవడం ద్వారా, మేధోమధనం ద్వారా చర్చించి 'జండర్' అసమానతలు తగ్గించే ప్రయత్నం చేయాలి.

5.2 జండర్ విశ్లేషణ

జండర్ విశ్లేషణ అనేది స్త్రీ, పురుషుల జీవితాలలో ఉన్న బేధాలను పరీక్షించి విశ్లేషించడం. దీనిలో స్త్రీలకు సామాజిక ఆర్ధిక అసమానతలుకు దారితీసిన అంశాలు ఏమిటి? ఏం చేస్తే ఈ అసమానతలు తగ్గుతాయి అనే అంశాలు గూర్చి విశ్లేషించడం జరుగుతుంది.

జండర్ విశ్లేషణ అనేది జండర్ అసమానతలుకు గల కారణాలుకు సంబంధించినది.

జండర్ విశ్లేషణ స్త్రీలలో సానుకూల మార్పులకు సాధించే లక్ష్యాన్ని తెలుపుతుంది.

మనం ఇంతకు ముందే చర్చించినట్లు జండర్ అనేది స్త్రీ, పురుషుల గుర్తింపు కొరకు సామాజికంగా నిర్మంపబడిన భావన ఇది స్త్రీ . పురుషుల జైవిక అంశాలను మించిన భావనగా చెప్పుకున్నాం.

జండర్ విశ్లేషణ అనేది.

* స్త్రీ పురుషుల జీవనంలో భేదాలు
* సాంఘీక ఆర్ధిక వ్యవహారాలలో పాల్గొనే తీరు.
* వివిధ పాలసీలు, కార్యక్రమాలు మరియు సేవల ప్రభావం వారి జీవితంపై చూపే ప్రభావం మొదలగు అంశాలను లోతుగా అవగాహన చేసేందుకు ఉపయోగించి వివిధ ప్రక్రియలతో కూడుకున్నది.

జండర్ విశ్లేషణ ముఖ్య లక్ష్యం జండర్ అసమానతలు తొలగించుటంగా చెప్పవచ్చు.

5.2.2 జండర్ విశ్లేషణ ఈ క్రింది అంశాలను గుర్తిస్తుంది.

- స్త్రీ, పురుషుల జీవితాలు మరియు వారి అనుభవాలు, అవసరాలు, సమస్యలు ప్రాధాన్యతలు వేరు వేరుగా ఉంటాయి.
- అందరి స్త్రీల జీవితాలు ఒకే విధంగా ఉండవు

– స్త్రీల జీవితానుభవాలు,అవసరాలు,సమస్యలు మరియు ప్రాధాన్యతలు వారివారి ఎత్నిక్ గ్రూప్‌ని బట్టి మారతాయి.
– వయస్సు, నివశించే సమాజం, అపసవ్యత (అసామర్థ్యం) ఆర్థికస్థాయి, వృత్తిస్థాయి, వివాహస్థితి,సెక్సువల్ ఓరియంటేషన్ మొదలైన వాటి ఆధారంగా ఈ అనుభవాలు, అవసరాలు, సమస్యలు మొదలైనవి మారుతాయి.
– స్త్రీ, పురుషులలో సమానత్వంకు వేరువేరు రకాలైన వ్యూహాలు అవసరం.

జండర్ విశ్లేషణ అనేది జండర్ సమానత్వంకు (Gender equity) ని సాధించే లక్ష్యంగా ఉంటుంది.

జండర్ సమానత్వం అనేది స్త్రీ, పురుషులను ఇద్దరిని ఒకే రకంగా చూడాలి లనే భావనకు చెందినది. జండర్ ఈక్విటీ అనేది స్త్రీ, పురుషుల జీవన శైలిలను పరిగణలోనికి తీసుకోవడం ద్వారా సమాన ఫలితాలు రావడానికి వేరు వేరు వ్యూహాలను అనుసరిస్తుంది.

జండర్ విశ్లేషణను ముఖ్యంగా జండర్ సమైక్యతను పెంచేందుకు ఉద్దేశించిన పాలసీల తయారీలో, ప్రాజెక్ట్ ప్రణాళికల, అమలు మరియు మూల్యాంకనాలలో ఉపయోగిస్తారు.
జండర్ విశ్లేషణ వలన స్త్రీ, పురుషులు, బాల బాలికలు, కుటుంబంలోను, సమాజంలోనూ, మరియు ఆర్థిక, రాజకీయ, న్యాయపరమైన అంశాలలో నిర్వహించే వివిధ పాత్రల గూర్చి తెలుస్తుంది. ఈ విధమైన పాత్ర భేదాలకు దారితీసిన పరిస్థితులను కూడా అంచనా వేయవచ్చు.

ఫలితంగా సరైన ప్రణాళికలను అమలు పరచి స్త్రీల సాంఘిక , ఆర్థిక, రాజకీయ పాత్రలను బలోపేతం చేయవచ్చు. పై కార్యక్రమాల్లో స్త్రీల భాగస్వామ్యం పెంచవచ్చు బలోపేతం చేయవచ్చు.

ఈ క్రింది పట్టికలో మన దేశంలోని బాలబాలికలకు చెందిన వివిధ అంశాలు విశ్లేషించబడ్డాయి.

5.1 Per 1000 distribution of persons (aged 5 years and above) by completed level of education

Level of Education	Rural		Urban		Rural+Urban	
	Male	Female	Male	Female	Male	Female
Not Literate	198	376	90	190	165	320
Literate						
Without Schooling	8	6	5	6	7	6
Up to Primary	377	336	285	280	349	319
Upper Primary	173	130	157	143	168	134
Secondary	118	80	150	133	128	96
Higher Secondary	71	45	114	102	85	62
Diploma	11	5	30	14	17	8
Graduation	37	18	126	96	64	42
Post- Graduation and above	8	4	43	35	18	14
All(ind.N.R.)	1000	1000	1000	1000	1000	1000
Source : NSS 71st Round 2014 **N.R. stands for not reported**						

5.2 Percentage distribution of current enrillment status of perons (aged 5-29 years)

Status	Rural		Urban		Rural + Urban	
	Male	Female	Male	Female	Male	Female
Currently nor enrolled	39.4	45.1	41.5	44.2	40	44.8
Currently Enrolled						
Attending	58.7	53	57	54.6	58.2	53.5
Not Attending	1.4	1.2	1.3	1.1	1.4	1.2
All (incl.N.R.)	100	100	100	100	100	100

Source : NSS 71st Round 2014
N.R.stands for not reported

5.3 Per 1000 distribution of never - enrollment (for persons aged 5-29 years) by reasons for non enrollment

Major Reasons	Rural		Urban		Rural + Urban	
	Male	Female	Male	Female	Male	Female
Not Interested in education	332	270	295	271	325	270
Financial constraints	215	163	328	300	236	185
Engaged in domestic activities	48	234	38	134	46	218
Engaged in economic activities	89	17	69	11	85	16
school is far off	18	29	4	17	16	27
Marriage						
No tradition in the community	29	67	22	63	28	67
Other reasons	268	213	243	200	263	211
All	1000	1000	1000	1000	1000	1000

Source : NSS 71st Round 2014

* Include (for all): timings of educational Institution not suitable,language / medium of intruction used unfamiliar, inadequate number of teachers, quality of teachers not satisfactory and others; For girl students only, sdditionally: non- availability of female teacher, non - availability of girls' toilet.

5.4 Percentage distribution ofpersons (age 5-29 years) who dropped out / discontinued education by age of droping out / discontinuance

Age group of dropping out / discontinuance	Rural			Urban		
	Male	Female	Person	Male	Female	Person
5-15	58.1	62.7	60.3	45	41.4	43.3
16-24	41.5	36.7	39.2	53.6	57.4	55.4
25-29	0.4	0.6	0.5	1.4	1.2	1.3
All	100	100	100	100	100	100

Source : NSS 71st Round 2014

Persons, who did not enroll in a particular level after completing the previous level, are remed as discontinued where as those who enrolled / attended a specific level but did not complete that level successfully are called dropouts. In this KI document, drop-outs and discontinued are treated together

5.5 Number of Female Teachers per 100 male Teachers at Different Levels of Education

Year	Primary School	Middle School	Secondary / Intermediate School
2000-01	55	62	54
2001-02	59	59	60
2002-03	64	69	62
2003-04	66	69	61
2004-05	64	60	62
2005-06	65	67	61
2006-07	66	65	63
2007-08	80	67	61
2008-09	73	71	60
2009-10	84	75	63
2010-11	76	80	61
2011-12	79	76	66
2012-13(P)	87	80	69
2013-14(P)	88	83	74

"P-Provisional

Source : Educational Statistics at a Galance 2014"

5.6 Number of Females per 100 Males in University Education in Major

Year	Arts	Science	Commerce	Engineering & Technical
2000-01	81.40	61.40	55.30	28.70
2001-02	77.80	64.20	63.10	33.10
2002-03	82.24	60.55	57.95	29.17
2003-04	85.70	75.90	51.20	17.50
2004-05	87.30	84.30	51.60	31.10
2005-06	77.70	71.20	65.20	36.10
2006-07	76.90	71.20	60.90	35.80
2007-08	79.60	71.00	63.53	39.30
2008-09	86.80	66.90	65.30	39.70
2009-10	86.00	72.70	67.30	40.30

Source: Department of Secondary & Higher Education, Ministry of Human Resourc
* Includes dentistry, nursing, Pharmacy,Ayurvedic and Unani

5.7 Percentage distribution of students by course for general and technical / professional education

Course	Male	Female
Humanities	45.7	54.3
Science	34.5	27.8
Commerce	19.8	18
All	100	100
Technical / Professional		
Medicine	3.9	13.7
Engineering	46.2	29.4
Law	1.5	1.6
Management	6.8	7.9
Iit/Computer Courses	10.1	12.4
Courses from ITI/ recognised vocational institutes	16.1	6.5
others*	15.4	28.5
All	100	100

Source : NSS 71st Round 2014
* include agriculture , education , charted accountancy & similar courses not mentioned any where

5.8 Percentage distribution of students by gender pursuing generall and Technical /Professional Courses

Course	Male	Female	Total
General			
Up to class X	54.2	45.8	100
Humanities	49.9	50.1	100
Science	59.5	40.5	100
Commerce	56.6	43.4	100
Technical / Professional			100
Medicine	35.3	64.7	100
Engineering	75.2	24.8	100
Law	63.9	36.2	100
Management	62.3	37.7	100
Iit/Computer Courses	61.1	38.9	100
Courses from ITI/ recognised vocational institutes	82.8	17.2	100

Source : NSS 71st Round 2014
* include agriculture , education , charted accountancy & similar courses not mentioned any where

5.9 Average expenditure (rs) per student puruing general education at different levels

Gender	Primary	Upper Primary	Secondary	HS	Graduate	PG and above	Diploma
Rural							
Male	3061	3603	5568	9820	11306	13017	15209
Female	2512	2813	4534	8012	11813	16715	10706
Person	2811	3242	5100	9031	11527	14604	13422
Urban							
Male	10604	11864	13781	21681	17480	19090	23040
Female	9489	10940	13284	18442	16161	16565	21249
Person	10083	11446	13547	20179	16774	17744	21947
Rural+Urban							
Male	4895	5775	7805	13511	13324	15417	16920
Female	4273	4922	7049	11509	13649	16641	14918
Person	4610	5386	7459	12619	13478	15999	15997

NSS 71 st Round 2014

5.2.1 ప్రస్తుత పాఠశాల విధానాలు

2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం మన దేశజనాభాలో స్త్రీల శాతం48.5 అయితే స్త్రీల అక్షరాస్యత 65.46 శాతం . మనరాష్ట్రంలో స్త్రీల అక్షరాస్యత 82.4 శాతంగా ఉంది.

2013-14 సం॥ కు సంబంధించి మానవ వనరుల మంత్రిత్వ శాఖ (MHRD) పుస్తకంలో ఆడపిల్లలు పాఠశాల నుండి మానివేసేట్లు ఈ క్రింది విధంగా ఉంది.

తరగతి	డ్రాప్అవుట్ శాతం
1 నుండి 5వ తరగతి వరకు	32.90 శాతం
1 నుండి 8వ తరగతి వరకు	39.20 శాతం

దానికి గల ప్రధాన కారణాలుగా వారు ఆర్థిక కార్యకాలాపాలలో పాల్గొనటం, గృహ సంబంధమైన పనులలో నమగ్నమవ్వడంగా(MHRD) ఒక నివేదిక తెల్పింది.

భారత రాజ్యాంగం ఎటువంటి వివక్షత లేకుండా 6-14 సం॥ బాల బాలికలకు విద్యావకాశాలు కల్పించడానకి తెల్పింది . ఈ అక్షరాస్యతోనే 2009 లో విద్యాహక్కు చట్టాన్ని రూపొందించింది.

ప్రస్తుత పాఠశాలలను బాలికాకర్షణీయంగా, స్నేహపూర్వక వాతావరణం కల్పించడానికి పాఠశాలలను అందుబాటులోకి తీసుకురావడం,వారికి మరుగుదొడ్లు సదుపాయం కల్పించడం, ఉచిత బస్‌పాస్‌లు మొదలగు కార్యక్రమాలు నిర్వహించడం చేస్తున్నారు.

కస్తూర్బాగాంధీ బాలికా విద్యాలయాల స్థాపన, ఎలిమెంటరీ స్థాయి బాలికలకు జాతీయ విద్యా కార్యక్రమం (NPEGEL), సర్వాశిక్షా అభియాన్, రాష్ట్రీయ మాధ్యమిక విద్య అభియాన్ ద్వారా బాలికలకు ప్రత్యేక కార్యక్రమాలు నిర్వహింపబడుతున్నాయి.

బాలికలలో అవగాహన పెంపొందించేందుకు పాఠశాలలోల కౌమార విద్య జీవన నైపుణ్యం వంటి కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తున్నారు. పాఠశాలల్లో వృత్తి నైపుణ్యాలు పెంపొందించే కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తూన్నారు.

మహిళా ఉపాధ్యాయలను నియమించి వారికి గల సమస్యలను వారిలో చర్చించుటకు , మంత్రణం పొందేందుకు తగు అవకాశాలు కల్పిస్తున్నారు.

5.3 సమ్మిళిత సమాజం ,పాఠశాలల అభివృద్ధికి దార్శనికత మరియు వాటి సాధన విధానాలు, పద్ధతులు

(**Developing a Vision of Inclusive Society and School , And ways and means of achieving at** సమ్మిళిత సమాజం అంటే అందరికీ చెందిన సమాజం (A Society for all) అని 1995 లో జరిగిన

వరల్డ్ సమ్మిట్ ఫర్ సోషల్ డెవలెప్‌మెంట్ రిపోర్ట్‌లో పెర్కొన్నారు.

నేషనల్ పాలసీఫర్ విమెన్ 2016లో స్త్రీ సాధికారతకు సంబంధించిన 'దార్మికతను గూర్చి ఈ క్రింది విధంగా తెలిపారు.

"స్త్రీలు వారి పూర్తి సామర్థ్యాన్ని పొంది జీవితంలో అన్ని రంగాల్లో సమాన భాగస్వామ్యం కలిగియుండి, సామాజిక మార్పును ప్రభావితం చేయగల్గే సమాజంను రూపొందించడం. (A society in which women attain their full potential and are able to participate as equal partners in all spheres of life and influence the procers of social change)

దానిని బట్టి "సమ్మిళిత సమాజం" అనగా ఏ భేధం లేకుండా అందరూ తమ పూర్తి సామర్థ్యాలను పొందటం ,అన్ని రంగాలలో సమానంగా ప్రాతినిధ్యం వహించటమే కాక, వారు సామాజిక మార్పును కల్గించి అందరూ కలసిమెలసి ఆహ్లాదకరమైన,ఆనందకరమైన ఆరోగ్యకరమైన,జీవన విధానం కలిగి యుండే సమాజంమే సమ్మిళిత సమాజం". ఇటువంటి సమ్మిళిత సమాజాన్ని సాధించేందుకు చేసే ప్రతి ప్రయత్నం దార్మికతగా చెప్పవచ్చు.

మాటల ద్వారా చేతల ద్వారా అందుకు సరైన ప్రణాళికలు వేయాలి.

దృఢమగు దేహము నందు ధృఢమగు విద్య అన్నారు. కనుక బాల్యదశ నుండి అందరూ బాల బాలికల ఆరోగ్య సంరక్షణకు తగు ఏర్పాట్లు చేయడం, ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలకు కూడా వాటిని పూర్తిస్థాయిలో అందేలా యంత్రాంగం ఏర్పాటు చేయాలి.

బాలబాలికల్లో, ఉపాధ్యాయులలో , పాఠ్యపుస్తకాలలో వీటికి చెందిన అంశాలను చర్చించి వారిలో సానుకూల దృక్పధం పెరిగేలా చేయాలి.

న'విద్య' న 'వికాసం' కనుక అందరినీ విద్యను అందించడం అందరి బాధ్యత అదే విషయాన్ని పౌరులు అందరూ గుర్తించేలా చేయడం, సామాజిక మాధ్యమాల ద్వారా వీరికి వివిధ వర్గాల పిల్లలు, సామాజిక మానసిక అవసరాలు మొదలైన అంశాలపై అవగాహన కల్పించడం. పేదరిక నిర్మూలనకు గల ప్రణాళికలు అందరికి చేరేలా అందరూ కృషి చేయడం చేయాలి.

వ్యవసాయ, వ్యవసాయేతర రంగాలలో స్త్రీ, పురుషులకు సమాన అవకాశాలు, సమాన వేతనాలు చెల్లించడం, ప్రత్యేక అవసరాల గల వారికి వారి సామర్థ్యాన్ని అనుసరించి నైపుణ్యాభివృద్ధి చేయుట, స్వయం సహాయక బృంధాలను

ఏర్పాటు చేసి వారికి తగు ప్రణాళిక అందించి. పర్యవేక్షించే యంత్రాంగం ఏర్పాటు చేయాలి.

శాస్త్ర సాంకేతిక రంగాలను అభివృద్ధి అంశాలను సమ్మిళిత సమాజానికి దారితీసేలా 'మేధోమధనం' ద్వారా 'బృందచర్చల ద్వారా ప్రణాళికలు వేసి అందరికీ ఫలాలు అందేలా చూడాలి.

వివక్షతను మొదటి నుండి అరికట్టి సమసమాజ స్థాపనకు బాల్యదశ నుండి బీజాలు వేసేలా పాఠ్యప్రణాళిక రూపిందించడమే కాక తగిన కృత్యాలు కల్పించాలి.

వార్తాపత్రికల్లో, ఎలక్ట్రానిక్ మీడియాలో ప్రదర్శించే అంశాలు సమ్మిళిత సమాజాన్ని సాధించేలా ఉండాలి. సామాజిక భద్రత కల్గించడం, క్రీడల్లో సమాన అవకాశాలు కల్పించడం, పర్యావరణ పరిరక్షణ మొదలైన అంశాలు చేపట్టాలి. ఇలా చేసినపుడు 'సమ్మిళితసమాజం' తప్పక ఏర్పడుతుంది.

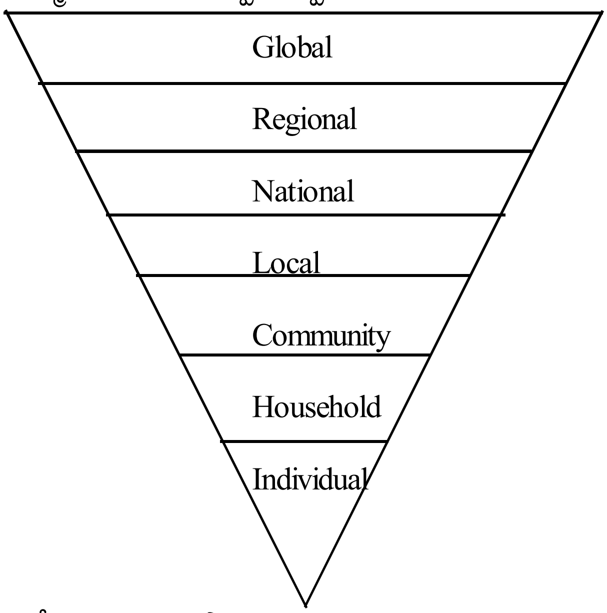

సామాజిక సమ్మేళన ప్రక్రియలో ఇంకుడి ఉన్న స్థాయిలు

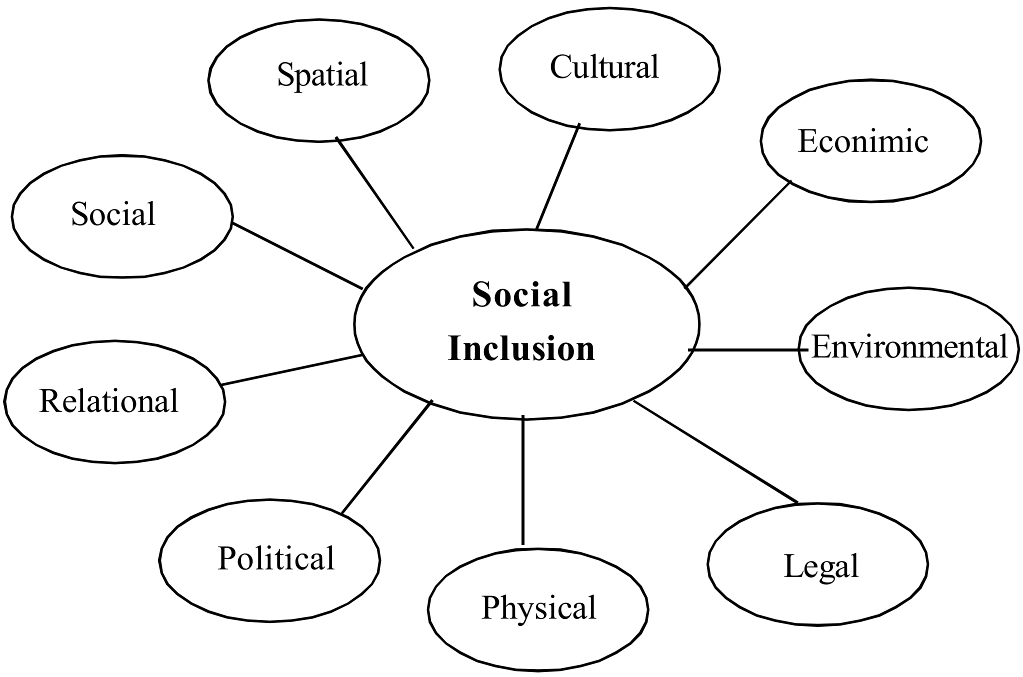

Ref : FIg 3 of page 15 of Draft report on creating on Inclusive
Society: Practial strategies to promote social infegration.

సమ్మిళిత పాఠశాల

అందరికి సమానంగా విద్యను పొందే హక్కు కల్గి ఉండి, ఆ హక్కును సాధింపజేసి అందరి పిల్లల సర్వతోముఖాభివృద్ధికి పాటుపడే పాఠశాల సమ్మిళిత పాఠశాల.
అన్ని వర్గాల పిల్లలు ఒకే పాఠశాలలో ఉండి వారి సామర్థ్యాల కు అభిరుచులను అనుగుణంగా విద్యను పొందుంజూ వికాసం చెందడం ఈ రకమైన పాఠశాలలో జరగాలి.

సమ్మిళిత పాఠశాలలో సాధన

ఇది అందరి బాధ్యత
పాఠశాల బోధన బోధనేతర సిబ్బంది, ప్రభుత్వం, స్థానికంగా ఉండే వ్యక్తులు, యువత, తల్లిదండ్రులు మొదలైన వారందరూ దీనికి బాధ్యులు.

పాఠశాలను పిల్లలకు స్నేహపూర్వకంగా చెయ్యడం కృత్యాధార పద్ధతులు, ఆనందకర అభ్యసనం , ఆటలు ,పాటల మొదలైన చర్యల ద్వారా పిల్లలందరూ బడికి చేరేలా చూడడం తల్లిదండ్రుల సమావేశాల్లో , వివిధ పండుగలు పాఠశాలల్లో నిర్వహించనపుడు అందరూ సమానంగా పాల్గొనేలా ప్రణాళికలు వేయడం, గ్రామస్తులు సహకారం తీసుకోవడం, పాఠశాల వసతుల పెంపు , ప్రభుత్వ విధానాలను అంది పుచ్చుకోవడం మొదలైనవి.సమ్మిళిత పాఠశాల సాధనకు దారి తీస్తాయి.

<u>సారాంశం / సంగ్రహము</u>

– సామాజం లో పాతుకుపోయిన నమ్మకాలు, ఊహలు మరియు స్టీరియోటైపుల వ్యక్తుల వికాసాన్ని ప్రభావితం చేస్తాయి.
– ప్రస్తుత పాఠశాలల్లో స్త్రీ పురుష అక్షరాస్యత అంశాల్లో అనేక భేదాలు ఉన్నాయి.
– జండర్ విశ్లేషణ అనేది స్త్రీ ,పురుషులు జీవితాల్లో ఉన్న భేదాలను పరీక్షించి విశ్లేషించడం, దీనిలో స్త్రీలలో ఆర్థిక సామాజిక అసమానతలకు దారి తీసిన అంశాలు ఏమిటి? ఏంచేస్తే ఈ అసమానతలు తగ్గుతాయి.? అనే అంశాలు గూర్చి విశ్లేషిస్తారు.
– సమ్మిళిత సమాజం అనేది అందరికి చెందిన సమాజం. ఇందులో అందరూ సమానంగా పాల్గొనడం,వారి పూర్తి సామర్థ్యాల వినియోగం సమాన హక్కులు, భాధ్యతలు కల్గి ఉండడం మొదలైనవి ఉంటాయి.
– సమ్మిళిత సమాజ సాధన అందరి భాధ్యత

<u>మూల్యాంకనం</u>

1) స్టీరియాటైపుల గూర్చి వ్రాయుము
2) ప్రస్తుత పాఠశాల విధానాలలో 'జండర్ ' ను గూర్చి చర్చించుము.
3) జండర్ విశ్లేషణ అనగానేమి? ఇది ఏఏ అంశాలను గుర్తిస్తుంది? దాని ప్రాముఖ్యత ఏమిటి? చర్చించండి.
4) సమ్మిళిత సమాజం అనగానేమి?
5) సమ్మిళిత పాఠశాల సాధనకు ఉపాధ్యాయునిగా నీవు చేపట్టే చర్యలు ఏవి?